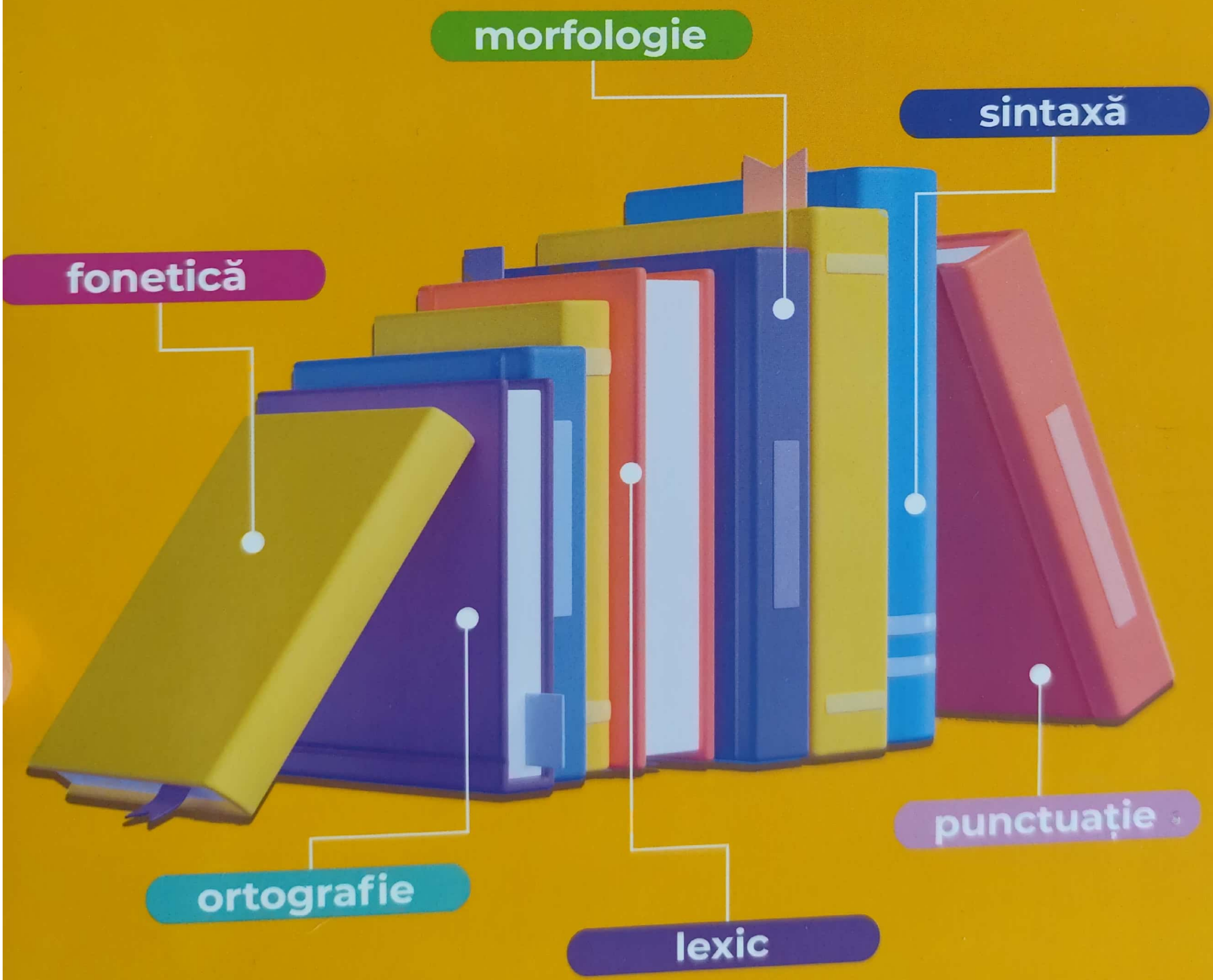
Diana Iacob
Cristina Cergan
Bogdan Rațiu
Anca Vlaicu
Ștefania Ciobanu

CUM E CORECT?

GHID PRACTIC DE LIMBA ROMÂNĂ

conform DOOM³

EDITURA PARALELA 45
EDUCAȚIONAL

Diana Iacob
Cristina Cergan

Bogdan Raţiu

Anca Vlaicu
Ştefania Ciobanu

Cum e corect?

Ghid practic de limba română

Scriem și vorbim în fiecare zi, iar întrebarea din titlul volumului, „Cum e corect?", ne însoțește permanent din dorința firească de a ne exprima corect și de a transmite un mesaj eficient, care să ne caracterizeze și să-i respecte pe toți cei cu care interacționăm într-un anumit context. Ne-am propus ca *Ghidul practic de limba română* să fie un instrument util și sintetic la îndemâna tuturor celor care își doresc să utilizeze corect limba română, pentru a transmite clar și nuanțat un mesaj. Din acest motiv, ghidul mizează pe o abordare prietenoasă, apropiată de cititor, apelând la simțul practic și la intuiția acestuia, la conștientizarea nevoii de a cunoaște anumite aspecte ale limbii.

Parcurgând acest ghid, veți descoperi că limba română are numeroase reguli din mai multe domenii (fonetic, semantic, morfologic, sintactic) pe care trebuie să le aplicăm. Cu toate acestea, nu avem de-a face cu o lume închisă, ci cu una care dezvoltă subiecte vii, dinamice, care invită la reflecție.

Titlul este interogativ, întrucât l-am considerat sugestiv având în vedere complexitatea actului comunicării, modul în care se vorbește sau se scrie, precum și modalitatea în care se formulează mesajul. De asemenea, l-am considerat grăitor și pentru căutarea pe care o face orice vorbitor conștient de importanța limbii.

Cum am organizat ghidul? Volumul conține 20 de capitole, acoperind cea mai mare parte a aspectelor limbii pe care le folosim mai des. Am cuprins, într-o abordare sistematică și esențializată, multe concepte gramaticale, dar am reorganizat informația pentru a fi ușor de înțeles și utilă cititorului.

Cum am structurat fiecare capitol? În primul rând, introducerea conceptului gramatical se face plecând de la exemple din realitatea imediată, de la experiențele de zi cu zi – presă, internet, comunicarea pe rețelele sociale, comunicarea cu cei din jurul nostru, în contexte cotidiene sau de altă natură. Toate acestea au fost pretexte pe care le-am utilizat pentru a-i motiva pe cititori să parcurgă paginile dedicate subiectului și să se înceapă conștientizarea rolului pe care îl au în actul comunicării. În al doilea rând, am sintetizat principii, teorii, norme de utilizare a conceptului utilizând DOOM^3, gramaticile publicate recent, confruntând mai multe dicționare și volumele de gramatică existente (elocventă este în acest sens bibliografia din final). Toate aceste teorii își găsesc corespondent în partea practică, într-o serie de exerciții care își doresc să acopere cât mai multe posibilități de exersare a limbii. Exercițiile repetă în mod intenționat anumite cuvinte, iar numeroasele exemple au scopul de a cultiva deprinderea de a scrie corect. Sunt multe cazuri în care este nevoie de reveniri, de explicații suplimentare, pe care cititorul le va găsi în capitole diferite. În plus, am inserat și secvențe de interes pentru cititor: informații inedite despre anumite noțiuni ale limbii, aspecte din comunicarea în mediul digital și greșeli frecvente de semantică sau exemple de calc lingvistic. Ultima parte a exercițiilor provoacă cititorul să-și asume propriul discurs și sunt oferite o serie de dictări în care am integrat cele mai frecvente greșeli. Nu în ultimul rând, în finalul capitolului invităm cititorul la reflecție, pentru a sistematiza condițiile de utilizare corectă a limbii. Astfel, capitolele conțin contexte de comunicare, repere teoretice, exerciții variate și o secvență de autoreglare a învățării.

Credem că acest ghid poate contribui semnificativ la modul în care învățăm să scriem și să vorbim în limba română în orice context. De asemenea, sperăm, pe de o parte, că va însoți în paralel studiul limbii române la școală, iar, pe de altă parte, că va fi o carte la care orice vorbitor al limbii române se va întoarce pentru a avea o mai mare certitudine în exprimare datorită explicațiilor și aplicațiilor oferite.

Autorii

Capitolul 1
Cum scriem și cum pronunțăm cuvintele?

Sunetul este ceea ce auzim, litera este reprezentarea grafică a sunetului pe care îl rostim sau pe care îl auzim.

CONTEXT

Citește următorul dialog.

Ai auzit de multe ori cuvinte rostite greșit sau scrise fără diacritice?

Ce impresie îți faci despre un vorbitor care pronunță greșit cuvintele sau despre autorul unui mesaj al cărui conținut are și cuvinte scrise cu erori?

Cuvintele din dialogul de mai sus ar fi fost corect pronunțate astfel:

- ~~[ecsact]~~ → [egzact] (se pronunță corect cu „gz");
- ~~[ecsecutat]~~ → [egzecutat];
- ~~[ecserčițiul]~~ → [egzerčițiul];
- ~~„caracter"~~ → „caracter" (este accentuat greșit, accentul trebuie să fie pe „e");
- ~~„credeți-mă"~~ → „credeți-mă" (cu accent pe primul „e");
- ~~„simbol"~~ → „simbol" (cu accent pe a doua silabă).

Ce informații ar trebui să cunoști pentru a scrie și a pronunța corect?

REȚINEM!

▶ Alfabetul limbii române utilizează literele alfabetului latin. Sunt 31 de litere: *a, ă, â, b, c, d, e, f, g, h, i, î, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, ș, t, ț, u, v, w, x, y, z.*

• **Știai că** același sunet poate fi redat în scris în mai multe feluri, în funcție de alfabetul sau de sistemul de scriere utilizat? De exemplu, sunetul [d]/litera „d" în alfabetul latin, „Δ" în alfabetul grecesc, „д" în alfabetul rusesc/chirilic, „ㄷ" în cel coreean și așa mai departe.

▶ În general, cuvintele se pronunță așa cum se scriu, iar corespondența sunet – literă este de 1:1. Cu toate acestea, există și situații în care regula nu se aplică:

- 1 sunet este redat prin:
  - 2 litere: *ce, ci, ge, gi*;
  - 3 litere: *che, chi, ghe, ghi*.
- 1 literă redă 2 sunete:
  - x → [cs] sau [gz]
- același sunet este redat prin mai multe litere: [î] este redat prin litera **„î"** sau **„â"**; [k] poate fi scris cu litera **„c"** (în majoritatea cazurilor, ca în „casă" etc.) sau cu **„k"** (ca în „kaki", „kilogram" etc.) sau chiar **„q"** (în cazul cuvintelor de origine străină, ca în „Qatar");
- aceeași literă notează sunete diferite: **„w"** poate fi citit [v] ca în „watt" sau ca semivocala **„u"** în „show".

▶ Există trei tipuri de sunete: consoane, vocale și semivocale.

- **Vocalele** sunt cele mai importante:
  - nu există cuvânt sau silabă fără vocală;
  - o silabă conține o singură vocală;
  - vocala poate alcătui singură silabe (*a-er, e-ner-gic* etc.);
  - vocalele sunt: [a], [e], [i], [o], [u], [ă], [î];
  - [a], [ă], [î] sunt întotdeauna vocale;
  - scriem cu **„î"** la începutul și la finalul cuvintelor și cu **„â"** în interiorul cuvintelor (*a începe, a coborî, împreună, înot, a tăbărî, a pârî*). În cazul în care cuvântul care începe cu **„î"** are în față grupuri de litere (prefixe) prin care se formează cuvinte noi, atunci se păstrează grafia cu **„î"** (*neînceput, reîntors, neînvins* etc.).
- **Semivocalele:**
  - stau întotdeauna pe lângă vocale;
  - nu pot alcătui singure silabe;
  - semivocalele sunt: [e̯], [i̯], [o̯], [u̯].
- **Consoanele:**
  - nu se pot rosti singure, la fel ca semivocalele (au nevoie de o vocală de sprijin);
  - nu pot alcătui singure silabe;
  - consoanele sunt: [b], [c/k], [d], [f], [g], [h], [j], [k], [l], [m], [n], [p], [q], [r], [s], [ș], [t], [ț], [v], [z], [č], [ğ], [k'], [g'];
  - în limba română, înainte de **„p"** și **„b"** se scrie **„m"** (*împreună, îmbuteliat, ambulatoriu* etc.), dar se păstrează scrierea din limba originală pentru cuvântul „Istanbul";
  - [č] redă sunetul **„ce/ci"**; [ğ] – **„ge/gi"**; [k'] – **„che/chi"**; [g'] – **„ghe/ghi"**;
  - pentru redarea vocalelor **„ă"** și **„â/î"** s-a păstrat grafia [ă] și [î];
  - pentru consoanele **„ş"** și **„ţ"** s-a păstrat grafia [ş] și [ţ], și nu cea din alfabetul fonetic internațional.

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

• Dacă în alfabetul tipărit „a" este prima literă, în alfabetul digital una dintre primele litere ar putea fi „@". Acesta este un semn tipografic care se numește „a rond" (în engleză, „arond"); mai este numit „at comercial" sau „coadă-de-maimuță", iar în adresele electronice are semnificația „la/de la/spre/în intenția cuiva".

În comunicare a apărut LIMBAJUL 1337 LEET elită. Acesta presupune folosirea cifrelor în locul literelor: 1 = i; 3 = e; 7 = t; 5 = S; 4 = A („5cri5ul", „bin3"). Uneori, se folosește și cu un mix de romgleză: 2day = today (azi); G2G = got to go (trebuie să plec); 10x = thanks (mulțumesc).

EXERSĂM!

1. Precizează tipul sunetelor din cuvintele de mai jos.

a) masă – ....

b) dar – ....

c) deschide – ....

d) frânge – ....

e) cireșe – ....

f) criterii – ....

g) chestiune – ....

h) școală – ....

2. Subliniază varianta corectă.

a) heterogen / eterogen
b) umor / humor
c) a îmbâxi / a îmbâcsi
d) carismă / carizmă
e) ruxac / rucsac
f) a smulge / a zmulge
g) a trăzni / a trăsni
h) a desinfecta / a dezinfecta
i) a dezumaniza / a desumaniza
j) a micsa / a mixa
k) ambulanță / anbunlanță
l) sinbol / simbol
m) a dezcifra / a descifra
n) josnic / joznic
o) răzplată / răsplată
p) a azvârli / a asvârli
q) anfibrah / amfibrah
r) bezmetic / besmetic
s) a umfla / a unfla
ș) besnă / beznă
t) a desgheța / a dezgheța
ț) obraznic / obrasnic
u) a descentraliza / a dezcentraliza
v) a dezcheia / a descheia
w) smântână / zmântână
x) disgrație / dizgrație
y) a izgoni / a isgoni
z) a desaproba / a dezaproba
a') a deszăpezi / a dessăpezi
b') triumf / triunf
c') transacție / tranzacție
d') a îndrăzni / a îndrăsni
e') islaz / izlaz
f') caznic / casnic
g') compact / conpact
h') pleonasm / pleonazm
i') aghiasmă / agheasmă
j') sinfonie / simfonie
k') fantasmă / fantazmă
l') smeură / zmeură
m') mireazmă / mireasmă
n') plasmă / plazmă
o') sinpatie / simpatie
p') avampremieră / avanpremieră

q') linfă / limfă
r') pamflet / panflet
s') amfitrion / anfitrion
ș') comfort / confort
t') a descânta / a dezcânta
ț') comunizm / comunism
u') a desluși / a dezluși
v') a trozni / a trosni

3. Bifează căsuța potrivită.

„x" se pronunță	[cs]	[gz]	„x" se pronunță	[cs]	[gz]	„x" se pronunță	[cs]	[gz]
a) box			l) examen			u) xerox		
b) exotism			m) index			v) Felix		
c) perplex			n) anxietate			w) a juxtapune		
d) inextricabil			o) a exaspera			x) exercițiu		
e) auxiliar			p) lux			y) a exemplifica		
f) elixir			q) exemplu			z) a exersa		
g) complex			r) toxic			a') ex-premier		
h) exact			s) ortodox			b') axă		
i) fix			ș) a exila			c') Alexandru		
j) a exalta			t) taxă			d') a exacerba		
k) a detoxifia			ț) a exercita			e') exegeză		

4. Notează „X" în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili valoarea de adevăr a afirmațiilor de mai jos.

Enunț	Adevărat	Fals
a) Sunt corecte toate cuvintele: „întreprindere", „auditoriu", „acuarelă", „maseur".		
b) Sunt incorecte două cuvinte din seria: „aleatoriu", „luxuasă", „a deochea", „bălmășeală", „îngrijându-se" (cu sensul „a se neliniști").		
c) Sunt corecte toate cuvintele din seria: „clujean", „gorjian", „sălăgean", „crișean", „ieșian".		
d) Sunt corecte şi se pronunță cum se scriu cuvintele: „greşeală", „lingușeală", „gogoșărie", „răgușeală".		
e) Sunt corecte toate cuvintele din seria: „dial", „niam", „siară", „țiapă".		
f) După „ch" și „gh" se scrie „ia" în cuvintele „chiar", „maghiar" și „ea" în cuvintele „gheară", „gheață", „tinichea".		

5. Subliniază formele corecte.

a) accent / acent
b) fință / ființă
c) a înnăbuși / a înăbuși
d) jazz / jaz
e) aces / acces
f) puzzle / puzle
g) ocident / occident
h) atul / atuul
i) a înnopta / a înopta
j) știnţă / știință
k) a înnoda / a înoda
l) aberațiile / aberaţile
m) reziduuri / reziduri
n) vagcin / vaccin
o) a înădi / a înnădi
p) a înebuni / a înnebuni
q) motto / moto
r) a înegri / a înnegri
s) cuvință / cuviință
ș) a înnora / a înora
t) mall / mol
ț) obsesiile / obsesile
u) a copta / a coopta
v) a înobila / a înnobila
w) a reexamina / a rexamina
x) conştință / conștiință

6. Alege varianta corectă.

A. Sunt scrise corect ambele cuvinte din seria:

a) geamandură, celofan;
b) geamandură, ciolofan;
c) giamandură, ciolofan;
d) giamandură, ceolofan.

B. Sunt scrise corect ambele cuvinte din seria:

a) esplanadă, excavator;
b) esplanadă, escavator;
c) explanadă, escavator;
d) explanadă, excavator.

C. Sunt scrise corect ambele cuvinte din seria:

a) rucsac, exploata;
b) rucsac, esploata;
c) ruxac, exploata;
d) ruxac, esploata.

D. Sunt scrise corect numele ambilor poeţi din seria:

a) Vasile Alexandri, Grigore Alexandrescu;
b) Vasile Alexandri, Grigore Alecsandrescu;
c) Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu;
d) Vasile Alecsandri, Grigore Alecsandrescu.

7. Subliniază varianta corectă.

a) 1 Mai / 1 mai
b) localitatea 2 mai / 2 Mai
c) 8 martie / 8 Martie
d) 15 august / 15 August
e) 25 Decembrie / 25 decembrie
f) Vinerea mare / Vinerea Mare
g) Ziua Copilului / Ziua copilului
h) Unirea Principatelor / unirea principatelor

REŢINEM!

- Silaba este sunetul sau grupul de sunete rostit printr-un singur efort respirator.
- **Regulile de despărţire în silabe** (unde V – vocală, s – semivocală, C – consoană) sunt:

1. VCV (o consoană între două vocale): V-CV: *ca-să, mă-gar* etc.
2. V(s)CCV (două consoane se despart): C-C: *car-te, trais-tă* etc.
   - ***Excepţie:*** dacă prima consoană este *b, c, d, f, g, h, p, t, v, k, w*, iar a doua este **„l"** sau **„r"**, consoanele nu se despart, trec amândouă în silaba următoare: *ca-**blu**, co-**dru*** etc.
   - **Dar:** *mij-loc, om-le-tă, bur-lac* etc.
3. V(s)CCC(C)V (trei sau patru consoane se despart după prima consoană): C-CC: *mais-tru, îm-pri-e-te-nit* etc.
   - ***Excepţie:*** grupurile **„lpt"**, **„mpt"**, **„mpţ"**, **„ncş"**, **„nct"**, **„ncţ"**, **„rct"**, **„rtf"**, **„stm"** se despart după a doua consoană: *scu**lp-t**or, so**mp-t**u-os, re-de**mp-ţ**i-u-ne, sfi**nc-ş**ii, pu**nc-t**u-al, fu**nc-ţ**i-e, a**rc-t**ic, je**rt-f**ă, a**st-m**ul* etc.
   - ***Excepţie:*** cuvintele care sunt formate cu sufixul **„-nic"** detaşează în silabaţie acest sufix, indiferent de numărul de consoane care îl preced: *vârst-**nic*** etc.
4. V(s)CCCCCV (cinci consoane se despart după primele două consoane): CC-CCC: *opt-spre-ze-ce* etc.
5. VV (două vocale alăturate se despart): V-V: ***a-ur**, **po-et**; **fi-ord*** etc.

Atenţie! Nu se recomandă despărţirea la capăt de rând a numelor proprii: B.P. Hasdeu (deci nu: B.P. Has-//deu, B.//P. Hasdeu sau Vasile//Alecsandri etc.).

EXERSĂM!

8. Desparte în silabe cuvintele.

a) duceau – ....
b) subiect – ....
c) deocamdată – ....
d) cireşi – ....
e) proclama – ....
f) suplu – ....
g) dezgropa – ....
h) aspru – ....
i) înghite – ....
j) improbabil – ....
k) proprietar – ....
l) sculptură – ....
m) extraordinar – ....
n) bojdeucă – ....

9. Desparte în silabe cuvintele următoare, precizând regulile aplicate.

a) cupru – ....
Regulă: .....
b) punctaj – ....
Regulă: .....
c) astfel – ....
Regulă: .....
d) delicios – ....
Regulă: .....
e) vioiciune – ....
Regulă: .....
f) zgârietură – ....
Regulă: .....
g) albastru – ....
Regulă: .....
h) atlet – ....
Regulă: .....
i) codru – ....
Regulă: .....
j) monstru – ....
Regulă: .....
k) transcrie – ....
Regulă: .....
l) pustnic – ....
Regulă: .....

10. Subliniază cuvântul despărţit corect în silabe.

a) şi-fo-nier / şi-fo-ni-er
b) vârst-nic / vârs-tnic
c) fe-brua-rie / fe-bru-a-ri-e
d) o-biect / o-bi-ect
e) fa-mi-lia-ri-ta-te / fa-mi-li-a-ri-ta-te
f) băr-bi-er / băr-bier
g) pie-ton / pi-e-ton
h) ex-ploa-ta-re / ex-plo-a-ta-re
i) să-pu-nie-ră / să-pu-ni-e-ră
j) vi-o-i-ciu-ne / vio-i-ciu-ne
k) cro-a-zi-e-ră / croa-zi-e-ră
l) a-vi-zi-e-rul / a-vi-zie-rul
m) i-me-di-at / i-me-diat
n) gran-dios / gran-di-os

11. Alege varianta corectă.

A. Sunt corect despărţite în silabe toate cuvintele din seria:
a) func-ţi-e, ca-blu;
b) fun-cţi-e, ca-blu;
c) func-ţi-e, cab-lu;
d) fun-cţi-e, cab-lu.

B. Sunt corect despărţite în silabe toate cuvintele din seria:
a) somp-tu-os, de-lin-cvent;
b) somp-tu-os, de-linc-vent;
c) somp-tuos, de-linc-vent;
d) som-ptu-os, de-lin-cvent.

C. Sunt corect despărţite în silabe toate cuvintele din seria:
a) at-let, ob-raz;
b) at-let, o-braz;
c) a-tlet, ob-raz;
d) a-tlet, o-braz.

D. Sunt corect despărțite în silabe toate cuvintele din seria:

a) pom-pier, res-pec-tuos;
b) pom-pier, res-pec-tu-os;
c) pom-pi-er, res-pec-tuos;
d) pom-pi-er, res-pec-tu-os.

REȚINEM!

▶ **Diftongul**

O vocală și o semivocală alăturată, în aceeași silabă, alcătuiesc un **diftong**.

Exemple:

noapte → [no̯ap-te] dau → [dau̯] iarbă → [i̯ar-bă]

▶ **Triftongul**

O vocală și două semivocale alăturate, în aceeași silabă, alcătuiesc un **triftong**.

Exemple:

leoaică → [le-o̯ai̯-kă] vedeai → [ve-de̯ai̯]

▶ **Hiatul**

Două vocale alăturate pronunțate în silabe diferite alcătuiesc un **hiat**. Însuși cuvântul „hiat" conține două vocale alăturate –> hi-at.

Exemple:

ideal → [i-de-al] alcool → [al-ko-ol] aur → [a-ur]

EXERSĂM!

12. Scrie forma corectă a următoarelor cuvinte.

a) pote – ....
b) tote – ....
c) sore – ....
d) colă – ....
e) tomnă – ....
f) diodată – ....

13. Desparte în silabe cuvintele și subliniază triftongii.

a) puteau – ....
b) doreau – ....
c) foloseau – ....
d) croiau – ....
e) mânuiau – ....
f) șoricioaică – ....
g) dăruiai – ....
h) mânuiai – ....
i) miei – ....
j) leoarcă – ....
k) aripioară – ....
l) lăcrămioară – ....

14. Desparte în silabe următoarele cuvinte care conțin hiat.

a) zoologie – ....
b) ființă – ....
c) coautor – ....
d) melodios – ....
e) special – ....
f) liliachiu – ....
g) duet – ....
h) Miorița – ....
i) agreez – ....
j) butonieră – ....

k) Lucian – ....

l) știință – ....

m) Europa – ....

n) colegial – ....

15. Alege varianta corectă.

A. Conține diftong cuvântul:
a) ceasornic;
b) deal;
c) dormeau;
d) ființă.

B. Conțin diftongi ambele cuvinte din seria:
a) păun, continuăm;
b) leu, neaua;
c) fiica, fiul;
d) iarbă, fiabil.

16. Subliniază diftongii și încercuiește hiaturile din cuvintele următoarele.

a) obiect
b) deodată
c) diaspora
d) mireasmă
e) cafeniu
f) auxiliar
g) înviorare
h) coaliție
i) aurie
j) geamgiu
k) garsonieră
l) fiecare
m) liceu
n) intui
o) aduceau

17. Subliniază diftongii și încercuiește hiaturile.

„La Capul Nord, la Capul Nord,
Adăpostit într-un fiord
Ședea pe țărm Apolodor
Posomorât și gânditor.

Ședea pe țărm, tăcut și trist
Acest tenor, acest corist,
Ședea cu parașuta spartă,
Fără busolă, fără hartă.
În larg vuia, clocotitor,
Întreg potopul apelor

Și se jelea Apolodor...

«O, frații mei din Labrador,
Adio vouă, tuturor!
Pesemne că mi-e dat să mor
Aici, la țărmul mărilor... »"

(Gellu Naum, *Cartea cu Apolodor*)

REȚINEM!

▶ În general, în limba română, câte sunete auzim într-un cuvânt, tot atâtea litere scriem.
• ***Excepții:*** grupurile de sunete (de exemplu: „el" rostit [iel] etc.) și grupurile de litere („ce", „ci", „ge" etc.);
• grupurile de litere **„ce"**, **„ci"**, **„ge"**, **„gi"** sau **„che"**, **„chi"**, **„ghe"**, **„ghi"** pot nota unu sau două sunete:

■ **Când notează două sunete?**
• Atunci când **„e"** sau **„i"** sunt vocale. În grupurile de litere menționate, **„e"** sau **„i"** nu sunt niciodată semivocale.
Exemple: „cer" – 3 litere (2 consoane: [č] și [r] și o vocală [e]), 3 sunete; „circ" – 4 litere (3 consoane: [č], [r], [k] și o vocală [i]), 4 sunete; „ghem" – 4 litere, 3 sunete etc.
→ În general, dacă **[e]** sau **[i]** sunt cuprinse între două consoane, atunci sunt vocale.

Atenție! Grupurile **„che"**, **„chi"**, **„ghe"**, **„ghi"** pot nota cel mult două sunete, niciodată trei.

■ **Când notează un sunet?**

• Atunci când **„e"** sau **„i"** sunt doar litere ajutătoare, adică în silabă există o vocală și aceasta nu este **[e]** sau **[i]**.

Exemple: „gheață" – 6 litere, 4 sunete; „ceară" – 5 litere, 4 sunete.

▶ Cuvintele care conțin grupuri de litere pot avea diftong doar dacă **„e"** sau **„i"** sunt vocale (*cercei, geamgiu, barcagiu* etc.).

■ **Când scriem cu „e" și când cu „i"?**

• Dacă există variante ale cuvântului care conțin **„e"**, atunci se scrie cu **„e"** (*gheară – gheruță; gheată – ghetuță* etc.).

• Dacă nu există alte forme ale cuvântului care să conțină **„e"**, atunci grupul de litere se scrie cu **„i"** (*ciorbă, ciută, ciudă* etc.).

▶ **Valorile lui [e]:**

• vocală: *pere, alene, case* etc.
• semivocală: *mea, șosea, vreo* etc.
• literă ajutătoare: *cheamă, ceas, gheată* etc.

▶ **Valorile lui [i]:**

• vocală: *din, vie, case, codri, umbli* etc.
• semivocală: *iod, iarbă, lei* etc.
• „i" final scurt / „i" șoptit (la finalul cuvântului, după o consoană într-o silabă în care există deja o vocală): *lupi, chemi, rari* etc. (dacă există grup de două consoane, iar a doua consoană este **„r"** sau **„l"**, atunci **„i"** este vocală: *membri, tripli* etc.)
• literă ajutătoare: *ciorbă, giubea, chiar* etc.

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

- Pentru a nota sunetul „u" se dublează litera „o": te poop, moolt.
- Pentru a marca diferența între sunetele „s" și „ș" se folosește grupul de litere „sh": mishto, shi, eshti.
- Pentru a marca diferența între sunetele „t" și „ț" se folosește grupul de litere „tz": tzara, fitze, piatză.
- Se renunță la unele vocale: cnd = când; mn = mine; dp = după.
- Se înlocuiește litera „c" cu litera „k": korekt, kare.
- Se înlocuiește grupul de litere „că" cu litera „k": înk, park.
- Se adaugă la finalul unor cuvinte scurte consoana „p": dap, nup.
- Pentru a evidenția entuziasmul, fericirea, insistența se repetă consoanele sau vocalele: taaaaaaare!, superrrrrrr!, spoooooor!, de ceeeeeee?

EXERSĂM!

18. Alege varianta corectă.

A. „i" este vocală în cuvântul:
a) mai; b) știucă; c) urși; d) vioară.

B. „e" este semivocală în cuvântul:
a) ghemuit; b) leu; c) proptea; d) tustrei.

C. „i" este literă ajutătoare în ambele cuvinte din seria:
a) cinstit, giruetă; b) digital, alergi; c) elogiu, alungi; d) iarbă, pomi.

19. Alege varianta corectă.

A. Numărul literelor este egal cu numărul sunetelor în cuvântul:
a) cicoare; b) cioban; c) explicație; d) gheară.

B. Numărul literelor este diferit de numărul sunetelor în cuvântul:
a) aceasta; b) barcagiu; c) celălalt; d) germanic.

C. Numărul literelor este diferit de numărul sunetelor în ambele cuvinte din seria:
a) cernut, geografie; b) cancelaria, ceaun; c) ghiozdan, examen; d) unchi, bojdeucă.

D. Numărul literelor este egal cu numărul sunetelor în ambele cuvinte din seria:
a) ceartă, gem; b) cifru, bărci; c) dulceag, succint; d) (să) exceadă, vecin.

20. Menționează ce valoare are „i" în fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) mir – ....
b) greșeli – ....
c) iapă – ....
d) mai – ....
e) civil – ....
f) femeie – ....
g) cărți – ....
h) ciot – ....
i) chiar – ....
j) cinci – ....

21. Precizează ce valoare are „e" în fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) cer – ....
b) merge – ....
c) cert – ....
d) ceapă – ....
e) gemeni – ....
f) gheată – ....

22. Notează câte sunete și câte litere conțin cuvintele de mai jos.

Cuvânt	Număr litere	Număr sunete
a) sufix		
b) chenar		
c) cină		
d) scheunat		
e) cheamă		
f) onix		
g) cheltuială		
h) trunchi		
i) cinci		

REŢINEM!

- Accentul reprezintă o pronunţare mai intensă a unei silabe dintr-un cuvânt.
- În limba română, accentul nu este fix (accent liber); accentul cade mereu pe vocală:
  - pe ultima silabă: *barbar, bolnav, castan, caracter, măsea, matur, sever, stabil*;
    - în cazul cuvintelor terminate în consoană: *bol, duşman*;
    - în cazul unor cuvinte terminate în vocală (în afară de „ă”, „â”, „y”), a verbelor la infinitiv, a cuvintelor străine sau terminate în diftongi: *a citi, debara, a părea*.
  - pe silaba penultimă: *adapă, grădină, sănătate, virtute*;
    - majoritatea cuvintelor terminate în vocală: *coborâre, merge, plăcere*.
    - unele cuvinte terminate în consoană: *doctor, vector, vultur*.
  - pe antepenultima silabă: *avarie, instituţie, definiţie, familie, furie*;
  - pe a patra silabă dinspre sfârşitul cuvântului: *călugăriţă, doctoriţă, lapoviţă*.

EXERSĂM!

23. **„Gheaţă” sau „Ghiaţă”?**
Care crezi că este varianta corectă? De ce crezi că apar astfel de variante?

....
....
....
....
....

24. **Subliniază cuvântul accentuat corect.**

a) adică / adică
b) anost / anost
c) antic / antic
d) aripă / aripă
e) blestem / blestem
f) cabanos / cabanos
g) condor / condor
h) doctoriţă / doctoriţă
i) furie / furie
j) ianuarie / ianuarie
k) miros / miros
l) picnic / picnic
m) prematur / prematur
n) protector / protector
o) reporter / reporter
p) simbol / simbol
q) splendid / splendid
r) stafie / stafie
s) taxi / taxi
ş) termin / termin
t) tombolă / tombolă
ţ) trufaş / trufaş
u) unic / unic
v) vapori / vapori
w) vatman / vatman
x) zero / zero

25. **Subliniază silaba accentuată din cuvintele următoare.**

a) academie
b) ciment
c) despot
d) deunăzi
e) gingaş
f) intim
g) radar
h) leşin
i) onix
j) seif
k) butelie
l) editor (de carte)
m) profesor
n) prevedere
o) epocă
p) dihor
q) duşman
r) ponei

26. Subliniază silaba accentuată din cuvintele următoare.

a) prevedere
b) întrevedere
c) plăcere
d) revedere
e) tăcere
f) bunătate
g) scumpete
h) african
i) românesc
j) dulăpior
k) mirositor
l) albăstrui

27. Accentuează corect următoarele nume proprii.

a) Morariu
b) Gheorghiu
c) Grigoriu
d) Vasiliu
e) Rotariu
f) Pușcariu

28. Alcătuiește câte un enunț cu următoarele omografe.

a) imobil – ....
imobil – ....
b) zori – ....
zori – ....
c) umbrele – ....
umbrele – ....
d) mobilă – ....
mobilă – ....
e) haină – ....
haină – ....
f) acele – ....
acele – ....
g) ochi – ....
ochi – ....

29. Realizează enunțuri cu următoarele cuvinte și menționează valoarea morfologică a acestora.

a) barem – ....
Partea de vorbire – ....
barem – ....
Partea de vorbire – ....
b) haină – ....
Partea de vorbire – ....
haină – ....
Partea de vorbire – ....
c) mozaic – ....
Partea de vorbire – ....
mozaic – ....
Partea de vorbire – ....
d) torturi – ....
Partea de vorbire – ....
torturi – ....
Partea de vorbire – ....

30. Notează „X" în dreptul fiecărui enunţ pentru a stabili valoarea de adevăr a acestora, bazându-te pe informaţiile învăţate până acum.

Enunţ	Adevărat	Fals
a) O silabă conţine doar o vocală.		
b) Într-un cuvânt sunt tot atâtea silabe câte vocale sunt.		
c) Grupul de litere „che" poate reda cel mult trei sunete.		
d) [e] poate fi numai vocală.		
e) În substantivul „ceară", [e] este vocală.		
f) În grupul de litere „ce" sau „ge", [e] poate fi şi semivocală.		
g) Diftongul conţine o vocală şi o semivocală alăturate în aceeaşi silabă.		
h) Triftongul conţine o vocală şi două semivocale alăturate, în aceeaşi silabă.		
i) Unele cuvinte pot fi rostite cu diftong sau cu hiat.		
j) [i] poate fi doar vocală şi literă ajutătoare.		

31. Subliniază cuvintele scrise corect.

a) geam
b) chear
c) circ
d) ghiată
e) gheară
f) ceaslov
g) ciasornic
h) ciorap
i) ghimbir
j) chiamă
k) chioară
l) chiuli
m) cheabur
n) chiar
o) îngheţată
p) răcit
q) să calce
r) ceaţă
s) exces
ş) încieput
t) zăceam
ţ) atroce
u) ciaşcă
v) făceau
w) ceainic
x) gheozdan
y) echier

32. Rescrie enunţurile de mai jos, corectându-le.

a) Bunicul şi-a aruncat ceobotele pe duşumea.

....

b) Ghiata surorii mele ieste aşezată pe iarbă.

....

c) Îmi plac animalele ierbivore.

....

d) Dacă nu se opreşte, îi blochiez numărul.

....

e) Nu va veni neânsoţit, pentru că nu l-am văzut plecînd niciodată singur.

....

f) Doborând obstacolul, va fi de neânvins.

....

g) Înfrâmgerea echipei a dus la desastru.

....

33. Alege varianta corectă.

A. Sunt rostite corect toate cuvintele din seria:
a) [este], [îel];
b) [futbol], [uîkend];
c) [kountri], [aisberg];
d) [ragbi], [pokăr].

B. Sunt rostite corect toate cuvintele din seria:
a) [seif], [sprei];
b) [seif], [şprei];
c) [seif], [sprei];
d) [seif], [şprei].

C. Sunt rostite corect toate cuvintele din seria:
a) [ecsemplu], [ecsamen];
b) [ecsemplu], [egzamen];
c) [egzemplu], [ecsamen];
d) [egzemplu], [egzamen].

D. Sunt rostite corect toate cuvintele din seria:
a) [ecsistă], [ecsersaţi];
b) [ecsistă], [egzersaţi];
c) [egzistă], [ecsersaţi];
d) [egzistă], [egzersaţi].

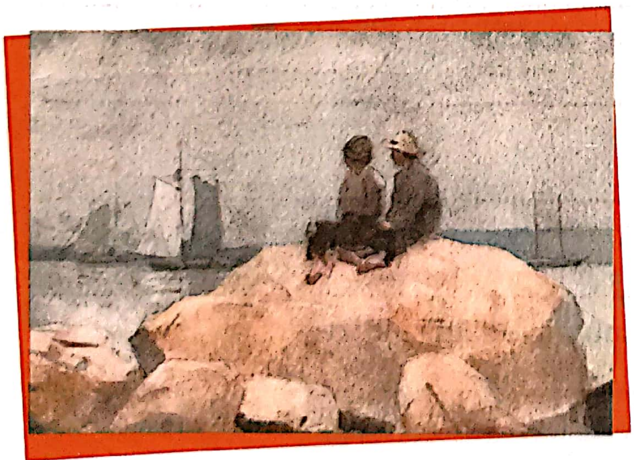
E. Sunt accentuate corect toate cuvintele din seria:
a) [caracter], [mijloc];
b) [caracter], [mijloc];
c) [caracter], [mijloc];
d) [caracter], [mijloc].

F. Sunt accentuate corect toate cuvintele din seria:
a) [protector], [spuneţi-ne];
b) [protector], [spuneţi-ne];
c) [protector], [spuneţi-ne];
d) [protector], [spuneţi-ne].

G. În enunţul „I-am identificat pe cei doi copii din clasa mea." vocala [i] apare:
a) de patru ori;
b) de cinci ori;
c) de şase ori;
d) de şapte ori.

H. În cuvântul „geologia" există:
a) cinci vocale, zero semivocale;
b) patru vocale, o semivocală;
c) patru vocale, o literă ajutătoare;
d) trei vocale, două litere ajutătoare.

I. În cuvintele „maci", „erau" există, în ordine:
a) o vocală, zero semivocale; două vocale, o semivocală;
b) o vocală, o semivocală; două vocale, o semivocală;
c) o vocală, zero semivocale; două vocale, o semivocală;
d) o vocală, o semivocală; două vocale, o semivocală.

Băieţi privind plaja Schooner, 1880 (acuarelă), Winslow Homer (1836-1910)

34. Imaginează-ţi un dialog, de 40-70 de cuvinte, între cei doi copii, din imaginea alăturată. Transcrie apoi din textul tău:

✓ două cuvinte care conţin diftong:
....
✓ două cuvinte care conţin hiat:
....
✓ două cuvinte cărora le vei nota accentul:
....
✓ două cuvinte pe care le vei despărţi în silabe:
....
....
....
....

35. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante trei informații pe care le-ai învățat?
2. Care sunt noțiunile pe care le-ai învățat și pe care ai dori să le spui cuiva?
3. Ce informații îți sunt utile în viața de zi cu zi?

Ortogramele reprezintă un model de scriere corectă, conformă cu regulile gramaticale.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Nu știu dacă sa dus cu fata sa.
Neam dus în vizită la un neam.
Ia ia luat-o pentru serbare.

Care crezi că sunt greșelile din enunțurile de mai sus? În ce constau acestea?
De ce crezi că au apărut aceste greșeli? La ce nu a fost atent cel care a scris enunțurile?

REȚINEM!

a-i / ai	
a = marcă a infinitivului, provenită din prepoziție -i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ	L-am sunat pentru **a-i** spune veștile.
ai = articol genitival	Acești pantofi **ai** băiatului sunt eleganți.
ai = verbul „a avea” la indicativ prezent	**Ai** tot ce-ți trebuie?
ai = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea perfectului compus	**Ai** scris tema?
ai = substantiv, formă regională pentru „usturoi”	Vrei să-ți arăt **ai** sălbatic?
a-l / al	
a = marcă specifică infinitivului, provenită din prepoziție -l = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ	Decizia de **a-l** premia pe Mihai a fost adoptată ieri.
al = articol genitival	Eseul premiat **al** băiatului va fi publicat în revista școlii.
a-și / ași	
a = marcă specifică infinitivului, provenită din prepoziție -și = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată, dativ	S-au întâlnit pentru **a-și** prezenta nemulțumirile.
ași = substantiv la plural (de la singularul „as”)	A câștigat partida, fiindcă a avut în mână doi **ași**.

c-a / ca	
c- = conjuncție subordonatoare („că”) a = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea perfectului compus	M-a anunțat recent **c-a** plecat la mare. (rostire în tempo rapid)
ca = prepoziție simplă	L-a adus **ca** martor al evenimentelor.
ca = adverb	Îi explic lui **ca** ei.
c-ai / cai	
c- = conjuncție subordonatoare („că”) ai = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea condițional-optativului prezent sau a perfectului compus	Știu **c-ai** vrea să vii la noi. Am aflat **c-ai** plecat mai devreme. (rostire în tempo rapid)
cai = substantiv la plural (de la singularul „cal”)	În grajd, se odihneau mai mulți **cai** de rasă.
c-am / cam	
c- = conjuncție subordonatoare („că”) am = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea condițional-optativului prezent sau a perfectului compus	A aflat **c-am** dori să mergi în excursie cu noi. L-ai anunțat **c-am** plecat? (rostire în tempo rapid)
cam = adverb	Vorbește **cam** mult!
c-ar / car	
c- = conjuncție subordonatoare („că”) ar = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea condițional-optativului	Mi-a spus **c-ar** vrea să plece la mare. (rostire în tempo rapid)
car = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Când am fost la bunici, am văzut un **car** cu boi pe drum.
că-i / căi	
că = conjuncție subordonatoare i = formă a verbului „a fi” la indicativ, prezent	Cred **că-i** mai bine să asculți și părerile celorlalți.
căi = substantiv la plural (de la singularul „cale”)	E greu de ajuns dacă nu știi exact ce **căi** să urmezi.
ce-a / cea	
ce = pronume relativ/interogativ a = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea perfectului compus	N-a recunoscut niciodată **ce-a** făcut.
cea = articol demonstrativ	Eleva **cea** silitoare a reușit la examen.
ce-ai / ceai	
ce = pronume relativ/interogativ ai = verbul auxiliar „a avea”; ajută la formarea condițional-optativului prezent sau a perfectului compus	**Ce-ai** spune dacă te-aș înscrie la concurs? **Ce-ai** spus este foarte grav.
ceai = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Dorești **ceai** sau cafea?
ce-i / cei	
ce = pronume relativ/interogativ -i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ	Nu știu **ce-i** lipsește. **Ce-i** întrebi?
cei = articol demonstrativ	Să-i ajutăm pe **cei** mai slabi copii.

ce-l / cel	
ce = pronume relativ/interogativ -l = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ	Ştie tot **ce-l** întrebi.
cel = articol demonstrativ	Ştefan **cel** Mare a câştigat bătălia.
c-or / cor	
c- = conjuncţie subordonatoare („că") or = verbul auxiliar „a vrea"; ajută la formarea viitorului popular	Mă îndoiesc **c-or** face toată tema.
cor = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Îmi place să cânt în **cor**.
de-a / dea	
de-a = prepoziţie + prepoziţie	Au dat piatra **de-a** dura.
(să) dea = verbul „a da" la modul conjunctiv	Se teme **să dea** examenul!
de-al / deal	
de = prepoziţie simplă al = element component al numeralului ordinal	În cel **de-al** treilea capitol, apare un personaj interesant.
deal = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Bunicul coseşte fânul de pe **deal.**
du-ne / dune	
du = verbul „a duce" la modul imperativ ne = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ	**Du-ne** mai repede acasă!
dune = substantiv la plural (de la singularul „dună")	M-au impresionat imensele **dune** din deşert.
i-a / ia	
-i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**I-a** spus toate secretele
ia = verbul „a lua" la modul indicativ prezent sau imperativ	El **ia** note mari. **Ia** un măr din fructieră!
ia = interjecţie	**Ia** să vedem cine mă ajută astăzi!
i-ar / iar	
-i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ au = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condiţional-optativului	**I-ar** ajuta, dacă **i-ar** cere ajutorul.
iar = conjuncţie coordonatoare adversativă	El citeşte, **iar** ea scrie.
iar = adverb	Nu vreau să întârzii **iar**!
i-au / iau	
-i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ au = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**I-au** dat tot ce aveau.
iau = verbul „a lua" la modul indicativ prezent	**Iau** mereu fructe din piaţă.
l-a / la	
l- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**L-a** întrebat ceva uşor.

la = prepoziţie simplă	Voi veni **la** tine mâine.
la = substantiv invariabil (notă muzicală)	Cântăreaţa a cântat fals nota **la.**
l-aş / laş	
l- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ aş = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condiţional-optativului	**L-aş** recunoaşte oriunde.
laş = adjectiv	Mihai e un **laş.**
l-aţi / laţi	
l- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ aţi = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condiţional-optativului prezent sau a perfectului compus	**L-aţi** ajuta în orice situaţie? Când **l-aţi** întâlnit ultima oară?
laţi = adjectiv la plural (de la singularul „lat")	Înotătorul are umerii **laţi.**
l-or / lor	
l- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ or = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	De **l-or** prinde, nu-i va fi uşor.
lor = pronume personal, genitiv-dativ	Casa **lor** e foarte frumoasă. **Lor** nu le-a cerut niciodată ajutorul.
m-ai / mai	
m- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ ai = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	Ce bine că **m-ai** sunat!
mai = adverb	**Mai** bine învăţ decât să mă fac de râs.
mai = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	S-a născut în luna **mai.** Bunicul bătătoreşte pământul cu un **mai.** (= unealtă în formă de ciocan)
mi-a / mia	
mi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**Mi-a** spus să vin şi eu.
mia = substantiv articulat, nominativ-acuzativ	Oaia a făcut o **mia** albă. Mi-a restituit **mia** de lei.
Mia = substantiv propriu	**Mia** este colega mea.
mi-au / miau	
mi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ au = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**Mi-au** înşelat toate aşteptările!
miau! = interjecţie	Din tufiş se auzea **miau, miau!**

m-oi / moi	
m- = pronume reflexiv, acuzativ oi = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	De **m-oi** răzgândi, să mă certaţi!
moi = adjectiv la plural (de la singularul „moale")	Prefer pernele **moi**.
mi-e / mie	
mi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ e = verbul „a fi" la modul indicativ prezent	Cât de dor **mi-e** de munte!
mie = substantiv, nominativ-acuzativ	Imprimanta a costat o **mie** de lei.
mie = pronume personal, formă accentuată, dativ	**Mie** nu-mi plac situaţiile neclare.
mi-i / mii	
mi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ i = verbul „a fi" la modul indicativ prezent	**Mi-i** foame, mamă!
mii = substantiv la plural (de la singularul „mie")	**Mii** de steluţe sclipeau în bradul de Crăciun.
mi l-a / mila	
mi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ l- = pronume personal, formă neaccentuată, acuzativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	Deşi mulţi concurenţi visau la acest premiu, juriul **mi l-a** acordat mie.
mila = substantiv articulat, nominativ-acuzativ	**Mila** pentru căţelul rănit este un sentiment firesc. **Mila** parcursă de corabia exploratorului, în uralele echipajului, era ultima din călătorie. (= unitate de măsură)
m-or / mor	
m- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ or = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	De **m-or** întreba de tine, e semn că nu te-au uitat.
mor = verbul „a muri" la modul indicativ prezent	Pe front, **mor** mulţi soldaţi.
mor = interjecţie	„**Mor! Mor!**" se aude în apropiere, semn că ursul ne-a urmărit.
n-a / na	
n- = adverb de negaţie („nu") a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**N-a** fost să fie!
na = interjecţie	**Na**-ţi banii înapoi!
n-ai / nai	
n- = adverb de negaţie („nu") ai = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus sau reprezintă verbul „a avea" la prezent	**N-ai** scris nimic? **N-ai** nimic de mâncare?
nai = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Colega mea cântă la **nai**.

n-aş / naş	
n- = adverb de negaţie („nu") a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condiţional-optativului prezent	**N-aş** vrea să dezamăgesc.
naş = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Orice **naş** îşi are naşul.

ne-a / nea	
ne- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**Ne-a** salutat de la depărtare.
nea = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Căzuse un strat subţire de **nea**. Nu-l ştii tu pe **nea** Vasile?
nea = interjecţie	„**Nea**!" îşi îndeamnă el vitele să urmeze cărarea.

ne-am / neam	
ne- = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ am = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**Ne-am** dus cu toţii la mare.
neam = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	El este de **neam** ales.

ni-l / Nil	
ni- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ l = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ	De **ni-l** făceam prieten, am fi reuşit.
Nil = substantiv propriu	În **Nil** există aligatori.

n-oi / noi	
n- = adverb de negaţie („nu") oi = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	De **n-oi** putea, nu te voi vizita.
noi = adjectiv la plural (de la singularul „nou")	Mi-am făcut prieteni **noi**.
noi = pronume personal, formă accentuată	**Noi** nu am fost niciodată la mare!

n-or / nor	
n- = adverb de negaţie („nu") or = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	**N-or** veni, de **n-or** putea.
nor = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Un **nor** cenuşiu se apropie de oraş.

nu-l / nul	
nu = adverb de negaţie -l = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ	**Nu-l** ştiam pe candidat.
nul = adjectiv	Meciul a fost **nul**.

p-un / pun	
p- = prepoziție simplă („pe") un = articol nehotărât	„**P-un** picior de plai..."
pun = verbul „a pune" la modul indicativ prezent	Îi **pun** o întrebare dificilă.
s-a / sa	
s- = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată, acuzativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**S-a** făcut frig.
sa = pronume/adjectiv pronominal posesiv	Deși am studiat mult pentru lucrare, a **sa** a fost mai bună. Starea **sa** este bună.
s-ar / sar	
s- = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată, acuzativ ar = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condițional-optativului	**S-ar** putea rătăci.
sar = verbul „a sări" la modul indicativ, timpul prezent	Căprițele **sar** vesele.
s-au / sau	
s- = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată, acuzativ au = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**S-au** anunțat rezultatele.
sau = conjuncție coordonatoare (echivalentă cu „ori")	S-au prezentat **sau** nu la locul de întâlnire?
să-i / săi	
să = conjuncție subordonatoare -i = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ	Vreau **să-i** spui adevărul. Vreau **să-i** ajut pe toți.
săi = pronume/adjectiv pronominal posesiv	Nu-i cunosc pe ai **săi**. Părinții **săi** sunt foarte înțelegători.
ș-a / șa	
ș- = conjuncție coordonatoare copulativă („și") a = articol genitival	„Bolliac cânta iobagul **ș-a** lui lanțuri de aramă." (*Epigonii*, Mihai Eminescu)
șa = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	S-a așezat în **șa**, dând pinteni calului.
ș-al / șal	
ș- = conjuncție coordonatoare copulativă („și") al = articol genitival	„A patriei cinstire **ș-al** țării tricolor."
șal = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	A primit cadou un **șal**.
ș-ale / șale	
ș- = conjuncție coordonatoare copulativă („și") ale = articol genitival	„**Ș-ale** valurilor mândre generații spumegate..." (*Umbra lui Mircea la Cozia*, Grigore Alexandrescu)
șale = substantiv defectiv de singular	Bunica se plânge mereu de durere de **șale**.

te-i / tei	
te- = pronume reflexiv, formă clitică/neaccentuată i = verbul auxiliar „a fi"; formează viitorul popular	De nu **te-i** prezenta la oaste, rău va fi.
tei = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Îmi place foarte mult ceaiul de **tei**.
ţi-i / ţii	
ţi- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ i = verbul „a fi" la modul indicativ prezent	„De vânzare **ţi-i** găinuşa, măi băiete?" (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)
ţii = verbul „a ţine" la modul conjunctiv sau indicativ prezent	**Să ţii** minte sfatul meu! Mai **ţii** minte călătoria aceea?
v-a / va	
v- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ a = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea perfectului compus	**V-a** spus adevărul. Cine **v-a** chemat?
va = verbul auxiliar „a vrea"; ajută la formarea viitorului	Niciodată nu **va** fi prea târziu.
v-ar / var	
v- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ sau acuzativ ar = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea condiţional-optativului prezent	**V-ar** spune adevărul dacă l-aţi încuraja. **V-ar** putea ajuta.
var = substantiv nearticulat, nominativ-acuzativ	Am dat cu **var** în dormitor.
vi-i / vii	
vi = pronume personal, forma clitică/neaccentuată, dativ i = verbul „a fi" la modul indicativ prezent	Vă doreaţi atât de mult tenişii roşii, încât părinţii **vi-i** dăruiesc de sărbători. **Vi-i** rău?
vii = substantiv la plural (de la singularul „vie")	Toamna, oamenii se bucură de recolta din **vii**.
vii = verbul „a veni" la modul conjunctiv sau indicativ prezent	Să **vii** repede! **Vii** cu noi la film?
vii = adjectiv la plural (de la singularul „viu")	Îmi plac culorile **vii**.
v-oi / voi	
v- = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, acuzativ sau dativ oi = verbul auxiliar „a avea"; ajută la formarea viitorului popular	**V-oi** ajuta şi eu când veţi avea nevoie!
voi = pronume personal	Nu mergeţi şi **voi** la film?
zi-le / zile	
zi = verbul „a zice" la modul imperativ -le = pronume personal, formă clitică/neaccentuată, dativ	**Zi-le** tot ce ai pe suflet!
zile = substantiv la plural (de la singularul „zile")	Mă gândesc nostalgic la acele **zile** de vacanţă. Nu te voi uita câte **zile** voi avea!

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

- Deși ritmul de scriere pe rețelele sociale este rapid, fii atent(ă) la ortografia cuvintelor!
- Folosește cratima în cazul ortogramelor! Nu scrie: sa dus, mam văzut, iam dat!
- Se poate apela și la funcția de autocorectare.

EXERSĂM!

1. Menționează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate.

a) C-ați venit mai târziu, că mai devreme, eu m-am bucurat. – ....
b) Toți ați fost alături de mine. – ....
c) Nu știu ce-a pățit Andrei. – ....
d) În cel de-Al Doilea Război Mondial au fost pierderi enorme. – ....
e) I-ai spus ce s-a întâmplat? – ....
f) Zi-le tuturor să vină rapid! – ....
g) M-ai văzut în oraș? – ....

2. Alege răspunsul corect.

A. ... acolo cât mai departe!
a) Dune;
b) Du-ne;
c) Du;
d) Duce.

B. ... plăcea să le știe pe toate.
a) Iar;
b) Ia-r;
c) I-ar;
d) Iară.

C. Am mers ... mare cu toată familia.
a) I-a;
b) la;
c) din;
d) cu.

D. Am cumpărat ... de zece lei.
a) cam;
b) c-am;
c) ca;
d) cu.

E. ... ciudă că nu am venit și eu la festival.
a) Mie;
b) Mi-e;
c) Mi;
d) E.

F. ... văd, unde s-a dus?
a) Îi;
b) Nul;
c) Nu-l;
d) Le.

G. Frații ... au ajuns în timp util.
a) sa;
b) săi;
c) să-i;
d) său.

H. ... spus numele deja?
a) V-a;
b) Va;
c) Vi;
d) Vor.

I. ... până la mall?
a) Vi-i;
b) Vii;
c) Vi;
d) Voi.

J. Te rog ... tuturor ce să facă până ajung.
a) zi;
b) zii;
c) zile;
d) zi-le.

K. ... drag omul acesta!
a) Mii;
b) M-i;
c) I;
d) Mi-i.

L. Maria ... spus Anei dorința ei secretă.
a) le-a;
b) i-a;
c) ia;
d) i-au.

3. **Subliniază varianta corectă în funcție de context.**

a) Tu *ți-i* / *ții* de undiță sau nu?
b) *V-ar* / *Var* distra o ieșire la pădure?
c) *S-au* / *Sau* întâmplat multe lucruri în aceste zile.
d) Nu *ne-am* / *neam* dus pe celălalt ponton deloc.
e) Eu zic că *i-ar* / *iar* vine canicula.
f) *A-i* / *Ai* bani la tine?
g) Am văzut costumul și cred că umerii sunt prea *l-ați* / *lați*.
h) Ai cântat la *n-ai* / *nai*?
i) *V-oi* / *Voi* merge la schi doar în ianuarie.

4. **Alege forma corectă.**

a) Băiatul *cel* / *ce-l* leneș nu ajunge la timp.
b) Oamenii *cei* / *ce-i* harnici muncesc.
c) Fata *cea* / *ce-a* elegantă va ține un discurs frumos.
d) *Cei* / *Ce-i* dai Mihaelei în schimb?
e) *Cei* / *Ce-i* patru colegi sunt mereu împreună.
f) *Cea* / *Ce-a* făcut Dana?

5. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) Enunțul „S-ar duce mâine." este scris corect.		
b) Enunțul „Veniți și voi l-a atelier să vedeți pictura?" este scris corect.		
c) Cuvântul „ia" poate avea sensul de cămașă specifică portului popular.		
d) Enunțul „Ți-e greu să îți faci bagajul în timp util." este scris incorect.		
e) În enunțul „Vii sau nu?", verbul este scris corect.		
f) În enunțul „Mi-a transmis că la căutat de câteva zi-le." sunt trei greșeli.		
g) Afirmația „Mie îmi place mult literatura." este scrisă corect.		

6. **Rescrie enunțurile de mai jos, corectându-le.**

a) Nu sa dus la școală de zi-le bune, dar știu că tu vi-i cu o soluție fiindcă a fost mereu silitor în ceilalți ani.

....

....

....

b) Săi spui că mie dor să mai mergem la munte. Noi avem un ne-am mare și ceilalți veri sau mai grupat alt fel încât au reușit să ajungă. Var plăcea să reluăm tradiția?

....

....

c) Cel din față na vorbit cu noi, ca crezut că suntem aroganți. Sar putea să avem și noi o atitudine nepotrivită. Î-mi cer scuze!

....

....

....

7. Construiește enunțuri cu următoarele perechi de cuvinte.

a) a-l – ....
al – ....
b) c-ar – ....
car – ....
c) ce-l – ....
cel – ....
d) de-a – ....
dea – ....
e) i-a – ....
ia – ....
f) a-și – ....
ași – ....
g) l-aș – ....
laș – ....
h) m-ai – ....
mai – ....
i) mi-au – ....
miau – ....

8. Construiește câte un enunț cu următoarele structuri urmate de un verb la perfect compus.

a) c-a – ....
b) c-ai – ....
c) c-am – ....
d) ce-a – ....
e) ce-ai – ....
f) i-a – ....
g) i-au – ....
h) l-a – ....
i) l-ați – ....
j) mi-a – ....
k) mi-au – ....
l) n-a – ....
m) n-ai – ....

n) ne-a – ....
o) ne-am – ....
p) s-a – ....
q) s-au – ....
r) m-a – ....
s) v-a – ....

9. Construiește enunțuri cu următoarele cuvinte și explică de ce ai utilizat această formă.

a) zile – ....
....

b) vii – ....
....

c) var – ....
....

d) tei – ....
....

e) șal – ....
....

10. Realizează descrierea unui tricou preferat, utilizând structurile: *cel, al, a-și, ne-a*.

....
....
....
....
....
....
....

11. Scrie un mesaj, de 3-4 enunțuri, pentru a invita părinții la un spectacol de teatru, susținut de clasa ta, utilizând cuvintele: *sa, v-ar, mie*.

....
....
....
....

12. Alcătuiește 2-3 enunțuri pentru a oferi informații despre vreme, utilizând cuvintele: *va, zi-le, c-ar*.

....
....
....

13. **Scrie 2-3 enunțuri în care să-ți exprimi intenția de a face o călătorie în Portugalia, utilizând structurile: *și, a-l, c-am*.**

....
....
....

14. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....
....
....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cel mai des întâlnite ortograme pe care le folosești?
2. Cum poți evita scrierea incorectă a ortogramelor?
3. La ce vei fi atent în scrierea ortogramelor?
4. Care ar putea fi regulile de bază pe care le vei folosi?

Semnele de punctuație marchează segmentarea unui text în unități sintactice sau semantice și impun intonația sau pauzele în comunicare.

Semnele ortografice sunt semne grafice folosite în interiorul unor cuvinte, în grupări de cuvinte, în anumite abrevieri, semnalând aspecte legate de pronunțare.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

„În caietul de limba română Punctul nu avea parte de o viață prea ușoară Trudea din zi și până în noapte pentru a prescurta cuvinte dar mai ales pentru a pune capăt propozițiilor și nimeni nul aprecia cum se cuvine dimpotrivă era mai mereu ținta batjocurii unor semne ortografice mai impozante din cauza mărimii sau mai exact a micimii

Tu nu te uiți cum arăți Punctule îl lua peste picior Semnul de Întrebare care mai mereu le punea întrebări altora însă niciodată nu aștepta un răspuns întratât era de infatuat Nu vezi că ești atât de mic și de pricăjit încât aproape că nu exiști

Ești ca o pată exclama Semnul de Exclamare care nu făcea nimic toată ziua decât să se mire O pată de rușine pe obrazul preacinstitului nostru caiet de română

Ca săl citez pe stimabilul domn Semn de Exclamare ești o pată de rușine și nimic altceva se băga în seamă o Ghilimea care mereu vorbea în citate căci era total lipsită de personalitate

Ca să fac o Paranteză neam putea lipsi bucuroși de tine intervenea o paranteză Mai mult încurci decât descurci propozițiile iar când ele curg mai frumos tu în loc să stai în banca ta te trezești să apari ca să le pui punct”

(Adina Popescu, *O poveste fără punct și virgulă*)

Ce crezi că lipsește din acest text?
Care sunt semnele de punctuație de care ai nevoie pentru a înțelege textul?
Care e diferența dintre „nimeni nul aprecia cum se cuvine" și „nimeni nu-l aprecia cum se cuvine"?

REȚINEM!

SEMNE DE PUNCTUAȚIE

▶ **Punctul** se folosește la finalul enunțului asertiv. Marchează o pauză care se realizează în comunicare, între propoziții sau fraze independente ca înțeles. (de exemplu: *Copiii citesc textul.*)

▶ **Punctele de suspensie** au rolul de a întrerupe cursul firesc al vorbirii, de a substitui o replică nerostită într-un dialog, de a sugera continuarea ideii exprimate în text, de a prelungi pauza în răspuns ca reacție întârziată. Acestea se pot afla atât în interiorul, cât și la finalul enunțului, accentuând anumite stări, reacții, atitudini. (de exemplu: *Cine știe ce se va mai întâmpla...; Aș veni și eu, dar... știi că nu-mi place atmosfera creată de prietenii tăi.*)

▶ **Punctul-și-virgula** marchează o pauză mai mare decât cea redată prin virgulă și mai mică decât cea redată prin punct, delimitând porțiuni din comunicare cărora vorbitorul le acordă o anumită independență. (de exemplu: *Prietenii tăi sunt foarte simpatici; în plus, îmi vor fi colegi anul viitor.*)

▶ **Două-puncte** este un semn grafic de punctuație care marchează o pauză înaintea unei enumerații sau explicații și înaintea unei replici/a vorbirii directe. (de exemplu: *Toată lumea era prezentă la festivitate: copiii, părinții, profesorii și reprezentanții sponsorilor.*; *Noul coleg a întrebat nedumerit:*

— În ce bancă voi sta?)

▶ **Semnul exclamării** marchează finalul enunțului exclamativ sau a enunțului imperativ. (de exemplu: *Cât de frumos ai amenajat sala pentru petrecere!*; *Vino mai repede!*)

▶ **Semnul întrebării** marchează finalul enunțului interogativ. (de exemplu: *Când ne vom întâlni să discutăm detaliile proiectului?*)

▶ **Ghilimelele** notează citarea unui fragment dintr-un text sau a unui titlu, precum și vorbirea directă. (de exemplu: *Citesc poezia „Lacul".*; *Recit primele versuri din poezia eminesciană: „Lacul codrilor albastru // Nuferi galbeni îl încarcă".*)

▶ **Linia de dialog** marchează începutul vorbirii directe.

▶ **Linia de pauză** separă grafic o explicație de restul enunțului. (de exemplu: *Ideea – despre care am discutat mult săptămâna trecută – se va concretiza, în sfârșit, într-un proiect.*)

▶ **Parantezele** izolează cuvinte sau grupuri de cuvinte care exprimă informații suplimentare. (de exemplu: *Nimeni nu știa detaliile desfășurării evenimentului – program, spațiu, resurse*).

EXERSĂM!

1. Completează textul următor cu semnele de punctuație potrivite.

„Monica Andronescu ☐ Să ne întoarcem în Iașul copilăriei tale ☐

Marius Manole ☐ Copilăria ☐ O ☐ Doamne ☐ ce de mult a fost ☐ Iașii copilăriei mele ☐ Am avut o copilărie foarte fericită ☐ părinții mei m-au ferit de probleme ☐ n-aveam habar că se întâmplau în jur răutăți ☐ minciuni ☐ lucruri rele ☐ La mine era liniște ☐

Cum era cartierul în care locuiai ☐

Am stat în centru ☐ Părinții mei s-au mutat în blocul Z1 când erau foarte tineri ☐ Eu stăteam la etajul 5 ☐ apartamentul 33 ☐ Era un bloc nou construit și în fiecare apartament exista un copil ☐ dacă nu chiar doi ☐ dacă nu chiar trei ☐ deci erau foarte mulți copii în tot cartierul ☐ pentru că era tot cu blocuri noi ☐ ca al nostru ☐ Așa că după școală ne întâlneam cu toții și începeam să ne jucăm ☐ de la ora 3 ☐ până spre seară când se auzea vocea mamei care mă chema acasă să mă uit la desene ☐ să mănânc și să mă culc ☐ De teme nu-mi aduc aminte ☐ Cartierul era lângă Palatul Culturii din Iași ☐ Era foarte frumos ☐ foarte aerisit ☐ o zonă verde foarte frumoasă ☐ Acum nu mai e verde ☐ s-a construit între timp foarte mult ☐"

(Marius Manole, *M-aș întoarce în copilărie în oricare din zile*, în www.ziarulmetropolis.ro)

2. **Explică rolul utilizării semnelor de punctuație din textul următor.**

„**ȘTEFAN:** Ai spus ceva? **(1)**

CORINA: A mai căzut încă una. **(2)** E a șaptesprezecea. Ieri au fost unsprezece. Alaltăieri cinci.

ȘTEFAN: Vrei să le numeri pe toate? **(3)**

CORINA: Aș vrea! **(4)** Sunt așa de multe, că mi-ar trebui o eternitate... Ștefan!

ȘTEFAN *(fără să-și întrerupă lectura)*: Daa... **(5)**

CORINA: Pot să spun o prostie? **(6)**

ȘTEFAN: Te rog. Nu te jena. **(7)**

CORINA: Eu până acum nu văzusem niciodată cum cade o frunză. **(8)** Credeam că se rupe și cade.

ȘTEFAN: Ai intuiții miraculoase, Corina. Închipuiește-ți că într-adevăr asta e singura metodă a frunzelor de a cădea: **(9)** se rup și cad. Mă epatezi.

CORINA: Și tu mă epatezi, dragul meu. Prin ignoranță. Nu știi, nu bănuiești câte gesturi mărunte sunt într-o cădere de frunză... **(10)** *(Tăcere.)* Optsprezece...”

(Mihail Sebastian, *Jocul de-a vacanța*)

(1) ....

(2) ....

(3) ....

(4) ....

(5) ....

(6) ....

(7) ....

(8) ....

(9) ....

(10) ....

3. **Realizează enunțuri care să conțină următoarele semne de punctuație și să transmită atitudinile propuse.**

a) semnul exclamării / indignare

....

b) semnul întrebării / solicitarea unei informații

....

c) puncte de suspensie / uimire

....

d) semnul exclamării / mirare

....

e) puncte de suspensie / confuzie

....

f) semnul întrebării / curiozitate

....

REȚINEM!

VIRGULA

Când nu se folosește virgula?
– între subiect şi predicat; – între unele complemente şi predicat; – în principiu, între părţile de propoziţie sau propoziţiile legate prin „şi", „sau", „ori"; – între „adică", „altfel spus", „mai bine zis", „mai exact", „respectiv", „şi anume", „alias" şi restul propoziţiei; – înainte de etc., ş.a.m.d.; – înainte de „respectiv", „inclusiv", „în special" când nu introduc informaţii lămuritoare.

Când se foloseşte virgula?	Exemple
– elementele dintr-o enumerare se despart prin virgulă;	Am vorbit cu Dan, cu Mihaela şi cu Angela.
– substantivul în cazul vocativ se desparte prin virgulă de restul enunţului;	Domnule, aş dori să fiţi atent!
– când marchează coordonarea (prin juxtapunere) între cuvinte de acelaşi fel;	Cumpăr mere, pere, dar şi gutui pentru dulceaţă. Parfumul trandafirilor, al crinilor şi al florilor de tei se strecura prin ferestrele deschise.
– când marchează absenţa unui cuvânt, de regulă a verbului;	Prietenia noastră, o bucurie a copilăriei. A apărut o situaţie delicată pentru cei doi prieteni: Andrei este convocat la antrenamente, iar Mihai, este anunţat, în ultimul moment, că nu mai face parte din lot.
– adverbele sau locuţiunile adverbiale intercalate între verbul copulativ şi numele predicativ se pun între virgule;	Toţi colegii sunt, **desigur / fireşte / aşadar / bineînţeles / în concluzie / în realitate**, interesaţi de ce se întâmplă.
– adverbele intercalate între subiect şi predicat se pun între virgule;	Eu, **bineînţeles**, voi veni. Bunica, **fireşte**, era în primul rând la spectacol.
– în propoziţie, înainte de „precum şi" şi „ca şi";	Toate discutate, **precum şi / ca şi** cele cercetate ne-au oferit siguranţă.
– la începutul propoziţiei, „totuşi", „deci" sunt urmate de virgulă, dar în interiorul propoziţiei aceste cuvinte nu se despart prin virgulă;	**Totuşi / Deci**, la mare e soare mereu. Aş fi vrut **totuşi / deci** să spun două vorbe.
– conectorii „în primul rând," „în al doilea rând", „nu în ultimul rând", „pe de o parte", „pe de altă parte", „de asemenea", „în plus" sunt urmaţi de virgulă;	**În primul rând**, trebuia făcut ceea ce noi am discutat.

– „de exemplu" se desparte în toate cazurile prin virgulă;	**De exemplu**, în prezentarea lecției au fost multe formule.
– în interiorul propoziției, adverbe și locuțiuni adverbiale ca „așa", „bine", „da", „nu", „sigur", „desigur", „firește", „exact", „într-adevăr", „fără îndoială" se despart prin virgule;	Eu am spus, **desigur / firește / fără îndoială**, adevărul.
– adverbele „respectiv" și „inclusiv", precum și locuțiunile adverbiale „și anume", „în special" sunt precedate de virgule;	Statele, **respectiv / inclusiv** autoritățile naționale, se vor ocupa de tot.
– virgula este obligatorie în situația în care apar locuțiuni conjuncționale coordonatoare copulative, precedate de corelative („atât..., cât și" / „cum și" / „precum și" / „dar și");	Noi am discutat **atât** despre ceea ce facem în timpul liber, **cât și** despre școală.
– conjuncțiile „și", „sau", „ori", când sunt dublate, se despart prin virgulă;	Voi veni **și** eu, **și** colega mea. Mă va sprijini **ori** Dan, **ori** Andrei. **Sau** noi eliberăm camera, **sau** voi nu mai veniți.
– construcțiile incidente se despart prin virgule;	Ion era, nu știu cum să-ți spun, mai implicat decât de obicei.
– construcțiile concesive sunt despărțite, de regulă, prin virgule;	Se bucură de ce e în jur, în ciuda emotivității. Chiar nervos, tot l-a ajutat!
– construcțiile condiționale, plasate înaintea regentului, se despart prin virgulă de restul enunțului;	Fără a citi cu atenție, nu vei înțelege textul. Căutând, vei afla foarte multe informații.
– construcțiile gerunziale sau participiale, aflate la începutul propoziției sau al frazei, se despart prin virgulă;	Folosind toate aceste argumente, cred că am reușit să-l conving. Adunate de peste tot, obiectele au o semnificație aparte.
– apozițiile se despart prin virgulă;	Prietenul meu cel mai bun, Dan, este extrem de iscusit.
– atributele izolate sunt despărțite prin virgulă de restul enunțului;	Deștept, elevul a acționat conform cerințelor.
– între părțile de propoziție de același fel se folosește virgula, dacă nu sunt legate prin „și" ori „sau";	Mihai este deștept, harnic și atent la detalii.
– se despart prin virgulă atribute diferite;	A realizată o operă frumoasă, cu nuanțe.

– propoziția circumstanțială de loc antepusă regentei se desparte prin virgulă, când nu se insistă asupra ei; – atunci când circumstanțiala de loc este situată înaintea regentei, nu se desparte când se insistă asupra ei; – circumstanțiala de loc antepusă regentei și cu structuri corelative în regentă se desparte obligatoriu prin virgulă;	Unde vin toți acum, am fost și eu anul trecut. Unde mi-ai spus am venit. Unde e omul acela, acolo trebuie să ajungem.
– propoziția circumstanțială de timp antepusă regentei se desparte prin virgulă, când nu se insistă asupra ei; – atunci când circumstanțiala de timp este situată înaintea regentei, nu se desparte prin virgulă când se insistă asupra ei; – atunci când în regentă există unul dintre adverbele corelative („de-abia", „nici nu... bine", „atunci"), circumstanțiala de timp se desparte prin virgulă; – intercalată în regentă, circumstanțiala de timp se desparte prin virgulă;	Când a ajuns, a și vorbit. Când l-am chemat eu a venit. Când vom afla adevărul, atunci să vii. Niciun om, până nu a simțit pe propria piele, nu a crezut cu adevărat.
– propoziția circumstanțială de mod, situată după sau înaintea regentei, se desparte prin virgulă, exceptând situația în care se insistă asupra ei; – circumstanțialul de mod care exprimă o atitudine se desparte prin virgulă;	El s-a bucurat, ca și când i s-ar fi dat aur. Cu siguranță, aș fi avut aceeași atitudine.
– propoziția circumstanțială de cauză se desparte prin virgulă de regentă; – dacă se insistă asupra circumstanțialei de cauză, aceasta nu se desparte prin virgulă; – dacă în regentă există un corelativ („de aceea", „de asta", „atunci"), circumstanțiala de cauză se desparte prin virgulă;	Pentru că nu l-am recunoscut, nu l-am salutat. A plecat pentru că nimeni nu-l băga în seamă. Pentru că nu l-am recunoscut, **de aceea** nu l-am salutat.
– propoziția circumstanțială de scop sau finală situată după regentă se desparte prin virgulă, când nu se insistă asupra ei; – circumstanțiala se scop antepusă regentei se desparte, de obicei, prin virgulă;	Multe a încercat, ca să-și poată rezolva problemele. Ca să nu rămână corigent, a învățat în toate zilele acestea.
– propoziția circumstanțială condițională se desparte, de obicei, prin virgulă;	Dacă îl superi, se ceartă cu tine.
– propoziția circumstanțială concesivă se desparte mereu prin virgulă;	Cu toate că m-am gândit mult, nu l-am refuzat.

– circumstanţialele, când sunt intercalate între subiect şi predicat, se despart prin virgulă;	Dana, de frică, nu a venit.
– propoziţiile circumstanţiale, dacă în regentă au corelative („acolo", „atunci", „de aceea", atât", „tot"), se despart prin virgule;	Unde stai, **acolo** să dormi! Când îmi vei telefona, **atunci** îţi voi spune multe! Fiindcă pleci, **de aceea** nu mai vin! **De aceea** se grăbea, ca să nu întârzie. Dacă ar fi spus ceva, **atunci** îl ajutam toţi! **Atât** de mult a minţit, încât a ajuns să uite. Deşi a muncit mult, **tot** n-a reuşit.
– în general, interjecţiile şi locuţiunile interjecţionale se despart prin virgulă de restul enunţului.	Ei, acum să te vedem! Vai, ce ai făcut!

EXERSĂM!

4. Alege varianta corectă.

a) La mulţi ani, Maria!
La mulţi ani Maria.

b) Mihai a vorbit cu tine.
Mihai, a vorbit cu tine.

c) Of, ce greu a fost!
Of ce greu a fost.

d) Au venit toţi: copiii, nepoţii şi bunicii.
Au venit toţi, copiii, nepoţii şi bunicii.

e) Cine, vine azi?
Cine vine azi?

f) Am văzut filmul după cartea „Cireşarii".
Am văzut filmul după cartea Cireşarii.

g) Învăţând constant, vei obţine rezultate bune.
Învăţând constant vei obţine rezultate bune.

h) Dragă Dana, mă bucur pentru tine!
Dragă Dana mă bucur, pentru tine!

i) Vai dar ce se întâmplă?
Vai, dar ce se întâmplă?

j) Toţi au fost cuminţi; în plus, au răspuns prompt.
Toţi au fost cuminţi, în plus au răspuns prompt.

k) Am învăţat deşi am spus că voi picta.
Am învăţat, deşi am spus că voi picta.

l) Ai făcut, curăţenie?
Ai făcut curăţenie?

m) Ce mai faceţi, prieteni?
Ce mai faceţi prieteni?

n) Profesoara, doamna Stache a ascultat toată clasa.
Profesoara, doamna Stache, a ascultat toată clasa.

o) Uf, ce zi am avut!
Uf ce zi am avut!

p) Măi vino aici!
Măi, vino aici!

q) Supărat, Dan a plecat devreme.
Supărat Dan a plecat devreme.

r) Cumpărăturile lui, azi, au fost costisitoare.
Cumpărăturile lui azi au fost costisitoare.

s) E zarvă peste tot e agitaţie.
E zarvă peste tot, e agitaţie.

ş) Eu i-am spus doar că nu a înţeles.
Eu i-am spus, doar că nu a înţeles.

t) Am tot aşteptat, în consecinţă am plecat.
Am tot aşteptat în consecinţă am plecat.

ţ) De aceea a întârziat la întâlnire, pentru că a discutat cu Dan.
De aceea a întârziat la întâlnire pentru că a discutat cu Dan.

u) Discutând cu Dan, a întârziat la întâlnire.
Discutând cu Dan a întârziat la întâlnire.

v) Astăzi, de ziua ta, pune-ţi o dorinţă!
Astăzi, de ziua ta pune-ţi o dorinţă!

w) De bucurie, m-a îmbrăţişat.
De bucurie m-a îmbrăţişat.

x) Câţi ani ai Maria?
Câţi ani ai, Maria?

y) Salut, Marius!
Salut Marius!

z) Dragilor, ce faceţi acolo?
Dragilor ce faceţi acolo?

a') Dă-mi, te rog, o foaie!
Dă-mi, te rog o foaie!

b') Nu am înţeles exerciţiul i-a spus eleva.
Nu am înţeles exerciţiul, i-a spus eleva.

c') Aşadar plecăm împreună de aici?
Aşadar, plecăm împreună de aici?

d') El a învăţat mult dar nu a reuşit să se concentreze.
El a învăţat mult, dar nu a reuşit să se concentreze.

5. Explică din ce motiv sunt utilizate incorect virgulele în enunţurile de mai jos.

Enunţ	Motivaţie
a) Omul, nu intenţionase să ne spună adevărul.	
b) Unii, au spus că eu am greşit.	
c) Şcoala, e locul meu de suflet.	
d) Sunt sigur că nici el, nici alţii, nu vor veni.	
e) Rutina, obişnuinţa, cotidianul, nu sunt greu de dus.	
f) Domnul, Toma a venit!	
g) Sunt certat de doamna, Andruş.	
h) În comuna Cristeşti, din judeţul Mureş sunt nişte oameni gospodari.	
i) Niciun elev nu a observat, erorile în comunicare.	
j) Dar să nu uităm, că ceilalţi încă nu au ajuns.	
k) E o fată, pe care o cunosc de mult.	
l) Ba, mai mult, el a spus că vine devreme!	
m) Ziua solstiţiului de vară te găseşte pregătit, adică, eşti gata de orice provocare.	
n) Am vorbit cu Dana, cu Mihaela, cu Raluca, etc.	

6. Explică motivul utilizării virgulelor în enunţurile de mai jos.

a) Noi, românii, suntem sensibili, visători, mioritici.

....

b) Dan Minodor, primarul Bacăului, va coordona întregul proces.

....

c) Miercuri, 13 martie, se pun în vânzare biletele pentru piesa *O noapte furtunoasă*.

....

d) Aici, la București, au loc o mulțime de evenimente.

....

e) Și, uite așa, trece și 1 Martie.

....

f) Mereu e ușor, vorba dirigintelui.

....

g) Greșit, zise directoarea.

....

h) Cristina a spus, din câte știu, aceste vorbe dure.

....

i) Iată sărbătoritul, ne-am spus cu toții.

....

j) Dar, măi băieți, ce faceți acolo?

....

k) De bine, de rău, am avut sprijinul vecinilor.

....

l) Mai spune-mi o poveste, bunico!

....

m) Ionel a citit mult, însă nu a reușit să termine fișele de lectură.

....

n) Emisiunea *Teleenciclopedia*, televizată de aproape 60 de ani, a avut o ediție foarte bună.

....

o) Sunt condiții bune în spațiile de lectură ale bibliotecii din oraș, aflate în clădirea fostului cinema *Victoria*.

....

....

p) Florin Piersic, care a jucat în filme nemuritoare, a mai apărut într-unul anul acesta.

....

q) Oana a cumpărat un teren de la bunicul său, pe care nu l-a mai plătit.

....

r) Medicul Ioan, care era de gardă, ar fi consultat-o.

....

s) Primul tablou al lui Ștefan Luchian, de care am auzit, era un portret.

....

ș) Mulți colegi, având experiența participării la mai multe olimpiade, au luat note bune.

....

t) Zborurile au fost anulate și școlile, închise.

....

ţ) Domnul diriginte a afirmat că reiese, din informaţiile primite, că va fi o festivitate frumoasă.

....

u) De copilărie, de asta îmi aduce aminte.

....

v) Apoi, acolo, au avut loc discuţiile.

....

w) De pildă, la Atena, efectele crizei s-au resimţit.

....

x) În 1993, eram elev în clasa întâi cu prietena mea, Diana.

....

y) Aşa am ajuns, peste noapte, să terminăm gimnaziul.

....

z) Când am luat examenul, bunicii s-au bucurat cel mai mult.

....

a') Deci, având ceva cunoştinţe, nu mi-a fost greu să reuşesc.

....

b') Eu nu am fost stresat şi, de aceea, am reuşit să am rezultate excelente.

....

c') Fiind de multe ori republicate, cărţile sale nu s-au vândut acum.

....

d') Deoarece am plecat târziu de acasă, trebuia să mă grăbesc.

....

e') Şi, fiindcă toate acestea trebuiau să poarte un nume, li s-a spus copilărie.

....

f') Cum hârtia portretului era lucioasă, era uşor de observat.

....

g') Nu a răspuns la telefon, pentru că nu era acasă.

....

h') Pentru a avea succes, îţi trebuie multă voinţă.

....

i') Şi, ca să i se dea ciocolată, bate din picioare.

....

j') Aş pleca, dacă nu vă supăraţi.

....

k') Deşi căzuse, a putut veni la concert.

....

l') Atât au reţinut Dana cu Andrei, precum şi cei din faţa mea.

....

m') Vestimentaţia sa, ca şi atitudinea sa, sunt esenţiale pentru a convinge publicul.

....

n′) Toată lumea ştie că Andrei, şi nu Mihai este şeful.

....

o′) Nici nu cântă, nici nu dansează.

....

p′) Parisul tremură, iar Moscova se topeşte de căldură.

....

q′) A fost numit coordonatorul proiectului. Or, nu avea competenţe necesare pentru această funcţie.

....

....

r′) Aceasta este principala preocupare atât a dvs., cât şi a mea.

....

7. În urma compunerilor pe care le-a realizat, colega ta își notează structurile și virgulele pe care le-a omis. Explică-i rostul fiecărei virgule notate.

Și, nu în ultimul rând, **(1)** doresc să subliniez că...
De exemplu, **(2)** în cadrul textului...
În al doilea rând, **(3)** vocea lirică...
Toate personajele, într-un fel sau altul, **(4)** au caracteristici....
Am subliniat că, pe cât de repede a fost creat, **(5)** pe atât de...
Dar autorul schimbă, de multe ori, **(6)** perspectiva...
Convingerea mea este că, în cele din urmă, **(7)** vom vedea...
Pe de altă parte, **(8)** am subliniat că...
Cu toate acestea, **(9)** relația dintre personaje...
În opinia mea, **(10)** opera surprinde...
Din punctul meu de vedere, **(11)** valoarea sugerată este...
În plus, **(12)** conflictele dintre personaje...

(1) ....
(2) ....
(3) ....
(4) ....
(5) ....
(6) ....
(7) ....
(8) ....
(9) ....
(10) ....
(11) ....
(12) ....

8. **Notează „X" în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili valoarea de adevăr a fiecărei afirmații.**

Enunț	Adevărat	Fals
a) În enunțul „Vasile, unde te duci?", virgula izolează un substantiv în vocativ de restul enunțului.		
b) În enunțul „Of, dumneavoastră erați!" nu e obligatorie utilizarea virgulei.		
c) În enunțul „Nu, are un singur loc!", virgula modifică sensul față de „Nu are un un singur loc."		
d) În trecerea de la vorbirea directă, la cea indirectă prin verbe de tip *dicendi* („a spune", „a zice", „a rosti", „a comunica" etc.) se utilizează virgula.		
e) În enunțul „Ce pierde, asta cred că vede oricine.", este utilizată virgula, pentru că propoziția subordonată este reluată printr-un pronume.		
f) În enunțul „Înainte de a sosi el am pregătit masa." nu trebuie utilizată virgula.		
g) În enunțul „El are o minte foarte bună adică, o gândire științifică." virgula ar fi trebuit utilizată înaintea adverbului „adică", nu după acesta.		

9. **Realizează enunțuri care să conțină următoarele cuvinte/structuri și folosește semnele de punctuație necesare.**

a) dar – ....

b) atât ... cât – ....

c) însă – ....

d) or – ....

e) deși – ....

f) dacă – ....

g) precum și – ....

h) totodată – ....

i) astfel – ....

j) în plus – ....

k) de asemenea – ....

l) sau ... sau – ....

REȚINEM!

SEMNE ORTOGRAFICE

▶ **Apostroful** marchează grafic absența accidentală sau voită a unor litere/sunete/cifre. (de exemplu: *Sal'tare!*; *cân'va*; *'neața*; *Las' că ne mai întâlnim noi!*; *'48*)

▶ **Cratima** notează căderea unor sunete prin care elementele sonore ajung în aceeași silabă; leagă elementele unor cuvinte compuse sau articolul hotărât de cuvinte împrumutate din alte limbi. (de exemplu: *las-o*; *azi-dimineață*; *floarea-soarelui*; *bleu-ul*; *show-ul*)

▶ **Punctul** se folosește în cazul abrevierilor. (de exemplu: *etc.*; *nr. crt.*; *al./alin.*, pentru „alineat"; *dv./dvs.*, pentru „dumneavoastră"; *N.B.*, pentru „nota bene" = „ia aminte")

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

- Exprimarea ar trebuie să fie scurtă, concisă și corectă. Oferă respect interlocutorului și asigură-te că înțelege toate acronimele utilizate. Acestea se folosesc dacă scopul, ritmul și statutul interlocutorului permit. Nu abuza de ele!

- Bd = Bună dimineața!
- Bn = Bine!
- Cf = Ce faci?
- Cp = Cu plăcere!
- Cmz = Ce mai zici?
- Dc = De ce?
- Ff = Foarte foarte!
- Fbn = Foarte bine!
- Ft = Foarte tare!
- LMA = La mulți ani!
- Ms = Mersi!
- Nb = Noapte bună!
- Npc = N-ai pentru ce!
- Nik = Nimic!
- Nush = Nu știu!
- NVDM = Ne vedem.
- Pb = Poftă bună!
- Sal = Salut!
- Trb = Trebuie.
- U = Tu.
- Vb = Vorbim

- Din respect pentru interlocutor, folosește corect semnele de punctuație. Deseori, pentru a exprima enervarea, mirarea sau dorința se folosesc majuscule și semnul exclamării sau semnul întrebării (NU!, TACI!, VREAU!).
- Punctele de suspensie ambiguizează mesajul, suspendă comunicarea, sugerează nesiguranța, indecizia celui care scrie.
- Fiind influențați de limba vorbită, se utilizează apostroful (Domnu').

EXERSĂM!

10. Alege forma corectă.

a) Cvul / CV-ul
b) logoul / logo-ul
c) show-ul / showul
d) site-ul / siteul
e) serverul / server-ul
f) click-ul / clickul
g) bleu-ul / bleul
h) Bruxelles-ul / Bruxellesul
i) card-ul / cardul
j) serviceul / service-ul

11. Abreviază cuvintele de mai jos.

a) academician – ....
b) adjectiv – ....
c) alineat – ....
d) apartament – ....
e) articol – ....
f) avocat – ....
g) bulevard – ....
h) bloc – ....
i) capitol – ....
j) clasa – ....
k) domnul – ....
l) destinatar – ....
m) dumneavoastră – ....
n) editură – ....
o) exemplu – ....
p) feminin – ....

q) ianuarie – ....
r) noiembrie – ....
s) masculin – ....
ș) număr – ....
t) rând – ....
ț) doctor – ....
u) Constantin – ....
v) Alteța Sa – ....
w) anul curent – ....
x) înainte de Hristos – ....
y) Căile Ferate Române – ....
z) circa – ....
a') et cetera – ....
b') doamna – ....
c') domnișoara – ....
d') dumneata – ....
e') versus – ....

12. Completează textul următor cu semnele de punctuație și de ortografie potrivite.

„— Nu știți ce☐i trenul☐ întrebă râzând jupân Dămian☐

— Știm☐ rosti moale comisul☐

— Eu nu știu☐ rosti îndărătnic ciobanul☐ Cine știe ce ticăloșie nemțească a mai fi☐

— Adevărată ticăloșie și drăcie☐ râse cu voie bună negustorul☐ Sunt un fel de căsuțe pe roate☐ și roatele acestor căsuțe se îmbucă pe șine de fier☐ le trage cu ușurință o mașină☐ care fluieră și pufnește de☐a mirare☐ și umblă singură cu foc☐

— Fără cai☐ întrebă moș Leonte☐

— Fără☐

— Asta n☐oi mai crede☐o eu☐ mormăi ciobanul☐ Iar moș Leonte își făcu cruce☐

— De ce să nu credeți☐ se amestecă împăciuitor comisul☐ Eu am mai auzit de asta și trebuie să credem☐ De văzut însă n☐am văzut☐

— Ba☐ eu am văzut☐ cum vă spun☐ stărui cu veselie negustorul☐

— Hm☐ mormăi ciobanul. Și☐ai umblat dumneata în căruța aceea cu foc☐

— Am umblat☐ de ce să se mire omul de asta☐ când am văzut și alte lucruri și mai de mirare☐

— Ce lucruri mai de mirare☐

— Apoi să vedeți☐ Pe☐acolo☐ prin țara nemțească☐ târgurile☐s toate alcătuite din case cu câte patru sau cinci rânduri☐"

(M. Sadoveanu, *Negustor lipscan*)

13. Completează textul următor cu semnele de punctuație potrivite.

„Domnul: Domnu-i acasă

Feciorul: Da dar mi-a poruncit să spui dacă l-o căuta cineva c-a plecat la țară

D.: Dumneata spune-i c-am venit eu

F.: Nu pot domnule

D.: De ce

F.: E încuiată odaia

D.: Bate-i să deschidă

F.: Apoi a luat cheia la dumnealui când a plecat

D.: Care va să zică a plecat

F.: Nu domnule n-a plecat

D.: Amice ești... idiot

F.: Ba nu domnule

D.: Zici că nu-i acasă

F.: Ba-i acasă domnule

D.: Apoi nu ziseși c-a plecat

F.: Nu domnule n-a plecat

D.: Atunci e acasă

F.: Ba nu da' n-a plecat la țară a ieșit așa

D.: Unde

F.: În oraș

D.: Unde

F.: În București

D.: Atunci să-i spui c-am venit eu

F.: Cum vă cheamă pe dvs

D.: Ce-ți pasă

F.: Ca să-i spui

D.: Ce să-i spui De unde știi ce să-i spui dacă nu ți-am spus ce să-i spui Stăi întâi să-ți spui nu te repezi... Să-i spui când s-o-ntoarce că l-a căutat...

F.: Cine

D.: Eu

F.: Numele dvs

D.: Destul atâta Mă cunoaște dumnealui... suntem prieteni...

F.: Bine domnule

D.: Ai înțeles

F.: Am înțeles

D.: A... Spune-i că să ne-ntâlnim negreșit

F.: Unde

D.: Știe dumnealui... Da' să vie neapărat

F.: Când

D.: Când o putea

F.: Prea bine

D.: Ai înțeles

F.: Am înțeles

D.: A... și dacă vede pe amicul nostru...

F.: Care amic

D.: Știe dumnealui... să-i spuie că nu s-a putut reuși cu afacerea știută nimic fiindcă am vorbit cu persoana... Nu uita

F.: Se poate să uit

D.: ...și zice că acuma e prea târziu dacă n-a venit la vreme căci dacă venea măcar cu câteva zile înainte altă vorbă... poate că s-ar fi putut... Ține minte

F.: Țiu domnule..."

(I.L. Caragiale – *Căldură mare*)

14. Pornind de la imaginea de mai jos, redactează un dialog între doi tineri, de minimum 50 de cuvinte, în care să utilizezi punctul-și-virgula, punctele de suspensie, două-puncte și trei virgule (cu rol diferit).

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

15. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, şi scrie după dictare.**

REFLECTĂM!

1. Care sunt cazurile frecvente de utilizare a virgulei?
2. Ce informaţii noi ai aflat?
3. La ce vei fi atent(ă) în utilizarea semnelor de punctuaţie?

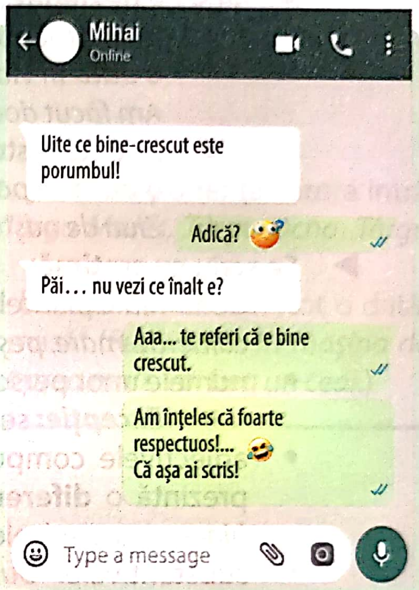
Cuvintele compuse sunt cuvinte noi care s-au format prin alăturarea a două sau mai multe cuvinte.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Citește schimbul de replici dintre doi prieteni și observă ce a generat confuzia.

Se întâmplă de multe ori să nu înțelegem un text din cauza greșelilor de scriere.

Te gândești adesea cum se scrie un cuvânt? Dacă se scrie legat sau cu cratimă?

Pentru ca mesajul să fi fost corect, primul băiat trebuia să fi scris fără cratimă, întrucât „bine-crescut" este un adjectiv compus, a cărui semnificație este „cuviincios, care a primit o bună educație, cu maniere frumoase". „Bine crescut" este o construcție alcătuită din două cuvinte, un adjectiv participial („crescut") și un adverb („bine") și are sensul de „ceva care s-a dezvoltat / a crescut mult, frumos, armonios".

REȚINEM!

▶ Unele cuvinte compuse se scriu **legat** (*niciodată, despre, vreun, oricât* etc.), altele se scriu cu **cratimă** (*bine-crescut, floarea-soarelui* etc.), altele se scriu cu **blanc** (spațiu alb între cuvinte: *Târgu Mureș, Arcul de Triumf, de către* etc.) sau prin abreviere (*CFR – Căile Ferate Române, TAROM – Transporturi Aeriene Române, aragaz – aparat cu gaz* etc.).

▶ **Nu există reguli de scriere corectă a cuvintelor compuse care să fie general valabile.**

▶ Se scriu **legat** toate formele pronumelui negativ compus „niciunul", „niciuna" și ale adjectivului pronominal corespunzător „niciun", „nicio" (***Nicio*** *fată nu a venit la concurs.;* ***Niciun*** *băiat nu a rămas în urmă.; N-a făcut* ***niciunul*** *probleme.*).

▶ Se scriu **dezlegat**, dacă:

- **nici un** = adverb + articol (*Nu e* ***nici un*** *incult,* ***nici un*** *om îngâmfat.*);
- **nici un** = conjuncție + numeral (*Mă confundați, eu nu am* ***nici un*** *frate, nici mai mulți.*);
- **nici unul** = conjuncție + pronume nehotărât (*Nu-mi place* ***nici unul****, nici celălalt.*);
- **nici + măcar + un/o** (*N-are* ***nici măcar un*** *prieten.; Nu a venit* ***nici măcar o*** *dată.*).

▶ Se scriu **legat** adjectivele cu structura **adjectiv** + vocala de legătură **„o"** + **adjectiv**, care exprimă o **unitate**: *cehoslovac* (din fosta Cehoslovacie), *sârbocroat*.

▶ Se scriu **dezlegat** dacă reprezintă două unități diferite: *ceho-slovac* (dintre Cehia și Slovacia), *sârbo-croat* (dintre sârbi și croați).

▶ Adverbul „odată":

- se scrie **legat** când are sensul de „cândva (în trecut sau în viitor), imediat, în sfârșit" (*A fost* ***odată*** *ca niciodată.; Spune* ***odată****!;* ***Odată*** *finalizat proiectul, vom avea timp de relaxare.; A venit* ***odată*** *cu mine.*);
- se scrie **dezlegat** (în două cuvinte):
  - în alternanță cu de două sau de mai multe ori (*Așa ceva ți se întâmplă numai* ***o dată*** *în viață.; Te mai rog* ***o dată****, dă-mi tema!;* ***O dată*** *la două luni vine acasă.; Am făcut doar* ***o dată*** *tema.;* ***O dată*** *pe săptămână...*);
  - „o dată" este substantiv articulat: „zi din calendar" sau „informație" (*Mâine este* ***o dată*** *importantă pentru noi.; Dă-mi* ***o dată*** *relevantă pentru proiectul acesta.; Ziua de naștere este* ***o dată*** *specială.*).

▶ Se scriu **cu cratimă**:

- denumirile plantelor și ale animalelor: *arbore-de-cacao, floare-de-colț, pește-cu-spadă, câine-de-mare, pește-ciocan, viță-de-vie* etc.;
- numele unor personaje din basme: *Făt-Frumos, Zâna-Zorilor, Harap-Alb, Muma-Pădurii*;
  - ***Excepție:*** se scriu separat *Moș Crăciun, Moș Ene, Don Quijote*;
- adjectivele compuse **nesudate** cu structura **adverb + adjectiv**, când compusul prezintă o **diferență de sens** față de cuvintele de bază: *bine-crescut* (cuviincios), *bine-cunoscut* (celebru), *bine-venit* (oportun, agreat);
- substantivele: *bună-credință* (onestitate); *bună-creștere, bună-cuviință* (politețe); *bun-rămas* (adio);
- cuvintele: *prim-balerin, prim-balerină, prim-procuror, prim-solist, prim-solistă, bas-bariton, contabil-șef, cuvânt-titlu* (intrare de dicționar), *mașină-capcană* (în care al doilea substantiv este apoziție).

▶ Se scriu **într-un cuvânt** când sunt **compuse sudate** (*binecuvântat, bunăstare* – prosperitate), **dar** și *blocstart, blochaus, blocnotes, binevenit* (oportun, agreat).

▶ Se scriu **separat** când sunt **grupuri de cuvinte** în care fiecare termen își păstrează sensul (*bine crescut* – dezvoltat bine; *bună stare* – condiție/stare bună; *bună creștere* – dezvoltare bună, bunul gust al libertății).

▶ **Se scriu cu cratimă:**

- bun-platnic (pl. bun-platnici)
- instructiv-educativ
- literar-artistic
- alb-argintiu
- dulce-acrișor
- mare-mare
- roșu-deschis
- roșu-închis
- așa-zis
- bine-venit (oportun)
- bun-simț (decență)
- bun-venit (formulă de salut)
- sus-pus (cu o funcție înaltă)
- est-european
- după-amiază
- după-masă (moment al zilei)
- azi-dimineață
- cuvânt-înainte
- cuvânt-cheie
- două-puncte (semn de punctuație)
- coate-goale
- punct-și-virgulă (semn de punctuație)
- Cluj-Napoca
- Piatra-Neamț
- Târgu-Neamț
- Miercurea-Ciuc
- Calea-Lactee
- propriu-zis
- nou-veniți
- sus-menționat

▶ **Se scriu legat:**

- pursânge
- atotștiutor
- cuminte (adjectiv)
- deplin
- răufăcător
- răuvoitor
- cumsecade
- dreptcredincios
- alaltăieri
- altundeva
- altfel (altcumva, altminteri)
- altădată (odinioară)
- câteodată
- niciodată
- degrabă (repede, îndată)
- defel (deloc)
- fiindcă (din cauză că)
- binecuvântare
- binefăcător
- bunăstare (prosperitate)
- bunăvoință
- lungmetraj
- triplusalt
- deîmpărțit
- anotimp
- a binecuvânta
- a binevoi
- a binedispune

▶ **Se scriu cu blanc:**

- numeralele: *o sută, două sute, o mie, două mii o sută unu* etc.;
- substantivele proprii compuse, care denumesc orașe, și în componența cărora intră substantivul „Târgu", cu excepția lui „Târgu-Neamț": *Târgu Mureș, Târgu Ocna, Târgu Frumos* etc.;
- îmbinările libere de cuvinte care păstrează sensul de bază al cuvintelor: „tot o dată" (*Nu mai mânca* ***tot o dată****, lasă și pe mâine!*); „după masă" (*Pun vasele în mașina de spălat* ***după masă****. /* ***După masă****, pentru că am mâncat prea mult, voi bea un ceai.*)

EXERSĂM!

1. Alege forma corectă a următoarelor substantive compuse.

a) an lumină / an-lumină
b) câine-lup / câine lup
c) termen limită / termen-limită
d) elev-model / elev model
e) formular tip / formular-tip
f) proces-verbal / proces verbal
g) redactor-șef / redactor șef
h) situație limită / situație-limită
i) floarea-soarelui / floarea soarelui
j) pasărea paradisului / pasărea-paradisului
k) viță-de-vie / viță de vie
l) floare-de-colț / floare de colț
m) cal-de-mare / cal de mare
n) cuvânt cheie / cuvânt-cheie
o) cuvânt înainte / cuvânt-înainte
p) director adjunct / director-adjunct
q) contabil șef / contabil-șef
r) prim-ministru / prim ministru

2. Marchează cu DA sau NU seria în care toate substantivele compuse sunt scrise corect.

a) Asia Mică, Baia Mare, Turnu Măgurele – ....
b) Asia Mică, Orientul-Apropiat, Eurasia – ....
c) Baba-Cloanța, Făt-Frumos, Moș Crăciun – ....
d) Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Zâna-Zorilor – ....
e) Buna Vestire, Făt Frumos, Amintiri-din-copilărie – ....
f) Capul Verde, Marea-Britanie, Câmpulung – ....
g) Cluj-Napoca, Calea Lactee, Piața Unirii – ....
h) Harap Alb, Muma Pădurii, Moș Ene – ....
i) Marea Britanie, Capul Verde, Târgu Ocna – ....
j) Piatra-Olt, Slănic-Moldova, Târgu Frumos – ....

k) Sâmbăta de Sus, Piatra-Neamţ, Bucureşti-Nord – ....
l) Sfântu Gheorghe, Orientul Apropiat, Polul-Nord – ....
m) Târgu Neamţ, Piatra-Neamţ, Satu Mare – ....

3. Alcătuieşte câte un enunţ potrivit pentru fiecare dintre formele de mai jos, menţionând şi valoarea morfologică în fiecare context.

a) bunăstare – ....
Valoarea morfologică:..
bună stare – ....
Valoarea morfologică:..
b) câteodată – ....
Valoarea morfologică:..
câte o dată – ....
Valoarea morfologică:..
c) totodată – ....
Valoarea morfologică:..
tot o dată – ....
Valoarea morfologică:..
d) totuna – ....
Valoarea morfologică:..
tot una – ....
Valoarea morfologică:..
e) binevenit – ....
Valoarea morfologică:..
bine venit – ....
Valoarea morfologică:..
f) după-masă – ....
Valoarea morfologică:..
după masă – ....
Valoarea morfologică:..

4. Construieşte câte un enunţ cu fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) de vreme – ....
devreme – ....
b) devale – ....
de vale – ....
c) de grabă – ....
degrabă – ....
d) alaltăieri – ....
e) altundeva – ....
f) altfel – ....
alt fel – ....
g) defel – ....
de fel – ....
h) fiindcă – ....

i) binecuvântare – ....
j) azi-dimineață – ....
k) sus-menționat – ....
l) cuvânt-cheie – ....
m) Cluj-Napoca – ....
n) Calea-Laptelui – ....
o) alb-argintiu – ....

5. Subliniază varianta corectă.

a) A sosit la facultate *odată / o dată* cu profesorul.
b) Ai uitat să notezi un *punct-și-virgulă / punct și virgulă* între cele două idei.
c) Am avut privilegiul să o cunosc pe cea mai frumoasă *prim-balerină / primbalerină / prim balerină* din țară.
d) Am făcut exercițiile de încălzire doar *o dată / odată.*
e) *Astă-iarnă / Astă iarnă* am fost la schi în Austria.
f) Ca temă avem de scris cinci *cuvinte cheie / cuvinte-cheie* din textul citit.
g) „De pe-o «*bună-dimineață / bună dimineață*»
Cu tulpina de cârcel
A sărit un gândăcel
Cu mustățile de ață" (Otilia Cazimir)
h) Mai trebuie să scriu *cuvântul înainte / cuvântul-înainte.*
i) *Niciodată / Nici o dată* nu este mai importantă decât ziua mea.
j) Nu ne mai fierbe și spune *odată / o dată* ce ai pățit!
k) Nu s-a întors nici obosit, *nici un / niciun* om odihnit din vacanță.
l) Nu uita să treci *două-puncte / două puncte* înaintea liniei de dialog.
m) Nu-mi place *nici un / niciun* banc, nici celălalt.
n) *O dată / Odată* ce ai explicat soluția, te-ai făcut *bineînțeles / bine înțeles.*
o) Solistul trupei care a cântat aseară este *bine cunoscut / bine-cunoscut* în toată lumea.
p) Sunt *întrutotul / întru totul* de acord cu tine.
q) Sunteți întotdeauna *bine veniți / bine-veniți / bineveniți* în curtea noastră!
r) Treceți verbele de la prezent la *mai mult ca perfect / mai-mult-ca-perfect.*

6. Completează enunțurile cu unul dintre cuvintele care se potrivește contextului, alegând dintre cele din lista de mai jos.

bună-credință; bună-creștere; bună creștere; bună-dimineața; bună dimineața; bunăstare; bună stare; binevenit; bună-cuviință; bun-rămas.

a) Este .... ajutorul tău, pentru care îți mulțumim.
b) Și-a recunoscut greșeala imediat. Se vede că are ....
c) Andrei e de .... și ne putem baza pe el.
d) Florile de .... sunt viu colorate.
e) E o dovadă de .... a unei țări când se dezvoltă cultura.
f) A oferi un scaun bătrânilor în autobuz e un semn de ....
g) Dacă va ploua tot la fel ca în aceste zile, plantele vor avea o ....
h) Am verificat radioul și este în .... de funcționare.
i) — ...., ne spune când intră în casă.

7. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) Această coaliţie sârbo-croată cred că va aduce numai profit.		
b) Nu-mi place nici o melodie până acum.		
c) Niciunul dintre voi nu a rezolvat integral exerciţiul.		
d) Arborele de cacao creşte până la cinci metri.		
e) Ziua examenului este o dată pe care trebuie să o marchezi.		
f) A intrat în clasă o dată cu mine.		
g) Nu vreau să desenez niciun liliac, nici mai mulți.		
h) Nu avea nici o adeverinţă la el.		
i) Va veni la Târgu-Neamţ de îndată ce va putea.		
j) Este o persoană cumsecade.		
k) S-a purtat cum se cade unei persoane adulte.		
l) A mâncat ieri un alt fel de mâncare.		
m) S-a purtat altfel data trecută.		
n) M-a bine dispus discuţia noastră.		

8. **Explică diferența de sens dintre cele două seturi de enunțuri.**

a) Nu ai fost de acord cu mine niciodată.
Nici o dată nu a întârziat, nici de mai multe ori.

....

....

b) Fiii tăi sunt foarte cuminți, ca de altfel și fiii mei.
Vreau o supă de alt fel.

....

....

c) De loc este din Sibiu.
Nu-mi place deloc mâncarea asta.

....

....

d) De grabă, și-a uitat geanta acasă.
Voi veni degrabă acasă, pentru că am mult de învățat.

....

....

e) Atât a vorbit de vreme, că ne-am plictisit.
A ajuns devreme acasă.

....

....

9. Alege forma corectă a următoarelor adjective compuse.

a) Va avea loc o activitatea *instructivă-educativă / instructiv-educativă.*
b) În cadrul lansării vor fi mulţi oameni din lumea *literară-artistică / literar-artistică.*
c) Toţi *nou-născuţii / noi-născuţii* sunt sănătoşi.
d) *Nou-venitele / Noile-venite* să meargă în camerele indicate!
e) Am cumpărat o rochie *alb-gălbuie / albă-gălbuie.*
f) E o maşină *galben-închis / galben-închisă.*
g) Haina *galbenă-portocalie / galben-portocalie* nu este adecvată acestui eveniment.
h) Pantalonii *alb-argintii / albi-argintii* nu se potrivesc cu bluza aceea.
i) Merişoarele sunt *dulce-acrişoare / dulci-acrişoare.*

10. Redactează un text, de 50-80 de cuvinte, care să reprezinte începutul unei poveşti reprezentative pentru imaginea alăturată, utilizând atât următoarele cuvinte compuse, „odată", „defel", „bună-cuviinţă", „niciun", cât şi alte două cuvinte compuse alese de tine, pe care le vei sublinia.

....
....
....
....
....
....
....
....

11. Ascultă următorul text, accesând codul QR, şi scrie după dictare.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai interesante trei informaţii din această lecţie?
2. Ce ai dori să înveţi în continuare?
3. Care sunt cele mai importante trei reguli pe care le-ai reţinut?
4. Când vei putea folosi aceste informaţii?

Orice vocabular se modifică odată cu timpul. O parte dintre **cuvinte** sunt **împrumutate** din alte limbi, proces prin care se îmbogăţeşte vocabularul prin mijloace externe.

CONTEXT

Cei doi copii folosesc cuvinte ca: „gamer", „gaming", „gameplay", „consolă", „controller", „joystick", „gampad", „mană", „stamină", „boss", „checkpoint", „farma", „damage", „cover".

Mama unuia dintre elevi îi întreabă:

Știți voi care sunt cele trei cuvinte, dintre cele pe care le folosiți, care au în limba română alte sensuri? Cred că unul dintre cuvinte ar avea ca sinonim cuvântul „manetă". Despre ce cuvânt e vorba? Ce distincție primeşte un jucător după finalizarea unui capitol, în care a câştigat în fața unui „boss"? Care este diferența dintre ceea ce desemnează cuvintele „gamer", „gameplay" şi „gaming"? Cât de siguri sunteți de sensurile cuvintelor împrumutate?

Tu ce ai răspunde?

REȚINEM!

▶ Cuvintele recent intrate în limba română păstrează grafia din limba de origine: *mouse, software, cool, Big Brother, establishment, leadership, show, showbiz, shake* etc.

▶ Cuvintele cel mai des utilizate, intrate de mai mult timp în limbă, au suferit un proces de adaptare la grafia românească: *lider, miting, bos, a agrea, şezlong, aisberg, vizavi*.

▶ Alte cuvinte sunt în curs de adaptare fonetică, morfologică şi ortografică: *board, bodyguard, briefing, lobby, speaker/spicher, staff, summit, yankeu*.

▶ Articolul şi desinența de plural se adaugă astfel:

- **fără cratimă** – la cuvintele care se termină în litere din alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română: gadge**tul** [gheğetul], ite**mul** [itemul], weeken**dul** [uĭkendul];
- **fără cratimă** – la împrumuturile terminate în **„-y"** pronunțat ca un **„i"**: *bodyul, bodyuri, hobbyuri, sprayuri, whiskyuri* etc.;
- **cu cratimă** – la cuvintele care nu se termină în litere din alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română: *show-**ul*** [şoŭ], *show-**uri*** [şouri], *reality-show-**uri***.

▶ Normele actuale recomandă formele „Ba**h**us", „Damocle**s**" – expresia consacrată „sabia lui Damocles" –, „Menala**os**", „**Oe**dip" [Ödip] (redarea titlului tragediei antice *Oedip rege* şi a titlului operei lui George Enescu), „Pr**o**cust", şi **NU** „Bacus", „Damocle", „Menelau", „Edip", „Procoust".

▶ Numele anumitor personalități pot avea forme duble: Dosto**ie**vski/Dosto**e**vski.

▶ Unele cuvinte au forme duble: *knockdown-ul* [knocdaŭn/nocdaŭn] și *knockout-ul* [kno-caŭt/nocaŭt].

▶ **Listă neologisme:**

- afterschool [*aftărskul*]
- aftershave [*aftărșeiv*]
- all-inclusive [*olinklusiv*]
- all right' [*olraĭt*]
- antibullying (*anti-bu-ly-ing*), antibullyingul
- babysitting [*beĭbisiting*], babysittingul [*beĭbisitingul*]
- background [*bekgraund*], backgrounduri [*bekgraundurĭ*]
- blogger [*blogger/blogăr*]; bloggeri
- booking [*buking*] (*boo-king*), bookingul [*bukingul*]
- brainstorming [*breĭnstorming*] (*brain-stor-ming*), brainstormingul [*breĭnstormingul*]
- breaking news [*breĭking nĭuz*]
- browser [*braŭzăr*], browsere [*braŭzăre*]
- buy-back [*baĭbek*], buy-backul [*baĭbekul*]
- camping [*kemping*], campinguri [*kempingurĭ*]
- cash and carry [*keșendkeri*]
- catwalk [*ketŭok*], catwalkuri [*ketŭokurĭ*]
- city-break [*sitibreĭk*], city-breakuri [*sitibreĭkurĭ*]
- cookie (tip de fișier; prăjitură) [*kuki*], cookie-uri [*kukiurĭ*]
- cyborg [*saĭborg*], cyborgi [*saĭborğ*]
- croasant (*croa-sant*), croasante
- derby/derbi (cursă de călărie; întrecere sportivă), derbyuri/derbiuri
- digest (rezumat) [*daĭğest*], digesturi [*daigesturĭ*]
- display [*displeĭ*], displayuri [*displeĭuri*]
- downloada (a~) [*daŭnlŏada*], (*down-loa-da*), downloadez, downloadează; să downloadez, să downloadeze
- exempli gratia (de exemplu) [*x, ti* rom. *gz, ți*], *abreviat* e.g.
- face to face [*feĭstufeĭs*], (*discuție ~, a discuta ~*)
- fairplay [*ferpleĭ*] (*fair-play*), fairplayul [*ferpleĭul*]
- fake [*feĭk*], fake-uri [*feĭkuri*]
- feedback [*fidbec*] (*feed-back*); feedbackuri [*fidbekurĭ*] (*feed-ba-ckuri*)
- fifty-fifty (*plată ~, a plăti ~*)
- follower [*faloŭăr*], followeri [*faloŭărĭ*]
- fucsia (culoare) (*fuc-si-a*)
- glossy (*reviste ~*)
- goalkeeper [*golkipăr*], goalkeeperi [*golkipărĭ*]
- hard-disk, *hard-diskuri*
- homeworking [*hăŭmŭorking*], homeworkingul [*hăŭmŭorkingul*]
- home delivery [*hăŭmdelivări*]
- hotspot, hotspoturi
- kebap
- lockdown [*lokdaŭn*], lockdownul
- ländler (dans, cântec) [*lendlăr*] (*länd-ler*), ländlere

- malaysian (referitor la Malaysia) (*ma-la-y-si-an*), malaysieni (*ma-la-y-si-eni*), malaysiană, malaysiene
- mersi
- online [*onlaĭn*], (*conexiuni ~, conectat ~*)
- PIB, *PIB-uri* [*pibur^{i}*]
- pop-rock [ck k], pop-rockul
- puzzle [*pazăl*], puzzle-uri [*pazăluri*]
- remake [*rimeĭk*], remake-uri [*rimeĭkuri*]
- rizoto, rizotoul, rizotouri
- rucsac, rucsacuri
- rocker [*rocăr*] (*ro-cker*), rockeri
- self-service, self-service-uri
- selfie, selfie-uri, selfie-ul
- social media [*săŭșălmidia*] (*so-cial, me-di-a*)
- snow-board [*snăŭbord*], snow-boarduri [*snăŭborduri*]
- softist, softiști
- sold-out [*soldaŭt*], (*spectacole ~*)
- solo, *soloul*; solouri
- somelier (*so-me-li-er*), somelieri
- standard (*limbă ~, produse ~*)
- subroga (a ~) (*su-bro-ga*), subrog, subrogi, subrogă; să subrog, să subroge
- superfluu [*fluu, fluŭ*] (*su-per-fluu*)/superfluu (*su-per-flu-u*), superflui (*su-pe-flui*); superfluă (*su-per-flu-ă*), superflue (*su-per-flu-e*)
- sumabil, sumabili; sumabilă (*funcție ~*), sumabile
- suportiv, suportivi; suportivă, suportive
- shutdown [*șatdaŭn*]
- standby [*stendbaĭ*], (*acorduri ~*)
- standby [*stendbaĭ*], standby-ul [*stendbaĭul*] (în: *a fi/rămâne în ~, standby-ul laptopului*)
- șaorma/șaormă, șaormei; șaorme
- T-shirt, [*tișărt*], T-shirturi [*tișărtur^{i}*]
- taekwando [*taĭkŭando*]
- talk-show [*tokșoŭ*]; talk-show-uri [*tokșour^{i}*]
- target; targeturi
- teambuilding [*timbilding*]; teambuildinguri [*timbildinguri*]
- tie-break [*taĭbrek*]; tie-breakuri [*taĭbrekuri*]
- top secret [*topsikret*] (*documente ~*)
- vatman; vatmani
- viceversa
- vizavi (*Locuiește ~.*)
- versus; abr. vs
- vlogger [*vlogger/vlogăr*]; vloggeri
- vloggeriță; vloggeriței; vloggerițe
- wellness [*ŭelnes*]
- webinar; webinare
- weekend [rom. *uĭkend*]; weekenduri [*uĭkendur^{i}*]
- workshop [*ŭorkșop*]; workshopuri [*ŭorkșopuri*]

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

• Exprimarea ar trebuie să fie concisă și corectă. Oferă respect interlocutorului și asigură-te că înțelege toate cuvintele de origine engleză sau acronimele utilizate. Nu abuza de ele, în multe cazuri există echivalență în limba română!

• Uneori, se păstrează multe abrevieri și în comunicarea orală: „FYI" (for your information = ca să știi) în loc de „apropo" (FYI, m-am împăcat cu Dan).

• Acronime din engleză:

- OMG (Oh, my God = Dumnezeule!)
- LOL (Laughing out loud = Mă prăpădesc de râs./Râd în hohote.)
- BF (boyfriend = iubit/prieten)
- BFF (best friend forever = cei mai buni prieteni pe viață)
- BTW (by the way = apropo)
- DND (Do not disturb! = Nu deranjați!)
- EOD (End of discussion! = Terminăm discuția.)
- FE (fatal error = greșeală fatală)
- GM (Good morning! = Bună dimineața!)
- GMAB (Give me a break! = Scutește-mă!)
- GN (Good night! = Noapte bună!)
- K (OK)
- MSG (message = mesaj)
- NP (No problem! = Nicio problemă!)
- Ofc (Of course = Clar!/Bineînțeles!)
- Sry (Sorry! = Scuze!)
- Tnx (Thanks! = Mulțumesc!)
- ZUP (What`s up? = Ce faci?)
- Zzz (SSleeping = Dorm)

EXERSĂM!

1. Notează semnificația fiecărui cuvânt împrumutat, utilizând dicționarul.

a) catwalk – ....
b) digest – ....
c) all-inclusive – ....
d) derby – ....
e) booking – ....
f) browser – ....
g) glossy – ....
h) remake – ....
i) a subroga – ....

j) suportiv – ....
k) sumabil – ....
l) showroom – ....

2. Asociază cuvintele cu explicația potrivită.

a) live
b) bluff
c) bestseller
d) standby
e) scrabble
f) cash
g) summit
h) fitness
i) laptop
j) self-service
k) airbag
l) part-time
m) charter
n) en titre
o) babysitter
p) fast-food
q) jogging
r) rating
s) discount
ș) second-hand
t) high-life
ț) dandy
u) look

1. în așteptare, gata de a porni
2. atitudine de intimidare
3. produs bine vândut
4. bani gheață
5. reuniune la nivel înalt
6. joc logic cu litere
7. în direct
8. imagine a unei persoane
9. exerciții fizice pentru întreținere
10. autoservire
11. restaurant rapid
12. computer portabil
13. înalta societate
14. om elegant, uneori exagerat și ușor ridicol
15. cu normă redusă
16. la mâna a doua, uzat, purtat
17. clasament în funcție de audiență
18. doică
19. transport naval sau aerian
20. saci (cu aer) pentru protecția pasagerilor
21. campion actual, deținător al titlului
22. reduceri de preț
23. alergare ușoară de plăcere

3. Alege răspunsul corect.

A. ... acesta plecăm la mare.
a) Weekendul;
b) Weekend-ul;
c) Week-endul;
d) Week-end-ul.

B. Formația este recunoscută pentru ... .
a) playbackuri;
b) playback-uri;
c) play-backuri;
d) play-back-uri.

C. Testul conține douăzeci de ... .
a) iteme;
b) itemi;
c) itemi/itemuri;
d) itemuri.

D. Printre ... sale se numără și ... .
a) hobbyurile, skiatul;
b) hobbyurile, schiatul;
c) hobby-urile, skiatul;
d) hobby-urile, schiatul.

E. Îmi place mult ... .
a) skateboardul;
b) skateboard-ul;
c) skate-boardul;
d) skate-board-ul.

F. S-a anunțat în regim de ... că ... se află în topul activităților adolescenților.
a) breaking-news, selfiul;
b) breaking news, selfieul;
c) breaking-news, selfi-ul;
d) breaking news, selfie-ul.

G. Nu se mai folosesc de mult aceste ... .
a) harddiskuri;
b) harddisk-uri;
c) hard-diskuri;
d) hard-disk-uri.

4. Subliniază varianta corectă.

a) all inclusive / all-inclusive
b) antibullying / anti-bullying / anti bullying
c) backgrounduri / back-grounduri / back-ground-uri
d) brainstormingul / brainstorming-ul
e) downloadez / download-ez
f) goalkeeper / goal-keeper
g) homeworking / home-working
h) hotspoturi / hot-spoturi / hot spot-uri
i) malaysieni / malaysi-eni
j) online / on-line
k) rizotoul / rizoto-ul
l) selfservice / self-service
m) snow-board / snow board
n) social media / social-media
o) soldout / sold-out
p) standbyul / standby-ul
q) workshopuri / workshop-uri

5. Alcătuiește câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) buy-back – ....
b) cookie – ....
c) leadership – ....
d) lobby – ....
e) speaker – ....
f) miting – ....
g) gadget – ....

6. Alege varianta corectă de pronunțare a cuvintelor de mai jos.

a) top secret = [topsekret] / [topsikret]
b) social media = [săŭşălmidia] / [socialmedia]
c) lockdown = [lokdaŭn] / [lokdăŭn]
d) follower = [faloŭăr] / [falover]
e) browser = [broŭzăr] / [braŭzăr]
f) brainstorming = [breĭnstorming] / [brainstorming]
g) cash and carry = [keşendkeri] / [kaşendkeri]
h) management = [manağment] / [meneğment]
i) fairplay = [ferpleĭ] / [fairpléi]

7. Scrie forma articulată (cu articol hotărât) a următoarelor substantive.

a) workshop – ....
b) weekend – ....
c) webinar – ....
d) vlogger – ....
e) talk-show – ....
f) tie-break – ....
g) shutdown – ....
h) somelier – ....
i) snow-board – ....
j) rucsac – ....
k) puzzle – ....
l) pop-rock – ....
m) home delivery – ....
n) fake – ....
o) buy-back – ....
p) booking – ....
q) display – ....
r) croasant – ....
s) breaking news – ....
ş) background – ....

8. Scrie forma de plural a următoarelor substantive.

a) PIB – ....
b) aftershave – ....
c) afterschool – ....
d) selfie – ....

e) croasant – ....
f) display – ....
g) babysitter – ....
h) brainstorming – ....
i) rizoto – ....
j) solo – ....
k) somelier – ....
l) feedback – ....
m) feeling – ....
n) talk-show – ....
o) vatman – ....
p) blogger – ....
q) webinar – ....
r) website – ....

9. Pornind de la imaginea alăturată, redactează un dialog între doi tineri, de minimum 50 de cuvinte, în care să inserezi minimum cinci cuvinte împrumutate, pe care le vei sublinia.

....

....

....

....

....

10. Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante trei lucruri pe care le-ai învățat?
2. În legătură cu ce te-ai răzgândit?
3. Ce informații ai dori să împărtășești cu cineva?

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Maria i se adresează bucuroasă Adrianei:

— Am făcut rost de pânză!

Prietena ei o privește nedumerită.

— Să înțeleg că nu te bucuri pentru mine? continuă Maria.

— Trebuie să înțelegi că nu înțeleg: acum un an ai rugat-o pe bunica ta, singura din sat care mai are război de țesut, să-ți facă doi metri de pânză pentru o rochie; apoi te-ai plâns că vă trebuie pânză nouă pentru ambarcațiunea care urmează să intre în concurs; te știu pasionată de pictură, iar o pânză pentru un nou tablou nu ți-ar strica. Așadar, dacă nu-ți vei completa ideea, nu am cum să înțeleg la ce te referi de fapt.

De ce ne este dificil să înțelegem, uneori, un mesaj?
Cum putem face diferența între sensurile cuvintelor?

REȚINEM!

I. SENSUL PROPRIU

▶ Reprezintă sensul comun, obișnuit al unui cuvânt, cunoscut și folosit de toți vorbitorii, corespunzător unui aspect din realitate.

1. Sens propriu de bază – sens specific al unui cuvânt, pe care și-l păstrează în orice context.

Exemple:
- pânză (țesătură făcută din fire de bumbac, de in, de cânepă etc., din care se confecționează albituri de corp, de pat etc.; bucată din această țesătură);
- braț (partea de la umăr până la încheietura mâinii/membru superior al corpului omenesc);
- picior (fiecare dintre cele două membre inferioare, de la șold până la vârful degetelor, și fiecare dintre membrele celorlalte viețuitoare, care servesc la susținerea corpului și la deplasarea în spațiu).

2. Sens propriu secundar – sens pe care cuvântul îl obține într-un anumit context, pe baza asemănării cu obiectul denumit de sensul de bază.

Exemple:
- pânză (bucată mare de țesătură rezistentă care se fixează de vergelele catargelor unui vas și care, împinsă de vânt, face să înainteze ambarcațiunea; velă; bucată de țesătură deasă fixată pe un cadru, pe care se pictează; *p. ext.* tablou; în sintagma *pânză de cort* = foaie de cort; țesătură pe care se proiectează imagini de la un aparat de proiecție; ecran etc.);
- braț (obiect sau parte a unui obiect care seamănă cu brațul; ~ balanței, ~ macaralei);
- picior (element al unei construcții care servește la susținerea și la legarea ei de teren; partea de jos, masivă a unei construcții, a unui zid; ~ podului, ~ scaunului).

II. SENSUL FIGURAT

▶ Spre deosebire de cel propriu, sensul figurat al cuvintelor este unul mai puțin obișnuit, folosit cu valoare expresivă, și care trezește în mintea vorbitorului altă imagine decât cea cunoscută.

Exemple: Spațiul care se deschide în fața noastră este o **gură** de rai.
Copilul este **oglinda** părinților săi.
Pe **pânza** cerului, se împletesc strălucirile zorilor.

a

b

c

a) Maria deschide **gura** pentru a se spăla pe dinți. ⇨ *sens propriu de bază*
b) Muncitorul semnalizează pentru trecători **gura** de canal deschisă. } ⇨ *sens propriu secundar*
c) Bunica bea o cană de ciocolată caldă la **gura** sobei.

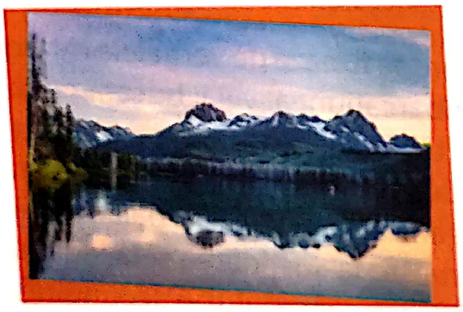
▶ Pentru a exemplifica sensul figurat al unui cuvânt, nu trebuie selectată o expresie sau o locuțiune din care acesta face parte, deoarece întreaga construcție/unitate lingvistică desemnează un sens: „a sta (a sări, a începe) cu gura pe cineva" = a certa pe cineva, a se răsti la cineva; „a lua cuiva vorba din gură" = a întrerupe pe cineva când vorbește; „până în pânzele albe" = fără încetare, până la capăt.

EXERSĂM!

1. Privește imaginile de mai jos și asociază-le cu sensul potrivit, conform contextului.

A.

a)

b)

1. Am montat **oglinda** pe hol.

2. Munții își cumpănesc înălțimea în **oglinda** lacului.

B.

a)

b)

c)

d)

1. Din **pânza** cumpărată, croitoreasa a confecționat două lenjerii.

2. **Pânza** corabiei este umflată de vânt.

3. Pe **pânza** de pe șevalet, pictorul va da culoare unui nou vis.

4. **Pânza** de păianjen este ca o dantelă.

2. Alcătuiește enunțuri cu sensul propriu de bază și secundar al cuvintelor de mai jos.

a) nod

b) dinte

c) carte

d) a cădea

3. Construiește enunțuri cu sensul propriu de bază, secundar și figurat al cuvintelor de mai jos.

a) a îngheța

....

....

....

b) perdea

....

....

....

c) cale

....

....

....

4. Subliniază cu roșu cuvintele utilizate cu sens propriu de bază și cu verde, pe cele cu sens propriu secundar.

a) Acrobații evoluează la **trapez**, ținând spectatorii cu sufletul la gură.
b) **A aranjat** cărțile în bibliotecă.
c) **Aripa** avionului s-a înclinat periculos.
d) Fructele sunt **bogate** în vitamine.
e) Organele de anchetă îl **citează** ca martor la proces.
f) A semnat **documentul** vânzării terenului.

5. Redactează un text, de 50-80 de cuvinte, în care să utilizezi sensul figurat al cuvintelor: *lacrimă, soare, inimă*.

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

CUVINTELE POLISEMANTICE

▶ În limba română există cuvinte care au un singur sens (**cuvinte monosemantice**), și cuvinte care, în funcție de context, au mai multe sensuri (între care se păstrează o legătură semantică/de sens) – **cuvinte polisemantice**.

▶ Capacitatea cuvintelor de a dezvolta contextual mai multe sensuri/nuanțe se numește **polisemie**.

Exemplu:

VELIÉR, *veliere,* s. n. corabie, navă cu pânze – din it. *veliero.*

CITÍ, *citesc,* vb. IV. Tranz. **1.** A parcurge un text (pronunţând cuvintele sau nu) pentru a lua cunoştinţă de cele scrise. ♦ A rosti un text cu voce tare pentru a comunica cuiva conţinutul lui. ♦ A descifra o partitură muzicală, urmărind cu ochii sunetele reprezentate și valorile lor (și a le reproduce cu vocea sau cu un instrument). ♦ A interpreta indicaţiile topografice ale unei hărţi sau ale unui plan şi a reconstitui după ele conformaţia terenului. ♦ A înregistra, a desluşi indicaţiile date de un contor, de un barometru, de un indicator etc. **2. Fig.** A descoperi, a sesiza gândul, sentimentele ascunse etc. ale cuiva din atitudinea sau din expresia figurii sale. **3.** A învăţa, a studia (parcurgând scrieri, izvoare etc.). ♦ A se instrui, a se cultiva. **4.** (În expr.) *A citi în stele* = a prezice cuiva viitorul după poziţia stelelor. *A citi* (cuiva) *în palmă* = a prezice cuiva viitorul şi caracterul, examinându-i liniile din palmă. [Var.: (pop.) cetí vb. IV] – **Din sl.** *čitati, čisti.*

Conform articolului de dicționar, substantivul „velier" are un singur sens. Ca urmare, nu poate crea confuzii în comunicare.

În schimb, în paradigma semantică a verbului „a citi", putem identifica atât sensul propriu de bază, sensul propriu secundar, cât și sensul figurat: ***Citesc textul** de două ori, pentru a fi sigură că l-am înțeles.; Deși **am citit harta**, nu sunt sigură că voi găsi traseul corect.; Este atât de bine pregătit pentru concert, încât nu are nevoie să mai **citească partitura**.; **Am citit** despre **pasiunea** grecilor pentru artă.; **Am citit** mult pentru a lua **examenul**.; Ți-**am citit intențiile** și știu că vrei să mă ajuți.*

EXERSĂM!

6. Construiește contexte în care să ilustrezi următoarele sensuri ale verbului „a crește".

a) a se dezvolta

....

b) a se regenera

....

c) a evolua

....

d) a se mări

....

e) a dospi

....

f) a îngriji

....

7. Creează câte două contexte pentru a ilustra sensurile cuvintelor de mai jos.

a) ediție

....

....

b) rădăcină

....

....

c) a măcina

....

....

d) a masca

....

....

e) fluture

....

....

8. Înlocuieşte verbul polisemantic subliniat din enunţurile de mai jos cu sensurile adecvate fiecărui context.

a) Când l-am strigat, a stat să mă aştepte. – ....
b) Am stat mai multe ore la bibliotecă. – ....
c) Stă să ningă. – ....
d) Stau cu bunicii, ceea ce este un avantaj. – ....
e) Situaţia nu stă prea bine pentru mine. – ....

9. Indică, între paranteze, sensurile verbului „a bate" ilustrat în fiecare dintre contextele de mai jos.

a) Inima îi bate cu putere, văzând un câine mare în drumul lui. (..)
b) Vântul bate uşor în pragul primăverii. (..)
c) Nu ştiu cine bate la uşă atât de târziu. (..)
d) Rochia cea nouă bate în verde, deşi mi se părea neagră. (..)
e) Mama bate covoarele. (..)
f) Halep a bătut în ultimul meci. (..)
g) Cavalerii se bat folosind săbii. (..)

10. Alcătuieşte trei enunţuri adecvate sensurilor verbului „a debita".

a) sens propriu de bază

....

b) sens propriu secundar

....

c) sens figurat

....

11. Construieşte enunţuri cu următoarele sensuri ale verbului „a trece".

a) a se abate (din drum)

....

b) a transporta

....

c) a înregistra

....

d) a se veșteji

....

e) a reuși

....

f) a se scurge

....

12. Ilustrează în scurte enunțuri polisemia verbului „a face" (șase enunțuri).

....

....

....

....

....

....

13. Identifică, în lista următoare, doar sensurile verbului polisemantic „a (se) duce" și alcătuiește enunțuri pentru a le ilustra.

a transporta; a rupe; a citi; a îndura; a trasa; a răspândi; a alerga; a presta (o muncă); a muri; a (se) deplasa; a gândi.

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

OMONIMELE

▶ Cuvintele cu forme identice, dar sensuri diferite (fără nicio legătură de sens între ele) se numesc **omonime**.

▶ Omonimele apar în dicționar sub două/trei intrări diferite, fiecare intrare fiind semnalată prin indice numeric diferențiat (1, 2, 3 etc.)

Exemplu:

BOB[1], (1) *boabe,* s. n., (2) *bobi,* s. m. **1.** S. n. Sământă de cereale sau de legume care fac fructe păstăi; grăunte, boabă (2). ◊ Loc. adv. *Bob cu bob* = cu grijă și răbdare; amănunțit. *Din bob în bob* = amănunțit. *Bob numărat* = întocmai, exact. ◊ Expr. *A da* (sau *a ghici) în bobi* = a căuta tainele viitorului după cum se așază bobii aruncați de ghicitor. ♦ Orice părticică de

materie friabilă care seamănă cu un grăunte. *Bob de nisip.* **2.** S. m. Plantă leguminoasă cu flori albe sau trandafirii, cu păstăi mari și cu semințe ovale, turtite *(Vicia faba);* măzăriche (I). ♦ P. restr. Sămânța acestei plante. [Pl. și: (1, m.) *bobi*] – **Din sl.** *bobŭ.*

BOB², *boburi,* s. n. Sanie sportivă de metal, cu un rând suplimentar de tălpici în față, care, dirijate (cu ajutorul unui volan sau în alt mod), servesc la cotit. ♦ Sport practicat cu acest fel de sanie; bobsleigh. – **Din engl., fr.** *bob[sleigh].*

BOB³, *boburi,* s. n. Instalație pentru ridicarea materialelor de construcție. – Et. nec.

Exemple:

A.1.

Tânărul va avea **o carieră** (substantiv, pl. „cariere") strălucită. / La marginea localității este **o carieră** (substantiv, pl. „cariere") de piatră.

Concertul se deschide cu **o arie** (substantiv, pl. „arii") din opera *Aida.* / Nu e greu să calculezi **o arie** (substantiv, pl. „arii") a cercului, dacă știi formula. / În tinerețea bunicului, locul unde se treiera grâul se numea **arie**. (substantiv, pl. „arii")

Mi-am deschis un cont într-**o bancă**. (substantiv, pl. „bănci") / Mi-am uitat cartea pe **o bancă** (substantiv, pl. „bănci") din parc.

A.2.

Bunicul a încercat **un bob** (substantiv, pl. „boabe") de grâu să își dea seama dacă e copt. / El participă la proba de **bob**. (substantiv, pl. „boburi") / Se folosește **un bob** (substantiv, pl. „boburi") pentru a ridica materialele de construcție.

S-a lovit la **cot** (substantive, pl. „coate") și trebuie să meargă la medic. / Țeava are nevoie de **un cot**. (substantiv = tub curbat în forma unui arc de cerc, pl. „coturi") / Pânza are dimensiunea de **un cot**. (substantiv = unitate de măsură, pl. „coți")

Colegul îmi **acordă** (verbul „a acorda") încredere. / Instrumentistul își **acordează** chitara.

B.

Mergem la **mare** (substantiv) în vacanță. / Puloverul **mare** (adjectiv) este al fratelui său.

Drumul **lin** (adjectiv) mă relaxează. / Văd **un lin** (substantiv = pește, pl. „lini") în baltă. / Strugurii se pun în **lin**. (substantiv = vas de lemn, pl. „linuri")

Concurentul folosește un **tac** (substantiv = baston din lemn) nou pentru meciul de biliard. / **Tac!** (interjecție onomatopeică) se aud lovindu-se lemnele moriștii construite de bunicul.

Vin, **dar** (conjuncție coordonatoare adversativă) nu stau mult. / Acest **dar** (substantiv) este o surpriză, pentru că nu este aniversarea mea.

▶ Relația semantică stabilită între cuvintele subliniate în exemplele A.1., A.2. și B este de omonimie.

▶ Omonimele pot fi:

A. Omonime lexicale – forme identice care aparțin aceleiași părți de vorbire:

A.1. Omonime lexicale totale – substantivele utilizate în exemple au aceeași formă în toată paradigma;

A.2. Omonime lexicale parțiale – substantivele utilizate în exemple au forme diferite la plural; verbele au aceeași formă la infinitiv, dar se conjugă diferit: **un bob** (substantiv, pl. „boabe") / **bob** (substantiv, pl. „boburi"); **cot** (substantiv, pl. „coate") / **un cot** (substantiv, pl. „coturi"); **acordă** / **acordează** (verbul „a acorda");

B. Omonime lexico-gramaticale – forme identice, aparținând unor părți de vorbire diferite: **mare** (substantiv) / **mare** (adjectiv); **lin** (adjectiv) / **un lin** (substantiv, pl. „lini") / **lin** (substantiv, pl. „linuri"); **tac** (substantiv = baston din lemn) / **Tac!** (interjecție onomatopeică); **dar** (conjuncție coordonatoare adversativă) / **dar** (substantiv).

▶ O situație specială de omonimie o reprezintă coincidența dintre un cuvânt-titlu și una dintre formele flexionare ale altui cuvânt (**omoforme**):

Exemple: Pe **cer** (substantiv; cuvânt-titlu) nu e niciun nor. / Eu nu **cer** (forma flexionară a verbului „a cere" la modul indicativ prezent, persoana I) nimic pentru ajutorul oferit.

Avem **nouă** (numeral cardinal) campioni la ultimele concursuri. / Rochia **nouă** (adjectiv cu formă de feminin, sg.) este albă. / **Nouă** (pronume personal, persoana I, pl., dativ) nu ni se pare cald.

▶ În tipologia omonimelor se încadrează și cele reprezentate de formele identice care apar în paradigma cuvântului respectiv. Altfel spus, în întreaga serie de forme ale unui cuvânt pot fi identificate forme identice cu valori gramaticale diferite (motivând denumirea de **omonime gramaticale** sau **morfologice**).

Exemple: Verbul „a dansa" are forma „dansează" în trei contexte diferite: Ea **dansează**. (mod indicativ prezent, persoana a III-a, singular) / Ele **dansează**. (mod indicativ prezent, persoana a III-a, plural) / **Dansează**! (mod imperativ, singular)

▶ **Omofonele** sunt cuvintele care se pronunță la fel, dar se scriu diferit: **Ea** [ia] vine la mine la cină. / Mihai **ia** [ia] o notă mare.

▶ **Omografele** sunt cuvintele care se scriu la fel, dar se accentuează diferit/se pronunță diferit: Acesta este un **imobil** vechi. / Aparatul montat este **imobil**; Îmi iau o **haină** groasă. / Femeia este **haină** (= rea).

▶ Între cuvintele din clasa omografelor, ca în exemplele anterioare, nu se stabilește relație de omonimie.

EXERSĂM!

14. Alcătuiește câte un enunț care să evidențieze fiecare sens al omonimelor.

a) casă

....

....

b) cap

....

....

c) carieră

....

....

d) doc

....

....

e) curent

....

....

f) război

....

....

g) virus

....

....

15. Subliniază cuvintele omonime din lista următoare și demonstrează-le omonimia prin enunțuri adecvate.

ochi; mare; față; fel; strung; masă; golf; calc; gol; esență.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

16. Precizează sensurile următoarelor omonime și construiește câte un enunț pentru fiecare.

a) coș

....

....

b) coral

....

....

c) tac

....

....

d) copcă

....

....

e) cod

....

....

f) fin

....

....

g) volan

....

....

17. Scrie formele de plural ale următoarelor omonime.

a) coc – ....

b) raport – ....

c) index – ....

d) calcul – ....

e) râs – ....

f) colţ – ....

18. Ce ai observat la omonimele anterioare? Ce tip de omonime sunt?

....

....

....

19. Găseşte omonime lexicale pentru următoarele cuvinte, precizându-le sensul şi forma de plural.

a) casă (clădire)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

b) car (vehicul)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

c) cer (spaţiu cosmic)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

d) coşar (magazie; pătul)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

e) frişcă (produs lactat)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

f) ghem (joc la tenis)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

g) han (conducător)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

h) muşchi (ţesut al oamenilor şi animalelor)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

i) banc (anecdotă)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

j) pară (flacără)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

k) pompă (aparat de pompare)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

l) taler (vas)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

m) franc (sincer)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

n) zălog (arbust)
Sensul omonimului: ....
Forma de plural: ....

20. Substantivul „dressing" este polisemantic sau intră în relaţie de omonimie? Explică şi ilustrează prin exemple.

....

....

....

....

21. Alcătuiește enunțuri pentru a ilustra polisemia cuvintelor „masă" și „baie".

a) masă

....

....

....

b) baie

....

....

....

22. Găsește câte un omonim pentru cuvintele de la exercițiul 21 și alcătuiește câte un enunț cu acestea.

a) ....

....

b) ....

....

23. Cuvintele „trening" și „training" sunt:

a) omonime; b) sinonime; c) paronime; d) variante ale aceluiași cuvânt.

Motivează alegerea variantei.

....

....

24. Redactează un text pentru un articol care va fi publicat în revista școlii, în care să le explici colegilor omonimia, având ca exemple cuvintele: *broască, elan, liliac, păr, râs, sol, a acorda, a dura*.

....

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante trei lucruri pe care le-ai învățat?
2. În legătură cu ce te-ai răzgândit după ce ai parcurs această lecție?
3. Ce informații ai dori să împărtășești cu cineva?

Omofonele sunt două sau mai multe cuvinte care au calitatea de a se pronunţa la fel.

CONTEXT

Citeşte următorul (con)text.

Vom merge în august la bunica, pentru că atunci fructele au gust bun, aşa că alege altă dată pentru călătoria de care spuneai. Nu mai facem ca altădată, să nu avem suficient timp şi să fim mereu pe fugă. Şi dacă tot spuneam de alegeri, te las pe tine să decizi ce haine să-mi iau în bagaj, că doar ştiu că ai bun-gust.

Care sunt cuvintele care se aseamănă ca pronunţie?
Au fost utilizate corect aceste cuvinte?
La ce consideri că trebuie să fii atent în cazul unor cuvinte asemănătoare ca pronunţie?

REŢINEM!

▶ **Omofonele** sunt cuvinte care se scriu diferit şi care se pronunţă la fel, fiecare având alt sens. Nu trebuie confundate cu structurile de tipul: *neam / ne-am, mai / m-ai* etc.

▶ **Exemple de omofone:**

- altădată = odinioară
  altă dată = în altă împrejurare, în altă zi
- alt fel = fel/tip diferit, soi diferit
  altfel = diferit
- bine-crescut = cuviincios
  bine crescut = dezvoltat bine
- bine-cunoscut = celebru
  bine cunoscut = ştiut bine
- bineînţeles = desigur
  bine înţeles = priceput bine
- binevenit = oportun
  bine venit = sosit cu bine
- bună-creştere = politeţe
  bună creştere = dezvoltare armonioasă
- bunăstare = prosperitate
  bună stare = stare bună/optimă
- bună voie = bună intenţie; veselie/stare sufletească bună (frecvent: voie bună)
  bunăvoie = nesilit, benevol
- bun simţ = bună intuiţie/percepţie
  bun-simţ = decenţă
- câteodată = uneori
  câte o dată = câte o singură dată
- demult = odinioară
  de mult = de multă vreme
- deodată = brusc
  de o dată = când se referă la o dată din calendar
- defel = deloc
  de fel = de loc, de neam, de origine (+ prep. „din")
- deloc = nicidecum
  de loc = de origine (+ prep. „din")
- deoparte = izolat
  de o parte = în opoziţie cu „de altă parte"
- încontinuu = mereu
  în continuu = în progres
- întrucât = deoarece
  întru cât = în ce măsură
- întruna = mereu
  într-una = cu sensul de „în una"

- nicicând = niciodată
  nici când = adverb + adverb
- niciodată = totdeauna/în niciun moment
  nici odată = nici odinioară (nici odinioară, nici acum)
  nici o dată = nici măcar o singură dată
- niciun = adjectiv pronominal negativ
  nici un = conjuncție + articol/numeral
- nicio = adjectiv pronominal negativ
  nici o = conjuncție + articol/numeral
- numaidecât = imediat
  numai de cât = adverb + prepoziție + adverb
- odată = cândva
  o dată = o singură dată
- totodată = în același timp
  tot o dată = nu de două ori
- totuna = la fel
  tot una = nu două

Observație! Formulele de salut sunt scrise corect astfel: „Bun-venit!", „Rămas-bun!"/„Bun-rămas!",„Bună dimineața!",„Bună seara!".

Nu confunda formula de salut„Bună dimineața!" cu denumirea unei plante,„bună-dimineața"!

EXERSĂM!

1. Găsește sinonimele cuvintelor subliniate în enunțurile următoare.

a) E binevenit răspunsul tău. – ....
b) Nicicând nu vom discuta despre această problemă. – ....
c) Câteodată discutăm prea mult despre cuvintele necunoscute. – ....
d) Nu accept să merg acolo defel. – ....
e) Altădată aveam timp să rezolv problemele la matematică. – ....
f) Pentru el este totuna ce se întâmplă mâine. – ....
g) Nu am realizat proiectul, întrucât nu am avut toate datele. – ....
h) A venit de bunăvoie? – ....
i) Deodată, am auzit că cineva a ridicat tonul. – ....
j) El a vorbit întruna în pauză. – ....

2. Alege răspunsul corect.

A. ... nu vom descifra pe deplin misterele acestor locuri.
a) Nici o dată; c) Nicio dată;
b) Niciodată; d) Nici odată.

B. Eu nu cunosc ... text scris de acest domn.
a) nicio; c) niciun;
b) nici o; d) nici un.

C. ... nu a venit, nu i-am mai trimis nimic.
a) Între-cât c) Întru;
b) Întru cât; d) Întrucât.

D. Nu am dat ... sută de lei pe enciclopedia aceasta.
a) nicio; c) nici;
b) nici o; d) niciun.

E. ... îmi plăcea la ora de matematică.
a) Odată; c) Altă dată;
b) O dată; d) Tot o dată.

F. Va veni și el ... .

a) altă dată; c) altădată;
b) altă-dată; d) în altădată.

G. Aș pleca la mare cu tine, dar, ..., m-aș duce și cu prietenii la munte.

a) totodată; c) tot odată;
b) tot o dată; d) tot-odată.

3. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este greșit.

Enunț	Corect	Incorect
a) Nu se aude niciun zgomot în jurul nostru.		
b) Ea nu e nici sportivă, nicio persoană energică.		
c) Nu am nici o soră, nici mai multe.		
d) Fiind seară, nu am mai găsit în piață niciun kilogram de piersici.		
e) Eu nu am la mine nici o sută de lei, cum să îmi permit atâtea?		
f) Nu a venit nici unul, nici altul.		
g) Nu a venit nici unul, nici celălalt.		
h) El nu are nicio șansă în această competiție.		
i) Nu am auzit niciun motiv clar din partea ta.		
j) Cred că nu mă cunoști prea bine, eu nu am niciun frate, nici doi.		
k) Nu am discutat nici cu o artistă, nici cu cealaltă.		
l) Nu am cumpărat niciun tricou.		
m) Nici o profesoară nu ne-a dat teme de vacanță.		
n) Nu am avut nicio emoție în acele zile.		
o) Nu am nici o speranță, dar nici o speranță cu acest curs.		
p) N-a venit nici unul la întâlnirea fixată.		
q) N-a venit nici unul, nici celălalt atunci când stabiliserăm.		
r) Niciun actor nu s-a îmbolnăvit.		
s) Noul coleg nu e nici un inocent și nici un superficial.		
ș) Nu am nici o mașină, nici două biciclete, așa cum ai tu.		
t) Nu am nici o idee despre ce voi face în vacanță.		

4. Subliniază varianta corectă, fiind atent(ă) la context.

a) La petrecere, Mihai s-a comportat ca un copil *bine-crescut / bine crescut*, fiind extrem de politicos.
Cozonacul bunicii era *bine-crescut / bine crescut* și mirosea a scorțișoară și nucă.

b) Scriitorul e *bine-cunoscut / bine cunoscut* în toată lumea.
Documentul a fost *bine cunoscut / bine-cunoscut* de toți colegii mei.

c) *Bineînțeles / Bine înțeles* că vom veni la petrecere!
Exercițiul a fost *bineînțeles / bine înțeles* din clasă.

d) Nu știu cât e de *bine venit / bine-venit / binevenit* ceea ce a spus.
Ești *bine venit / bine-venit / binevenit* la orice oră.

e) Categoric, Mihai a beneficiat de o *bună-creştere / bună creştere*, purtându-se exemplar.
A făcut mult sport şi are o *bună-creştere / bună creştere.*
În acest an s-a înregistrat o *bună-creştere / bună creştere* a rezultatelor elevilor din şcoala noastră.

f) Fiecare individ doreşte să trăiască în *bună stare / bunăstare.*
După ce a venit din vacanţă, a avut o *bunăstare / bună stare.*

g) La vernisaj am văzut că Dan are *bun gust / bun-gust.*

5. Notează „X" în dreptul fiecărui enunţ pentru a stabili valoarea de adevăr a afirmaţiilor.

Enunţ	Adevărat	Fals
a) În enunţul „A fost odată ca niciodată...", adverbul „odată" se scrie astfel, pentru că are sensul de „cândva".		
b) În enunţul „Pe de o parte mă bucur, pe de alta mă întristez." construcţia „de o parte" se scrie în cuvinte separate, pentru că e în opoziţie cu „de altă parte".		
c) Enunţul „Învaţă pe dinafară." este scris incorect.		
d) „Decât" se foloseşte doar în comparaţii.		
e) Adverbul care are sensul de „fireşte" este scris corect în enunţul: „Bineînţeles că ştiu."		

6. Rescrie enunţurile de mai jos, corectându-le.

a) Nici o dată nu a copiat, deşi în continuu ne spunea că altfel nu va lua notă de trecere.

....

b) Deşi era între prieteni, prefera să stea de o parte. L-am strigat şi a venit numai decât.

....

7. Construieşte enunţuri cu următoarele perechi de cuvinte.

a) altfel – ....
alt fel – ....

b) câteodată – ....
câte o dată – ....

c) cumva – ....
cum va – ....

d) desigur – ....
de sigur – ....

e) decât – ....
de cât – ....

f) numai – ....
nu mai – ....

g) niciunde – ....
nici unde – ....

h) odată – ....
o dată – ....

i) totuna – ....

tot una – ....

8. Construiește 2-3 enunțuri pentru a-ți exprima preferința pentru cărțile cu subiect polițist sau de tip fantasy, utilizând cuvintele *defel, altădată*.

....

....

....

....

9. Scrie 2-3 enunțuri pentru a-ți exprima dorința de a vedea un film, utilizând cuvintele *într-una, câteodată*.

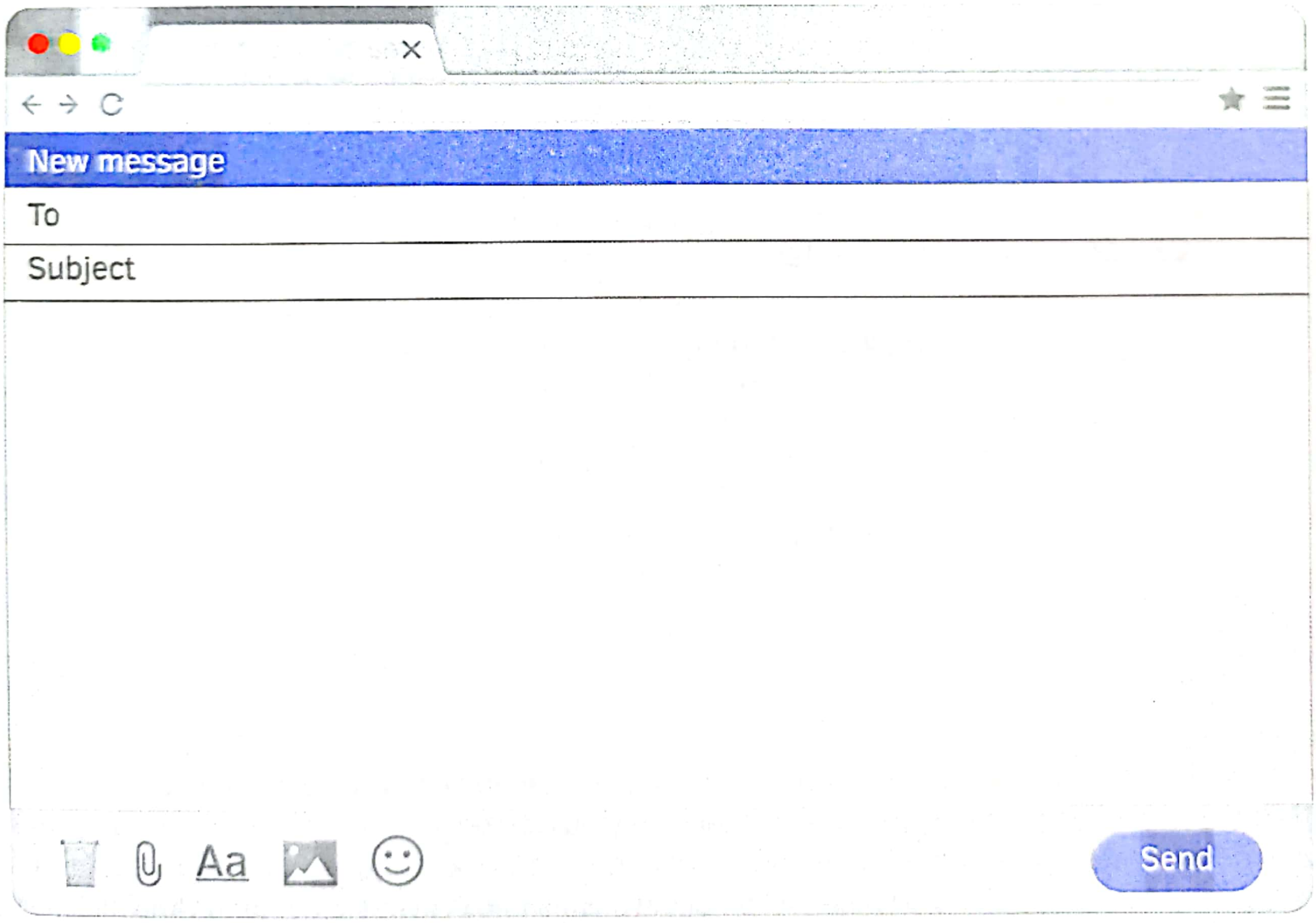
....

....

....

....

10. Redactează un e-mail către colegul tău de bancă, în care să îi ceri informații referitoare la ceea ce s-a întâmplat la școală în ultima săptămână în care ai lipsit. În mesaj vei folosi următoarele cuvinte/structuri: *deoparte, niciodată, tot o dată, cândva, decât, bine înțeles, bună voie*.

11. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Cum poți evita scrierea incorectă a omofonelor?
2. La ce vei fi atent în scrierea omofonelor?
3. Care ar putea fi regulile de bază pe care le vei folosi în scrierea omofonelor?

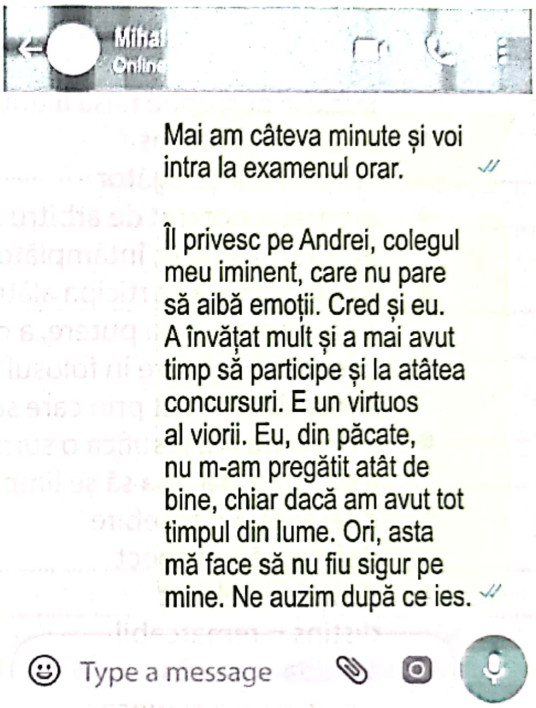
Paronimele sunt cuvintele cu formă asemănătoare și sens diferit.

CONTEXT

Citește schimbul de replici dintre doi prieteni și observă ce a generat confuzia.

Ai auzit de multe ori cuvinte utilizate greșit într-un context, pentru că se aseamănă ca formă cu altele, dar sensul nu este cel potrivit? Ai întâmpinat chiar tu astfel de dificultăți?

Care este impresia ta despre un vorbitor care face astfel de confuzii?

Pentru ca mesajul lui Mihai să fie corect, el ar fi trebuit să știe că:

- „orar" este adjectivul care se referă la timp (arată orele; privitor la ore), iar aici este necesar adjectivul „oral", care indică modul desfășurării examenului, prin întrebări și răspunsuri expuse verbal;
- „iminent" are sensul „inevitabil", fiind adecvat într-un context de tipul „accident iminent"; Mihai se referă la calitățile intelectuale prin care se distinge Andrei, ceea ce impune utilizarea adjectivului „eminent";
- adjectivul „virtuos" se referă la un om care respectă principiile etice, morale, substituie, în mod greșit, adjectivul „virtuoz", adecvat aici, deoarece face referire la modul desăvârșit de a stăpâni tehnica interpretării la vioară;
- conjuncția coordonatoare disjunctivă „ori" (sinonimă cu „sau") este utilizată greșit, în locul celei adversative neologice, „or" (face legătura între diferite secvențe textuale).

Ce informații crezi că ar trebui să cunoști pentru a deține controlul în comunicare?

REȚINEM!

▶ Nu putem avea în vedere doar aspectul formal (paronimie exclusiv formală, realizată între termeni care nu se confundă niciodată: *car / par, noapte / șoapte* etc.), ci și pe cel al funcționalității (termenii, care au forme aproape identice și sensuri diferite, determină folosirea unuia în locul celuilalt: *oral / orar, complement / compliment, prenume / pronume* etc.).

- După formă, paronimele sunt:
  - **cuvinte diferențiate printr-un sunet sau două** (*familial / familiar, flagrant / fragrant, inveterat / învederat, a colabora / a corobora* etc.);
  - **cuvinte cu un sunet sau mai multe la unul dintre membrii cuplului** (*a apropia / a apropria, a eluda / a elucida* etc.);
  - **cuvinte cu același număr de sunete, dar cu distribuție diferită/ordinea sunetelor diferită** (*a releva / a revela, preceptor / perceptor, transparent / transperant* etc.)
- **Dublete paronimice:**
  - a adapta = a transforma pentru a corespunde unor condiții
    a adopta = a înfia un copil
  - albastru = culoare
    alabastru = varietate de ghips
  - aluzie = cuvânt, expresie prin care se face referire la ceva, fară a exprima direct
    iluzie = percepție falsă a unui obiect
  - amabil = politicos
    amiabil = înțelegător
  - arbitral = hotărât de arbitru
    arbitrar = abuziv, întâmplător
  - a colabora = a participa alături de alții la realizarea unei acțiuni
    a corobora = a da putere, a confirma, a întări
  - concesie = cedare în folosul cuiva
    concesiune = act prin care se cedează drepturi
  - a deconta = a justifica o sumă pe baza actelor
    a decanta = a lăsa să se limpezească un lichid
  - diferență = deosebire
    deferență = respect
  - destins = relaxat
    distins = remarcabil
  - a eluda = a evita
    a elucida = a clarifica
  - eminent = excepțional, remarcabil
    iminent = inevitabil
  - eroare = greșeală
    oroare = sentiment de groază, aversiune
  - familial = care aparține familiei
    familiar = cunoscut, obișnuit
  - glacial = distant, rece
    glaciar = privitor la perioada glaciară, provenit din topirea ghețarilor
  - a inerva = a produce o stare de excitare a unui organ sau a unui țesut
    a enerva = a-și pierde calmul, a face să-și piardă calmul
  - literal = a reproduce cuvânt cu cuvânt, textual, exact
    literar = care aparține literaturii
  - original = care a fost produs pentru prima oară
    originar = de origine dintr-un anumit loc
  - petrolier = industrie de prelucrare, referitor la produsele din petrol
    petrolifer = materie primă existentă în subsolul pământului

- a releva = a scoate în relief, a evidenţia
  a revela = a (se) dezvălui, a (se) face cunoscut
- temporal = care indică timpul, privitor la timp
  temporar = care e de scurtă durată

EXERSĂM!

1. Alcătuieşte propoziţii cu următoarele perechi de paronime.

a) aluzie / iluzie

....

....

b) complement / compliment

....

....

c) familial / familiar

....

....

d) ineligibil / inteligibil

....

....

e) petrolier / petrolifer

....

....

2. Completează spaţiile punctate cu paronimul potrivit al cuvintelor subliniate în enunţuri.

a) A administra conturile firmei cuiva înseamnă a gera, iar a garanta pentru o persoană înseamnă ....
b) A extrage o parte dintr-un întreg, de exemplu dintr-un ţesut, se numeşte a preleva, în timp ce a face uz de ceva în vederea atingerii unui scop se spune ....
c) A (se) îngloda, sinonim cu „a (se) înnămoli", are ca paronim ...., sinonim cu „a include, a integra, a încorpora".
d) Adjectivul carbonifer se referă la regiuni sau terenuri care conţin cărbune, iar paronimul său este ...., adjectiv care denumeşte tot ceea ce ţine de cărbune.
e) Monarhul este conducătorul suprem al unei monarhii sau suveranul, în timp ce .... este călugărul.

3. Subliniază paronimul corect pentru structurile de mai jos.

a) privire *glacială / glaciară*
b) a da *sfoară / sfară* în ţară
c) concurs de *echitate / echitaţie*
d) *conjunctură / conjectură* favorabilă
e) *a apropia / a apropria* bunul cuiva
f) *cofraj / gofraj* pentru ouă
g) zbor *orbital / orbitar*
h) afecţiune *dentală / dentară*
i) *coroborarea / colaborarea* datelor
j) *libretul / livretul* militar al tatălui

4. **Completează spațiile punctate din enunțurile de mai jos cu unul dintre paronimele din lista următoare.**

arbitral / arbitrar; original / originar; temporal / temporar; a asculta / a ausculta; familial / familiar.

a) Colegiul .... a decis amânarea meciului.
b) Andrei este .... din Moldova.
c) Își alege un serviciu ...., hotărând să plece într-un alt oraș.
d) Medicul .... zgomotele plămânilor pacientului.
e) Azi este un eveniment .... important, așa că au venit toate rudele la noi.

5. **Alcătuiește enunțuri cu paronimele neselectate de la exercițiul anterior.**

....
....
....
....
....

6. **Subliniază paronimul potrivit pentru enunțurile următoare, apoi construiește câte un enunț adecvat pentru fiecare paronim neselectat anterior.**

a) I-a făcut o *concesie* / *concesiune* angajatului și directorul a acceptat să discute din nou cu el.
b) Spectatorii s-au *inervat* / *enervat*, deoarece nu se respecta programul anunțat.
c) Mihai este *solidar* / *solitar* cu prietenii săi, deoarece aceștia sunt acuzați pe nedrept.
d) Mașina a rămas pe *geantă* / *jantă* în mijlocul intersecției.
e) Rochia de *atlas* / *atlaz* este roșie.

....
....
....
....
....

7. **Subliniază paronimul adecvat fiecărei construcții.**

a) ciocnire violentă = coliziune / coluziune
b) care prezintă siguranță în funcționare = fiabil / friabil
c) piesă de metal = fisă / fișă
d) plăcut mirositor, parfumat = flagrant / fragrant
e) a limpezi un lichid = a decanta / a deconta
f) referitor la un sistem optic = focal / focar
g) cărbune = mangal / mangan
h) a contamina = a infesta / a infecta

8. **Definește paronimele neselectate de la exercițiul 7, printr-o construcție similară celei din prima coloană.**

a) ....
b) ....

c) ....
d) ....
e) ....
f) ....
g) ....
h) ....

9. Subliniază paronimul potrivit în enunțurile de mai jos.

a) Fotografia și rezultatele obținute au fost publicate în *anuarul / anualul* instituției.
b) *A eludat / A elidat* amănuntele care l-ar fi pus într-o situație jenantă.
c) Și-a construit o *dependență / dependință* din lemn pentru a găti vara.
d) În timpul cercetărilor din junglă, *a contactat / a contractat* un virus.
e) Primul text este *literar / literal*.
f) Din fericire, în ultimii ani, circul nu a mai achiziționat în *manejul / menajul* său niciun animal.
g) A fost declarat *maestru / maistru* al sportului.

10. Corelează, prin săgeți, explicațiile din prima coloană cu paronimele adecvate din a doua coloană.

a) muncitor care lucrează în mină	1. cauzal
	2. lignit
b) produs obținut din boabe de cereale	3. minier
	4. miner
c) suprafață lucioasă	5. complement
	6. alineat
d) foarte flămând	7. cazual
	8. albastru
e) cărbune	9. lihnit
	10. malț
f) cuvânt de laudă	11. a imputa
	12. alabastru
g) care este așezat în linie dreaptă	13. a amputa
	14. smalț
h) a atribui purtări nepotrivite; a obliga la plată	15. compliment
i) varietate de ghips	16. aliniat
j) referitor la o cauză	

11. Găsește paronimul cuvintelor și construiește enunțuri prin care să evidențiezi sensul acestora.

a) a releva – ....
....
....

b) sașiu – ....
....
....

c) diferență – ....
....
....

d) campanie – ....
....
....

e) modestă – ....
....
....

f) iluzie – ....
....
....

g) lacună – ....
....
....

12. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.

Enunț	Corect	Incorect
a) Alături de nepoți, bunica a depanat amintiri.		
b) S-a hotărât să imigreze în Austria.		
c) Andrei pleacă în călătoria de cercetare pe spețele instituției.		
d) Colegul meu este insolent, neglijându-și mereu temele.		
e) A excerptat câteva fragmente din cartea lui G. Călinescu, pentru a-și realiza lucrarea despre Eminescu.		
f) În cearta iscată, el a proferat cuvinte care nu îl caracterizează.		
g) Are nevoie de recreere după efortul susținut din ultima perioadă.		
h) În timpul furtunii, s-au format talazuri înspăimântătoare.		
i) Mi se pare dificil numeralul ordinar, dar mă voi strădui.		
j) Alegerea arbitrară a unei cărți din teanc s-a dovedit a fi norocoasă.		
k) Medicul i-a proscris alte medicamente.		
l) A jucat la rulotă și a pierdut banii.		

13. Alege dintre următoarele dublete pe cele care reprezintă paronime. Menționează motivul pentru care nu toate dubletele se încadrează în categoria paronimelor.

piuneză / pioneză; sendviș / sandvici; adagio / adagiu; talaz / taluz; filozof / filosof; majestuos / maiestuos; vers / viers; inveterat / învederat; greier / greiere; contractă / contractează; contactează / contractează; disertație / dizertație; concesie / concesiune; a învesti / a investi; pânză (pentru ambarcațiune, velă) / pânză (de păianjen); fascicul / fasciculă; atmosferă / admosferă; avertisment / advertisment; remunerație / renumerație; familie / famelie.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

- **Dubletele paronimice sunt:**
  - **adagio** (parte dintr-o compoziție muzicală, cântată într-un tempo lent) / **adagiu** (aforism, maximă);
  - **talaz** (val mare stârnit de furtuna pe mare sau ocean) / **taluz** (teren în pantă);
  - **vers** (fiecare dintre rândurile care alcătuiesc strofele unei poezii) / **viers** (melodie, cântec; glas, voce);
  - **inveterat** (împătimit, în care s-a înrădăcinat un defect) / **învederat** (vizibil, evident);
  - **contactează** (a contacta = a stabili o legătură) / **contractează** (a contracta = a se molipsi, a se îmbolnăvi);
  - **concesie** (îngăduință, renunțare în folosul sau în interesul altcuiva) / **concesiune** (convenție prin care o persoană dobândește dreptul de a exploata anumite bunuri ale statului);
  - **fascicul** (grup format din mai multe elemente de același fel, așezate în formă de mănunchi „fascicul de raze/luminos") / **fasciculă** (fiecare dintre părțile unei opere care se publică în etape succesive, urmând a fi publicată integral).
- A nu se confunda paronimele cu următoarele serii de cuvinte:
  - **a învesti / a investi** – verbul „a învesti" are ca variantă 2, forma „a investi", cu sensul „a conferi o demnitate". De aceea, aceste două forme sunt variante ale verbului cu sensul menționat, recomandabilă fiind prima formă (v. DOOM³).
  - **piuneză / pioneză**; **sendviș / sandvici**; **filozof / filosof**; **majestuos / maiestuos**; **greier / greiere**; **disertație / dizertație** – acestea sunt variante ale cuvântului-titlu, iar ordinea indică preferința normativă pentru cea plasată pe primul loc. Ca urmare, ele nu sunt paronime.
  - **toarnă / turnează** – acestea sunt două verbe cu formă identică de infinitiv („a turna"), dar cu forme diferite în conjugare. Așadar, sunt omonime parțiale, nu paronime.
  - **pânză** (pentru ambarcațiune, velă) / **pânză** (de păianjen) – aceste substantive desemnează sensuri ale aceluiași cuvânt polisemantic, deci nu sunt paronime.
  - **atmosferă / admosferă**; **avertisment / advertisment**; **remunerație / renumerație**; **familie / famelie** – ultima serie cuprinde varianta corectă a cuvântului și o variantă pronunțată greșit.

14. **Scrie, pentru un prieten, un mesaj amuzant care să conţină trei confuzii paronimice, pe care să le corectezi ulterior, menţionând că este o farsă.**

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

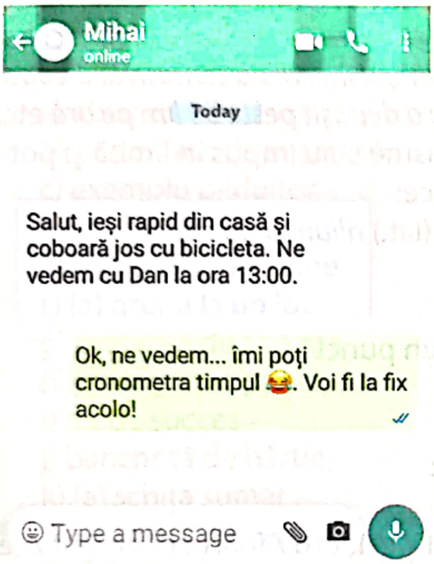
REFLECTĂM!

1. Ce ai dori să-i spui unui coleg despre ce ai învățat din acest capitol?
2. La ce vei fi atent când vei folosi cuvintele în comunicare, ţinând cont de atracția și confuzia paronimică?
3. Ce trebuie să faci de acum înainte pentru a fi sigur de utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor?

Pleonasmul este o greșeală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte, expresii, propoziții care repetă, în mod inutil, aceeași idee.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Care crezi că sunt greșelile din mesajul celor doi?
În ce constau greșelile din mesaj?
Completează în dreptul enunțurilor de mai jos SUNT DE ACORD/NU SUNT DE ACORD.

a) Se fac pleonasme din neatenție. ....

b) Deseori, pentru a convinge pe cineva, se folosesc pleonasme. ....

c) Pleonasmele demonstrează ignoranța sau incultura vorbitorilor. ....

d) Când vorbitorii încearcă să fie mai expliciți, utilizează pleonasme. ....

e) Când formulează în grabă idei, vorbitorii pot face pleonasme. ....

f) Unii vorbitori fac pleonasme, întrucât nu cunosc sensurile cuvintelor. ....

REȚINEM!

▶ Pleonasmul reia o idee, precum se poate observa în exemplele următoare:

- să crești mare = a crește înseamnă a te face mare
- cobor jos = a coborî înseamnă a te deplasa în jos
- a avansa înainte = a avansa presupune a merge înainte
- părerea mea personală = părerea mea este, evident, personală
- perioadă de timp = perioadă înseamnă interval de timp
- a prefera mai bine = a prefera înseamnă a alege ce este mai bine
- foarte excelent = excelent însemnă cel mai bun, excepțional
- poate fi posibil = posibil desemnează ceva care poate fi realizat
- mijloace mass-media = mass-media înseamnă mijloace de comunicare în masă
- a conlucra împreună = a conlucra înseamnă a lucra împreună
- a colabora împreună = a colabora înseamna a lucra împreună
- accident neprevăzut = accidentele sunt evenimente neprevăzute
- atac agresiv = atacul este o acțiune agresivă
- a ecraniza un film = a ecraniza înseamnă a adapta o lucrare pentru ecran, a turna un film
- procent la sută = procent înseamnă a suta parte dintr-un întreg

- Există mai multe categorii de pleonasme:
  - **Pleonasmele intolerabile** – (majoritatea) sunt pleonasmele care se realizează ca redundanţe evidente:
    - repetiţia unor forme apropiate: *fapt ce a făcut ca...; prevăzut în vederea; legi ce urmează a fi abolite în urma iniţiativei; a fost dezvelită o placă comemorativă în memoria eroilor; a se adăuga aditivi* etc.;
    - sinonime aflate în strictă vecinătate: *aproximativ circa o sută; în jur de vreo douăzeci; starea continuă să fie menţinută; posibilitatea nemijlocită de a fi în (a lua) contact direct cu...; adunare festivă consacrată sărbătoririi lui...; mijloace mass-media, în procent de trei la sută* etc.;
    - repetiţia sensului unui element constitutiv printr-un determinant cu acelaşi sens: *a reveni din nou; a mai repeta încă o dată; autobiografia mea; a scădea hipoglicemia sângelui; a se bifurca în două; a convieţui împreună; a încerca o tentativă; a coborî în jos; a ieşi afară; a prezice viitorul; dună de nisip; a depăşit peste 50 km pe oră* etc.
  - **Pleonasme mai greu de recunoscut:** unele pleonasme s-au impus în limbă şi pot fi combătute numai prin apelul la explicaţii etimologice:
    - mujdei de usturoi = mujdei < must + de + ai [< (lat.) *alium* „usturoi"];
      usturoi < ustura [< (lat.) *ustulare*] + sufixul -oi;
    - a cronometra timpul = gr. *kronos* „timp";
    - a avansa înainte = fr. *s'avancer* „a se apropia de un punct";
    - caligrafie frumoasă = gr. *kalos* „frumos";
    - muncă laborioasă = lat. *labor* „muncă" etc.
  - Se formează pleonasme în construcţiile care conţin:
    - desăvârşit + virtuoz / maestru / as / expert;
    - grade de comparaţie + faimos / renumit / vestit / celebru / foarte cunoscut / reputat / strălucit / virtuoz;
    - grade de comparaţie + complet / colosal / desăvârşit / extrem / enorm / esenţial / excelent / extraordinar / fenomenal / final / formidabil / fundamental / genial / grandios / imens / important / infim / inferior / superior / întreg / major / maxim / minim / optim / perfect / principal / remarcabil / suprem / ulterior / universal;
    - extrem de / extraordinar de / grozav de / teribil de / prea tare + splendid / culminant / sublim / admirabil;
    - asocieri nepotrivite de prepoziţii, conjuncţii, adverbe: *drept pentru, dar însă, ci iar, decât numai, mai şi, dar totuşi* etc.;
    - chiar + adjectiv pronominal de întărire: *chiar el însuşi;*
    - adjectiv pronominal de întărire + în persoană: *el însuşi în persoană;*
    - cuvinte care vor relua sensul prin coordonare copulativă: *vrednic şi demn, greu şi dificil, propriu şi personal, a colabora şi a conlucra, având în vedere şi luând în considerare, a relata şi a povesti;*
    - a se limita + numai: *se limitează numai la;*
    - a menţine / a păstra + în continuare;
    - cuvinte formate cu prefixul „co-" + cu / alături de / împreună cu: *a coexista cu, a coabita împreună cu, coautor alături de, a convieţui împreună cu;*
    - prefixe superlative la cuvinte cu sens superlativ: *ultraexcelent, ultrararisim;*
    - cuvinte cu prefixul „re-" + iarăşi / din nou: *reascultă iarăşi, revedea din nou;*

- a putea fi / a fi posibil / a fi cu putinţa + cuvinte derivate cu sufixul „-bil" (*acceptabil, adaptabil, acordabil, ameliorabil, anulabil, deplasabil, posibil, previzibil, separabil*): *ar putea fi vaccinabil.*

Observaţie! Există situaţii în care pleonasmele sunt folosite de scriitori cu diverse intenţii artistice cum ar fi caracterizarea prin limbaj a personajelor semidocte; sublinierea celor transmise etc.: *foc şi pară, vai şi amar, cu chiu cu vai, plânge şi suspină, trăind şi nemurind, d-un capriţ, d-un pamplezir* etc.

EXERSĂM!

1. Corectează următoarele structuri pleonastice, tăind cu o linie termenul inutil.

a) abuz exagerat
b) panoramă de ansamblu
c) exemplu pilduitor
d) (a) aniversa ... ani
e) (a) prefera mai bine
f) (a) grupa la un loc
g) avalanşă de zăpadă
h) protagonist principal
i) hit de succes
j) bancnotă de hârtie
k) (a) schiţa sumar
l) a-şi însuşi pentru sine
m) (a) exmatricula din şcoală
n) sentiment sufletesc
o) mai remarcabil
p) cobai de experienţă
q) (a) survola peste
r) nobleţe aristocratică
s) (a) convieţui împreună
ş) (a) unelti pe ascuns
t) nume toponimic
ţ) deşert arid
u) zbor aerian
v) panaceu universal
w) dună de nisip
x) altercaţie verbală
y) perspectivă viitoare
z) (a) fructifica rodul
a') (a) anticipa dinainte
b') procent de ... la sută
c') hemoragie de sânge
d') (a se) bifurca în două
e') reclamă publicitară
f') identic la fel
g') caligrafie frumoasă
h') scurtă alocuţiune
i') (a) îngheţa de frig
j') cel mai optim
k') summit la vârf
l') (a) monopoliza total
m') (a se) contrazice reciproc
n') (a) traversa dincolo
o') (a) nota în scris
p') (a) cronometra timpul
q') vestigiu din trecut
r') (a) orna cu podoabe
s') direct nemijlocit
ş') zilier cu ziua

2. Rescrie enunţurile, eliminând erorile de exprimare şi motivează soluţia aleasă.

Exemplu: Anexez alături un test gramatical.
Anexez un test gramatical. (a anexa = a alătura, a alipi)

a) Armata şi-a adus aportul la înlăturarea calamităţilor.

....

b) Vor mai cădea averse de ploaie.

....

c) Purta coiful ca un blazon de nobleţe.

....

d) Am găsit soluţia cea mai optimă.

....

e) S-a desfăşurat o ceremonie protocolară.

....

f) Urmează să expună concluzia finală.

....

g) Părţile contractante au convenit de comun acord.

....

h) Mi-am cumpărat un nou costum vestimentar.

....

i) Amintirea lui va dăinui permanent.

....

j) Delegatul are dreptul să primească diurnă zilnică.

....

k) S-a verificat funcţionarea extinctoarelor de incendiu.

....

l) Instituţia a primit fonduri băneşti pentru a procura calculatoare.

....

m) După atâta aşteptare a venit happy-endul fericit.

....

n) Pe harta mapamondului au apărut noi state.

....

o) I s-a adus o inculpare sub acuzarea de corupţie.

....

p) După introducerea preliminară urmează conţinutul referatului.

....

q) Personajul principal este un mare magnat.

....

r) Datorită computerelor, mijloacele mass-media au luat avânt.

....

3. Rescrie enunţurile următoare, corectându-le.

a) Mihai a excelat în mod deosebit la matematică în anii de şcoală.

....

b) Tot ce a făcut fratele său a fost un exemplu pilduitor.

....

c) La terminarea anilor de liceu a avut loc o festivitate solemnă care ne-a impresionat.

....

d) Nu trebuie să ne supărăm dintr-un fleac neînsemnat.

....

e) Din folclorul popular știu cum trebuie să se întâmple.

....

f) Pentru zilele petrecute pe munte avem nevoie de un ghid călăuzitor, iar când pornim ne vom grupa împreună.

....

....

g) Se simte un iz neplăcut și trebuie să ne întoarcem înapoi.

....

h) Am înghețat de frig, iar concluzia finală a fost că nu mai pornim așa la drum, oricât ne-am dori să colaborăm împreună.

....

....

i) Chiar el însuși a auzit calomniile neadevărate.

....

j) Pe terasă am băut o citronadă de lămâie.

....

k) L-am clătit cu apă și mi-am coafat rapid părul.

....

l) Am conviețuit împreună cu un curaj temerar.

....

m) A fost cutremur de pământ acum două zile.

....

n) Dar însă cine va veni?

....

o) Eu n-am decât numai zece lei la mine.

....

p) Deci elevii, prin urmare, nu vin.

....

q) E o democrație populară de mult timp.

....

r) Sunt lihnit de foame și simt o mireasmă plăcută de la bucătărie.

....

s) Mijloacele mass-media au o originalitate particulară.

....

ş) Prioritatea principală a clasei este ortografia corectă.

....

t) Datorită unei performanțe deosebite, un procent de 20% de elevi a obținut note bune.

....

....

ț) Perechea de doi comici a apărut pe scenă, chiar dacă ea avea o migrenă de cap.

....

4. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) Propunerile lui personale sunt corecte.		
b) Am citit biografia scrisă a celebrului autor.		
c) Mihai a apreciat tot ce s-a întâmplat la ceremonie.		
d) Ai schițat în mod sumar discursul?		
e) Sunt sloi! E un frig de crapă pietrele.		
f) Ai adăugat informațiile recomandate?		
g) Era speriat, era stană de piatră.		
h) Știu că nu te așteptai. Cu toții am vrut să fie o surpriză.		
i) Am simțit o adiere de vânt.		
j) Nu cunosc aceste tradiții, cred că sunt vechi.		
k) Aș avea nevoie de solnița cu sare.		

5. **Explică la ce vei fi atent în comunicare pentru a nu face următoarele pleonasme:**

a) Nu voi folosi structura „averse de ploaie", deoarece ....

....

b) Nu voi folosi structura „babă bătrână", deoarece ....

....

c) Nu voi folosi structura „un bestseller de succes", deoarece ....

....

d) Nu voi folosi structura „briza ușoară a mării", deoarece ....

....

e) Nu voi folosi structura „calamitate de proporții", deoarece ....

....

f) Nu voi folosi structura „caligrafie frumoasă", deoarece ....

....

g) Nu voi folosi structura „a desființa complet", deoarece ....

....

h) Nu voi folosi structura „dună de nisip", deoarece ....

....

i) Nu voi folosi structura „trunchi de copac", deoarece ....

....

j) Nu voi folosi structura „unanimitate deplină", deoarece ....

....

k) Nu voi folosi structura „imperios necesar", deoarece ....

....

6. **Una dintre colegele tale și-a notat pleonasmele pe care le-a auzit în mass-media. Citește notițele sale din telefon. Corectează și tu pleonasmele din următoarele secvențe din presă.**

Exemplu: „...eu am trecut anterior prin perioada..."
Corect: „...eu am trecut prin perioada..."

a) „...drept pentru care, ne rugăm pentru sănătatea sa..."
Corect: ....

b) „...în privința asupra provenienței banilor..."
Corect: ....

c) „...ce făceau înaintașii lor în trecut..."
Corect: ....

d) „...cel puțin jumate de zodiac este afectat, dar numai în proporție de 50%..."
Corect: ....

e) „...deocamdată, pentru moment, la revedere..."
Corect: ....

f) „...în rutina lor obișnuită..."
Corect: ....

g) „...când ați ales să optați pentru o funcție publică..."
Corect: ....

h) „...un atu în plus față de colegii săi..."
Corect: ....

i) „Există o reputație publică a acestui tânăr?"
Corect: ....

j) „...[licitații] pe site-uri de internet..."
Corect: ....

k) „...e musai să vă cumpărați neapărat..."
Corect: ....

l) „...teoria a fost enunțată, să vedem dacă ea ar putea fi aplicabilă..."
Corect: ....

m) „Visul... să poată fi realizabil..."
Corect: ....

n) „Trebuie să aibă acest caracter, să poată să fie în stare să facă asemenea lucruri murdare."
Corect: ....

o) „...cele 33 la sută de procente în plus la salariu..."
Corect: ....

p) „...procentul a crescut la 27 la sută..."
Corect: ....

q) „Noi ne revedem din nou mâine-dimineață."
Corect: ....

r) „Veți mai consuma în continuare?"
Corect: ....

s) „...aceste particule rămân în continuare la altitudinea..."
Corect: ....

ş) „Prioritatea principală a proiectului rămâne...”
Corect: ....

t) „...şi mai este şi încă o categorie...”
Corect: ....

ţ) „Efectele catastrofei încă se mai resimt.”
Corect: ....

u) „...aniversării a 160 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu...”
Corect: ....

v) „Ei, dar însă noi suntem foarte, foarte mici...”
Corect: ....

w) „...ar trebui să rămână la fel ca şi până acum...”
Corect: ....

x) „...drept pentru care premierul a reacţionat aşa cum ai văzut şi tu...”
Corect: ....

7. Notează şi tu pleonasme pe care le identifici în comunicarea celor din jurul tău.

....
....
....
....

8. Imaginează-ţi un dialog, de 7-10 replici, cu un prieten, referitor la greşelile de exprimare pe care le fac unii colegi de-ai tăi. Vei discuta cu prietenul tău despre următoarele pleonasme: *a amâna pe mai târziu, aperitiv înainte de masă, aromă plăcut mirositoare, astru ceresc, a ateriza pe pământ, a avansa înainte.*

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

REFLECTĂM!

1. Ce ai dori să-i spui cuiva despre ce ai învăţat?
2. Care sunt cel mai des întâlnite pleonasme pe care le auzi/citeşti?
3. Cum poţi evita pleonasmul în comunicare?
4. De ce crezi că este important, pentru „cartea ta de vizită”, să eviţi pleonasmele?

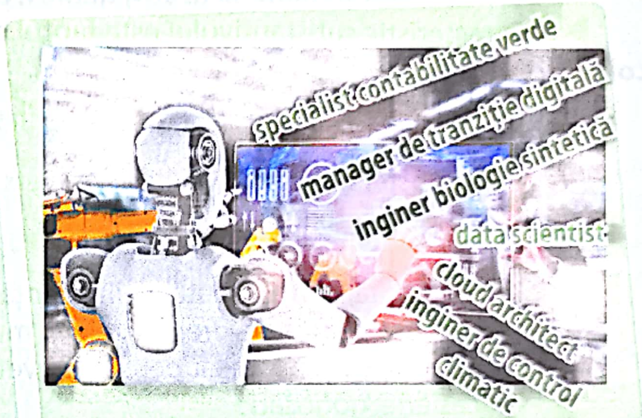
Substantivul este partea de vorbire care denumește ființe, obiecte, fenomene, acțiuni, stări, calități, relații.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

CUPRINS

Prima ilustrație reprezintă cuprinsul unui joc intitulat *În fața blocului* în care sunt enumerate jocuri din trecut, ale generației cu „cheia de gât". Acestea sunt compuse din foarte multe substantive. **Alege trei substantive și menționează legătura dintre sensul acestora și scrierea cu majusculă. Dacă nu știi jocurile, informează-te despre modul în care se desfășurau!**

A doua imagine reprezintă viitorul și meseriile care vor fi practicate. **Alege trei substantive și menționează la ce fac referire/ce desemnează ele?**

Cât de ușor vizualizezi ce desemnează substantivele din prima imagine? Dar cele din a doua imagine?

Ce rol au substantivele și în funcție de ce le putem recepta?

Folosește, ca substantive comune, în enunțuri, următoarele forme ale cuvintelor inserate în prima imagine:

a) forma de genitiv-dativ, sg., articulată cu articol hotărât, a cuvintelor „liniuță", „țară";

b) pluralul cuvintelor „elastic", „coardă", „numărătoare" (= numărare/obiect) și „numărătoare" (= persoană).

Alcătuiește un enunț cu substantivul care denumește lucrătorul în domeniul IT.

Ce observi? La ce trebuie să fii atent în utilizarea substantivelor?

REȚINEM!

- Tipuri de substantive:
  - **comune** (ființe, obiecte, fenomene, acțiuni, stări, calități, relații);
  - **proprii** (nume de persoane, de locuri, de animale, de evenimente, de instituții etc.).
- Substantivele proprii pot trece în clasa celor comune (Cumpăr ***un Grigorescu***. = un tablou de Grigorescu; Este ***un hercule***. = om puternic), **dar** și substantivele comune pot trece în clasa celor proprii (Ion Creangă, Bușteni).
- Substantivul prezintă următoarele categorii gramaticale:
  - **genul** (feminin, masculin, neutru);
  - **numărul** (singular, plural);
  - **cazul** (nominativ, acuzativ, genitiv, dativ, vocativ).
- Caracteristic substantivului este faptul că poate fi însoțit de **articol hotărât** sau de **articol nehotărât** și se poate asocia cu **adjectivul**.
- **Forme corecte ale unor substantive:**
  - adaos, repaus
  - atmosferă, aversă, aversiune, adversitate
  - aisberg, airbag
  - alviță, halva
  - bancnotă, concordanță, delincvență, lingvist, binoclu
  - bulgăre, germene, greier/greiere, mugur, țurțur
  - cartilagiu, solfegiu, ciupercă, chiuvetă
  - casierie, gogoșărie
  - cizmă, cazma, izlaz, zmeură, gleznă, beznă
  - confort, infatuare, fanfară, amfiteatru, amorfă, îngâmfare, nimfă, pamflet, simfonic, triumf, umflătură
  - culoar, fermoar, trotuar
  - deszăpezire, descifrare, dezgheț, răzgândire, disperare, dizgrație
  - eczemă, axă, taxă, exigență, cocs, f**u**csie (plantă), îmbâcsire; r**u**csac; ticsire
  - elastic, erou, etapă, etate, extinctor, erbicid, erbivor, (**dar** ierbar), elicopter
  - hieroglifă, heleșteu, havuz, heliocentrală
  - e-mail (= poștă electronică; pron. [*imeĭl*]; pl. *e-mailuri*; **dar** em**a**il = smalț; pl. em**a**iluri – obiecte, sorturi)
  - escapadă, escală, espadrilă; excavator, expediție, excursie
  - ianuarie; februarie; septembrie, noiembrie
  - filigran, fierăstrău, foitaj, firimitură, funeralii, fluture, foarfecă (pl. foarfeci), frustrare
  - gheară, gheată, gheață, genunchi, genunchieră, geacă, geantă (pl. genți, **dar** jantă = partea exterioară a roții, pl. jante), giuvaier, ghips
  - grep / grepfrut
  - griș, greșeală, eschimos, incaș
  - gușă, păpușă, ușă, broșă, plajă, tijă

Atenție! Poți să spui și „genuflexiune", „pancartă", „marșarier", „maiou", „petic", „președinție".

În unele cuvinte împrumutate din franceză, „alură", „cupură", „tul", se scrie **„u"** și se pronunță **[*ü*]**, nefiind vorba de un diftong. În schimb, substantivul din engleză, „computer", are pronunțarea diftongată: **„u"** se pronunță **[*ĭu*]**.

NU confunda numele benzii desenate și al personajului, „Asterix", cu denumirea semnului grafic sub formă de steluță (*), „asterisc"!

„Eczemă" se scrie cu **„cz"**, **dar** se pronunță [**gz**].

Atenție la sensurile substantivelor:

- anticameră = cameră de așteptare
- antecameră = (tehn.) compartiment al motorului
- adagiu = maximă, aforism (pl. adagii)
- adagio = partitură muzicală (pl. adagiouri)
- bolero = dans (pl. bolerouri)
- bolerou = vestă (pl. bolerouri)
- caro = culoare la jocul de cărți (pl. carale)
- carou = pătrățel (pl. carouri)
- libret = arie muzicală
- livret = legitimație militară
- reflexie = fenomen fizic
- reflecție = cugetare, gândire
- scară = de urcat
- scală = parte gradată a instrumentelor de măsură

Atenție! Dubletele substantivale similare celor din seria de mai sus nu sunt variante ale aceluiași cuvânt, ci paronime (formă asemănătoare și sens diferit).

▶ **Forme corecte:** *bestseller, computer, container, pulover* (se scriu cu **„-er"**, **dar** se pronunță [**ăr**]).

▶ **Forme corecte (doar pentru plural):** *bluejeans, blugi* și *jeans/jeanși*.

▶ **Accentuate corect:** *butelie, caracter, doctoriță, editor* (de carte)/*editor* (TV), *furie, picnic, profesor, simbol, trafic, radio, tempo, zero* (pentru formele de singular articulat și plural nearticulat ale acestor substantive, accentul se deplasează pe **„-o"**, devenit vocală: *radioul, tempoul, zeroul/ radiouri, tempouri, zerouri*. **NU** vom pronunța și **NU** vom scrie la singular nearticulat: *radiou, tempou, zerou.*).

▶ **Forme corecte:** *carismă, kebap, ketchup* (art. *ketchupul*, pl. *ketchupuri*), *kitsch* (= obiect sau reproducere de proastă calitate; art. *kitsch-ul*, pl. *kitsch-uri*); *bleu* (nuanțe, pl. *bleu-uri* [blöuri]); *claun* (înv.)/*clovn, sendviș/sandvici*.

▶ **Se scriu fără cratimă:** *clarobscur, contraatac, contraargument*.

▶ Substantivul „alee" se scrie cu doi **„-e"** și are pluralul în **„-i"** („alei"), la fel ca „epopee", „idee", „moschee", „trahee".

▶ Substantivul „orhidee" se scrie cu doi **„-e"** și are aceeași formă la plural („orhidee"), la fel ca „azalee", „camee", „onomatopee", „tranșee".

▶ Substantivele cu tema în **„j"** sau **„ș"** („plajă", „broșă") se scriu și se pronunță cu **„-ă"** la sg. neart. N-Ac. **Forme corecte:** *broșă, grijă, gușă, păpușă, plajă, tijă, ușă*. Se scriu cu **„-e"** la G-D sg. neart. și la N-Ac pl. („broșe", „plaje", „tije") sau cu **„-i"** („guși", „păpuși", „uși"). **Dar** „tânjală" și „tânjeală" sunt substantive scrise cu **„-a"** și **„-ea"**, având sensuri diferite:

- tânjală = proțap (vezi expresia *a se lăsa pe tânjală* = a lucra încet; a neglija sau a amâna);
- tânjeală = tânjire (vezi verbul *a tânji* = a fi bolnăvicios; a dori mult ceva).

▶ **Sunt corect scrise cu cratimă** următoarele substantive compuse: *cuvânt-cheie, cuvânt-titlu, cuvânt-înainte, an-lumină, zi-muncă, situație-limită, câine-lup, floarea-soarelui, gura-leului* (= floare), *viță-de-vie, arbore-de-cacao, proces-verbal, mai-mult-ca-perfect, condițional-optativ, prim-ministru, prim-solist.*

▶ **Forme corecte:** *lungmetraj, scurtmetraj, scurtcircuit, perfect compus, perfect simplu, prim ajutor.*

▶ **Forme de plural ale unor substantive de gen neutru:**

- abandon → abandonuri
- albuș → albușuri
- chibrit → chibrituri
- delir → deliruri
- desert → deserturi
- fitil → fitiluri

- furtun → furtunuri
- grep → grepuri
- grepfrut → grepfruturi
- hipermarket → hipermarketuri
- hotel → hoteluri
- infarct → infarcturi
- labirint → labirinturi
- litoral → litoraluri
- living → livinguri
- monolog → monologuri
- motel → moteluri
- pervaz → pervazuri
- plâns → plânsuri
- profil → profiluri
- rucsac → rucsacuri
- sughiţ → sughiţuri
- plapumă → plăpumi
- abdomen → abdomene
- aragaz → aragaze
- barem → bareme
- boschet → boschete
- canal → canale
- carusel → carusele
- cătun → cătune
- ciclon → cicloane
- cojoc → cojoace
- conac → conace
- cotidian (ziar) → cotidiene
- curcubeu → curcubeie
- derapaj → derapaje
- deznodământ → deznodăminte
- diagnostic → diagnostice
- echer → echere
- ecler → eclere
- făgaş → făgaşe
- făraş → fărașe
- filigran → filigrane
- foitaj → foitaje
- frâu → frâie
- guvern → guverne
- hamac → hamace
- hanorac → hanorace
- horoscop → horoscoape
- itinerar → itinerare
- joben → jobene
- marşarier → marşariere
- mausoleu → mausolee
- modul → module
- năvod → năvoade
- ostrov → ostroave
- pact → pacte
- paloş → paloşe
- parbriz → parbrize
- parchet → parchete
- pardesiu → pardesie
- parlament → parlamente
- pârâu → pârâie (**dar** râu → râuri)
- permis → permise
- peron → peroane
- petic → petice
- plânset → plânsete
- portmoneu → portmonee
- râset → râsete (**dar** râs – acţiunea de a râde → râsuri)
- rucsac (s.n., **dar** sac s.m.) → rucsacuri (s.n., **dar** saci s.m.)
- scurtcircuit → scurtcircuite
- scurtmetraj → scurtmetraje
- seminar → seminare
- sindrom → sindroame
- surmenaj → surmenaje
- şampon → şampoane
- şantaj → şantaje
- tapet → tapete
- tarif → tarife
- tavan → tavane
- tirbuşon → tirbuşoane
- veşmânt → veşminte
- vifor → vifore
- viraj → viraje
- viscol → viscole
- vlăstar → vlăstare (nu este de gen masculin, deci **NU** este corectă forma vlăstari)
- vocabular → vocabulare
- zăcământ → zăcăminte
- zăvoi → zăvoaie
- zăvor → zăvoare
- zmeu (jucărie) → zmeie
- zmeu (fiinţă fantastică) → zmei

▶ **Forme de plural ale unor substantive de gen masculin:**

- algoritm → algoritmi
- cleşte → cleşti
- colonel (= ofiţer) → colonei
- crenvurst → crenvurşti

- croasant → croasante
- flagel → flageli (bot. zool.), **dar** flageluri (s.n. calamitate)
- hotdog → hotdogi
- indice → indici
- index (deget arătător; listă) → indecși; indexuri
- linx → lincși
- pieptăn → piepteni

▶ **Forme de plural ale unor substantive de gen feminin:**

- bunică (G-D: bunicii) → bunici
- cadă (G-D: căzii) → căzi
- cariocă (G-D: cariocii) → carioci
- ceartă (G-D: certei) → certuri
- ceață (G-D: ceții) → cețuri
- cicatrice (G-D: cicatricii) → cicatrici
- ciocolată (G-D: ciocolatei) → ciocolate
- coajă (G-D: cojii) → coji
- coală (G-D: colii) → coli
- corabie (G-D: corabiei) → corăbii
- fașă (G-D: feșei) → fețe
- foarfecă (G-D: foarfecii) → foarfeci
- găluşcă (G-D: găluștii) → găluști
- luntre (G-D: luntrii) → luntri
- manta (N-Ac art.: mantaua; G-D: mantalei) → mantale
- mănăstire (G-D: mănăstirii) → mănăstiri
- minge (**NU** mingie) → mingi (**NU** mingii)
- monedă (G-D: monedei) → monede
- păpușă (G-D: păpușii) → păpuși
- piele (G-D: pielii; pieii – de animal) → piei
- piuă (G-D: pivei) → pive
- plajă (G-D: plajei) → plaje
- piață (G-D: pieței) → piețe
- poiană (G-D: poienii) → poieni
- stea (G-D: stele) → stele
- țărancă (G-D: țărăncii) → țărănci
- uzină (G-D: uzinei) → uzine
- vrabie (G-D: vrabiei) → vrăbii

▶ Există substantive ale căror forme de plural sunt utilizate diferit în expresii sau locuțiuni:

- obicei → pl. obiceiuri, **dar** „obiceie" în proverbul „Câte bordeie, atâtea obiceie.";
- roată → pl. roți, **dar** „roate" în expresii („a pune pe roate", „a pune bețe-n roate", „a merge ca pe roate");
- câmp → pl. câmpuri, **dar** „câmpi" în expresii („a bate câmpii", „a-și lua câmpii");
- momeală → pl. momeli, **dar** „momele" în expresia „cu şoşele, cu momele" = cu viclenii, cu promisiuni mincinoase (substantivul „şoşele" are o utilizare restrictivă, fiind întâlnit doar la plural și doar în expresia menționată);
- boală → pl. boli, **dar** „boale" în expresia „a băga în (toate) boalele (pe cineva)" = a irita, a enerva, a supăra pe cineva.

▶ **Substantive cu forme duble de plural:**

- căpșună → căpșune / căpșuni
- ceremonial → ceremoniale / ceremonialuri
- cireașă → cireșe / cireși
- coardă → coarde / corzi
- copertă → coperte / coperți
- nivel (= înălțime, stadiu, treaptă) → niveluri / nivele
- politețe → politeți / (fam.) politețuri (= amabilități)
- râpă → râpe / râpi
- suvenir → suvenire / suveniruri
- tunel → tuneluri / tunele
- voiaj → voiajuri / voiaje
- vopsea → vopsele / vopseluri (= sortimente)

Atenție! Nu confunda variantele de plural ale unui substantiv („tunele" / „tuneluri") cu formele de plural ale omonimelor acestora!

Exemple:

râs (acțiunea de a râde) → râsuri (pl.)
elan (însuflețire, avânt) → elanuri (pl.)
ghem (înfășurare de fire) → gheme (pl.)

râs (animal) → râși (pl.)
elan (animal) → elani (pl.)
ghem (joc în tenis) → ghemuri (pl.)

Așadar, „râși" / „râsuri", „elanuri" / „elani", „gheme" / „ghemuri" nu sunt variante de plural ale aceluiași substantiv, ci sunt forme de plural ale unor substantive omonime (omonime lexicale parțiale).

▶ În cazul substantivelor împrumutate, desinența de plural („-uri") se poate lega:

- **fără cratimă:**
  - la cuvinte care se termină în litere din alfabetul limbii române, pronunțate ca în limba română: *feedbackuri, intermezzouri, rockuri, weekenduri* etc.;
  - atașarea fără cratimă a desinenței **„-uri"** este recomandată și în cazul împrumuturilor lexicale cu finala **„-y"** care nu prezintă deosebire între scriere și pronunțare: *hobbyuri, sprayuri* etc.
- **prin cratimă:**
  - la cuvintele fie greu flexionabile, fie neflexionabile: *CD-uri, CV-uri;*
  - la cuvintele a căror finală prezintă deosebiri între scriere și pronunțare: *bleu-uri, display-uri, show-uri* etc.

▶ Unele substantive din limba română au forme numai pentru singular (sunt **defective de plural**): *aur, aramă, argint* (metal), *griș, fasole, făină, zahăr, bumbac, cânepă, mătase, box* (sport), *fotbal, handbal, tenis* (sport, **dar** *tenis* = încălțăminte, pl. *teniși*), *volei, cocă* (aluat), *milă* (sentiment), *cod* (pește) etc.

▶ Chiar dacă unele dintre aceste substantive au o formă de plural, aceasta denumește sortimentele din materialul/materia respectiv(ă): *arămuri, arginturi, făinuri, bumbacuri, mătăsuri* etc.

▶ Nu trebuie confundate substantivele defective de plural cu cele **invariabile**, care au aceeași formă atât pentru singular, cât și pentru plural: *ardei, arici, pui, tei, vânzătoare, numărătoare* (persoană), *nume* etc.

▶ Unele substantive din limba română au forme numai pentru plural (sunt **defective de singular**): *aplauze, funeralii, ghilimele, plete, vapori* (aburi), *zori* etc.

▶ **Când scriem cu un „i", cu doi „i" („-ii") sau cu trei „i" („-iii")?**

Cazul 1:

a) *Câțiva membri / Câțiva membrii* ai comisiei discută.
b) Urmăresc un reportaj despre *niște tigri / niște tigrii* cărora li s-a redat libertatea.

Pentru a alege varianta corectă, trebuie avute în vedere câteva aspecte:

- substantivele „membru" și „tigru" sunt utilizate la plural în aceste enunțuri, ceea ce presupune înlocuirea desinenței de singular, **„-u"**, cu cea de plural, **„-i"**: *membri, tigri*;
- pentru a se justifica prezența celui de-al doilea **„-i"**, ar trebui să avem un substantiv articulat hotărât. În enunțul **a)**, determinantul adjectival „câțiva" (adjectiv pronominal nehotărât), plasat înaintea substantivului, anulează posibilitatea articulării. De aceea, varianta corectă este „câțiva membri" (scrierea cu un singur **„i"**, care reprezintă desinența de plural). În enunțul **b)**, substantivul „tigri" este articulat nehotărât (*niște tigri*), făcând imposibilă articularea simultană (și un articol hotărât). De aceea, varianta corectă este „niște tigri";
- aceste substantive se pot scrie cu doi **„i"** (**„-ii"**) când sunt la N-Ac plural (desinența **„-i"**), articulate hotărât (al doilea **„-i"**): *Membrii echipei se antrenează pentru concurs.; Mă întristează să văd tigrii închiși la zoo.*

Substantive similare: *astru* (*aștri/astre*), *băiețandru, codru, cuscru, metru, ministru, socru, arbitru, cioclu, litru, maestru, maistru, magistru, membru, monstru, zimbru.*

Observație! Pentru a te verifica, poți înlocui cu substantivul „oameni", respectiv „oamenii".

Cazul 2:

a) Fiind foarte cald, sunt *doar câțiva copii / câțiva copi* în parc.

b) Voi avea nevoie de doi *geamgii / geamgi*, pentru a termina mai repede montarea ferestrelor.

Pentru a alege varianta corectă, trebuie avute în vedere câteva aspecte:

- substantivele „copil" și „geamgiu" au un **„-i"** în radical la care se adaugă un al doilea **„-i"**, ca desinență de plural: *copii, geamgii*;
- scrierea acestor substantive cu un singur **„-i"** la plural nu are nicio justificare, fiind greșită;
- se pot scrie cu trei **„i"** (**„-iii"**) la forma de plural articulat: *copiii, geamgiii* (primul **„-i"** este parte din radical, al doilea **„-i"** reprezintă desinența de plural, iar cel de-al treilea **„-i"** articolul hotărât).

Substantive similare: *barcagiu, fiu, hangiu, camionagiu, chiulangiu, lampagiu, macaragiu, moftangiu, mușteriu, palavragiu, reclamagiu, scandalagiu, tinichigiu, țambalagiu, vizitiu, zarzavagiu.*

Cazul 3:

a) *Bucuroșii copii / Bucuroși copii* fac un adevărat spectacol în parc.

b) *Propriii copii / Proprii copii* l-au ajutat să termine de cules strugurii.

Pentru a alege varianta corectă, vom avea în vedere câteva aspecte:

- în topica **substantiv + adjectiv** („copiii bucuroși"), se observă că substantivul este la pluralul articulat (trei **„-i"**: cel din radical, desinența de plural, articolul hotărât), iar adjectivul are desinența **„-i"** pentru masculin plural;
- prin antepunere (așezarea în fața substantivului), adjectivul preia articolul hotărât, ceea ce înseamnă că se va scrie cu doi **„-i"** („bucuroșii"), iar substantivul se va scrie cu doi **„-i"** („copii");
- adjectivul „propriu" are un **„-i"** în radical, iar la plural masculin primește un al doilea **„-i"**. De aceea, în topica **substantiv + adjectiv**, se va scrie „copiii proprii". Prin antepunere, adjectivul se va scrie cu trei **„-i"**, preluând articolul de la substantivul care va rămâne doar cu doi **„-i"**: *propriii copii*.

Substantive similare: *ochelarii fumurii / fumuriii ochelari, fulgii argintii / argintiii fulgi, prietenii (săi) stranii / straniii (săi) prieteni* etc.

▶ Substantivele feminine care se termină la N-Ac sg. neart. în vocală sau în diftong se scriu la G-D sg. art. cu **„-ei"** sau **„-ii"**:

N-Ac sg. neart.	N-Ac pl. neart.	G-D sg. neart.	G-D sg. art.
fat**ă**	fet**e**	fet**e**	fet**ei**
cart**e**	cărț**i**	cărț**i**	cărț**ii**
feme**ie**	feme**i**	feme**i**	feme**ii**
che**ie**	che**i**	che**i**	che**ii**

▶ Substantivele care se termină la N-Ac pl. neart. în **„-i"** se scriu și se pronunță cu doi **„-i"** la G-D sg. art.

Exemple: primăver**i** (N-Ac pl. neart.) → primăver**ii** (articolul hotărât **„-i"** se adaugă la forma de G-D sg. neart., care este aceeași de N-Ac pl. neart.)

scânteie → scânte**i** → scânte**ii**

ușă → uș**i** → uș**ii**

▶ Substantivul „noră" are pluralul „nurori". Așadar, atunci când utilizăm forma de G-D sg. art., vom scrie „nurorii", **NU** „norei".

▶ Substantivul „soră" (= grad de rudenie; călugăriță) are forma de plural „surori". Așadar, atunci când utilizăm forma de G-D sg. art., vom scrie „surorii", **NU** „sorei".

▶ Substantivul „soră" (= infirmieră) are două variante pentru plural – „sore" și „surori". La G-D sg. art., vom scrie „sorei/surorii medicale".

▶ Substantive feminine precum „bucurie", „câmpie", „familie", „poezie" se scriu cu doi **„i"** la N-Ac pl. neart. și la G-D sg. neart.: poezie (N-Ac sg. neart.) → (multe) pozi**i** (N-Ac pl. neart.) → (acestei) poezi**i** (G-D sg. neart.) → pozi**ile** / poezi**ilor** (N-Ac pl. art. / G-D pl. art.).

Atenție! Se scrie **„m"** și se pronunță tot **[m]** înainte de literele **„p"** sau **„b"**: *î**m**părat, î**m**brăcăm.*

DAR: Gute**nb**erg (**NU** Gutemberg) → Johann Gutenberg (tipograf german, inventatorul tiparului, a editat în limba latină *Biblia*); Stei**nb**eck (**NU** Steimbeck) → John Steinbeck (scriitor american, laureat al Premiului Nobel, autor al romanelor *Șoareci și oameni*, *Fructele mâniei*, *La răsărit de Eden*); Sâ**np**etru Mare sau Sâ**np**etru Almașului (nume de localități); Sâ**mp**etru/Sâ**np**etru (compus cu „sân" = sfânt; numele sărbătorii Sf. Petru și Pavel din 29 iunie); Ista**nb**ul.

▶ **Știai că?**

- substantivul „ardei", cu aceeași formă la singular și plural, este format prin derivare: „arde" + sufixul „-ei" → probabil din cauza gustului său înțepător?
- substantivul „mujdei", preparat alimentar din usturoi pisat, apă (sau oțet) și sare, care servește ca adaos la unele mâncăruri, are pluralul „mujdeie" și este format prin compunere: „must" + „de" + „ai" (usturoi)?
- substantivele „trăsnet", „trosnet", „trăsnaie" se scriu cu **„-s"**, nu cu **„-z"**?

EXERSĂM!

1. Consultă DOOM³ și subliniază varianta/variantele corectă/corecte.

- adaos / adaus
- contraargument / contra-argument
- îngânfare / îngâmfare
- repaos / repaus
- admosferă / atmosferă
- aisberg / iceberg
- răsgândire / răzgândire
- cvartet / cuartet
- fanfară / famfară
- alură / aliură
- tiul / tul
- ciupercă / ciupearcă
- alviță / halviță
- cvorum / quorum
- halva / alva
- simfonie / sinfonie
- cappuccino / capucino
- bacnotă / bancnotă
- bestseller / bestselăr
- computer / computăr
- container / containăr
- confort / comfort
- piuneză / pioneză
- binoclu / benoclu
- bulgăr / bulgăre
- chemping / camping
- dizain / design
- cangrenă / gangrenă
- capod / capot
- divident / dividend
- caramea / caramelă
- extinctor / instinctor
- chiuvetă / ghiuvetă
- gogoșerie / gogoșărie
- charismă / carismă
- disertație / dizertație
- checeap / ketchup
- kitsch / kitch
- clar-obscur / clarobscur
- corijență / corigență
- contra-atac / contraatac
- etate / ietate

- cizma / cisma
- anfiteatru / amfitetru
- islaz / izlaz
- smeură / zmeură
- beznă / besnă
- cafeină / cofeină
- triumf / triunf
- infatuare / imfatuare
- anforă / amforă
- ninfă / nimfă
- casierie / caserie
- pamflet / panflet
- delicvenţă / delincvenţă
- cearşaf / cearceaf
- filozofie / filosofie
- fermoar / fermuar
- trotoar / trotuar
- espresso / expresso
- descifrare / dezcifrare
- chebap / kebap
- dezgheţ / desgheţ
- funerarii / funeralii
- cartilagiu / cartilaj
- genunche / genunchi
- disident / dizident
- egzerciţiu / exerciţiu
- disperare / desperare
- disgraţie / dizgraţie
- unflătură / umflătură
- dumerire / dumirire
- eczemă / egzemă
- examen /egzamen
- exemplu / egzemplu
- taxă / tacsă
- glesnă / gleznă
- axă / acsă
- casma / cazma
- ecsigenţă / exigenţă
- erou / ierou
- erbivor / ierbivor
- expediţie / espediţie
- elicopter / helicopter
- heleşteu / eleşteu
- sinbol / simbol
- havuz / avuz
- heliocentrală / eliocentrală
- filigran / filigram
- email / e-mail
- escapadă / excapadă
- escală / excală
- espadrilă / expadrilă
- păpuşe / păpuşă
- escavator / excavator
- escursie / excursie
- ghiară / gheară
- febroarie / februarie
- ianoarie / ianuarie
- grep / gref
- grepfrut / grefrut
- noiembre / noiembrie
- foitaj / foietaj
- hieroglifă / ieroglifă
- frimitură / firimitură
- fluture / flutur
- foarfeci / foarfece
- gheaţă / ghiaţă
- ghiată / gheată
- plaje / plajă
- geacă / giacă
- geantă / giantă
- gips / ghips
- griş / gris
- greşeală / greşală
- eschimos / eschimoş
- incas / incaş
- guşe / guşă
- uşă / uşe
- broşă / broşe
- tijă / tije
- anbulanţă / ambulanţă
- improvizaţie / inprovizaţie
- inportanţă / importanţă
- erbicid / ierbicid
- îmbrăcăminte / înbrăcăminte
- enblemă / emblemă
- septembrie / septembre
- fierăstrău / ferăstrău
- erbar / ierbar
- genuncheră / genunchieră

2. **Completează tabelul următor pornind de la cuvintele oferite.**

Substantiv	Genul	Forma de plural nearticulat	Forma de plural articulat hotărât
a) urs			
b) oglindă			
c) educatoare			
d) element			
e) unchi			
f) tramvai			
g) munte			
h) pijama			
i) strugure			
j) boală			
k) exercițiu			
l) bunică			
m) laborator			
n) nasture			
o) evantai			
p) prosop			
q) calitate			
r) perete			

3. **Alege varianta corectă.**

A. Mi-am cumpărat un ... frumos.
a) pulovăr;
b) pulover;
c) plovăr.

B. Informaţia este marcată cu ... .
a) asterix;
b) asterics;
c) asterisc.

C. Mi-e frică de ... .
a) păianjen;
b) păiangăn;
c) păianjăn.

D. Mănânc ... de pui.
a) crenvust;
b) crenvurst;
c) crenvuști.

E. Mergi pe ... spre sala de sport.
a) culoar;
b) culuar;
c) coloar.

F. Îmi trebuie o bucată de ... .
a) ielastic;
b) elastec;
c) elastic.

G. Mănânc dimineaţa o jumătate de ... .
a) grefrut;
b) grepfrut;
c) grepfruct.

H. Am nevoie de un ... cu miros floral.
a) șprei;
b) spray;
c) sprei.

I. Gustul ... e bun.
a) brânzii;
b) brânzei;
c) brânzăi.

J. Ajut la ... curţii.
a) dezăpezirea;
b) deszăpezirea;
c) dezzăpezirea.

K. Benzile ... sunt blocate la intrarea în oraş.
a) autostradei;
b) autostrăzii;
c) auto-stradei.

L. Preţul ... a crescut.
a) cepii;
b) ceapăi;
c) cepei.

M. Vopseaua ... este roşie.
a) ouălelor;
b) oolor;
c) ouălor.

N. Discutăm despre ... din oraş.
a) delingvenţa;
b) delincvenţa;
c) delicvenţa.

O. Din cauza ..., proiectul nu s-a concretizat.
a) rea-voinţei;
b) relei-voinţe;
c) rea voinţei.

P. I-a cerut ... sale un sfat.
a) norei;
b) nurorii;
c) nurori.

Q. Cuibul ... este acum pustiu.
a) berzii;
b) berzei;
c) la barză.

R. Gustul ... este amărui.
a) ciocolăţii;
b) ciocolatei;
c) ciocolăţi.

S. Pânzele ... sunt umflate de vânt.
a) corabiilor;
b) corăbiilor;
c) corabilor.

4. Subliniază forma corectă de singular a substantivelor şi alcătuieşte enunţuri cu acestea.

a) aisberg / iceberg ....
....
b) stres / ştres ....
....
c) cizmar / cismar ....
....
d) culoar / culuar ....
....
e) magazioner / magaziner ....
....
f) pireu / piure ....
....
g) seceră / secere ....
....
h) siringă / seringă ....
....
i) vinietă / vignetă ....
....
j) ţurţure / ţurţur ....
....

5. Scrie forma/formele de plural a/ale următoarelor substantive nearticulate.

a) căpşună – ....
b) copertă – ....
c) ciocolată – ....
d) bară – ....
e) găluşcă – ....
f) parbriz – ....

g) viscol – ....
h) suvenir – ....
i) algoritm – ....
j) uzină – ....

6. Scrie câte un sinonim/o definiție pentru următoarele cuvinte/structuri.

a) sânge-rece = ...
b) bună-creștere = ...
c) bunăstare = ...
d) bun-simț = ...
e) rea-credință = ...
f) rea-voință = ...
g) răufăcător = ...
h) unsprezece-metri = ...
i) triplusalt = ...
j) triplu voal = ...

7. Menționează valorile morfologice ale cuvintelor din următoarele structuri și realizează câte un enunț care să le conțină.

a) bună creștere – ....
Valoarea morfologică:..
b) bună stare – ....
Valoarea morfologică:..
c) bun simț – ....
Valoarea morfologică:..
d) unsprezece metri – ....
Valoarea morfologică:..

8. Scrie formele articulate hotărât, de genitiv-dativ, singular și plural ale substantivelor.

a) familie – .... (sg.)
– .... (pl.)
b) fotografie – .... (sg.)
– .... (pl.)
c) călătorie – .... (sg.)
– .... (pl.)
d) agenție – .... (sg.)
– .... (pl.)
e) decizie – .... (sg.)
– .... (pl.)
f) hârtie – .... (sg.)
– .... (pl.)
g) rochie – .... (sg.)
– .... (pl.)
h) pălărie – .... (sg.)
– .... (pl.)
i) meserie – .... (sg.)
– .... (pl.)
j) explicație – .... (sg.)
– .... (pl.)

9. Completează enunțurile de mai jos cu forma de dativ a substantivelor dintre paranteze.

a) Profesorul îi oferă un creion .... (*elev*) său.
b) Le prezint .... (*participant*) la evenimente ultimele date.
c) Le-am mulțumit .... (*coleg*) pentru supriză.
d) I-am spus .... (*dirigintă*) problema mea.
e) Le-am explicat .... (*prieten*) motivele deciziei mele.
f) I-am trimis .... (*Mihai*) un cadou pentru aniversarea lui.
g) I-am scris .... (*Ioana*) un e-mail cu temele primite săptămâna aceasta.

10. Rescrie enunțurile astfel încât substantivele dintre paranteze să fie folosite în cazul genitiv și să fie articulate hotărât.

A.

a) Marca (*mașină*) este Dacia.

b) Paltonul (*femeie*) este gros.

c) Culoarea (*geantă*) este albă.

d) Numărul (*sală*) este 15.

e) Laboratorul (*școală*) este nou.

f) Clădirea (*bibliotecă*) are trei etaje.

g) Harta (*țară*) este pe perete.

h) Coperta (*carte*) este ruptă.

i) Numele (*stradă*) este *Nicolae Iorga*.

j) Plicul (*scrisoare*) este alb.

k) Rochia (*soră*) mele este nouă.

l) Culoarea (*gheată*) este maro.

m) Dulapul (*baie*) este mic.

n) Numărul (*pagină*) este 120.

o) Nepoții (*bunică*) sunt profesori.

p) Culoarea (*cămașă*) este deschisă.

B.

a) Cărțile (*fii*) mei sunt în dulap.

b) Jucăriile (*copii*) sunt noi.

c) Rudele (*familii*) Popescu și Ionescu sunt numeroase.

d) Cerințele (*exerciții*) sunt grele.

e) Buretele (*fotolii*) este subțire.

f) În timpul (*concedii*) mergem la mare.

g) În perioada (*studii*) am învățat mult.

h) Hârtia (*fotografii*) este de cea mai bună calitate.

i) Programul (*farmacii*) este nonstop.

j) Fotografiile (*legitimații*) sunt reușite.

k) Nisipul (*plaje*) este fin.

l) În timpul (*săptămâni*) ce vor urma, vom discuta mai multe despre acest subiect.

m) Aromele (*înghețate*) sunt de căpșune și zmeură.

11. Transformă enunțurile, punând substantivele dintre paranteze la cazul potrivit.

a) Îi ofer (*Maria*) o carte.

b) Lucrarea (*Ion*) este interesantă.

c) Colega (*Mircea*) învață bine.

d) Exercițiul (*Dan*) este corect rezolvat.

e) Camera (*Rodica*) se află la etajul al doilea.

f) Îi cumpăr (*Carmen*) o rochie cu imprimeu floral.

g) Mama (*Irinel*) e vânzătoare.

12. **Transformă enunţurile conform exemplului oferit şi urmăreşte schimbările substantivelor în cazul genitiv şi dativ.**

A. Substantive comune

Exemplu: În faţa (*casa*) e o maşină.
În faţa *casei* e o maşină.

a) În spatele (*hotelul*) este o parcare.

....

b) Învăţăm mult în timpul (*anul*) şcolar.

....

c) Păsările zboară deasupra (*pomi*).

....

d) În jurul (*parcul*) este un gard înalt.

....

e) În mijlocul (*oraşul*) este o statuie.

....

f) Masa este în mijlocul (*camera*).

....

g) Opreşte maşina în dreptul (*magazinul*)!

....

....

h) Le-am trimis un mesaj (*colegi*).

....

i) Sunt proteste împotriva (*discriminare*).

....

....

B. Substantive proprii

Exemplu: Străzile (*Viena*) sunt curate.
Străzile *Vienei* sunt curate.

a) Parcurile (*Timişoara*) sunt renumite.

....

b) Admirăm muzeele (*Paris*).

....

c) Vizităm muzeele (*Londra*) şi ale (*Veneţia*).

....

d) Capitala (*România*) este Bucureşti, iar capitala (*Bulgaria*) este Sofia.

....

....

e) Care este capitala (*Polonia*)?

....

f) Îi ofer (*Irina*) flori de ziua ei.

....

g) Îi expediez (*Ana*) un pachet.

....

h) Îi cumpăr (*Andrei*) un joc nou.

....

i) Îi cer (*Mircea*) un dicţionar.

....

13. **Transformă enunţurile, punând cuvintele dintre paranteze în cazul dativ.**

a) Îi aduc (*sora ta*) flori.

....

b) Îi scriu (*mama mea*) un mesaj.

....

c) Îi spun (*fratele tău*) cât este ceasul.

....

d) Îi povestesc (*prietena mea*) filmul.

....

e) Îi telefonez (*o colegă*) astăzi.

....

f) Îi mulţumesc (*un vecin*) pentru ajutor.

....

g) Îi cer (*o prietenă*) o carte.

....

h) Îi cer (*o persoană*) în vârstă un sfat.

....

i) Îi răspund (*un copil*) la întrebări.

....

j) I-a făcut (*o fată*) rochia pentru petrecere.

....

14. **Subliniază varianta corectă a substantivelor.**

a) *Geamgiii / Geamgii* aceia sunt vestiţi pentru hărnicia lor.
b) Costul *pâinii / pâinei* a crescut.
c) Nu te poţi supăra pe *fii / fiii* lor.
d) Acei *miniştrii / miniştri* sunt corecţi.
e) I-am oferit flori *Carmenei / lui Carmen*.
f) Am remarcat grija autorităţilor faţă de cetăţenii *comunităţi / comunităţii*.
g) Sunt înregistrate la bord atât timpul, cât şi *kilometrii / kilometri* parcurşi.

15. Rescrie enunțurile, corectându-le.

a) Copii aceia sunt fii vecinei mele.
....

b) N-au nici salar, nici servici.
....

c) Ei sunt arbitri, dar citesc poezi.
....

d) Valurile mări sunt înspumate.
....

e) Copii femei sunt politicoşi.
....

f) Îmi plac fotografile şi ciocolățile.
....

g) Parcagii aceia sunt socri lui.
....

h) Coaja ouălelor este tare.
....

i) L-am ajutat ca şi coleg de clasă.
....

j) Delicventul a fost prins în flagrant.
....

16. Completează spațiile punctate cu forma potrivită a substantivelor dintre paranteze.

a) Ziua .... (*bunică*, sg., art. hot.) este prilej de bucurie pentru toți .... (*membru*) casei noastre.
b) .... (*geamgiu*) aceia sunt nişte oameni cumsecade.
c) Coada .... (*vulpe*, sg. art. hot.) este roşcată.
d) Coaja .... (*ou*, pl., art. hot.) este crăpată.
e) I-am dat .... (*Jeni*) o floare, iar .... (*Ana*) un animal de pluş.
f) Acei .... (*ministru*) sunt incorecți.
g) Gustul .... (*pâine*, sg., art. hot.) este bun.
h) Nu-mi plac .... (*prieten*) tăi!
i) I-am dat .... (*soră*) mele trei .... (*monedă*) de cinci-zeci de bani.
j) Nu am folosit multe .... (*chibrit*) pentru a aprinde focul.
k) Rima .... (*poezie*, pl., art. hot.) este încrucișată.
l) Vecinii mei au nişte .... (*copil*) foarte cuminți.
m) Lumina .... (*stea*, pl, art. hot.) învăluie pământul.
n) .... (*chiulangiu*) aceia nu sunt .... (*elev*) noştri.
o) Blana .... (*pisică*, sg., art. hot.) este neagră.
p) I-am oferit .... (*Mary*) un trandafir, iar .... (*Andreea*) o păpuşă.
q) Acei .... (*arbitru*) sunt corecți.
r) Aluatul .... (*plăcintă*, sg., art. hot.) a crescut.
s) Îi admir pe .... (*fiu*) şi pe .... (*fiică*) ta!
ş) Strofele acestor .... (*poezie*) sunt catrene.
t) Copilului i-am dăruit două .... (*ciocolată*).

17. Realizează enunțuri cu formele de plural ale următoarelor cuvinte. Atenție la sensurile lor!

a) masă: mese – ....
mase – ....
b) element: elemente – ....
elemenți – ....
c) raport: raporturi – ....
rapoarte – ....

d) vis: vise – ....
visuri – ....
e) cămin: cămine – ....
căminuri – ....
f) ghiveci: ghivece – ....
ghiveciuri– ....
g) termen: termeni – ....
termene – ....
h) mobil: mobile – ....
mobiluri – ....
i) acces: accese – ....
accesuri – ....
j) bandă: benzi – ....
bande – ....

18. Completează tabelul următor, punând substantivele din prima coloană la formele cerute, conform exemplului.

Substantiv	Forma de plural nearticulat (N-Ac)	Forma de plural articulat, N-Ac (articol hotărât)
bucurie	***bucurii***	***bucuriile***
a) codru		
b) socru		
c) vizitiu		
d) tristețe		
e) solfegiu		
f) fiu		
g) erou		
h) câmpie		
i) serviciu		
j) studiu		
k) stea		
l) basma		
m) minge		
n) pom		

19. Subliniază forma corectă a substantivelor și alcătuiește enunțuri cu forma de plural a acestora.

a) chiuvetă / ghiuvetă

....

b) intinerar / intinerariu / itinerar

....

c) sanda / sandală

....

d) foarfecă / foarfec / foarfece

....

e) indentitate / identitate

....

f) stras / ștras

....

g) tenismen / tenisman

....

h) premiză / premisă

....

i) pulovăr / pulover

....

20. **Subliniază forma corectă a substantivelor și alcătuiește enunțuri cu acestea.**

a) autovehicol / autovehicul

....

b) biscuite / biscuit

....

c) funerariile / funeraliile

....

d) ghiară / gheară

....

e) greșeală / greșală

....

f) maestru (mecanic) / maistru

....

g) maieu / maiou

....

h) pancardă / pancartă

....

i) patinuar / patinoar

....

j) proprietar / propietar

....

k) repercursiuni / repercusiuni

....

l) servici / serviciu

....

m) trăznet / trăsnet

....

n) trotuar / trotoar

....

21. Subliniază forma corectă de plural a substantivelor și alcătuiește enunțuri cu acestea.

a) acoperișuri / acoperișe

....

b) afișe / afișuri

....

c) albume / albumuri

....

d) albușe / albușuri

....

e) almanahuri / almanahe

....

f) aleile / aleele

....

g) alimentări / alimentare

....

h) alineaturi / alineate

....

i) aragaze / aragazuri

....

j) atlasuri / atlase

....

k) balustrade / balustrăzi

....

l) bareme / baremuri

....

m) chibrite / chibrituri

....

n) monede / monezi

....

o) înghețate / înghețăți

....

p) ciocolate / ciocolăți

....

q) colonei / coloneli

....

r) drajee / drajeuri

....

22. Alcătuiește enunțuri cu substantivele de mai jos, la forma articulată hotărât, număr plural.

a) accesoriu – ....

b) acvariu – ....

c) chiulangiu – ....
d) socru – ....
e) artificiu – ....
f) beneficiu – ....
g) salariu – ....
h) studiu – ....
i) codru – ....
j) scenariu – ....
k) domiciliu – ....
l) memoriu – ....

23. Rescrie enunțurile, modificând:

a) numărul substantivului „Un fotoliu s-a murdărit."

....

b) numărul substantivelor „Problema comentariului era legată de cuvântul folosit."

....

c) numărul substantivelor „Ziua a fost minunată, pentru că a fost prietenul meu cu mine."

....

d) numărul primului substantiv „El a făcut mult sacrificiu pentru această reușită."

....

24. Notează C, dacă enunțul este scris corect, și I, dacă enunțul este scris incorect.

a) Resursele ideii sunt cărțile citite de curând. ☐
b) Nu am pătruns misterul nopți. ☐
c) Florile orhideei sunt albe. ☐
d) Ea îi oferă nurorii sale sfaturi. ☐
e) Părerea sorei mele mai mari este importantă. ☐
f) Nisipul acestei plăji este fin. ☐
g) Părul acestei păpuși e blond. ☐
h) A iubit-o până la adânci bătrânețe. ☐

25. Alege varianta corectă.

A. Sunt invariabile toate substantivele din seria:
a) alee, tămâie, miere;
b) aplauze, zahăr, tei;
c) ardei, pronume, rechizite;
d) arici, colibri, educatoare.

B. Sunt corect scrise formele articulate de singular ale tuturor substantivelor din seria:
a) showul, feedbackul, weekend-ul;
b) show-ul, feedbackul, weekendul;
c) show-ul, feedback-ul, weekend-ul;
d) showul, feedback-ul, weekendul.

C. Sunt corect scrise formele articulate de singular ale tuturor substantivelor din seria:
a) bodyguardul, croasantul, sprayul;
b) bodyguard-ul, croasant-ul, spray-ul;
c) bodyguardul, croasantul, spray-ul;
d) bodyguard-ul, croasantul, sprayul.

D. Sunt corect scrise formele articulate de singular ale tuturor substantivelor din seria:
a) reaua-voință, mantaua, bestsellerul;
b) rea-voința, manta, bestseller-ul;
c) reaua-voință, mantaua, bestseller-ul;
d) reaua-voință, manta, bestsellerul.

E. Pluralul substantivelor *cojoc, rucsac, canal* este:
a) cojoace, rucscuri, canale;
b) cojocuri, rucsace, canaluri;
c) cojocuri, rucsaci, canale;
d) cojoace, rucsacuri, canaluri.

F. Pluralul substantivelor *seminar, chibrit, vlăstar* este:
a) seminarii, chibrite, vlăstari;
b) seminare, chibrituri, vlăstare;
c) seminare, chibrite, vlăstare;
d) seminare, chibrituri, vlăstari.

G. Pluralul substantivelor *albuş, echer, zmeu* (jucărie) este:
a) albuşe, echere, zmei;
b) albuşuri, echeruri, zmeuri;
c) albuşuri, echere, zmeie;
d) albuşe, echeruri, zmeie.

H. Pluralul substantivelor *coală, corabie, monedă* este:
a) coale, corabii, monezi;
b) coli, corăbii, monede;
c) coli, corabii, monede;
d) coli, corăbii, monezi.

I. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) călătorie pe speţele cuiva, îşi ia rămas-bun, utilaje pentru deszăpezire;
b) călătorie pe speţele cuiva, îşi ia rămas bun, utilaje pentru dezăpezire;
c) călătorie pe spezele cuiva, îşi ia rămas bun, utilaje pentru dezzăpezire;
d) călătorie pe spezele cuiva, îşi ia rămas-bun, utilaje pentru deszăpezire.

J. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) produse de la market, costum de schi, a se lăsa pe tânjală;
b) produse de la marchet, costum de ski, a se lăsa pe tânjeală;
c) produse de la market, costum de schi, a se lăsa pe tânjeală;
d) produse de la marchet, costum de ski, a se lăsa pe tânjală.

K. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) curs de prim ajutor, proba de triplusalt, procesul-verbal al şedinţei;
b) curs de prim-ajutor, proba de triplu-salt, procesul-verbal al şedinţei;
c) curs de prim ajutor, proba de triplusalt, procesul verbal al şedinţei;
d) curs de prim-ajutor, proba de triplu-salt, procesul verbal al şedinţei.

L. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) sandviş cu brânză, susţine corijenţa, triumful echipei;
b) sendviş cu brânză, susţine corijenţa, triumful echipei;
c) sandviş cu brânză, susţine corigenţa, triunful echipei;
d) sandvici cu brânză, susţine corigenţa, triunful echipei.

M. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) pânză de păianjăn, husa benoclului, bulgăr de zăpadă;
b) pânză de păianjen, husa binoclului, bulgăre de zăpadă;
c) pânză de păiangăn, husa binoclului, bulgăre de zăpadă;
d) pânza de păianjen, husa benoclului, bulgăr de zăpadă.

N. Seria care are toate construcţiile corecte este:
a) mulţi mii de lei, specialist pe domeniul educaţiei, din punctul de vedere economic;
b) mulţi mii de lei, specialist pe domeniul educaţiei, din punctul de vedere al economiei;
c) multe mii de lei, specialist pentru domeniul educaţiei, din punctul de vedere economic;
d) multe mii de lei, specialist pentru domeniul educaţiei, din punct de vedere economic.

26. **Rescrie enunţurile, corectându-le.**

a) În ceea ce privesc examenele, vom analiza condiţiile care a dus la rezultatele slabe.

....

b) În antecameră aşteptau mulţi pentru audiienţă.

....

c) Poezile au fost publicate la aceiași editură. ....

....

d) Proprii copii l-au învățat să utilizeze noile gadget-uri. ....

....

e) Cuscri s-au întâlnit pentru a discuta detalile evenimentului. ....

....

f) Vizitii mână caii pe străduțele cetăți. ....

....

g) Fumurii ochelari mă împiedică să văd bine textul de pe display-ul montat prea sus.

....

h) Datorită prietenilor și a părinților am reușit să-mi înving emoțiile. ....

....

i) Din pricina vântului și ceței nu am putut ajunge la cabană. ....

....

27. Alcătuiește enunțuri cu formele de N-Ac plural, articulat ale construcțiilor următoare, conform exemplului.

Exemplu: corabie pustie
Corăbiile pustii din muzeu te duc cu gândul la vremea exploratorilor.

a) clopoțel auriu ....

....

b) lalea roșie ....

....

c) rochie aurie ....

....

d) arbitru sobru ....

....

e) vrabie zglobie ....

....

f) membru serios al echipei ....

....

28. Rescrie construcțiile obținute conform cerinței de la exercițiul anterior, punând adjectivul în fața substantivului.

a) ....
b) ....
c) ....
d) ....
e) ....
f) ....

29. Corectează secvențele următoare, selectate din mass-media.

a) „...fast-food-ul..." – ....
b) „...plan întreg, prim plan..." – ....
c) „...co-pilotul..." – ....

d) „...explozia unei mașini capcană..." – ....

e) „...pe numele de Făt Frumos..." – ....

f) „Vă pup dragele mele!" – ....

g) „...căldura culorilor materialului textil și al metalului..." – ....

h) „...concentrațiile peste medie a compușilor..." – ....

i) „În această seară este una dintre acele seri în care te simți bucuros..." – ....

....

j) „...în cazul informațiilor apărute în presă în acest caz..." – ....

k) „...la aniversarea de 14 ani..." – ....

l) „...o întâlnire a primului ministru..." – ....

m) „...rolul important al armatei și soldaților români..." – ....

n) „...în bazinul Mării Mediteraneene..." – ....

o) „....consilier pe sisteme informatice..." – ....

p) „...o replică identică a mașinii lui Paul Walker..." – ....

30. **Prezintă, în 50-80 de cuvinte, o situație neprevăzută, utilizând cuvintele *bun-simț*, *sânge-rece*, forma de plural a substantivelor *labirint* și *deznodământ* și două formule de salut.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

31. **Andrei îi scrie bunicii un mesaj. Pentru că ultima dată când i-a scris a avut câteva greșeli, acum și-a propus să scrie mai întâi pe o ciornă, apoi să verifice. Să vedem cum arată ciorna.**

Mă aflu, după cum știi, în tabără la bușteni. Am făcut câteva drumeți. Unele traseuri sunt dificile și pot să mă laud că sunt printre curajoși copi care ar fi putut ajunge până în vârful muntelui. Mai aveam câțiva zeci de metrii. Datorită ceței și adversei de ploaie, a trebuit să ne întoarcem. Abia aștept să-ți povestesc. Te voi vizita după ce mă întorc.

1. Andrei a procedat corect redactând mesajul pe ciornă?

2. Este util să verifici conținutul și redactarea unui mesaj înainte de a-l trimite?

3. Subliniază greșelile pe care le-a făcut Andrei în redactarea mesajului.

Andrei reciteşte mesajul de pe ciornă şi observă greşelile:

⚡ **_buşteni_** → chiar dacă există substantivul comun cu această formă de plural, aici denumeşte o localitate, fiind substantiv propriu, aşadar, se va scrie corect cu majusculă = **_Buşteni_**;

⚡ **_drumeţi_** → substantivul este scris greşit, deoarece trebuie forma de plural, feminin, nearticulat a substantivului „drumeţie" = **_drumeţii_**;

⚡ **_traseurile_** → forma corectă de plural articulat a substantivului „traseu" este „traseele";

⚡ **_curajoşi copi_** → în topica substantiv + adjectiv se poate observa forma „copiii curajoşi" (substantivul are primul **„-i"** din radical, al doilea **„-i"** este desinenţă de plural, iar al treilea **„-i"** este articol hotărât; adjectivul are desinenţa de plural **„-i"** = **_curajos-curajoşi_**); prin antepunerea adjectivului (aşezarea lui în faţa substantivului), adjectivul preia articolul substantivului = **_curajoşii copii_**;

⚡ **_câţiva zeci de metrii_** → 1. cuvintele **_zeci_**, **_sută_** (**_sute_**), **_mie_** (**_mii_**) sunt substantive; 2. acordul adjectivului pronominal nehotărât trebuie făcut cu regentul/cuvântul determinat (**_zeci_**) = **_câteva zeci_** (**_de metri_**). Substantivul „metrii" este scris greşit cu doi **„i"**: trebuia folosită forma de plural nearticulat (metr<u>u</u> = metr<u>i</u>, desinenţa de singular **„-u"** se înlocuieşte cu cea de plural **„-i"**) = **_metri_**;

⚡ **_ceţei_** → forma corectă de G-D a substantivului „ceaţă" este „ceţii";

⚡ **_adversei de ploaie_** → 1. forma corectă a primului substantiv este „aversă", iar forma care trebuie folosită aici este „aversei"; 2. construcţia nu este corectă, fiind un pleonasm. Se poate opta, conform contextului, fie pentru substantivul „aversei", fie pentru substantivul „ploii torenţiale";

⚡ **_datorită_** → prepoziţia aceasta se utilizează în enunţuri care exprimă un efect favorabil, iar aici trebuie utilizată structura „din cauza/din pricina", fiind un enunţ care exprimă un efect nefavorabil. Înlocuind cu structura „din cauza" sau „din pricina", este necesară prezenţa articolului genitival înaintea celui de-al doilea substantiv din seria celor coordonate = **_din cauza ceţii şi <u>a</u> <u>a</u>versei._** Pentru a evita repetarea vocalei **„a"**, se utilizează a doua variantă: **_din cauza ceţii şi a ploii torenţiale._**

Din fericire, Andrei a observat „trăsnetele", adică toate greşelile, şi acum poate rescrie mesajul.

32. Ascultă următorul text, accesând codul QR, şi scrie după dictare.

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele trei aspecte esenţiale pe care le-ai reţinut despre substantiv?
2. La ce vei fi atent când vei folosi substantivele în comunicare?
3. Cum vei putea folosi aceste cunoştinţe despre substantiv?
4. Care forme ale substantivelor îţi erau necunoscute?

Articolul reprezintă categoria gramaticală a determinării, care arată gradul de individualizare a unui substantiv, în ce măsură este cunoscut sau nu emițătorului.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Așa și-a început Andrei eseul pe care îl avea de pregătit pentru ora de istorie:

Cei doi câștigători a concursului erau vechi membrii a două cluburi rivale!

Am citit despre Ștefan ce-l Mare ieri la istorie. Cred că este unul dintre cel mai mare domnitor din toate vremurile.

Care sunt greșelile de utilizare a articolului în cele două exemple?
Cum crezi că ar fi corect fiecare enunț?
Articolul demonstrativ stă în fața substantivului sau leagă atributul de substantivul pe care îl determină?
Este obligatorie utilizarea articolului demonstrativ? Cum îl utilizăm corect? Se scrie vreodată cu cratimă?

REȚINEM!

ARTICOLUL NEHOTĂRÂT arată că substantivul este vag cunoscut de emițător.
Forme:

	Masculin		**Feminin**	
	Singular	**Plural**	**Singular**	**Plural**
N-Ac	**un** băiat	**niște** băieți	**o** fată	**niște** fete
G-D	**unui** băiat	**unor** băieți	**unei** fete	**unor** fete

ARTICOLUL HOTĂRÂT arată un obiect cunoscut vorbitorului.
Forme:

	Masculin		Feminin	
	Singular	**Plural**	**Singular**	**Plural**
N-Ac	băiatu**l**	băieţi**i**	fat**a**	fete**le**
G-D	băiatu**lui**	băieţi**lor**	fet**ei**	fete**lor**

Articolul hotărât pentru substantivele masculine este **„-l"**. În cazul substantivelor care se termină în consoană sau în semivocală, articolul hotărât se ataşează cu ajutorul lui **„-u-"**: *băiat* → *băiatul*, *pui* → *puiul*. În vorbirea cotidiană, de obicei, **„-l"** cade sau nu se aude, atunci **„u"** preia şi funcţia de articol. (*Calu aleargă. / Vine colegu.*)

La genitiv şi dativ, avem nevoie întotdeauna de un determinant (articol sau alt element cu rol similar).

Exemplu: cartea coleg**ului** / **unui** coleg (**NU** *carte coleg)
dau coleg**ului** / **unui** coleg (**NU** *dau coleg cartea)

Când substantivul este la forma de dicţionar, adică nu are niciun articol, spunem că este **nedeterminat** sau **nearticulat**.

În cazul **substantivelor împrumutate**, articolul hotărât se ataşează cu ajutorul cratimei atunci când prezintă deosebiri între scriere şi pronunţare: *show-**ul**, Bruxelles-**ul***. Dacă substantivul se scrie precum se citeşte, se termină în litere din alfabetul limbii române pronunţate ca în limba română, articolul se ataşează direct, fără cratimă: *weekend**ul**, trend**ul**, job**ul*** (vezi *Capitolul 5. Cum scriem cuvintele împrumutate?*).

EXERSĂM!

1. Subliniază substantivele nearticulate din lista de mai jos:

calului; un creion; mărgea; cântec; bunicului; mamei; Ioanei; jocul; numele; cartea; minciună; adevărul; impresie; caz; lună; metode; lumina; pantofii; nişte maşini.

2. Scrie forma de singular, nearticulat a substantivelor de mai jos.

a) obrajii – ....
b) bătrânii – ....
c) stilului – ....
d) păsărilor – ....
e) televizorului – ....
f) ochilor – ....
g) peronului – ....
h) gimnastelor – ....

3. Subliniază varianta corectă.

a) mierii / mierei
b) stradei / străzii
c) coloneii / colonelii
d) drajeurile / drajeele
e) festivalurilor / festivalelor
f) ingredientelor / ingredienţilor
g) mingii / mingei
h) bunicăi / bunicii
i) bătrâneţei / bătrâneţii
j) aleia / aleea
k) cenuşei / cenuşii
l) corabiei /corăbiei
m) grădinei / grădinii
n) medicinei / medicinii
o) ouălelor / ouălor
p) pieţii / pieţei
q) zgurei / zgurii
r) vulpii / vulpei

4. Subliniază substantivele articulate hotărât din fragmentul de mai jos și încercuiește substantivele articulate nehotărât.

„Și batem palma. Sunt sigură că le va plăcea cartea. Am eu o metodă care nu dă greș: când le voi citi cele scrise, îi voi îndopa cu ciocolată. Astfel îndulciți, vor fi mai puțin critici. Desigur că nu se vor abține să nu scrie în text peste mine, dar cu asta ne-am obișnuit deja, nu-i așa?

Detectivii Aerieni au dreptate, am o datorie față de ei, datorie care se va șterge odată cu apariția acestei cărți. Mă întreb cum va fi să ne vedem fiecare de viață după ce toate învoielile și datoriile noastre se vor fi pus la punct. Fără să-i aud, îi privesc o vreme cum turuie unii peste alții, cum gesticulează, cum râd împreună. Cât pot să râdă copiii ăștia!"

(Ana Rotea, *Dosarul mascotelor Patata. Al cincilea caz al Detectivilor Aerieni*)

5. Rescrie enunțurile corectându-le și explicând greșelile.

a) Am adus coșul de cumpărături de la magazin de alături.

....

....

b) Copii mei sunt atenți la detalii.

....

....

c) Nu știu de unde vom scoate o mașină, dar șefu se va supăra tare de întârzierea asta a noastră.

....

....

REȚINEM!

ARTICOLUL GENITIVAL/MARCA GENITIVULUI*

Se acordă cu substantivul pe care îl determină în gen și număr, **dar** nu și în caz: prieten **al** colegei, rezultate **ale** elevilor etc.

Forme:

	Masculin		Feminin	
	Singular	**Plural**	**Singular**	**Plural**
N-Ac	băiat **al** colegei/colegului	băieți **ai** colegei/colegului	fată **a** colegei/colegului	fete **ale** colegei/colegului
G-D	unui băiat **al** colegei/colegului	unor băieți **ai** colegei/colegului	unei fete **a** colegei/colegului	unor fete **a** colegei/colegului

* În programa de Limba și literatura română este utilizat termenul „articol genitival". În GBLR și GALR este numit „marcă a genitivului". Pentru concordanță cu programa școlară, vom păstra denumirea de „articol genitival".

Când utilizăm articolul genitival?					
• când substantivul pe care îl determină nu este articulat hotărât sau când nu este în imediata sa apropiere: casă **a** colegei / casa aceasta **a** colegei;	• când genitivul se află înaintea substantivului: **al** casei etaj;	• când genitivul are funcţia sintactică de nume predicativ: Caietul este **al lui**.;	• înaintea fiecărui termen dintr-o enumerație: Din punctul lui de vedere e ok, din **al** colegei, proiectul trebuie revizuit.;	• în fața substantivelor proprii în cazul genitiv: caietul **lui** Ion (**marcă a genitivului**);	• în fața unui substantiv propriu (**lui** Andrei, **lui** Carmen) sau a unui substantiv comun care desemnează un referent unic (**lui** tata, sfârșitul **lui** septembrie), **„lui"** este analizat doar ca **marcă a genitiv-dativului.**

EXERSĂM!

6. Scrie forma corectă a articolului genitival pentru fiecare dintre construcțiile de mai jos.

a) pix .... băiatului
b) stilouri .... băiatului
c) monitorizare .... concurenților
d) toc .... ferestrei
e) notițe .... elevului
f) carte .... colegilor
g) ecrane .... monitoarelor
h) smartphone .... colegului
i) file .... cărții
j) colț .... camerei
k) indiciu .... anchetei
l) câine .... fetei

7. Subliniază varianta corectă.

a) Îmi place acest băiat *a / al / ai / ale* vecinei, deoarece e politicos.
b) S-au terminat cele douăsprezece zile *a / al / ai / ale* vacanței.
c) Aceste postări de pe TikTok *a / al / ai / ale* Mariei sunt uimitoare.
d) De-abia aștept să încercăm jocurile interesante *a / al / ai / ale* copilăriei bunicilor.
e) Casa aceea de pe deal este *a / al / ai / ale* vărului meu.
f) Nu pot pleca împotriva dorinței justificate *a / al / ai / ale* părinților mei.
g) Stelele luminoase *a / al / ai / ale* cerului se văd printre norii fini.
h) Ţărmul necunoscut *a / al / ai / ale* mării a devenit o mare atracție pentru cei care caută liniștea.
i) Timpul de reacție *a / al / ai / ale* biciclistului a fost salvator.
j) Am citit câteva scrisori din tinerețe *a / al / ai / ale* părinților mei.
k) Am cumpărat bilete la două concerte noi *a / al / ai / ale* trupei mele preferate.

8. Rescrie enunțurile corectându-le și explicând greșelile.

a) Promovarea lui și al colegului a fost o surpriză.

....

....

b) Directorul se întâlnește mâine cu reprezentanți ale consiliilor școlare.

....

....

c) Mediile peste așteptări a elevului ne-au surprins pe toți.

....

....

d) Este un drept al tău, a colegei și a celorlalți care au luptat pentru el.

....

....

e) Ambasadorul Islandei, al cărui vizită tocmai s-a încheiat, este un bun orator.

....

....

f) Am pierdut cheile, din cauza buzunarului rupt a hainei.

....

....

REȚINEM!

ARTICOLUL DEMONSTRATIV

▶ Leagă un substantiv articulat hotărât de atributul său, exprimat printr-un adjectiv sau printr-o construcție prepozițională: *casa* ***cea*** *frumoasă, imaginea* ***cea*** *ștearsă, pâinea* ***cea*** *de toate zilele* etc. În aceste cazuri, articolul poate fi omis: *casa frumoasă, imaginea ștearsă, pâinea de toate zilele* etc.

▶ Se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină: *colegului său* ***celui*** *cuminte, fetei* ***celei*** *cuminți, batistei* ***celei*** *șifonate* etc.

▶ Leagă un substantiv propriu de atribut: *Ștefan* ***cel*** *Mare, Mircea* ***cel*** *Bătrân, Alexandru* ***cel*** *Mare, Adrian* ***cel*** *viteaz, Ioana* ***cea*** *mică* etc.

▶ Se pune înaintea unui substantiv care are atribut numerale: ***cele*** *două carnete,* ***cel*** *de-al treilea loc,* ***cele*** *nouă fete de împărat* etc.

▶ Cu ajutorul articolului demonstrativ se formează **gradul superlativ relativ** la adjective sau la adverbe: ***cel*** *mai frumos,* ***cel*** *mai repede,* ***cea*** *mai puțin înaltă,* ***cele*** *mai interesante,* ***cel*** *mai puțin lent* etc.

Atenție! „Cel", „cea", „cei", „cele" pot fi și pronume semiindependente (atunci când țin locul substantivului): ***cel*** *nou s-a prezentat* (pronume), *elevul* ***cel*** *nou s-a prezentat* (articol); ***cei*** *doi și-au cerut iertare* (pronume), ***cei*** *doi elevi și-au cerut iertare* (articol).

EXERSĂM!

9. Completează enunțurile de mai jos cu forma potrivită a articolului demonstrativ.

a) Ea este .... mai bună prietenă a mea.
b) Din .... douăsprezece lebede, doar una va fi regină.
c) Este .... mai frumos cadou primit.
d) .... două câștigătoare sunt așteptate să își ridice premiul.
e) Alexandru .... Mare a fost unul dintre .... mai mari conducători ai lumii antice.
f) Alexandru .... Bun a domnit între anii 1400 și 1432, în Moldova.
g) Dintre .... două variante, o voi alege pe .... mai puțin costisitoare.
h) Ziarul .... nou este pe masă.
i) Pe vremuri, oamenii rămâneau uimiți în fața mării .... învolburate.
j) Înaintea .... de-a doua domnii, Alexandru Lăpușneanul s-a întâlnit cu solia boierească.

10. Alcătuiește câte un enunț în care să utilizezi articolele de mai jos.

a) cel – ....
b) cea – ....
c) cei – ....
d) cele – ....
e) al – ....
f) ai – ....
g) a – ....
h) ale – ....

11. Subliniază varianta corectă.

a) Dintre *cele / cei* doi arbitri, mi se pare mai competent primul.
b) *Cei / Cele* doi băieței *a / ai* mamei tale au câștigat concursul.
c) Îi acord fetei *cea / celei* mai rapide un punct în plus. La fel și în cazul *cel / celui* mai rapid băiat.
d) Am plecat înaintea elevului *cel / celui* din față.
e) *Cel / Celui* mai bun elev îi dau un premiu.
f) Campania face referire la anunțurile *cel / cele* mai vizionate.

12. Alege varianta corectă.

A. Mama caută pe internet ... mai simplă rețetă de castraveți murați.
a) cea;
b) cel;
c) cei;
d) cele.

B. Au venit la festival gameri ... (1) ... (2) mai cunoscute firme de jocuri electronice.
a) (1) a, (2) celei;
b) (1) ai, (2) cea;
c) (1) ai, (2) celei;
d) (1) ale, (2) cea.

C. Are un curaj foarte mare, de aceea am numit-o Ioana ... vitează.
a) cea;
d) cel;
c) cei;
d) cele.

D. Acești doi copii ... mei mă fac foarte mândră.
a) a;
b) al;
c) ale;
d) ai.

13. **Notează C, dacă enunțul este scris corect, și I, dacă enunțul este scris incorect.**

a) Ideea lu' Oana a fost foarte bună. ☐
b) Să schimbăm titlul la emisiune! ☐
c) I-a adus celei mai cuminți fete o carte. ☐
d) Vreau să știu care sunt joburile cel mai bine plătite. ☐
e) I-am dat lui Mirela cartea. ☐
f) Ideea că nu vor mai exista cărți pe suport de hârtie, nici măcar pentru cei doritori, este o aberație. ☐
g) Vreau să ating vârful cel mai înalt din lume. ☐
h) Dintotdeauna mi-au plăcut filmele de acțiune a lui Bruce Willis. ☐
i) Aceste cărți a Ioanei sunt atractive. ☐
j) Scrisorile de dragoste ale lui M. Eminescu fac parte din patrimoniul cultural. ☐

14. **Rescrie enunțurile corectându-le și explicând greșelile.**

a) Nu i-am mai spus lui mama cât am luat la test.

....

....

b) Sunt împotriva la amândoi.

....

....

c) Acele răsuciri a capului sunt periculoase pentru coloană.

....

....

d) Despre cele două anotimpuri ai climei tropicale s-a tot scris.

....

....

e) Nu i-am mai spus nimic la colega mea.

....

....

f) Celebra dansatoare ale Statelor Unite ale Americii s-a întors din cantonament.

....

....

g) La festival, vor participa și soliști ale celor mai importante trupe ale momentului.

....

....

h) Ne-a povestit despre succesul lui, al mamei și tatălui său.

....

....

i) Nu știu dacă punctul lui de vedere este diferit de a lui Andrei.

....

....

j) Cu ocazia zilei de naştere, absolvirii şi câştigării premiului cel mare dăm o petrecere.

....

....

15. Redactează un text, de 40-60 de cuvinte, în care să prezinţi o întâmplare pornind de la imaginea de mai jos. Apoi, vei sublinia toate articolele pe care le-ai utilizat.

....

....

....

16. Ascultă următorul text, accesând codul QR, şi scrie după dictare.

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Notează un concept pe care l-ai învăţat în această lecţie.
2. Completează apoi diagrama alăturată cu informaţiile cerute.

definiţia	2-3 trăsături
conceptul	
un exemplu	un contraexemplu

Prepozițiile stabilesc relații între cuvinte.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Despre frumusețea uitată a vieții

Un alt delir generalizat este frecventa folosire a lui „ca și" în loc de „ca". S-a creat obiceiul ca, în anumite cazuri, să se evite o cacofonie brutală prin substituția cu pricina. Ca să nu spui „ca casa vecinului", spui „ca și casa vecinului". În loc de „ca condiție" preferi să zici „ca și condiție".

Personal, consider, pe de o parte, că fobia cacofoniilor e ușor nevrotică și atestă o specie de semidoctism calofil, iar pe de altă parte, că, pentru a evita cazurile groase, limba română oferă soluții mai elegante și mai firești. Poți spune „asemenea casei vecinului", sau „drept condiție". Uimitor e însă altceva: „și"-ul salvator e folosit și când nu e nimic de salvat.

Ce cacofonie eviți când spui „ca și soluție", în loc de „ca soluție"? Sau „ca și profesor", în loc de „ca profesor"? Or, această anomalie s-a răspândit galopant, așa încât rareori mai auzi, în asemenea cazuri, versiunea normală.

Andrei Pleșu

Care este structura utilizată incorect, la care face referire fragmentul?
Ai utilizat la rândul tău această structură?
În comunicare ești atent la specificul prepozițiilor?
De ce crezi că ar trebui să fim mai atenți la modul în care utilizăm prepozițiile?

REȚINEM!

- Se scriu într-un cuvânt prepozițiile: *deasupra, dedesubt, despre, dintre, dintru, împotriva, înspre, printre, printru*.
- Se scriu corect: *într-o, dintr-o, într-un, dintr-un, printr-o, printr-un*.
- Se scriu despărțit grupările de două prepoziții, prepozițiile compuse sau locuțiunile

prepoziționale: *de la, de lângă, de către, de după, de pe, de pe la, de sub, fără de, pe lângă, până la, până după, pe la, pe sub* etc.

▶ Se scrie cu cratimă prepoziția compusă **„de-a"**: ***de-a*** *baba oarba,* ***de-a*** *berbeleacul,* ***de-a*** *rostogolul,* ***de-a*** *v-ați ascunselea.*

▶ După substantive, precum „delimitarea", „distincția", „corelația", „legătura", „schimbul", „relațiile", „distanța", urmate de un participiu, precum „făcută", „operată", „produsă", poate urma **„dintre"** sau **„între"**.

▶ Prepoziția **„din"** se folosește când termenul al doilea este la singular și implică ideea de întreg divizbil: *o parte* ***din*** *răspuns.*

▶ Prepoziția **„dintre"** se folosește când termenul al doilea este la plural și conține ideea de cantitate numărabilă: *o parte* ***dintre*** *răspunsuri.*

▶ Când într-o construcție există un substantiv articulat hotărât, se folosește prepoziția **„dintre"**, nu **„între"**: *raportul* ***dintre*** *cei doi.*

▶ Prepozițiile **„între"** și **„dintre"** sunt urmate de plural.

▶ Prepoziția **„cu"** este urmată de un substantiv articulat („**cu** trenul"), iar **„din"**, **„în"**, **„spre"** de un substantiv nearticulat („**din** tren").

▶ Nu se utilizează gruparea „ca și" pentru a evita cacofonia; se poate utiliza: *drept, în calitate de, în funcția de.*

▶ Gruparea **„ca și"** este corectă în construcții comparative: *Ochii ei sunt negri,* ***ca și*** *părul.; O lucrare începută e* ***ca și*** *terminată.; E posibil* ***ca și*** *tu să ai dreptate.*

▶ Unele verbe sunt urmate de o singură prepoziție: *a se baza* ***pe****, a consta* ***în****, a depinde* ***de****, a se învecina* ***cu****, a predispune* ***la****, a echivala* ***cu****, a-și aminti* ***de****, a se desprinde* ***din*** */* ***dintru*** */* ***dintre****, a colabora* ***cu*** */* ***la****, a umbla* ***după****, a se mulțumi* ***cu****, a se complăcea* ***în****, a rezida* ***în****, a se ocupa* ***de****, a se interesa* ***de****, a se convinge* ***de****, a avea grijă* ***de****, a-și da seama* ***de*** etc.

▶ Verbele „a-și aminti", „a se convinge", „a se interesa", „a se ocupa" sunt urmate de prepoziția **„de"**, nu de prepoziția **„despre"**: *M-am convins* ***de*** *situația ta.*

▶ Verbele „a se concentra" și „a insista" sunt urmate de prepoziția **„asupra"**, nu de prepoziția **„de"**.

▶ După verbele „a suferi", „a se preocupa", „a se umple" și după adjectivul „plin" se folosește prepoziția **„de"**: *suferă* ***de*** *stomac, se preocupă* ***de*** *studierea, s-a umplut* ***de*** *praf, plin* ***de*** *praf.*

▶ Complementul de agent se construiește cu prepoziția **„de"** (când nu este un nume de persoană, ci un obiect sau un substantiv abstract) și se construiește cu prepoziția compusă **„de către"** (când este un nume de persoană, de instituție): *A fost lăudat* ***de către*** *diriginte.*

▶ Pronumele relativ **„care"** cu funcția de complement direct trebuie să fie precedat de prepoziția **„pe"**: *Mi-a plăcut cartea* ***pe care*** *am citit-o.*

▶ Gruparea **„din punctul de vedere"** se utilizează urmată de genitiv: *din punctul de vedere* ***al mamei****.*

▶ Gruparea **„din punct de vedere"** este urmată de un adjectiv categorial: *din punct de vedere* ***gramatical****.*

▶ Înaintea substantivelor care denumesc ținuturi, țări, continente se utilizează prepoziția **„în"**: *Se duce* ***în*** *Italia.*

▶ Înaintea substantivelor comune, a substantivelor proprii nume de persoane, a pronumelor se folosește prepoziția **„la"**: *Pleacă* ***la*** *munte.* Însă, când numele localității este precedat de cuvintele „orașul", „satul", „comuna", se recomandă întrebuințarea prepoziției **„în"**: *Merge* ***în*** *orașul Baia Mare.*

▶ Se folosește **„de pe"**, în structurile de tipul: *un vecin* ***de pe*** *strada mea, un băiat* ***de pe*** *la noi, a căzut* ***de pe*** *acoperiș.*

▶ Se folosește prepoziția **„după"** în construcțiile de tipul: *se ia* ***după*** *noi, se cunoaște* ***după*** *accent, se înrudesc* ***după*** *mamă.*

▶ Singurele contexte în care limba literară acceptă variația liberă între prepozițiile **„după"** și **„de pe"** sunt construcțiile care exprimă conformitatea: *copie* ***după*** */* ***de pe*** *original.*

▶ Prepoziția **„datorită"** presupune un factor și un efect pozitiv, iar substantivul precedat de construcțiile **„din cauza"**, **„din pricina"** implică un sens mai general, negativ.

▶ Prepoziția **„dinaintea"** nu trebuie precedată de prepoziția „de".

▶ E necesară folosirea prepoziției **„de"** în structuri de tipul: *șef* ***de*** *secție, director* ***de*** *spital.*

▶ Este greșită folosirea prepoziției **„pe"** în locul altor prepoziții: *Sunt* ***pe*** *telefon cu doamna dirigintă.* → **corect:** *Sunt la telefon* ***cu*** *doamna dirigintă.*; *Problema nu se înregistrează numai* ***pe*** *București.* → **corect:** *Problema nu se înregistrează numai* ***în*** *București.*

▶ În construcția **„în ceea ce privește"**, verbul nu trebuie acordat: *În ceea ce privește* ***discuțiile*** *de ieri, lucrurile sunt clare.*

▶ Prepoziția **„de"** trebuie reluată înaintea fiecărui determinant: *lipsa* ***de*** *atenție și* ***de*** *interes; sentimente* ***de*** *dragoste și* ***de*** *admirație; ideea* ***de*** *frumusețe și* ***de*** *armonie sufletească.*

▶ Prepozițiile care cer genitivul, aflate în fața a două elemente coordonate, sunt reluate obligatoriu prin **„a"** sau **„al"**: *Te poți plimba în jurul casei și* ***al*** *parcului.*

▶ Prepozițiile care cer dativul nu trebuie niciodată reluate prin articole genitivale: *Am reușit să terminăm* ***grație Ioanei și Mariei.***

Atenție! DOOM³ recomandă evitarea construcțiilor de tipul „în cadrul", „la nivelul" în locul celor cu prepozițiile „în", „la": *profesor* ***în cadrul*** *Universității „Babeș-Bolyai"* / ***la*** *Universitatea „Babeș-Bolyai"; Examenele se organizează* ***la nivelul*** *fiecărei școli /* ***în*** *fiecare școală.*

EXERSĂM!

1. Completează cu prepoziția corectă următoarele enunțuri (dacă se potrivesc mai multe prepoziții, le vei menționa pe toate).

a) Ei merg .... stradă.
b) M-am supărat .... tine.
c) Cartea este .... masă.
d) Am de învățat .... mâine.
e) Mergem la școală .... jos.
f) Am o bluză .... mătase.
g) A ieșit .... casă.
h) .... ianuarie merg la cursuri de balet.
i) A ieșit pata .... rochie.
j) Am dat test .... verb.
k) El este .... Brașov.
l) Am cumpărat o mașină .... spălat.
m) I-a dăruit un inel .... aur.
n) Am o puternică durere .... cap.
o) Am nevoie .... tine.
p) Mi-am amintit .... tine.
q) Am vorbit .... problemele tale.
r) Ziua .... azi a fost frumoasă.
s) S-a sunat .... ieșire.
ș) Merge .... teatru.
t) Am adormit .... film.
ț) .... sfatul lui am făcut asta.
u) Bunicul a ieșit .... pensie.
v) Am încredere .... tine.
w) Mă uit .... oglindă.
x) Revista a apărut .... 1867.
y) A pus sare .... ciorbă.
z) Săptămâna viitoare pleci .... excursie?
a') Vin .... tine la școală.
b') .... ore mergem la film.
c') Plătești .... consultație.
d') .... părerea mea, este bine.

2. **Subliniază varianta corectă.**

a) M-am gândit *asupra acestui / la acest* aspect.
b) Apa *care / pe care* o beţi este de la izvor.
c) Ea a reuşit *din cauza / datorită* antrenamentelor.
d) Am luat o notă mică *din cauza / datorită* neatenţiei.
e) Casa nu este protejată *de către / de* copaci.
f) Toţi au participat *în / la* război, când lucrurile s-au agravat.
g) Noi vă mulţumim *de / pentru* invitaţie.
h) El a reuşit datorită *muncii şi a perseverenţei / muncii şi perseverenţei.*
i) Tata lucrează mult *în jurul casei şi al maşinii / în jurul casei şi în jurul maşinii / în jurul casei şi maşinii* sale.

3. **Notează „X" în căsuţa pentru Corect, dacă enunţul este scris corect, şi „X" în căsuţa pentru Incorect, dacă enunţul este greşit.**

Enunţ	Corect	Incorect
a) Daţi-mi, vă rog, un pahar de lapte.		
b) La radio se vorbeşte despre măsurile de restabilire a păcii în zona arabă.		
c) Sunt mulţi abonaţi de radio şi de televiziune.		
d) Aş vrea un ceai de muşeţel.		
e) În ultima vreme, relaţiile de prietenie între cele două popoare s-au intensificat.		
f) Un coleg de-al meu are o colecţie impresionantă de timbre.		
g) Cartea care am citit-o mi-a plăcut.		
h) Omul, care l-am întrebat despre adresă, nu o ştia.		
i) Omul care mi-a răspuns nu ştia adresa.		
j) Nu ştia sigur adresa, dar, în schimb, şi-a dat cu părerea.		
k) Ia cartea după masă!		
l) Te-au şters după listă.		
m) Bunicul lui suferă cu inima.		
n) Magazinul e deschis de la 8-18.		
o) Circulă cu şaizeci de kilometri la oră.		
p) Distanţa între Bucureşti şi Atena e peste 1000 km.		
q) Graţie medicamentelor şi a tratamentelor făcute, a fost vindecat.		

4. **Subliniază variantele acceptate de normele în vigoare.**

a) ca drept răsplată / drept răsplată / ca răsplată
b) copie după diplomă / de pe diplomă / a diplomei
c) colegă de-ale mele / de-a mea
d) şef bancă / şef de bancă
e) un coleg de-al meu / de-ai mei
f) un kilogram pere / un kilogram de pere
g) un pahar cu apă / de apă
h) unul din ei / unul dintre ei

5. **Construieşte enunţuri care să conţină următoarele prepoziţii/locuţiuni prepoziţionale.**

a) în jurul – ....
b) de-a latul – ....
c) în calitate de – ....
d) în loc de – ....

e) în curs de – ....

f) drept – ....

g) de-a lungul – ....

h) asupra – ....

i) mulțumită – ....

j) îndărătul – ....

k) grație – ....

6. **Precizează sensul prepozițiilor scrise îngroșat în enunțurile de mai jos (relația, scopul).**

a) Am cumpărat o carte **de** matematică.
....

b) Îmi place să folosesc mașina **de** scris.
....

c) Te aștept doar **de la** ora 5 **până la** ora 7.
....
....

d) Sunt la Cluj **de** 5 zile.
....

e) **De** supărare, mă doare capul.
....

f) Pune paharul **pe** masă!
....

g) Am făcut abonament la ziar **pe** 5 luni.
....

h) **Pe** mâine! **Pe** data viitoare!
....

i) L-am văzut **pe** Gheorghe.
....

j) Farmacia este **după** colț.
....

k) Sosim **după** ora 5.
....

l) Merge **după** lapte.
....

m) Te-am recunoscut **după** voce.
....

n) Scrii **cu** creionul sau **cu** stiloul?
....

o) Mănâncă frumos **cu** cuțitul și **cu** furculița!
....

p) Nu-mi place să călătoresc **cu** avionul. Prefer să merg **cu** trenul.
....

q) Vin la voi **cu** un prieten.
....

r) Vorbesc în fiecare zi la telefon **cu** părinții.
....

s) Spală-te **cu** săpun!
....

ș) Beți cafeaua **cu** zahăr sau **fără** zahăr?
....

7. **Explică diferențele de sens create prin utilizarea prepozițiilor.**

Exemplu: Eu sunt în România. = se referă la faptul că se află în interiorul țării.
Eu plec din România. = indică locul din prezent față de o viitoare destinație.

a) Mașina este în garaj. = ...
Mașina din garaj este nouă. = ...

b) Înaintea examenului învăț mult. = ...
Timpul dinaintea examenului e prețios. = ...

c) Între blocuri sunt spații de joacă. = ...
Spațiile dintre blocuri sunt pentru copii. = ...

d) Mă duc în parc. = ...
Mă plimb prin parc. = ...

e) Între flori este iarbă. = ...
Nu treceți printre flori! = ...

8. **Alcătuiește propoziții care să conțină prepozițiile de mai jos.**

a) într-un – ....

b) dintr-un – ....
c) printr-un – ....
d) într-o – ....
e) dintr-o – ....
f) printr-o – ....
g) între – ....
h) dintre – ....
i) printre – ....

9. Realizează enunţuri care să cuprindă structurile de mai jos (verbe + prepoziţii).

a) a se întâlni cu – ....
b) a adăuga la – ....
c) a se apropia de – ....
d) a vorbi cu – ....
e) a asista la – ....
f) a bănui de – ....
g) a vorbi despre – ....
h) a acţiona asupra – ....
i) a lupta contra – ....
j) a discuta despre – ....
k) a avea efect asupra – ....
l) a lua măsuri contra – ....
m) a se caracteriza prin – ....
n) a începe prin / cu – ....
o) a se clasifica în – ....
p) a se compune din – ....
q) a se defini ca – ....
r) a se descompune în – ....
s) a fi format din – ....
ş) a considera ca – ....

10. Realizează modificările necesare pentru a corecta construcţiile de mai jos.

a) ...au avut ca şi cauze diferite boli... – ....
b) ...e imposibil de doborât ca şi om... – ....
c) ...îi dai sfaturi aşa, ca şi tată... – ....
d) ...s-a vorbit despre poluare ca şi cauză a schimbărilor climatice... – ....
....
e) ...să suplimenteze învăţatul ca şi timp... – ....
f) ...suntem pe locul doi în lume ca şi interes... – ....
g) ...lucra ca şi inginer... – ....
h) ...banii pe care i-a câştigat ca şi fotbalist... – ....
i) ...vrea să ne demonstreze cât de talentat este ca şi cântăreţ... – ....
....
j) ...lucrează ca şi colaborator la teatru... – ....
k) ...lucrezi ca şi consultant la un centru medical... – ....

11. **Corectează construcțiile de mai jos.**

a) ...pentru zona aceasta de Europa... – ....
b) ...să se știe că am venit la Moldova... – ....
c) ...se potrivește cel mai bine pe profilul de avocat... – ....
d) ...până atunci, ne ghidăm de asta... – ....
e) ...din punct de vedere al mediului... – ....
f) ...din punct de vedere al medicului dermatolog... – ....
g) ...din punct de vedere al asigurării... – ....
h) ...din punct de vedere al fenomenelor... – ....
i) ...de la 84 lei la 450 de lei... – ....
j) ...Andrei are 289 voturi... – ....
k) ...se vor cumpăra 1,5 milioane doze de vaccin... – ....
l) ...28 refugiați... – ....
m) ...prețurile variază între 300 lei și 2000 de euro... – ....

12. **Corectează construcțiile de mai jos utilizând prepoziția adecvată pentru pronumele relativ.**

a) ...care, de-a lungul anilor, le-am avut...
....
b) ...toate cunoștințele care le-a acumulat...
....
c) ...care sunt afecțiunile care le putem preveni...
....
d) ...la o mare schimbare care ar aduce-o...
....
e) ...le știai pe toate astea care le-am zis până acum...
....
f) ...ziarul care-l voiam eu...
....
g) ...cea care-ai zis-o mai devreme...
....
h) ...obiecte care nu le descoperim cu ușurință...
....
i) ...mai e și chestiunea aceasta, care trebuie s-o luăm în calcul...
....
j) ...problemele acestea care le faci tu...
....
k) ...reacția care o ai față de cel care vine la spectacol...
....
l) ...mai ales voi, care vă poartă cântecul popular prin tradiție...
....
m) ...niște drepturi care vi le-a luat actuala conducere...
....
n) ...acesta e programul care trebuie să-l avem...
....

13. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) În enunțul „Vreau să beau o ceașcă de cafea.", prepoziția „de" este utilizată corect în relație cu verbul „a bea", făcând referire la conținutul ceștii.		
b) Dacă ne aflăm într-un magazin de menaj și afirmăm „Aș dori o ceașcă de cafea!", prepoziția „de" face referire la destinația obiectului achiziționat.		
c) Când folosești prepoziția „cu" în contextul „Adu-mi o cană cu puțină cafea." se face referire la o parte din capacitatea recipientului.		
d) Enunțul „Bem un pahar de lapte." este corect.		
e) Construcțiile „haine din piele", „mașină pentru cusut", „sală pentru așteptare" sunt corecte.		
f) Enunțul „El a vorbit împotriva părinților, fraților, surorilor și a bunicilor lui." este incorect.		
g) Enunțul „A reușit datorită talentului și muncii sale." este incorect.		

14. **Pornind de la imaginea de mai jos, redactează un dialog între doi tineri, de minimum 50 de cuvinte, în care să utilizezi prepozițiile/construcțiile: *datorită, dintre, pe* + pronume *relativ, din* + toponim.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. La ce vei fi atent când vei folosi prepozițiile în comunicare?
2. Care sunt prepozițiile pe care vei evita să le folosești incorect?
3. La care prepoziții trebuie să ai în vedere contextul sau scopul comunicării?

Adjectivul este partea de vorbire flexibilă care se raportează la un nume (substantiv sau substitut al acestuia), pe care îl califică, exprimând diverse însușiri ale obiectului denumit de acesta și acordându-se cu el.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

New message

To

Subject

Dragele mele colege,

Ultimile zile de școală au fost foarte ultraspeciale. Harniciilor elevi le mai trebuie o întâlnire.
Ce ziceți dacă am organiza ceva?
Dați de știre!

Salutare!
Mihai

Aa Send

În scrierea e-mailului, Mihai a omis faptul că adjectivul „drag" are doar trei forme flexionare („drag" / „dragă" / „dragi", **NU** și „drage") și că adjectivul „ultim" trebuie acordat cu substantivul „zile", având forma „ultimele". De asemenea, adjectivul antepus „harniciilor", are un singur „i", corect fiind „harnicilor". Structura „foarte ultraspeciale" este un pleonasm, dar, probabil, intenționat utilizat. →

De ce crezi că Mihai a scris greșit adjectivele în acest e-mail?
La ce trebuia să fie atent?
Cât de mult te-ar deranja să primești un e-mail redactat astfel? De ce?

REȚINEM!

▶ Adjectivele au flexiunea marcată prin desinențe diferite pentru a indica genul, numărul și cazul: *acru, acră, acri, acre.*

▶ Adjectivele masculine care la singular se termină în **„-iu"** se scriu la plural nearticulat cu doi **„i"** (**„-ii"**), iar la forma articulată cu trei **„i"** (**„-iii"**): *rectiliniu, propriu, straniu, argintiu, plumburiu, auriu, zglobiu, cenușiu* (nor plumburiu → nori plumburii → plumburiii nori).

Atenție! cercei argintii = primul **„i"** este parte din radical, al doilea „i" reprezintă desinența; argintiii cercei = primul **„i"** este parte din radical, al doilea „i" reprezintă desinența, iar al treilea **„i"** este articolul hotărât, preluat de la substantiv.

▶ Adjectivele la plural feminin și neutru, articulate hotărât se scriu cu doi **„i"**: *auriile lanțuri, argintiile brățări.*

▶ Se scrie cu un singur **„i"** pluralul nearticulat al adjectivelor masculine și, uneori, feminine: *buni, dragi, reci, acri, albaștri, ampli, aspri, celebri, mândri, mediocri, neutri, simpli, iluștri, tereștri* etc. (*Suntem mândri de voi.*). Acestea se scriu cu doi **„i"** atunci când sunt antepuse, deci când preiau articolul substantivului: *prieteni buni → bunii prieteni.*

▶ La femininul adjectivelor terminate la N-Ac singular nearticulat în **„-iu"** (de tipul „argintiu", „pustiu"), G-D singular nearticulat este, de asemenea, identic cu pluralul nearticulat: *întinderi* ***pustii*** *→ acestei întinderi* ***pustii***, **dar** cel articulat se formează prin adăugarea articolului hotărât **„-i"** la forma de N-Ac singular nearticulat: *pustiei întinderi.*

▶ Adjectivul „drag" (inclusiv substantivizat) are la feminin plural (și la G-D singular nearticulat) forma „dragi", articulat „dragile": *fete* ***dragi*** *→* ***dragile*** *mele*, **NU** „drage", „dragele". Forma „dragă" se folosește în adresare atât pentru feminin, cât și pentru masculin.

▶ Adjectivul „ultim" are patru forme flexionare: *ultim, ultimă, ultimi, ultime.* Așadar, corect este „ultimele noutăți" **NU** „ultimile noutăți".

▶ Anumite adjective neologice prezintă la feminin diftongarea vocalei accentuate: *analoagă, omoloagă, econoamă, pitorească.* Altele nu, având la feminin următoarele forme: *autonomă, baladescă, coșmarescă, dantescă, gigantescă.*

▶ Adjectivele terminate la masculin singular în **„-uos"** au femininul singular în **„-uoasă"** (*respectuoasă, somptuoasă*) și plural în **„-uoase"** (*respectuoase, somptuoase*).

▶ Sunt corecte formele: *afectuos, fastuos, maiestuos, merituos, respectuos.*

▶ Sunt corecte formele: *ambiguu, asiduu, perpetuu, superfluu.*

▶ Sunt corecte adjectivele: *ambulatoriu, contradictoriu, derizoriu, executoriu, giratoriu, meritoriu, notoriu, obligatoriu.*

▶ Femininul adjectivelor de tipul „bun", „mare", „cutaneu" la G-D singular nearticulat este identic cu pluralul nearticulat: „note bune", „speranțe mari", „infecții cutanee" / „acestei note bune", „acestor mari speranțe", „acestor infecții cutanee", iar cel articulat se formează prin adăugarea articolului hotărât **„-i"** la forma de G-D nearticulat: „bunei note", „marii speranțe".

▶ Câteva adjective, „anumit", „diferit", „mult", „puțin", „tot", au la G-D plural desinența pronominală **„-or"**: *anumitor.* Acestea, precum și „destul", „divers", „felurit", „numeros", pot exprima la plural valoarea de G printr-o construcție cu prepoziția **„a"**, iar pe cea de D cu prepoziția **„la"**, ambele formându-se de la Ac, ca și numeralele: *votul* ***a*** *zece /* ***a*** *numeroși parlamentari.*

▶ Adjectivele terminate în **„-x"** se scriu la masculin plural cu **„-cș"**: *complex → complecși, fix → ficși, ortodox → ortodocși, prolix → prolicși.*

▶ Formele de plural ale adjectivelor: *mixt → micști, chel → chei, îndestul → îndestui, sătul → sătui, fudul → fuduli.*

▶ Adjectivele „lălâu", „molâu" au femininul singular „lălâie", „molâie", iar pluralul, indiferent de gen, este „lălâi", „molâi".

▶ **Adjective invariabile:**

- aievea
- aparte
- asemenea
- așa
- bej
- bleu
- bleumarin
- bordo
- cash
- cool
- corai
- cumsecade
- ditamai
- forte
- fucsia
- gata
- get-beget
- gri
- hippy
- instant
- leoarcă
- lila
- maro
- mov
- natur
- nonstop
- otova
- punk
- rococo
- roz
- sadea
- sepia
- turcoaz
- vâlvoi
- vernil
- video

▶ O parte din adjectivele cu finala **„-ce"** sunt invariabile: *atroce, eficace, ferice, feroce, locvace, motrice, perspicace, precoce, propice, vivace*; **dar** adjectivele *complice, novice, rapace, sagace, tenace, vorace* sunt variabile.

▶ **Adjective fără grade de comparație:**

- admirabil
- anterior
- arhiplin
- asemenea
- colosal
- complet
- cumplit
- desăvârșit
- egal
- excelent
- exterior
- extrafin
- extraordinar
- extrem
- fantastic
- formidabil
- general
- genial
- gigantic
- hipertensiv
- incapabil
- inferior
- interior
- întreg
- major
- maxim
- minim
- minor
- mortal
- negativ
- nemaipomenit
- nemișcat
- oportun
- optim
- oral
- perfect
- pozitiv
- principal
- răscopt
- rotund
- simplisim
- splendid
- super
- superior
- supraaglomerat
- suprem
- teribil
- trăsnet
- ultim
- ultracentral
- ultrasensibil
- uluitor
- unic
- uriaș
- veșnic
- viu

▶ **Adjectivele compuse** care se scriu cu cratimă sunt formate din:

- **adjectiv + adjectiv**: *bun-platnic, literar-artistic, dulce-acrișor, alb-argintiu;*
- **adjectiv invariabil + adverb** (*închis / deschis*): *galben-închis, roșu-deschis;*
- **adverb + adjectiv**: *așa-zis, bine-crescut, bine-cunoscut, nou-ales, nou-născut, sus-citat, sus-pus;*
- **substantiv (punct cardinal) + adjectiv**: *est-european, nord-coreean, nord-vestic;*
- **adjectiv + vocala de legătură „o" + adjectiv**: *fizico-chimic, greco-catolic.*

▶ **Adjective compuse, care se scriu într-un cuvânt:**

- atoateștiutor
- cehoslovac
- clarvăzător
- cuminte
- dacoromân
- deplin
- preafericit
- pursânge
- răufăcător
- răuvoitor
- rozalb

▶ Adjectivele formate din **prefixul „ne-" + adverbul „mai" / „prea"** se scriu într-un cuvânt: *nemaivăzut, nepreavăzut.*

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

Exprimarea ar trebuie să fie scurtă, concisă şi corectă. Oferă respect interlocutorului şi asigură-te că înţelege toate cuvintele de origine engleză sau prescurtările utilizate. Nu abuza de ele, în multe cazuri există echivalenţă în limba română!

Nu se recomandă cuvinte/structuri precum:

- Cel mai ... ever = cel mai bun ever
- A bit ... = a bit of respect = puţin respect
- Too much = e too much = prea mult
- Too kind = eşti too kind = prea drăguţ
- Nice = drăguţ
- Cool = eu sunt chiar cool cu ce se întâmplă (cu sensul de „relaxat")
- Shiny = lucios = are o privire shiny

Se observă prezenţa modalizatorilor: mega, super, extra, hiper.

Deseori se realizează prescurtări artificiale: simpa = simpatică, şme = şmecher, eşti frumi, eşti profi sau se înlocuieşte silabă „că" cu „k": mik = mică.

EXERSĂM!

1. Desparte în silabe adjectivele de mai jos.

a) aborigen – ....
b) abrupt – ....
c) actual – ....
d) analfabet – ....
e) anonim – ....
f) anorganic – ....
g) autohton – ....
h) caraghios – ....
i) eficient – ....
j) oficial – ....
k) omniscient – ....

Atenţie!
NU „eram inconfortabil cu cineva", ci „eram stânjenit cu cineva".
NU „probleme adresate", ci „probleme tratate / discutate".

2. Menţionează formele de feminin ale adjectivelor de mai jos.

a) afon – ....
b) ateu – ....
c) burlesc – ....
d) cetăţenesc – ....
e) grotesc – ....
f) livresc – ....
g) patriot – ....
h) pitoresc – ....
i) poetic – ....
j) minion – ....
k) omolog – ....
l) poliglot – ....

3. Subliniază variantele acceptate de normele în vigoare.

a) conclusiv / concluziv
b) ad-hoc / adhoc
c) bunicică / bunicea
d) corosiv / coroziv
e) sangvin / sanguin
f) israelian / izraelian

g) filosofic / filozofic
h) analoagă / analogă
i) omoloagă / omologă
j) mediteraneean / mediteranean
k) dârze / dârje
l) dârji / dârzi
m) electrocasnice / electrocaznice
n) fizico-chimic / fizicochimic
o) mofluji / mofluzi
p) obeji / obezi
q) brusci / bruşti
r) eficace / eficaci
s) caracteristici / caracteristice
ş) novice / novici
t) grizonant / grizonat
ţ) inopinat / inopinant
u) extravertit / extrovertit
v) intravertit / introvertit
w) accesor / accesoriu
x) bleumaren / bleumarin
y) continuu / continu
z) majestos / majestuos
a') maro / maron
b') obligatoriu / obligator
c') patrat / pătrat
d') raiat / reiat
e') tumultuos / tumultos
f') provizor / provizoriu
g') meritor / meritoriu
h') definitoriu / definitor

4. Realizează acordul corect al adjectivelor de mai jos.

a) deştept
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

b) corect
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

c) prezentabil
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

d) sobru..........
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

e) muncit..........
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

f) bine-crescut
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

g) răufăcător
ea este ....
ele sunt ....
ei sunt ....

5. Scrie formele corecte ale adjectivelor dintre paranteze.

a) Profesorul i-a dat elevului (*nou*) nota 10. ....
b) Lucrarea elevei (*nou*) este interesantă. ....
c) Clădirea cantinei (*studenţesc*) este (*înalt*). ....
d) Mâneca pijamalei (*roşu*) e scurtă. ....
e) Am cumpărat câteva cămăşi (*alb*). ....
f) Mihai i-a cumpărat soţiei o ie (*românesc*). ....
g) Lecţiile acestea sunt (*obligatoriu*). ....
h) Nu înţeleg sensul cuvintelor (*tehnic*). ....
i) Străzile acestea sunt (*drept*). ....
j) Ochii lui Mircea sunt (*albastru*). ....
k) Muncitoarele acelea sunt (*harnic*). ....

6. **Alege varianta corectă.**

A. ... mele colege, abia aştept să ne vedem.
a) Draga;
b) Drage;
c) Dragele;
d) Dragile.

B. Pe canapeaua ... nu se vede murdăria.
a) cafeniu;
b) cafenia;
c) cafenii;
d) cafenie.

C. Tatăl meu este cel cu tâmplele ... .
a) grizonant;
b) grizonante;
c) grizonate;
d) grizonat.

D. Am auzit într-un sat din Ardeal o poveste ... .
a) pitorescă;
b) pitorească;
c) pictorescă;
d) pictorească.

E. Am văzut cei mai frumoşi ochi ... .
a) negri;
b) negrii;
c) negriii;
d) negru.

F. Discutăm acum despre o idee extrem de ... .
a) ambiguu;
b) ambigu;
c) ambiguă;
d) ambigue.

G. Din cauza problemei ... am fost tristă.
a) creat;
b) creată;
c) create;
d) creeate.

H. Colegului ... bun i-am oferit sprijinul meu.
a) cel;
b) cei;
c) celei;
d) celui.

7. **Argumentează în care dintre structuri adjectivul „drag" este folosit corect:**

a) dragilor şi dragelor
b) dragă prietenă
d) prietene dragă

....
....
....
....
....

E corect ca în DEX!

„A fost ceva ***epic***!"
În acest context, cuvântul „epic" este un adjectiv cu sensul de „grozav", „special".

ÎN DEX:
ÉPIC, -Ă, *epici, -ce*, adj., s.f. **1.** adj. Care exprimă, în formă de naraţiune, idei, sentimente, acţiuni etc. ale eroior unei întâmplări reale sau imaginare. ◊ *Gen epic* = unul dintre cele trei genuri literare, care cuprinde diverse specii de naraţiuni în versuri şi în proză, dezvăluind cu o relativă obiectivitate portretul fizic şi moral al personajelor, faptele lor, relaţiile lor cu mediul înconjurător. ♦ Fig. Demn de o epopee; de proporţii vaste; grandios. **2.** s.f. Totalitatea operelor literare aparţinând genului epic. – Din fr. ***épique***, lat. ***epicus***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

8. **Completează textul cu forma corectă a adjectivelor dintre paranteze, ţinând cont de acordul acestora cu substantivele pe care le determină.**

„Sclipirile (neîntrerupt) .... şi (*orbitor*) .... de lumină (*frânt*) .... ale fulgerelor spintecau, pe linii (*fantastic*) .... şi nemărginit de (*lungă*) ...., întunecimile (*fioros*) .... ale nopţii (*înaltă*) .... Şi, între cele patru hotare ale nesfârşitului, întinderile (*orb*) .... tremurau cu răstimpuri (scurt) .... de întuneric şi lumină (*albăstriu*) .... sub licăririle (*fugător*) .... şi (*iute*) .... ale focului ceresc."

(Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*)

9. Subliniază adjectivele corecte în enunțurile de mai jos.

a) Eu mi-am cumpărat o rochie *pepită / pepit*.
b) În clasa mea elevii sunt *perspicace / perspicaci*.
c) Toți știm *marile / marele* bucurii pe care le-ai avut de ziua ta.
d) Mi-au plăcut romanele *marii / marei* scriitoare pentru copii.
e) I-am dăruit flori *dragii / dragei* mele mame.
f) Le ofer *dragilor / dragelor* mele profesoare câte un buchet de flori.
g) Am făcut exercițiile *ultimei / ultimii* teme.
h) Sunt urmărite cu atenție *ultimele / ultimile* sondaje.
i) M-am săturat de *veșnicele / veșnicile* reproșuri ale prietenilor mei.
j) Aș dori să cunosc titlul unei lucrări *scrisă / scrise* recent.
k) Sunt în clasă mulți sportivi *tenace / tenaci*.
l) Vineri îmi voi reîntâlni prietena *maramureșancă / maramureșeancă / maramureșeană*.
m) Nu am înțeles aceste idei *contradictorii / contradictorie*.
n) Am văzut cu *propriii ochi / ochi proprii / proprii ochi* cele întâmplate.
o) Produsele cumpărate de tine sunt *inferioare / mai inferioare acestea / acestora*.
p) A ajuns *cel mai superior stadiu / la un stadiu superior* în profesia sa.
q) A subliniat o idee *foarte principală / principală*.
r) Răspunsul său *complect / complet* este apreciat.
s) Fântânile *arteziene / arteziane* au înfrumusețat centrul orașului.
ș) *Plumburiii / Plumburii* nori mă sperie.
t) Nu mi-am dorit o cămașă *bleumaren / bleumarenă / bleumarin* pentru ceremonie.
ț) Nu știu care ar putea fi rezolvarea lucrării *propusă / propuse* pentru proiect.
u) Și-a petrecut vacanța într-un decor *feric / feeric*.
v) În vacanță am fost curios să încerc un meniu *mediteraneean / mediteranean*.

10. Scrie forma corectă de plural a adjectivelor dintre paranteze.

a) (*Cenușiu*) .... nori, cu siguranță, vor aduce ploi.
b) Îmi plac (*vesel*) .... oameni din jurul tău.
c) (*Roșu*) .... trandafiri au înflorit.
d) (*Fumuriu*).. ochelari sunt misterioși.
e) Colegii mei (*integru*) .... au demisionat.
f) (*Timpuriu*) .... amintiri sunt cele mai frumoase.
g) Toate exercițiile sunt (*obligatoriu*) ....
h) (*Straniu*) .... basme am avut de citit!
i) Rochiile (*portocaliu*) .... sunt perfecte în acest sezon.
j) Nu am crezut că voi vedea pereți (*liliachiu*) ....

11. Construiește enunțuri care să conțină adjectivele de mai jos.

a) străveziu (adjectiv antepus, gen feminin, număr plural)
....

b) zglobiu (adjectiv postpus, gen masculin, număr plural)
....

c) măsliniu (adjectiv antepus, gen masculin, număr singular)
....

d) fraged (adjectiv postpus, gen masculin, număr singular)

....

e) şcolăresc (adjectiv postpus, gen feminin, număr singular)

....

f) trandafiriu (adjectiv antepus, gen feminin, număr plural)

....

g) grijuliu (adjectiv antepus, gen masculin, număr singular)

....

h) cafeniu (adjectiv postpus, gen feminin, număr singular)

....

i) hazliu (adjectiv antepus, gen feminin, număr singular)

....

j) complex (adjectiv postpus, gen masculin, număr plural)

....

k) fix (adjectiv antepus, gen feminin, număr plural)

....

l) mândru (adjectiv postpus, gen masculin, număr plural)

....

12. Rescrie enunțurile, modificând numărul substantivelor.

a) Globul argintiu este foarte frumos.

....

b) Nu am cumpărat sacoul cărămiziu, din cauza prețului.

....

c) Dragă colegă, o să-mi lipsești!

....

d) Bluza este suficient de largă.

....

e) Itemul complex al testului a fost rezolvat doar de silitorul copil.

....

f) A fost un timp vitreg.

....

g) La olimpiadă am fost impresionat de fata perspicace.

....

13. Rescrie enunțuri de mai jos, corectându-le.

a) Îi dau surorii drage un cadou frumos.

....

b) Culorile fustei largă sunt aprinse.

....

c) I-am promis susținere colegei harnică.

....

d) Fetei aprigă i-am oferit tot sprijinul meu.

....

e) Bucuria surorii mele vitregă este această vacanţă pe care o petrecem împreună.

....

....

f) Efortul muncii desfăşurată a fost foarte mare.

....

g) Aprecierea muncii lui modeste, dar conştiincioasă l-a bucurat.

....

h) Dificultatea programei aprobată de minister este ridicată.

....

i) I-am dat fetei cea harnică o carte.

....

j) Faptele băieţilor cei neastâmpăraţi au fost pedepsite.

....

k) Culoarea caietului cel mare este roz.

....

l) Le-am spus fetelor cele curioase că nu ştiu nimic despre Dan.

....

m) Rezultatele elevilor cei mai buni au fost conform aşteptărilor.

....

n) I-am răspuns fetei cea mai curioasă din clasă.

....

o) Rezolvarea problemei cea dificilă a fost meritul său.

....

E corect ca în DEX!

„Uneori eşti ***penal***!"

În mod impropriu, în anumite contexte, adjectivul „penal" este folosit ca sinonim pentru „penibil", „ridicol", „jenant" etc.

ÎN DEX:

PENÁL, -Ă, *penali, -e,* adj. Referitor la infracţiuni şi la urmărirea şi pedepsirea infractorilor. ◊ *Drept penal* (şi substantiv n.) = ramură a ştiinţei dreptului care studiază normele juridice cu caracter represiv. *Cod penal* = ansamblul principalelor norme juridice care definesc infracţiunile şi stabilesc sancţiunile lor. *Proces penal* sau *acţiune penală* = acţiune în justiţie pornită împotriva unui infractor cu scopul de a obţine pedepsirea lui potrivit legilor în vigoare. *Fapt penal* = infracţiune. *Sancţiune penală* = pedeapsă prevăzută de Codul penal. *Clauză penală* = clauză prin care părţile dintr-un contract convin ca, în caz de neexecutare, debitorul să-i dea creditorului un anumit lucru (de obicei o anumită sumă de bani). – Din lat. ***poenalis***, fr. ***pénal***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

14. Subliniază varianta corectă.

a) Rezultatul copiilor este *binemeritat / bine-meritat*.
b) Când porţi haine *noi-nouţe / nou-nouţe* te simţi foarte elegant.
c) Am comandat două caiete *galben-închis / galbene-închis*.
d) Vărul meu este un copil *bine-crescut / binecrescut*.
e) Cele două tablouri *albe-argintii / alb-argintii* au dat farmec peretelui.

15. Construieşte propoziţii cu adjectivele de mai jos, acordându-le cu un substantiv la feminin singular.

a) bun-platnic – ....
b) literar-artistic – ....
c) alb-argintiu – ....
d) dulce-acrişor – ....
e) alb-negru – ....
f) galben-închis – ....
g) roşu-deschis – ....
h) greco-catolic – ....
i) nord-american – ....
j) est-european – ....

16. Alcătuieşte enunţuri cu adjectivele compuse de mai jos.

a) aşa-zis – ....
b) bine-crescut – ....
c) bine-cunoscut – ....
d) binevenit – ....

17. Realizează adjective pornind de la substantivele proprii de mai jos.

a) Alba Iulia – ....
b) Baia Mare – ....
c) Bistriţa-Năsăud – ....
d) Blaj – ....
e) Caransebeş – ....
f) Câmpulung – ....
g) Curtea de Argeş – ....
h) Focşani – ....
i) Giurgiu – ....
j) Huşi – ....
k) Mangalia – ....
l) Paşcani – ....
m) Predeal – ....
n) Râmnicul Sărat – ....
o) Râmnicu-Vâlcea – ....
p) Roman – ....
q) Târgu Mureş – ....
r) Turnu-Măgurele – ....

18. Construieşte propoziţii care să conţină adjectivele pe care le-ai obţinut la exerciţiul anterior, în acord cu substantive la feminin singular şi/sau plural.

a) ....
b) ....
c) ....
d) ....
e) ....

f) ....
g) ....
h) ....
i) ....
j) ....
k) ....
l) ....
m) ....
n) ....
o) ....
p) ....
q) ....
r) ....

19. Formează adjective de la substantivele proprii de mai jos.

a) Berlin – ....
b) Bordeaux – ....
c) Budapesta – ....
d) Cairo – ....
e) Genova – ....
f) Florența – ....
g) Madrid – ....
h) Milano – ....
i) Moscova – ....
j) New York – ....
k) Sofia – ....
l) Tokio – ....

E corect ca în DEX!

„Ce spectacol ***marfă*** a fost!"
În acest context, cuvântul „marfă" este un adjectiv cu sensul de „tare", „special".

ÎN DEX:
MÁRFĂ, *mărfuri,* s.f. Produs al muncii destinat schimbului prin intermediul vânzării-cumpărării. ◊ Expr. *A-și lăuda marfa* = a-și lăuda lucrurile proprii sau meritele personale. (Rar) *Altă* marfă, se spune când este vorba despre alt aspect al unei probleme, despre altă situație, altă împrejurare. – Din magh. ***marha*** „vită".

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

20. Repartizează adjectivele din lista de mai jos în coloana potrivită, în funcție de calitatea de a avea sau nu grad de comparație.

superior; inferior; puternic; optim; anterior; palid; aspru; suprem; imaginar; maxim; minim; superb; enorm; complet; visător; scund; uni; viu; veșnic; vechi; definitiv; acvatic; clujean.

Adjective care au grad de comparație	
Adjective care nu au grad de comparație	

21. Rescrie secvențele de mai jos, corectându-le.

a) tare splendidă
....

b) cea mai perfectă acustică
....

c) cel mai optim răspuns

....

d) sunt mai inferioare decât acestea

....

e) la cel mai superior stadiu

....

f) cel mai fundamental lucru

....

22. Construieşte enunţuri care să cuprindă următoarele grupări de cuvinte, realizând corect acordul.

a) cel + cuminte

....

b) cel + atoateştiutor

....

c) cea + atotputernic

....

d) cele + răufăcător

....

e) cei + răuvoitor

....

f) celor + cumsecade

....

g) celui + pursânge

....

h) celei + binecuvântat

....

i) celor + binefăcător

....

j) celei + instructiv-educativ

....

k) cea + rău-platnic

....

l) celui + roşu-deschis

....

m) cei + galben-închis

....

n) cea + daco-roman

....

23. Alege forma corectă a adjectivului, aşază-l înaintea unor substantive la feminin plural şi alcătuieşte câte un enunţ cu fiecare structură obţinută.

a) bine-crescut / bine crescut

....

b) cuminte / cu minte

....

c) deplin / de plin

....

d) cumsecade / cum se cade

....

e) binecuvântat / bine cuvântat

....

f) grizonant / grizonat

....

g) maro / maron

....

h) pitorească / pitorescă

....

24. **Rescrie următoarele enunţuri, corectându-le.**

a) Are un comportament foarte admirabil.

....

....

b) Am ştiu că eşti mai fantastic decât colegul tău.

....

....

c) Parcă e mai rotund cum l-ai făcut acum.

....

....

d) Mamă, am avut cea mai uluitoare experienţă!

....

....

e) Eşti la fel de trăsnet ca al nostru coleg!

....

....

> ***E corect ca în DEX!***
>
> „E o vedetă ***iconică*** pentru aceste timpuri."
>
> În acest context, cuvântul „iconic" este un adjectiv cu sensul de „emblematic", „reprezentativ".
>
> **ÎN DEX:**
>
> **ICÓNIC, -Ă,** *iconici, -ce,* adj. Referitor la imagine, care aparţine imaginii. ♦ Care are caracter de reproducere figurativă. ♦ (Despre animale) Asemănător cu realitatea pe care o indică. – Din fr. ***iconique, iconic.***
>
> Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

f) I-a ieşit în cale un urs foarte uriaş.

....

g) Acest hotel oferă cele mai optime condiţii de cazare.

....

h) Am cunoscut cel mai perfect coleg.

....

i) Maradona este cel mai celebru fotbalist din lume.

....

j) La acest festival au participat cei mai faimoşi cântăreţi.

....

k) Cea mai renumită actriţă nu a primit premiul.

....

l) Așteaptă un e-mail extrem de fundamental pentru cariera lui.

....

m) Fiind cea mai renumită cântăreaţă, a fost asaltată de admiratori.

....

25. **Realizează o descriere, de 50-80 de cuvinte, a imaginii de mai jos, utilizând patru adjective variabile și două invariabile.**

....

26. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....

REFLECTĂM!

1. La cei vei fi atent când vei folosi adjectivul în comunicare?
2. Care forme ale adjectivelor te pun în încurcătură?
3. Care sunt regulile de realizare a acordului adjectivelor cu substantivul?

Verbul este partea de vorbire flexibilă care exprimă acţiuni, evenimente şi stări.

CONTEXT

Citește următoarele (con)texte.

Poienița din livada bunicilor. Uneori atât de tare, încât întregul meu univers pălăriuțe de petale albe cu cipilică galbenă. Le exact la înălţimea privirii, doar atât de crescută. O fetiță sașie, topită în câmpul cu margarete. Întreaga mea lume o casă, o şură, o uliță, pomi cu rost (adică doar cei cu fructe) purcei, miei, vițeluși, pui de păsăret: de găini, curci sau rațe. O vale care uneori volburoasă până la gura șurei.

Se umplea poienița din livada bunicilor. Uneori se umplea atât de tare, încât întregul meu univers avea pălăriuțe de petale albe cu cipilică galbenă. Le vedeam exact la înălți-mea privirii, doar atât de crescută eram. O fetiță sașie, topită în câmpul cu margarete. Întreaga mea lume avea o casă, o şură, o uliță, pomi cu rost (adică doar cei cu fructe), purcei, miei, vițeluși, pui de păsăret: de gă-ini, curci sau rațe. O vale care uneori creștea volburoasă până la gura șurei.

(Mihaela Miroiu, *Un curcubeu deasupra lumii sufletului meu*)

Care este diferența dintre primul fragment şi al doilea?
Care este rolul verbului în al doilea fragment?
De ce crezi că este esențial să știm să utilizăm verbul în comunicare?

REȚINEM!

FORMELE VERBALE NEPERSONALE

▶ **Infinitivul** este o formă verbală nepersonală care se recunoaşte după forma de dicţionar şi după marca specifică, şi anume cuvântul **„a"**, care provine dintr-o prepoziţie: *a mânca, a plăcea* etc.

Observație! După verbul „a putea", verbele la infinitiv nu sunt precedate de marca specifică, **„a"**: *Andrei nu* ***poate apărea*** *îmbrăcat neglijent la o astfel de ceremonie.*

- Are două forme:
  - **infinitivul scurt:** *a mânca;*
  - **infinitivul lung**, care, în limba română, s-a substantivizat: *mâncare.*

- Are două timpuri:
  - **prezent:** *a citi;*
  - **perfect:** *a fi citit.*

Infinitivul perfect este alcătuit din verbul auxiliar „a fi" și participiul verbului de conjugat: *A reușit din prima, fără* ***a fi exersat*** *înainte.*

- Verbele de conjugarea a IV-a (terminate în **„-i"**) cu radicalul terminat în consoană se scriu cu un **„-i"**: *a aminti, a dormi, a înmulți, a citi* etc.
- Verbele de conjugarea a IV-a (terminate în **„-i"**) cu radicalul terminat în **„-i"** se scriu cu doi **„-i"**: *a înmii, a prii, a pustii, a se sfii* etc.
- Sunt de conjugarea a II-a, și nu de conjugarea a III-a, așadar au terminația în **„-ea"**, și nu în **„-e"**, următoarele verbe frecvent folosite: *a apărea, a avea, a bea, a cădea, a compărea, a complăcea, a decădea, a dispărea, a displăcea, a durea, a încăpea, a întrevedea, a părea, a plăcea, a putea, a reapărea, a revedea, a scădea, a străvedea, a şedea, a tăcea, a vedea, a vrea, a zăcea.*
- Unele verbe de conjugarea a III-a sunt folosite, greșit, la conjugarea a II-a: „a bătea", în loc de **„a bate"**, „a rămânea", în loc de **„a rămâne"**, „a ținea", în loc de **„a ține"**, „a umplea", în loc de **„a umple"** etc.
- Se scriu cu **„-s"**, nu cu **„-z"** verbe precum: *a desluși, a plesni, a trăsni, a trosni* etc.

Atenție la scrierea verbelor la infinitiv atunci când sunt urmate de clitice pronominale: ***A-i spune*** *adevărul e dureros.; Pentru* ***a-și face*** *lecțiile, cere mereu ajutor.*

▶ **Gerunziul** este o formă verbală nepersonală alcătuită din radical și sufix. Sufixele specifice gerunziului sunt **„-ând"** și **„-ind"**.

- Primesc sufixul **„-ind"** verbele terminate în **„-i"** (*a minți → minț**ind***), unele verbe terminate în **„-a"** care au radicalul terminat în **„-i"** (*a apropia → apropi**ind**, a mângâia → mângâ**ind***) sau în consoanele **[k']** și **[g']** (scrise **„che"**, **„chi"**, **„ghe"**, **„ghi"**): *a îngenunchea → îngenunch**ind**, a urechea → urech**ind**, a veghea → vegh**ind*** etc.
- Se scriu cu doi **„-i"** verbele de conjugarea I și a IV-a cu tema în **„-i"** vocalic: *apreciind, apropiind, beneficiind, calchiind, copiind, evidențiind, fiind, fotografiind, închiriind, înfiind, înjunghiind, înmiind, liniind, machiind, mâniind, priind, pustiind, sfâșiind, fiind, știind, trunchiind, zgâriind* etc.
- Verbele de conjugarea I și a IV-a cu tema în **„-i"** nevocalic au următoarele forme corecte: *biruind, chinuind, deochind, învechind, tăind* etc.
- Terminația gerunziilor devine **„-ându"** / **„-indu"** când sunt urmate de clitice pronominale legate prin cratimă (cu excepția cliticului pronominal **„o"**): *fiindu-**i**, dându-**le*** etc.
- Se scriu într-un cuvânt verbele la gerunziu cu formă negativă alcătuite din prefixul **„ne-"** urmat de adverbul „mai" sau „prea" și forma verbală de gerunziu: *nemaivăzând, nepreavăzând, nemaiauzind* etc.

▶ **Participiul** este alcătuit din radical și sufix.

- Primește următoarele sufixe:
  - **„-at"** pentru verbele cu infinitivul în **„-a"**: *mâncat;*
  - **„-ut"** pentru verbele cu infinitivul în **„-ea"** (*plăcut*) și pentru o parte a verbelor terminate în **„-e"** (*trecut*);
  - **„-s"** și **„-t"** pentru unele verbe cu infinitivul în **„-e"**: *șters, copt;*
  - **„-it"** pentru verbele cu infinitivul în **„-i"**: *venit;*
  - **„-ât"** pentru verbele cu infinitivul în **„-î"**: *hotărât;*
- Când are comportament adjectival, se supune legii acordului, ca orice adjectiv: *Mi-am pierdut creioanele* ***colorate***.

Observație! Sunt greșite construcțiile în care participiul adjectival nu este acordat: *Ne-am revoltat toți contra măsurii considerată incorectă.* (**corect:** *considerate*)

Greșite sunt și construcțiile în care participiul utilizat adverbial este acordat cu subiectul: *Toți copiii au lipsit nemotivați.* (**corect:** *nemotivat*)

- Tot comportament adjectival are și atunci când face parte dintr-o construcție pasivă, acordându-se cu subiectul: *Elevul este **ascultat** de către profesor. / Elevii sunt **ascultați** de către profesor.*
- Se scriu într-un cuvânt adjectivele participiale alcătuite din prefixul **„ne-"** urmat de adverbul „mai" sau „prea" și adjectivul provenit din participiu: *nemaiauzită, nemaivăzută* etc.

▶ **Supinul** este o formă verbală nepersonală alcătuită dintr-o prepoziție și verbul cu formă de participiu: ***de** citit, **la** scăldat, **pentru** scris* etc.

- Forma negativă se construiește cu ajutorul prefixului **„ne-"**: *de neînțeles, de neiertat.*
- Nu sunt corecte construcțiile în care supinul este inversat cu regentul adjectival: *Notele elevilor au fost nesperate de bune.* (**corect:** *Notele elevilor au fost nesperat de bune.*)

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

Au apărut expresii formate dintr-un verb din limba română și un cuvânt din limba engleză. Nu abuza de ele, există echivalență în limba română!

A da

- a da wave = a face cu mâna
- a da block = a bloca pe cineva
- a da share = a distribui o postare / a împărtăși cu ceilalți
- a da search pe Google = a căuta informații
- a da like = a plăcea
- a da buzz = a începe conversația
- a da un comment = a lăsa un comentariu
- a da unfollow = a nu mai urmări activitatea cuiva
- a da add = a adăuga pe cineva în listă

A face

- a face research = a cerceta
- a face un update = a instala softuri sau programe noi

A avea

- a avea un feeling = a presimți
- a avea un task = a avea o sarcină
- a avea un bug = a avea o defecțiune
- a avea un target = a avea un scop
- a avea un sample = a avea un exemplu

A fi

- a fi safe = a se simți în siguranță
- a fi trendy = a fi la modă
- a fi posh = a fi stilat
- a fi cute = a fi simpatic, frumușel
- a fi evil = a fi răutăcios
- a fi full = a fi sătul
- a fi în standby = a fi în așteptare
- a fi user friendly = a fi ușor de folosit
- a fi piece of cake = a fi floare la ureche, foarte ușor
- a fi no name = a fi necunoscut

EXERSĂM!

1. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă afirmația este corectă, și „X" în căsuța Incorect, dacă afirmația este greșită.

Enunț	Corect	Incorect
a) Forma de infinitiv a verbului din enunțul „Gigel venea agale de la școală." este „a venii".		
b) Forma corectă de gerunziu a verbului „a scrie" este „scriind".		
c) Forma negativă de supin a verbului din enunțul „El nu ne înțelegea niciodată." este „de neînțeles".		
d) Forma corectă de gerunziu a verbului „a vrea" este „vroind".		
e) Forma de infinitiv a verbului din enunțul „Căruciorul nu încape în lift." este „a încape".		
f) Forma negativă de gerunziu a verbului „a fi" este „nefiind".		
g) Forma corectă de infinitiv a verbului din enunțul „Nu mă sfiesc de voi." este „a se sfii".		
h) Forma de supin a verbului din enunțul „George creează poezii." este „de creeat".		
i) Forma corectă de gerunziu a verbului „a evidenția" este „evidențiând".		
j) Forma corectă de infinitiv a verbului din enunțul „Îmi plac poveștile tale." este „a place".		

2. Alege varianta corectă.

A. ... totul necondiționat nu e o idee bună.
a) A-i oferii;
b) Ai oferi;
c) A-i oferi;
d) Ai oferii.

B. L-a văzut (1) ... și apoi (2) ... .
a) (1) îngenunchindu-l, (2) înjunghiindu-l;
b) (1) îngenunchindu-l, (2) înjunghindu-l;
c) (1) îngenuncându-l, (2) înjunghiidu-l;
d) (1) îngenuncându-l, (2) înjunghindu-l.

C. Dorința Mariei de ... garderoba e firească.
a) a-și înnoii;
b) aș înnoi;
c) a-și înoi;
d) a-și înnoi.

Atenție!
NU „a face sens", ci „a avea sens"!
NU „a aplica o cerere", ci „a depune o cerere"!

D. (1) ... înseamnă (2) ... cunoștințele.
a) (1) A citi, (2) a-ți înmi;
b) (1) A citii, (2) a-ți înmii;
c) (1) A citi, (2) ați înmii;
d) (1) A citi, (2) a-ți înmii.

E. Înainte de (1) ... în vis, l-a văzut (2) ... mașina.
a) (1) a-i reapare, (2) zgâriindu-i;
b) (1) a-i reapărea, (2) zgâriându-i;
c) (1) a-i reapărea, (2) zgâriindu-i;
d) (1) ai reapărea, (2) zgâriându-i.

3. Subliniază forma corectă.

a) Ai putea *rămânea / rămâne* la cină.
b) *Neştiind / Neştind* răspunsul, a greşit.
c) Pentru *a şti / a ştii* să rezolvi exerciţiile, trebuie să înveţi teoria.
d) Nu e bine *a te complace / a te complăcea* să trăieşti în mediocritate.
e) *Apropiându-se / Apropiindu-se* de casă, a văzut incendiul.
f) A răspuns corect, fără *a fii / a fi* repetat lecţiile.
g) E firesc *a-ţi displăcea / a-ţi displace* minciuna.
h) Nu-i vor putea *încape / încăpea* toate lucrurile în geamantan.
i) *Tăiând / Tăind* răul din rădăcină, vom putea salva lumea.
j) *Închiriând / Închiriind* apartamentul, vei putea *supravieţui / supravieţuii.*
k) Pentru *a-ţi prii / a-ţi pri / a-ţi priii / aţi prii* tratamentul, trebuie să-l iei zilnic.
l) M-am zbătut pentru *a-i crea / a-i creea / ai crea / ai creea* tot confortul.
m) Ne-am revoltat mulţi împotriva deciziei *luată / luate* incorect.
n) *Nemaiştiind / Nemaiştind / Ne mai ştiind* ce să spună, a plecat capul ruşinat.
o) Profesorul l-a lăudat, *evidenţiindu-i / evidenţiându-i* calităţile de bun orator.
p) *Apreciându-l / Apreciindu-l / Aprecindu-l* pe elev, l-am premiat.
q) Nu e bine *a zace / a zăcea* toată ziua în pat.

4. Enunţurile următoare reprezintă mesajul unui elev către colegul său. Rescrie-le, corectându-le.

N-are sens să te prefaci a te sfiii, te-am văzut copiând. Dacă te-aş reclama, dirigintele ţi-ar putea scade nota la purtare şi ai putea decade în ochii celor din jur. Ştind că nu vei repeta greşeala, voi fi mai înţelegător de data aceasta. Beneficiând de clemenţa mea, cred că te vei îndrepta.

....
....
....
....
....
....

5. Rescrie fragmentele următoare, trecând formele verbale nepersonale de infinitiv la modul conjunctiv, timpul prezent.

a) „E uşor a scrie versuri,
Când nimic nu ai a spune,
Înşirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune."

(Mihai Eminescu, *Criticilor mei*)

....
....
....
....

b) „A te simţi superior înseamnă a întinde mâna de ajutor celor ce se pot ridica până la tine."

(Nicolae Iorga, *Cugetări*)

....
....
....
....

6. **Alcătuiește un enunț asertiv, în care verbul „a fotografia" să fie la gerunziu și un enunț interogativ, în care verbul „a veghea" să fie la supin.**

....

....

7. **Scrie două reguli pe care ar trebui să le respecte elevii în școală, folosind un verb la infinitiv și unul la supin.**

....

....

REȚINEM!

MODUL INDICATIV. TIMPUL PREZENT

▶ Conform DOOM³, verbelor „a așeza" și „a înșela" li se acceptă și grafia cu **„-ea"** la persoana a III-a sg./pl.: *așază / așează, înșală / înșeală.*

▶ Verbele de conjugarea I (terminate în **„-a"**) cu tema terminată în **„-j"** sau **„-ș"** se scriu și se pronunță cu **„-ează"** la indicativ prezent, persoana a III-a: *angajează, aranjează, atașează, declanșează, erijează, furișează, înfățișează, menajează, trișează, șarjează* (ca în „lucrează").

Observație! Forma corectă a verbului „a copia" la indicativ prezent este „copiază", **NU** „copiează". La fel se scriu și verbele „a aprecia" („apreciază", **NU** „apreciează"), „a detalia" („detaliază", **NU** „detaliează"), „a evidenția" („evidențiază", **NU** „evidențiează"), „a întemeia" („întemeiază", **NU** „întemeiează"), „a sublinia" („subliniază", **NU** „subliniează") etc. Se scrie **„-ia"** și nu **„-ea"** când alternează cu **„-ie"**: *evidențiază / să evidențieze.*

▶ Verbele terminate în **„-a"** la infinitiv se conjugă în două feluri:

- **fără sufixul „-ez"**: *a cânta, a căuta, a pleca* etc.
  Se conjugă fără sufixul **„-ez"**, verbe precum: „a adera" („aderă", **NU** „aderează"), „a se cocoța" („se cocoață", **NU** „se cocoțează"), „a se desfăta" („se desfată", **NU** „se desfătează"), „a se evapora" („se evaporă", **NU** „se evaporează"), „a ignora" („ignoră", **NU** „ignorează"), „a iriga" („irigă", **NU** „irighează"), „a îndruma" („îndrumă", **NU** „îndrumează"), „a înfiripa" („înfiripă", **NU** „înfiripează"), „a palpita" („palpită", **NU** „palpitează"), „a perturba" („perturbă", **NU** „perturbează"), „a triumfa" („triumfă", **NU** „triumfează").
- **cu sufixul „-ez"**: *a ateriza, a avansa, a desena, a lucra* etc.
  Se conjugă cu sufixul **„-ez"** verbe precum: „a anticipa" („anticipează", **NU** „anticipă"), „a decerna" („decernează", **NU** „decernă"), „a preleva" („prelevează", **NU** „prelevă").

▶ Alte verbe se conjugă atât cu sufixul **„-ez"**, cât și fără, însă, în funcție de prezența sau de absența acestuia, se diferențiază semantic: „acord" (un premiu), **dar** „acordez" (vioara); „ordon" (soldaților), **dar** „ordonez" (cărțile în bibliotecă), „manifestă" (dispreț), **dar** „manifestează" (pentru drepturile copiilor) etc.

▶ Verbele terminate în **„-i"** sau **„-î"** la infinitiv se conjugă în două feluri:

- **fără sufixul „-esc" / „-ăsc"** după modelul verbului „a veni" („bântuie", **NU** „bântuiește", „se bizuie", **NU** „se bizuiește", „învârte", **NU** „învârtește", „cotrobăie", **NU** „cotrobăiește", „destăinuie", **NU** „destăinuiește", „învăluie", **NU** „învăluiește", „se năruie", **NU** „se năruiește", „ronțăie", **NU** „ronțăiește", „stăruie", **NU** „stăruiește", „trebuie", **NU** „trebuiește");

- **cu sufixul „-esc" / „-ăsc"**, după modelul verbului „a călători" („bănuiește", **NU** „bănuie", „ciocănește", **NU** „ciocăne", „revizuiește", **NU** „revizuie", „se străduiește", **NU** „se străduie", „tăinuiește", **NU** „tăinuie").

Observație! Există și câteva verbe pentru care sunt acceptate ambele variante: *biciuie / biciuiește, chinuie / chinuiește, cheltuie / cheltuiește, clănțăne / clănțănește, dăinuie / dăinuiește* etc.

▶ Se scriu cu un singur **„-i"** verbele de conjugarea I și a III-a: *a afla (tu afli), a intra (tu intri), a sufla (tu sufli), a umbla (tu umbli), a umple (tu umpli), a umfla (tu umfli)*. Neavând niciun **„-i"** în radical, nu se justifică scrierea cu doi **„-i"** a acestora!

▶ Verbele „a deveni", „a scrie", „a ști", „a ține", „a veni" și derivatele lor formate cu prefixe se scriu la persoana a II-a singular cu doi **„-i"**: *(tu) devii, (tu) scrii, (tu) știi, (tu) ții, (tu) vii*. Primul **„-i"** este din radical, iar al doilea **„-i"** este desinență.

Observație! Verbele „a apropia", „a întârzia", „a se speria", „a înjunghia", „a zgâria" se scriu cu doi **„-i"** atât la persoana I singular, cât și la persoana a II-a: *(eu) apropii / (tu) apropii, (eu) întârzii / (tu) întârzii, (eu) mă sperii / (tu) te sperii* etc. **NU** sunt corecte formele *apropiu, întârziu, speriu, zgâriu* etc.!

▶ Verbele de conjugarea I, fără **„-ez"**, precum „a îngroșa", „a îngrășa" au la persoana a III-a, atât la singular, cât și plural, desinența **„-ă"**: *(el) îngroașă, (ei) îngroașă*. **NU** sunt corecte formele *îngroașe, îngrașe*!

▶ Verbele „a preceda" și „a succeda" la indicativ prezent se conjugă după modelul verbului „a cânta" (*eu preced / succed, tu precezi / succezi, el precedă / succedă* etc.), iar la conjunctiv prezent, persoana a III-a, după modelul verbului de conjugarea a III-a „a merge" (*el să preceadă / să succeadă, ei să preceadă / să succeadă*). **NU** sunt corecte formele *el precede / succede, ei preced / succed*!

▶ Verbul „a sughița" are la persoana I forma corectă „(eu) sughiț", **NU** „(eu) sughit"!

▶ Verbele „a crea" și „a agrea" se conjugă după modelul verbului „a lucra" (radicalul „lucr-" + ***-ez***, ***-ezi***, ***-ează***, ***-ăm***, ***-ați***). Verbele „a crea" și „a agrea" au radicalul terminat în **„-e"**, de aceea se scriu uneori cu doi *-e*: radicalul „cre-" + ***-ez***, ***-ezi***, ***-ează***, ***-ăm***, ***-ați***. Când în verbul „a lucra" există un **„-e"**, verbele „a crea" și „a agrea" se scriu cu doi **„-e"**, când în verbul „a lucra" nu există niciun **„-e"**, verbele „a crea" și „a agrea" se scriu cu un singur **„-e"** (*eu lucrez → eu creez*, **dar** *noi lucrăm → noi creăm*). După același model se conjugă și verbele „a recrea" și „a procrea".

▶ După vocala **„-i"** nu poate apărea **„-ă"**, de aceea verbele de conjugarea I cu tema în **„-i"** vocalic au **„-e"** în loc de **„-ă"** la persoana a III-a singular a indicativului prezent: *apreciem, apropiem, zgâriem, repatriem, omagiem, încheiem, închiriem, remediem* etc.

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

Sunt verbe împrumutate din limba engleză care descriu acțiuni specifice folosirii internetului și intră la conjugarea I, cu *-ez*: a reseta (computerul), a downloada (fișierul), a uploada (documentul, poza), a virusa (calculatorul), a seta (culorile), a restarta (telefonul), a scrolla în feed (cu mouse-ul). Unele intră la conjugarea a IV-a: a shareui (o postare), a spamui, a trashui, a se chatui, a se mailui.

Uneori se folosesc doar structuri verbele: nush = nu = știu, t supi p mine = te superi pe mine, trb = trebuie.

Nu se recomandă folosirea frecventă a acestor structuri!

EXERSĂM!

8. Alege varianta corectă.

A. Enunțul în care verbul este utilizat corect este:
a) Andrei sughite de câteva minute încontinuu.
b) Copiii ronțăiesc întruna biscuiți.
c) Eu întârzii mereu la școală.
d) Mihai crează multe probleme la școală.

B. Forma de indicativ prezent a verbului este corectă în enunțul:
a) De mâine nu mai lucru deloc.
b) Eu seamăn cu părinții mei.
c) Eu nu mă speriu de nimic.
d) Evenimentele care precedă festivitatea sunt interesante.

C. Verbul este scris corect în enunțul:
a) Maria aranjază hainele în dulap.
b) Mă fașcinează zâmbetul ei.
c) Niciodată nu aflii adevărul de la oamenii prefăcuți.
d) Victor se recreează în pauză.

D. Verbul este utilizat corect conform contextului în enunțul:
a) Copilul își înseamnă temele pe carte.
b) Juriul îi acordează un premiu câștigătorului.
c) Lumina soarelui se reflectează în geam.
d) Regizorul turnează un film de acțiune.

E. Verbul este scris incorect în enunțul:
a) Băiete, se îngroașe gluma!
b) Noi nu-i agreăm pe elevii leneși.
c) Tu ții mult la regulile casei.
d) Profesoara subliniază greșelile cu verde.

F. Verbul „a crea" este scris corect în enunțul:
a) Ei crează jocuri interesante.
b) Noi nu vă creăm disconfort.
c) Maria creiază romane de aventură.
d) Voi ne creeați condiții optime pentru a învăța.

G. Verbul „a agrea" este scris incorect în enunțul:
a) Ana nu-i agreează pe vecinii noștri.
b) Noi nu agreem oamenii trufași.
c) Tu îi agreezi doar pe frații tăi.
d) Voi agreați propunerile noastre.

H. Seria în care toate verbele au forma corectă este:
a) înfățișează, sublinieează;
b) învăluiește, stăruie;
c) preleveează, se evaporează;
d) procreează, cotrobăie.

E corect ca în DEX!

„Andrei o ***arde*** aiurea!"
În acest context, cuvântul „a arde" este utilizat cu sensul de „a fi dezinteresat", „a petrece timpul",„a-și pierde timpul".

ÎN DEX:
ÁRDE, *ard,* vb. III **I.** Intranz. (Despre foc) A fi aprins. **II. 1.** Tranz. A da foc, a băga în foc. ◊ Expr. *A arde cu fierul roșu* = **a)** a face (unui animal) un semn cu un fier înroșit în foc; **b)** a înfiera; a stigmatiza (pe cineva). **2.** Tranz., refl. și intranz. A (se) consuma, a (se) distruge prin foc. **3.** Tranz. și intranz. A încinge, a încălzi (tare). ♦ **III.** Intranz. **1.** A răspândi lumină; a luci, a străluci. *Lampa arde.* **2.** (Despre Soare) A răspândi căldură mare; a dogori; a fi fierbinte. ♦ Tranz. și refl. A (se) bronza, a (se) pârli (prea tare). **IV. 1.** Refl. și tranz. A suferi sau a face să sufere o durere vie, o arsură la atingerea cu focul sau cu un obiect foarte fierbinte; a (se) frige. ♦ Fig. A fi cuprins de un sentiment profund, puternic. ◊ Expr. *A-i arde (cuiva) de ceva* = a simți o dorință (arzătoare); a avea dispoziția să..., a avea chef de... – Din lat. ***ardere***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

I. Toate verbele au formă corectă în seria:
a) afli, ții;
b) întârziu, precedă;
c) sughit, devii;
d) umplii, îngroașă.

J. Verbul este utilizat corect în enunțul:
a) Ana se bizuiește mereu pe mine.
b) Eu continui lupta împotriva nedreptății.
c) Maria se atașază de animalele sale.
d) Nu-mi trebuiesc lucrurile tale!

9. Subliniază forma corectă.

a) Monica *absolvește / absolvă* liceul anul acesta.
b) Pe acel om îl *bănuiește / bănuie* de furt.
c) El *contemplă / contemplează* spectacolul naturii.
d) Fantoma lui ne *bântuie / bântuiește*.
e) El nu *agreează / agrează* un astfel de comportament.
f) Mașina *încetinește / încetinează* în apropierea trecerii de pietoni.
g) El își *închipuie / închipuiește* tot felul de lucruri.
h) Mă *apropiu / apropii* de destinație.
i) Restaurantul *angajază / angajează* personal calificat pentru bucătărie.
j) Președintele *convocă / convoacă* miniștrii la o ședință de guvern.
k) Când mă *apropiu / apropii* de tine, zâmbesc.
l) Noi *închiriem / închiriăm* ieftin apartamentul.
m) Profetul *anticipează / anticipă* evenimentele viitoare.
n) Noi ne *recreem / recreăm* făcând plimbări lungi prin parc.
o) Tudor *trișază / trișează* la jocul de cărți.
p) Azi îl *omagiăm / omagiem* pe I.L. Caragiale.
q) În loc să lucrăm, *zacem / zăcem* toată ziua.
r) Băiatul *se usucă / se uscă* pe picioare.
s) Când mă *zgâriu / zgârii*, pielea mi se irită.
ș) Ei *nu vreau / nu vor* să mănânce nimic la micul-dejun.

10. Completează enunțurile cu forma potrivită a verbelor.

a) acordă / acordează
Violonistul își .... vioara.
Prietenii mei îmi .... multă atenție.
b) ordonă / ordonează
Acum, Maria își .... cărțile în bibliotecă.
Generalul .... armatei retragerea.
c) reflectă / reflectează
Luna se .... în apa lacului.
Mihai .... la greșelile săvârșite.
d) degajă / degajează
Hornul .... mult fum.
Polițiștii .... piața de protestatari.
e) îndoaie / îndoiește
Maria .... o hârtie.
Se .... că Gigel își va ține promisiunea.

11. Enunțurile următoare reprezintă mesajul unui elev către colegul său. Rescrie-le, corectându-le.

Simpt nevoia să mă destăinuiesc, fiindcă ești unicul coleg care mă apreciează cu adevărat. Ști că mă strădui mult, dar nu reușesc să ajung la timp la școală. Eu întârziu fără intenție (dimineața îi pregătesc pe frățiorii mei). Noroc că tu intrii înaintea mea în clasă și îmi ți „spatele". Nu agreiez această situație și regret că îți creiez probleme. Cred că între noi se înfiripează o prietenie care va deveni trainică.

....

....

....

....

....

....

....

....

12. Completează textul de mai jos, reprezentând mesajul unui copil către prietenul său, cu forma corectă a verbelor scrise între paranteze.

Eu nu .... (*a se speria*, indicativ prezent) ușor, însă Cristi .... (*a sughița*, indicativ prezent) când tu .... (*a deveni*, indicativ prezent) amenințător. El fuge și .... (*a se cocoța*, indicativ prezent) pe dulap. Când evenimentele .... (*a se precipita*, indicativ prezent), ... (*a se furișa*, indicativ prezent) în brațele părinților.

13. Alcătuiește o propoziție negativă în care verbul „a crăpa" să fie la indicativ prezent, persoana I, numărul singular și o propoziție afirmativă, în care verbul „a ști" să fie la indicativ prezent, persoana a II-a, numărul singular.

....

....

REȚINEM!

MODUL INDICATIV. TIMPURILE TRECUTULUI

▶ **Imperfectul**

- formele de imperfect ale verbului „a vrea" sunt: *(eu) vream, (tu) vreai, (el/ea) vrea, (noi) vream, (voi) vreați, (ei/ele) vreau*;
- formele de imperfect ale verbului „a voi" sunt: *(eu) voiam, (tu) voiai, (el/ea) voia, (noi) voiam, (voi) voiați, (ei/ele) voiau*;

Observație! Nu sunt corecte formele verbale *vroiam, vroiai, vroia, vroiam, vroiați, vroiau*!

- verbele de conjugarea I (terminate în **„-a"** la infinitiv) cu tema terminată în **„-ș"** sau **„-j"** se conjugă după modelul verbului „a cânta" (fără **„-e"** între radical și terminațiile imperfectului): *angajam, aranjam, bandajam, menajam, înfășam, încurajam, neglijam* etc.;
- verbele de conjugarea a IV-a (terminate în **„-i"** la infinitiv) cu tema terminată în **„-ș"** sau **„-j"** se conjugă după modelul verbului „a citi" (având terminațiile specifice **-eam**, **-eai**, **-ea** etc.): *deslușeam, oblojeam, rotunjeam, pășeam, îngrijeam, tânjeam, sfârșeam, veștejeam.*

▶ **Perfectul compus**

- verbele la timpul perfect compus sunt formate din verbul auxiliar „a avea" și participiul invariabil al verbului de conjugat; verbul auxiliar „a avea" are următoarele forme: ***am***, ***ai***, ***a***, ***am***, ***ați***, ***au***; așadar, **nu sunt corecte** formele *a-i cântat*, *a-ți cântat* etc.;
- **Atenție** la scrierea formelor verbului auxiliar când verbul este precedat de un clitic pronominal! Sunt corecte formele: „**i-ai** lăudat", **NU** „ia-i lăudat"; „**i-ați** lăudat", **NU** „ia-ți

lăudat", „**i-au** lăudat", **NU** „iau lăudat" etc. **„Ia"** și **„iau"** sunt forme ale verbului „a lua", nu ale verbului auxiliar „a avea".

- **Atenție** la scrierea formelor inverse de perfect compus, atunci când între verbul de conjugat și auxiliar apar clitice pronominale: *văzutu-l-ai, dusu-s-a, plânsu-mi-s-a*. În acest caz, **„-u"** este vocală de legătură. Pentru a nu greși grafia acestora, pune-le, mai întâi, la formele obișnuite: ***l**-ai văzut*, ***l**-ai crezut*.
- Nu sunt literare formele verbale *(el) o mers, (ei) or mers*!

▶ **Perfectul simplu**

- verbele de conjugarea a IV-a, terminate în **„-i"** se scriu la persoana I singular cu doi **„-i"** (primul **„-i"** este sufix, iar al doilea desinență), iar la persoana a III-a singular se scriu cu un singur **„-i"**, fiindcă desinența este Ø (zero): *(eu) venii / (el) veni, (eu) citii / (el) citi* etc.;
- la persoana a III-a, singular, se scriu cu doi **„-i"** verbele de conjugarea a IV-a cu radicalul terminat în **„-i"**: *înmii, prii, se sfii, pustii*; la persoana I se scriu cu trei **„-i"**: *(eu) mă sfiii, (eu) înmiii*;
- desinențele de perfect simplu sunt: **-i**, **-și**, **Ø**, **-răm**, **-răți**, **-ră**; sunt corecte formele „(tu) făcuși", **NU** „(tu) făcui", „(tu) crezuși", **NU** „(tu) crezui", „(tu) văzuși", **NU** „(tu) văzui" etc.;
- unele verbe terminate în **„-a"** la infinitiv la persoana a III-a singular au aceeași formă ca la indicativ prezent; în vorbire ele se diferențiază prin accent, iar în scris, doar contextul ne ajută să le deosebim: *Acum el c<u>â</u>ntă la pian o melodie răvășitoare.* (indicativ prezent) / *După ce cânt<u>ă</u> la pian o melodie răvășitoare, părăsi camera.* (indicativ perfect simplu);
- verbul „a coace" are la perfect simplu următoarele forme: *(eu) copsei, (tu) copseși, (el/ea) coapse, (noi) coapserăm, (voi) coapserăți, (ei/ele) coapseră.*

▶ **Mai-mult-ca-perfectul**

- la mai-mult-ca-perfect, verbele primesc la persoana I, a II-a și a III-a plural, desinența specifică **„-ră"**: „(noi) primise**ră**m", **NU** „(noi) primisem", „(noi) văzuse**ră**m", **NU** „(noi) văzusem", „(noi) ne uitase**ră**m", **NU** „(noi) ne uitasem", „(voi) plecase**ră**ți", **NU** „(voi) plecaseți".
- la persoana a II-a singular, desinența este **„-și"**: „luaseși", **NU** „luasei", „spuseseși", **NU** „spusesei", „scriseseși", **NU** „scrisesei", „văzuseși", **NU** „văzusei";
- **Atenție** la ortografia verbelor terminate în **„-și"** sau **„-se"**! Acestea fac parte din forma verbului, nu sunt pronume reflexive! Sunt corecte formele „cântase", **NU** „cânta-se", „cântaseși", **NU** „cântase-și", „trimisese", **NU** „trimise-se" etc.

▶ **Știai că?**

- La perfect simplu verbele „a avea" și „a fi" au câte două serii de forme:
  - *avui / avuși / avu / avurăm / avurăți / avură;*
  - *avusei / avuseși / avuse / avuserăm / avuserăți / avuseră;*
  - *fui / fuși / fu / furăm / furăți / fură;*
  - *fusei / fuseși / fuse / fuserăm / fuserăți / fuseră.*
- În funcție de sens, unele verbe înrudite sau parțial omonime se conjugă, parțial, diferit:
  - „a reda" (= a descrie): imperfect → *redam*, perfect simplu → *redarăm*, mai-mult-ca-perfect → *redasem;*
  - „a reda" (= a da din nou): imperfect → *redădeam*, perfect simplu → *redădurăm*, mai-mult-ca-perfect → *redădusem*.

EXERSĂM!

14. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este corect, și „X" în căsuța Incorect, dacă enunțul este greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) La imperfect, persoana I, numărul plural, verbul „a îngriji" are forma corectă „(noi) îngrijeam".		
b) La perfect simplu, persoana a III-a, numărul singular, verbul „a veni" are forma corect „(el/ea) venii".		
c) La mai-mult-ca-perfectul, persoana I, numărul plural, verbul „a cânta" are forma corectă „(noi) cântasem".		
d) Verbul „a istorisi" are la perfect compus, persoana a II-a, numărul singular, forma corectă „(tu) ai istorisit".		
e) Forma corectă a verbului „a neglija", la imperfect, persoana I, numărul plural, este „(noi) neglijeam".		
f) Forma inversă de perfect compus, persoana a II-a, numărul singular, a verbului „a certa" este „certa-tu-l-ai".		
g) Forma de perfect simplu, persoana I, numărul singular, a verbului „a coase" este „(eu) cusui".		
h) Verbul „a purta" are la perfect simplu, persoana a II-a, numărul singular, forma corectă „(tu) purtasei".		
i) Forma corectă a verbului „a voi" la imperfect, persoana a III-a, numărul singular este „(ei/ele) vroiau".		
j) La perfect simplu, persoana I, numărul singular, forma corectă a verbului „a înmii" este „(eu) înmiii".		

15. **Subliniază forma corectă a verbelor din enunțurile de mai jos.**

a) El *vroia* / *voia* să mă învinovățească pe nedrept.
b) *Pășeam* / *Pășam* fericită pe covorul de flori.
c) Cristina *veni* / *venii* să îi vadă pe musafiri.
d) *Ia-i* / *I-ai* certat pe oamenii nevinovați!
e) Mă *sfii* / *sfiii* să dau mâna cu acei necunoscuți.
f) Căprioarei îi *bandajam* / *bandajeam* zilnic rana.
g) Am *împăturat* / *împăturit* toate hainele.
h) *Întâmpinatu-l-ai* / *Întâmpina-tu-l-ai* pe Andrei la poartă?
i) Ne *cunoscusem* / *cunoscuserăm* într-o vară la mare.
j) Îmi *prii* / *priii* aerul de la munte.
k) Nu *deslușeam* / *deslușam* scrisul său.
l) Tu mă *făcui* / *făcuși* să regret decizia luată.
m) *Citi* / *Citii* ultimul roman și îmi plăcu mult.
n) *Dusu-s-a* / *Dusu-sa* la oaste?
o) Dacă nu *sfârșam* / *sfârșeam* la timp proiectul, eram sancționată.

16. Rescrie fragmentele următoare, trecând verbele de la perfect compus la perfect simplu.

a) „În cele din urmă, tata a ajuns la sfârșitul paginii și a făcut o mică mâzgălitură sub un cuvânt aflat pe ultimul rând. Apoi, și-a ridicat privirea și mi-a zâmbit, încrețindu-și colțurile ochilor."

(Jo Cotterill, *Lămâi, cărți și prieteni*)

....

....

....

....

b) „După ce mi-am terminat temele, am coborât la parter ca să-mi fac un ceai. Ca de obicei, nu era prea multă mâncare în debara, însă am găsit niște brânză și niște pâine, precum și o conservă de fasole. Am prăjit pâinea și am încălzit fasolea, după care am ras deasupra puțină brânză."

(Jo Cotterill, *Lămâi, cărți și prieteni*)

....

....

....

....

....

17. Transformă fragmentele următoare, trecând la perfectul compus toate verbele care sunt la perfectul simplu.

a) „Micul prinț își lovi palmele una de alta. Vanitosul salută cu modestie și își ridică pălăria. «Asta-i mai amuzant decât vizita la rege», își spuse micul prinț în sinea lui. Și reîncepu să-și lovească palmele una de alta. Vanitosul reîncepu să salute ridicându-și pălăria. După cinci minute de exerciții, micul prinț se sătură de monotonia jocului:

— Și ca să cadă jos pălăria, ce trebuie să faci?

Dar vanitosul nu-l auzi. Vanitoșii nu aud nimic altceva decât laudele."

(Antoine de Saint-Exupéry, *Micul prinț*)

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

b) „Micul prinț îl privi și-i plăcu lampagiul ăsta, care era atât de credincios ordinului. Își aminti de apusurile de soare pe care se ducea să le găsească el însuși, mutându-și scaunul. Dori să-și ajute prietenul."

(Antoine de Saint-Exupéry, *Micul prinț*)

18. **Enunţurile următoare reprezintă mesajul unui proaspăt angajat. Rescrie-le, corectându-le.**

Ne fixasem întâlnirea într-o marţi. Nu vroiam să par superficial, de aceea nu neglijeam niciun detaliu. Mă angajeam la o companie după care tânjam de multă vreme. Veni cu câteva minute înainte şi nu mă sfii să mă prezint. O doamnă mă poftii în cabinetul managerului şi acesta mă primii cu căldură. Tu îmi spusesei că este o persoană glacială, dar eu am simpţit altceva. Interviul a decurs minunat şi deveni cel mai tânăr angajat.

19. **Alcătuieşte o propoziţie simplă, negativă, în care verbul „a citi" să fie la timpul perfect compus şi o propoziţie dezvoltată, afirmativă, în care verbul „a şterge" să fie la timpul mai-mult-ca-perfect.**

20. **Imaginează-ți că ești într-o călătorie în Italia. Scrie, în 50-70 de cuvinte, o notă de jurnal în care să folosești două verbe la timpul imperfect și două la perfect compus.**

REȚINEM!

MODUL INDICATIV. TIMPURILE VIITORULUI

Viitorul propriu-zis

- viitorul standard (literar) este un timp compus, alcătuit din verbul auxiliar „a vrea" și infinitivul verbului de conjugat: *(eu) voi citi, (tu) vei citi, (el/ea) va citi, (noi) vom citi, (voi) veți citi, (ei/ele) vor citi;*

Atenție la formele verbului auxiliar „a vrea" care se scriu legat! **NU** sunt corecte formele: *ve-ți citi, v-om merge, v-a pleca* etc.

- nu confunda verbul auxiliar „a vrea" de persoana a III-a singular **„va"** cu cliticul pronominal **„v-"**, urmat de verbul auxiliar „a avea" („v-a")! *El* ***va*** *citi.* (viitor) / *El* ***v****-a citit.* (perfect compus)
- verbele de conjugarea a IV-a, terminate în **„-i"**, se scriu la viitor, la fel ca la infinitiv, cu un singur **„-i"**: *(eu) voi privi, (el) va ști, (noi) vom deveni, (ei) vor veni* etc.; excepție fac verbele „a pustii", „ a se sfii", „a prii", „a înmii", care se scriu cu doi **„-i"**;
- verbele „a apărea", „a se complăcea", „a dispărea", „a plăcea", „a tăcea", „a displăcea", „a încăpea" vor avea la viitor formele: „va apărea", **NU** „va apare", „va complăcea", **NU** „va complace", „va dispărea", **NU** „va dispare", „va plăcea", **NU** „va place", „va displăcea", **NU** „va displace", „va încăpea", **NU** „va încape", „va tăcea", **NU** „va tace", „va zăcea", **NU** „va zace";
- verbe precum „a bate", „a face", „a rămâne" sunt de conjugarea a III-a, iar la viitor formele corecte sunt: „va bate", **NU** „va bătea", „va face", **NU** „va făcea", „va rămâne", **NU** „va rămânea";
- viitorul poate avea și forme inverse, mai puțin folosite în limba română contemporană: *asculta-vom, lucra-vor, spune-voi* etc.

Atenție la scrierea acestora când între verbul de conjugat și auxiliar se intercalează un clitic pronominal: *asculta-****ne****-vor, asculta-****mă****-vei, spune-****ți****-voi, spune-****mi****-vei* etc.

- în registrul colocvial (în conversații) se folosesc două forme compuse de viitor; frecvent se întrebuințează cea alcătuită din formantul invariabil **„o"** și conjunctivul verbului de conjugat (*eu* ***o*** *să învăț, tu* ***o*** *să înveți* etc.);
- viitorul popular este alcătuit din auxiliarul „a vrea" cu forme lipsite de **„v-"** inițial (*oi / ăi / ei / o / om / ăți / or*) și infinitivul verbului de conjugat: *oi învăța, om învăța, or învăța* etc.

Viitorul anterior

- viitorul anterior indică o acțiune sau o stare din viitor, realizată înaintea unei acțiuni sau stări proiectate în viitor;
- este un timp compus, alcătuit din verbul auxiliar „a vrea", verbul auxiliar „a fi" și participiul invariabil al verbului de conjugat: *(eu) voi fi mers, (tu) vei fi mers, (el/ea) va fi mers, (noi) vom fi mers, (voi) veți fi mers, (ei/el)e vor fi mers.*

Atenție la scrierea verbului auxiliar „a fi"! Acesta se scrie mereu cu un singur **„-i"**!

Viitorul în trecut

- acest timp verbal exprimă o acțiune viitoare desfășurată în trecut;
- se realizează perifrastic, fiind alcătuit din verbul „a avea" cu forme de imperfect și conjunctivul prezent al verbului de conjugat: ***Aveam să descoperim*** *lucruri uimitoare în acea excursie de demult.*

EXERSĂM!

21. Alege varianta corectă.

A. Forma corectă a verbului care completează enunţul „El nu ... nicicând un trântor." este:
a) va devenii;
b) v-a deveni;
c) v-a devenii;
d) va deveni.

B. Seria în care verbele completează corect enunţul „El nu (1) ... aceeaşi greşeală dacă îl (2) ... ." este:
a) (1) va făcea, (2) veţi sprijini;
b) (1) va face, (2) ve-ţi sprijini;
c) (1) v-a face, (2) veţi sprijinii;
d) (1) va face, (2) veţi sprijini.

C. Verbele care completează corect enunţul „Nu ne (1) ... şi îţi (2) ... alături." sunt în seria:
a) (1) vom sfii, (2) vom fi;
b) (1) vom sfi, (2) vom fi;
c) (1) v-om sfii, (2) v-om fi;
d) (1) vom sfii, (2) vom fii.

D. Forma corectă a verbului care completează enunţul „În maşina noastră ... şi câinele vostru." este:
a) va încape;
b) v-a încape;
c) va încăpea;
d) v-a încăpea.

E. Seria în care verbele completează corect enunţul „(1) ... la festivitate cu rochia pe care mi-o (2) ... Maria." este:
a) (1) Voi venii, (2) va crea;
b) (1) Voi veni, (2) va creea;
c) (1) Voi veni, (2) v-a crea;
d) (1) Voi veni, (2) va crea.

22. Subliniază forma corectă.

a) După acest război, armata *va pustii / va pusti* ţara.
b) Nu *vei şti / vei ştii* niciodată cât te-am iubit.
c) Mirona nu *va veni / v-a veni* la petrecerea ta.
d) Când voi *veţi fi / veţi fii* în curte, noi *vom fii ajuns / vom fi ajuns* la destinaţie.
e) Cartea *va apare / va apărea* în zilele următoare.
f) *Spuneţi-voi / Spune-ţi-voi* o poveste din vremurile copilăriei mele.
g) În curând *vor dispare / vor dispărea* toţi fluturii.
h) El *va agreea / va agrea / v-a agrea* propunerea noastră?
i) Dacă nu *va bătea / va bate* vântul, *vom merge / v-om merge* la mare.
j) Nu-mi *vor place / vor plăcea* mofturile tale şi nu le voi tolera.
k) Febra nu-i *va scade / va scădea* fără medicamente.
l) Evenimentele *se vor succede / se vor succeda* aşa cum le-am planificat.

23. Enunţurile următoare reprezintă mesajul unui părinte către un profesor. Rescrie-le, corectându-le.

Adrian nu v-a zace toată ziua fără să mişte un deget, nu se v-a complace aşa. Băiatul meu v-a muncii şi v-a devenii un arhitect cunoscut. V-a creea multe clădiri care ne v-or impresiona. Numele lui v-a apare în toate ziarele şi nouă ne v-a place să ne lăudăm cu el. Când dumneavoastră ve-ţi fii pensionar, el v-a fii celebru.

....

....

....

....

....

....

....

24. **Alcătuiește un enunț interogativ, în care verbul „a dori" să fie la timpul viitor literar (standard) și un enunț asertiv în care verbul „a pregăti" să fie la timpul viitor anterior.**

....

....

25. **Imaginează-ți că tocmai ai fost în Lancrăm și ai vizitat casa în care s-a născut și a copilărit scriitorul Lucian Blaga. Scrie un text, de 50-70 de cuvinte, în care să-l convingi pe prietenul tău, Mihai, să viziteze și el acest loc. În compunerea ta vei folosi cel puțin două verbe la timpul viitor, pe care le vei sublinia.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

MODUL IMPERATIV

- Are forme doar de persoana a II-a singular și plural.
- La persoana a II-a singular, formele afirmative au desinențe specifice, iar cele negative sunt identice cu infinitivul, adăugându-se negația **„nu"**.
- Verbele care au la indicativ și la conjunctiv sufixele **„-ez"** și **„-esc"** le primesc și la imperativ.
- Formele de persoana a II-a plural sunt identice cu cele de indicativ prezent, atât cele afirmative, cât și cele negative: „tăceți!", respectiv „nu tăceți!".

Atenție! Unele verbe au la imperativ afirmativ, persoana a II-a singular, forme atipice!

- a aduce → adu! („adă" este o formă neliterară)
- a duce → du!
- a reduce → redu!
- a face → fă!
- a desface → desfă!
- a reface → refă!
- a preface → prefă!
- a fi → fii!
- a lua → ia!

- a relua → reia!
- a prelua → preia!
- a sta → stai!
- a veni → vino!
- a reveni → revino!
- a zice → zi!
- a prezice → prezi!

Observație! NU sunt corecte formele: *Nu du! Nu fă! Nu fii! Nu zi! Nu făcea! Nu dădea!*

▶ Imperativul negativ se construiește cu negația **„nu"** și **infinitivul** verbului de conjugat. **Formele corecte sunt**: *Nu duce! Nu face! Nu fi! Nu zice! Nu da!*

Atenție la pronunțarea corectă a verbelor la imperativ urmate de clitice pronominale! Verbele de conjugarea a III-a (terminate în **„-e"**) au accentul pe radical, nu pe sufix: „spuneți-le", **NU** „spuneți-le"! Această greșeală de pronunție conduce la o alta, schimbarea lui **„a"** în **„ă"** în exemple precum: *Făceți-mă să pricep ce spuneți!* în loc de *Faceți-mă să pricep ce spuneți!* sau *Băteți-i măr pe vinovați!* în loc de *Bateți-i măr pe vinovați!*

▶ Verbele terminate în **„-i"** la infinitiv se vor scrie cu un singur **„-i"** la imperativ negativ: *nu fi, nu veni, nu citi, nu deveni* etc. Fac excepție verbele „a se sfii", „a înmii" și „a pustii", care la infinitiv se scriu cu doi **„-i"** (verbul „a prii" nu are formă de imperativ).

▶ **NU** confunda forma de imperativ plural, cu cea de imperativ singular!

***Treceți** la loc, dragi eleve!* (persoana a II-a, plural) vs ***Trece**-ți notele în carnet, Ionele!* (persoana a II-a, singular); **„-ți"** din verbul „treceți" este desinență, în schimb al doilea **„-ți"** este clitic pronominal.

▶ **Știai că?**

Nu toate verbele au forme de imperativ, fiindcă unele nu pot exprima îndemnuri, cereri, ordine (de exemplu: *a durea, a ninge, a ști* etc.).

Unele verbe (de exemplu: *a adormi, a crește, a fierbe, a ghici, a plânge* etc.) pot avea două forme de imperativ, în funcție de construcția sintactică: ***Treci** în casă, băiete! / **Trece**-l prezent, te rog!.; **Ghicește**-l, dacă poți! / **Ghici** ghicitoarea mea!*

EXERSĂM!

26. Rescrie enunțurile de mai jos, corectându-le.

a) Nu te sfiii să spui ce simpți!

....

b) Scoteți-le copiilor din cap ideile năstrușnice!

....

c) Frumoas-o, vin-o aici și adă-mi o cafea!

....

d) Bateți-i la cap să vă lase în excursie!

....

e) Nu zi minciuni, George, că vei fi pedepsit!

....

f) Nu fii insolent, respectăți profesorii!

....

g) Fi-ți harnici și făceți-vă temele!

....

E corect ca în DEX!

„Poezia ***a debutat*** cu o metaforă."
În acest context, cuvântul „a debuta" este utilizat cu sensul de „a începe".

ÎN DEX:
DEBUTÁ, *debutez*, vb. I. Intranz. A-și face debutul într-o carieră, pe scenă etc.; (despre un autor) a publica prima lucrare. – Din fr. ***débuter***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

h) Nu-ţi fă griji, te voi sprijinii mereu!

....

i) Copii, pune-ţi creioanele pe bancă, iar tu, scrieţi numele pe lucrare!

....

....

j) Zii adevărul, nu devenii lipsit de onestitate!

....

27. Trece la forma negativă verbele la imperativ din enunţurile de mai jos.

a) Fă-ţi ordine în cameră!

....

b) Vino în casă!

....

c) Fii cumpătat, ca întotdeauna!

....

d) Zi veştile tuturor!

....

e) Du câinele la veterinar!

....

f) Ia cuvântul la şedinţa cu părinţii!

....

g) Desfă cadoul primit de la bunici!

....

h) Refă-ţi exerciţiile!

....

i) Redu viteza în curbele periculoase!

....

j) Prefă-te că înveţi!

....

k) Stai cu noi la masă!

....

l) Reia discuţia!

....

28. Subliniază forma corectă.

a) *Refă / Reface* compunerea!
b) *Fi / Fii* la timp acasă!
c) *Zi / Zii* lecţia!
d) Nu *du / duce* gunoiul neselectat!
e) Concurenţi, *începe-ţi / începeţi* cursa!
f) Nu *zi / zice* formula magică!
g) Nu ne *da-ţi / daţi* multe exerciţii!
h) Maria, *treceţi / trece-ţi* notele în carnet!
i) Tudor, *nu fi / fii* obraznic!
j) *Revin-o / Revino* în locurile natale!
k) Nu *fă / face* gălăgie în timpul filmului!
l) Nu *veni / venii* neanunţat!
m) Nu te *preface / prefă* supărat!
n) *Ia / I-a* cărţile de la bibliotecă!
o) *Închipuie-ţi / Închipuieşte-ţi* că eşti la mare cu prietenii tăi!

29. Alcătuieşte o propoziţie negativă şi una afirmativă, în care verbul „a fi" să fie la modul imperativ, persoana a II-a, numărul singular.

....

....

30. Scrie cinci reguli pe care ar trebui să le respecte oamenii când merg la restaurant, folosind diverse verbe la modul imperativ, pe care le vei sublinia.

....

....

....

....

....

REȚINEM!

MODUL CONJUNCTIV

▶ Timpul prezent

- timpul prezent al modului conjunctiv este alcătuit din marca specifică, „să", și o formă identică cu prezentul indicativului la persoana I și a II-a singular și plural: *(eu) țin* (indicativ prezent) → *(eu) să țin* (conjunctiv prezent); *(tu) ții* (indicativ prezent) → *(tu) să ții* (conjunctiv prezent);
- verbele de persoana a II-a singular, cu radicalul terminat în **„-i"** ori cu **„-i"** la infinitiv, se scriu cu doi **„-i"** (la fel ca la indicativ prezent): *(tu) să deții, (tu) să devii, (tu) să previi, (tu) să reții, (tu) să revii, (tu) să scrii, (tu) să știi, (tu) să susții, (tu) să vii* etc.;

Observație! Verbele de conjugarea I cu infinitivul în **„-ia"**, precum „a apropia", „a întârzia", „a se speria", „a înjunghia", „a zgâria" etc. se scriu cu doi **„-i"** atât la persoana I, singular, cât și la persoana a II-a (la fel ca la indicativ prezent): *(eu) să apropii / (tu) să apropii; (eu) să întârzii / (tu) să întârzii; (eu) să sperii / (tu) să sperii, (eu) să zgârii / (tu) să zgârii* etc. **Nu sunt corecte formele**: *să apropiu, să întârziu, să speriu, să zgâriu* etc.

- se scriu cu un singur **„-i"** la persoana a II-a singular verbele de conjugarea I și a III-a (la fel ca la indicativ prezent): *(tu) să afli, (tu) să intri, (tu) să sufli, (tu) să umbli, (tu) să umpli, (tu) să umfli;*
- forma corectă a verbului „a avea", la persoana a III-a, este „să aibă", **NU** „să aibe";
- **NU** sunt literare, ci regionale și/sau învechite formele de conjunctiv *să deie, să ieie, să lese, să spuie, să vie, să vază*. Formele literare sunt: *să dea, să ia, să lase, să spună, să vină, să vadă;*
- la fel ca la indicativ prezent, verbele „a crea", „a agrea", „a recrea", „a procrea" se conjugă după modelul verbului „a lucra"; ele se scriu cu doi **„-e"** când în verbul „a lucra" există un **„-e"**, și cu un singur **„-e"** când în verbul „a lucra" nu există niciun **„-e"**: *(eu) să creez, (tu) să creezi, (el/ea) să creeze, (noi) să creăm, (voi) să creați, (ei/ele) să creeze;*
- la persoana a II-a singular, verbul „a fi" se scrie la conjunctiv cu valoare de imperativ cu doi **„-i"**, spre deosebire de imperativul negativ care se scrie cu un singur **„-i"**: ***Să fii** atent! **Să nu fi** neatent!*, **dar** ***Fii** atent!, **Nu fi** neatent!*

▶ Timpul perfect

- timpul perfect al modului conjunctiv este alcătuit din marca și conjuncția „să", verbul auxiliar „a fi" și participiul verbului de conjugat;
- fiindcă toate elementele componente sunt invariabile, conjunctivul perfect are o singură formă pentru toate persoanele: *eu/tu/ea/el/noi/voi/ele/ei să fi citit;*
- verbul „a fi" auxiliar din componența conjunctivului perfect se scrie cu un singur **„-i"**;

Observație! Nu confunda formele de conjunctiv perfect cu cele de conjunctiv prezent ale verbelor din construcțiile pasive: ***Să fi înțeles** lecția, era minunat.* (conjunctiv perfect, construcție activă) / ***Să fii înțeles** de către cei din jur e minunat.* (conjunctiv prezent, construcție pasivă). Verbul „a fi" din structura conjunctivului perfect al construcțiilor active este invariabil, pe când cel din structura conjunctivului prezent în construcții pasive este variabil: *(eu) să fiu, (tu) să fii, (el/ea) să fie, (noi) să fim, (voi) să fiți, (ei/ele) să fie.*

EXERSĂM!

31. **Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este corect, și „X" în căsuța Incorect, dacă enunțul este greșit.**

Enunț	Corect	Incorect
a) La conjunctiv, timpul prezent, persoana I, numărul singular, verbul „a continua" are forma corectă „(eu) să continuu".		
b) La conjunctiv, timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular, verbul „a veni" are forma corectă „(tu) să vii".		
c) Verbul „a avea" are la conjunctiv, timpul prezent, persoana a III-a, numărul plural, forma corectă „(ei) să aibe".		
d) Forma corectă a verbului „a fi", la conjunctiv, timpul prezent, formă negativă, persoana a II-a, numărul singular, este „(tu) să nu fii".		
e) Forma corectă de conjunctiv, timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular, a verbului „a intra" este „(tu) să intri".		
f) Forma de conjunctiv, timpul prezent, persoana I, numărul plural, a verbului „a agrea" este „(noi) să agreem".		
g) Verbul „a reține" are la conjunctiv, timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular, forma corectă „(tu) să reții".		
h) Forma corectă a verbului „a apropia" la conjunctiv, timpul prezent, persoana I, numărul singular, este „(eu) să mă apropiu".		
i) La conjunctiv, timpul perfect, persoana I, numărul singular, forma corectă a verbului „a merge" este „(eu) să fii mers".		
j) Verbul „a crăpa" are la conjunctiv, timpul prezent, persoana I, numărul singular, forma corectă „(eu) să crăp".		

32. **Subliniază forma corectă.**

a) Vrea *să-și coase / să-și coasă* două rochii.
b) E greu *să devii / să devi* un medic bun.
c) Mi-ar plăcea *să batem / să bătem* recordul.
d) Nu vrea *să-i deie / să-i dea* bani pentru înghețată.
e) Îți doresc *să fii fericit / să fi* fericit.
f) *Să fii citit / Să fi citit* mai mult, erai mai cult.
g) *Să știi / Să ști* că perseverența e cheia spre succes.
h) *Să nu fii / Să nu fi* neatent la școală!
i) Nu vrea *să steie / să stea să se uște / să se usuce*.
j) Trebuie *să aibe / să aibă* înțelegere față de voi.
k) Nu vrea *să pieptene / să pieptăne* pisica.
l) Nu există niciun risc *să mă zgârii / să mă zgâriu*.
m) Ar trebui *să nu sufli / să nu suflii* o vorbă despre accident.
n) E supărător *să nu fii sprijinit / să nu fi sprijinit* de către prieteni la necaz.
o) Poate *să vie / să vină* mai târziu la petrecere.

33. Transformă fragmentele următoare, trecând la conjunctiv formele verbale de infinitiv, iar verbele aflate la modul conjunctiv, la infinitiv.

a) „— Totuşi, e adevărat că cititorul trebuie să ştie [...] a vorbi limba cărţii. A vorbi limba cărţii, a se abandona în voia melodiei ei, a se lăsa dus de curent, în loc să-şi risipească forţele vâslind contra mareei. [...] Cartea, prin faptul că este scrisă, a făcut deja un pas mare către noi: e un dar. Acum ne revine nouă să mulţumim pentru amabilitate şi să facem un pas către carte."

(Rui Zink, *Cititorul din peşteră*)

....

....

....

....

....

....

....

b) „— Nu trebuie să-ţi placă totul, ştii? A fi disponibil înseamnă şi a fi vigilent. Capul tău nu-i o ladă de gunoi în care arunci cărţi. Dacă o prăjitură chiar nu-ţi place, o mănânci totuşi? Gândeşte-te bine, ce faci?

— Nu o mănânc... [...]

— Ca să-ţi formezi gustul, ca să capeţi încredere în gustul tău trebuie mai întâi să ţi-l educi."

(Rui Zink, *Cititorul din peşteră*)

....

....

....

....

....

....

....

34. Completează spaţiile libere din textul de mai jos, reprezentând mesajul unui iubitor de carte către un reporter, cu forma corectă de conjunctiv a verbelor scrise între paranteze.

Mi-ar plăcea ca Ana .... (*a avea*) inspiraţie şi .... (*a crea*) un roman palpitant. Cred că şi tu vrei .... (*a susţine*) talentele şi .... (*a scrie*) despre ele. .... (*a fi*, formă negativă) neglijent şi .... (*a întârzia*, formă negativă) la lansarea cărţii ei! Aştept .... (*a umple*) paginile ziarelor cu elogii la adresa ei.

35. Alcătuieşte un enunţ imperativ, în care verbul „a întârzia" să fie la modul conjunctiv, timpul prezent, formă negativă şi un enunţ asertiv, în care verbul „a fi" să fie la modul conjunctiv, timpul prezent, formă afirmativă, persoana a II-a, numărul singular.

....

....

RETINEM!

MODUL CONDIȚIONAL-OPTATIV

▶ Timpul prezent

- timpul prezent al modului condiţional-optativ este alcătuit din verbul auxiliar* „a avea" şi infinitivul verbului de conjugat: *(eu) aş citi, (tu) ai citi, (el/ea) ar citi, (noi) am citi, (voi) aţi citi, (ei/ele) ar citi*;
- forma de persoana I a auxiliarului este „aş", **NU** „aşi / a-şi" etc.;
- toate formele acestui auxiliar („aş", „ai", „ar", „am", „aţi", „ar") se scriu legat şi nu trebuie confundate cu formele „a-i", „a-ţi", „a-şi" alcătuite din „a", marca infinitivului, şi cliticele pronominale „-i", „-ţi", „-şi". Pentru a le deosebi, fii atent la sensul acestora!
- a se compara *Eu **aş face** toate exerciţiile.*, în care verbul la modul condiţional-optativ exprimă o dorinţă şi *Pentru **a-şi face** toate exerciţiile, are nevoie de timp.*, în care verbul „a face" la infinitiv exprimă scopul acţiunii, iar „-şi" este pronume reflexiv;

Atenţie la construirea corectă a condiţional-optativului prezent al verbelor de conjugarea a II-a (terminate în **„-ea"**) care sunt, deseori, încadrate greşit la conjugarea a III-a (terminate în **„-e"**): „ar apărea", **NU** „ar apare", „ar dispărea", **NU** „ar dispare", „ar displăcea", **NU** „ar displace", „ar decădea", **NU** „ar decade", „ar încăpea", **NU** „ar încape", „ar tăcea", **NU** „ar tace";

- cu excepţia câtorva verbe (*a se sfii, a înmii, a prii, a pustii*), toate celelalte se scriu cu un singur **„-i"** la infinitiv. Din moment ce condiţional-optativul prezent se construieşte cu infinitivul verbului de conjugat, vor fi corecte formele: „aş veni", **NU** „aş venii", „aş citi", **NU** „aş citii", „aş privi", **NU** „aş privii" etc.;
- condiţional-optativul are şi forme inverse, folosite mai rar, pentru a exprima o dorinţă sau un blestem (în formule de imprecaţie): ***Duce-m-aş** în lume! **Arde-l-ar** focul să îl ardă! **Vedea-te-aş** împărat!*

▶ Timpul perfect

- timpul perfect al modului condiţional-optativ este alcătuit din auxiliarul cu formele „aş", „ai", „ar", „am", „aţi", „ar", verbul auxiliar „a fi" şi participiul verbului de conjugat;
- verbul „a fi" auxiliar se scrie cu un singur **„-i"**: *(eu) aş fi citit, (tu) ai fi citit, (el/ea) ar fi citit, (noi) am fi citit, (voi) aţi fi citit, (ei/ele) ar fi citit.*

EXERSĂM!

36. Alege varianta corectă.

A. Forma corectă a verbului care completează enunţul „Eu ... să mă apreciezi." este:

a) aşi dori;
b) aş dorii;
c) a-şi dori;
d) aş dori.

B. Seria în care verbele completează corect enunţul „Tu (1) ... toate regulile dacă (2) ... ." este:

a) (1) ai fi respectat, (2) ai fi vrut;
b) (1) a-i fi respectat, (2) a-i fi vrut;
c) (1) ai fii respectat, (2) ai fii vrut;
d) (1) a-i fii respectat, (2) a-i fii vrut.

* În ***Gramatica limbii române pentru gimnaziu (2019)*** se menţionează faptul că originea auxiliarului cu care se formează condiţional-optativul este neclară, fiind posibilă şi provenienţa sa din forme ale verbului „a vrea".

C. Seria în care verbele completează corect enunțul „Mi-(1) .... dacă (2) ... când ți se fac observații." este:
a) (1) ar place, (2) ai tace;
b) (1) ar plăcea, (2) a-i tăcea;
c) (1) ar plăcea, (2) ai tăcea;
d) (1) ar plăcea, (2) a-i tace.

D. Forma corectă a verbului care completează enunțul „Nu m-... să te însoțesc la premiera spectacolului tău." este:
a) aș sfi;
b) aș sfii;
c) aș sfiii;
d) a-și sfii.

E. Seria în care verbele completează corect enunțul „(1) ... ca tu (2) ... acolo, la ceremonia aceea?" este:
a) (1) Ai dori, (2) să nu fii;
b) (1) Ai dorii, (2) să nu fii;
c) (1) Ai dorii, (2) să nu fi;
d) (1) A-i dorii, (2) să nu fii.

E corect ca în DEX!

„Ai ***finalizat*** paharul cu suc?"
În acest context, cuvântul „a finaliza" este utilizat cu sensul de „a termina", fiind alăturat unui cuvânt cu sens concret.

ÎN DEX:
FINALIZÁ, *finalizez,* vb. **I.** Tranz. A duce, a realiza ceva până la sfârșit; a încheia ceva prin atingerea scopului. – Final + suf. *-iza.*

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

37. Subliniază forma corectă.

a) Dacă *ar apărea / ar apare* la spectacol, *aș fi /ași fi* fericită.
b) Mi-*ar displace* / Mi-*ar displăcea* să nu vii la petrecerea mea.
c) *Ai ști / Ai știi* lecțiile dacă ai fi atentă.
d) Dacă *aș tace / aș tăcea, aș fii / aș fi* o lașă.
e) Dacă toți copiii *ar încape / ar încăpea* într-un autobuz, nu *ar veni / ar venii* două.

38. Construiește enunțuri în care formele verbului „a avea" să aibă valorile de mai jos.

a) au (verb predicativ, persoana a III-a plural)

....

au (verb auxiliar la perfect compus, persoana a III-a plural)

....

b) ar (verb predicativ, persoana I singular)

....

ar (verb auxiliar la modul condițional-optativ, persoana a III-a singular)

....

c) ai (verb predicativ, persoana a II-a singular)

....

ai (verb auxiliar la perfect compus, persoana a II-a singular)

....

ai (verb auxiliar la modul condițional-optativ, persoana a II-a singular)

....

d) ați (verb auxiliar la perfect compus, persoana a II-a plural)

....

ați (verb auxiliar la modul condițional-optativ, persoana a II-a plural)

....

39. Enunțurile următoare reprezintă mesajul unui părinte către un profesor. Rescrie-le, corectându-le.

Ași aprecia dacă a-ţi avea mai multă înţelegere faţă de fica mea. Ei i-ar place ca la orele dumneavoastră să zâmbiţi m-ai mult şi săi încurajaţi. Aşa ar venii cu drag la şcoală şi nu sar simţii exclusă.

....

....

....

40. Scrie un text, de 50-70 de cuvinte, în care să foloseşti cel puţin cinci verbe la condiţional-optativ. Textul începe cu:

Dacă aş fi un fluture, ...

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REŢINEM!

VERBE REFLEXIVE. VERBE NEREFLEXIVE

- În limba română există:
  - verbe şi locuţiuni verbale cu reflexiv inerent (*a se mândri, a se teme, a se ramoli, a se întâmpla, a-şi bate joc*);
  - verbe care au o formă reflexivă şi una nereflexivă, dar care se diferenţiază semantic (*a însera* → a petrece seara / *a se însera* → a se face seară; *a cădea* → a pica / *a se cădea* → a se cuveni; *a ajunge* → a sosi / *a se ajunge* → a parveni);
  - verbe care nu sunt reflexive: *a exista, a merita* etc.
- O serie de verbe, care nu sunt reflexive, sunt folosite, incorect, ca reflexive:
  - *Părinţii lui **se divorţează**.* **corect:** *Părinţii lui divorţează.*
  - *Nu **se merită** să faci această investiţie.* **corect:** *Nu merită să faci această investiţie.*
  - ***Mă râd** de glumele tale.* **corect:** *Râd de glumele tale.*
  - *Nu **se rentează** să creşti porci.* **corect:** *Nu rentează să creşti porci.*
  - ***Mă conversez** zilnic cu prietena mea.* **corect:** *Conversez zilnic cu prietena mea.*
  - *Nu **mă risc** să greşesc.* **corect:** *Nu risc să greşesc.*

Observaţie! Unele dintre aceste verbe pot deveni, contextual, impersonale prin reflexivizare, situaţie în care pronumele reflexiv este utilizat **corect:** ***Se râde** mult în această familie.*

VERBELE IMPERSONALE

- Exprimă o acțiune care nu poate fi atribuită unei persoane.
- Nu pot avea subiect personal (*Pe strada voastră* ***s-a întâmplat*** *o nenorocire.*).
- Unele verbe impersonale nici nu acceptă subiectul (***Ninge. Plouă.***).
- Se împart în două categorii:
  - verbe inerent impersonale – cele care sunt impersonale în orice context (***Se cuvine*** *să mă respecți.*);
  - verbe cu valoare impersonală dobândită în context (***Se știe*** *că ești un elev eminent.*).
- Verbele impersonale sunt **unipersonale** (au forme doar de persoana a III-a).
- Verbul „a fi" este, în funcție de context, personal sau impersonal. Când este impersonal, ar trebui folosit exclusiv cu forma de persoana a III-a singular: *Copiii era să cadă.* **NU** *Copiii erau să cadă.* Cuvântul „copiii" este subiectul verbului „să cadă", nu al verbului „a fi" (*Era să cadă copiii*).
- Verbul „a trebui" este folosit cu valoare impersonală la modul indicativ prezent, având forma unică „trebuie" (*Noi* ***trebuie*** *să ajungem la medic. / Ei* ***trebuie*** *să ajungă la medic.*). În schimb, la timpurile trecutului și ale viitorului, la persoana a III-a plural, verbul se acordă cu subiectul, devenind personal: *Ei* ***au trebuit*** *să repete examenul. / Ei* ***trebuiau*** *să citească trei cărți în plus. / Ei* ***trebuiră*** *să învețe mai mult. / Ei* ***trebuiseră*** *să se întoarcă acasă. / Ei* ***vor trebui*** *să învețe în plus.*

VERBELE NEREGULATE

- Sunt cele care nu respectă tiparele de conjugare ale claselor de verbe, având și forme atipice.
- Verbele „a face", „a zice", „a duce" au la modul imperativ formele „fă!", „zi!", „du!". Verbul „a lua" are la indicativ prezent formele „(eu) iau", „(tu) iei", „(el/ea) ia", „(noi) luăm", „(voi) luați", „(ei/ele) iau", iar la imperativ, forma afirmativă „ia" și forma negativă „nu lua". Verbul „a usca" are la indicativ prezent formele „(eu) usuc", „(tu) usuci", „(el/ea) usucă", „(noi) uscăm", „(voi) uscați", „(ei/ele) usucă", iar la imperativ, forma afirmativă „usucă!", respectiv „nu usca!" forma negativă.
- Dintre toate verbele neregulate, verbul **„a fi"** pune cele mai multe probleme de scriere:
  - **formele de indicativ prezent:** *(eu) sunt, (tu) ești, (el/ea) este / e, (noi) suntem, (voi) sunteți, (ei/ele) sunt;*
  - **formele de indicativ imperfect:** *(eu) eram, (tu) erai, (el/ea) era, (noi) eram, (voi) erați, (ei/ele) erau;*
  - formele de imperfect și de indicativ prezent „ești", „este" se scriu cu **„e"**, dar se pronunță **[ĭe]**;
  - **formele de perfect compus:** *am/ai/a/am/ați/au fost;*
  - **perfectul simplu are două serii de forme:** *fui, fuși, fu, furăm, furăți, fură* și *fusei, fuseși, fuse, fuserăm, fuserăți, fuseră;*
  - **formele de mai-mult-ca-perfect:** *fusesem, fuseseși, fusese, fuseserăm, fuseserăți, fuseseră;*
  - **formele de viitor literar** sunt *voi/vei/va/vom/veți/vor fi*, iar cele de **viitor anterior** *voi/vei/va/vom/veți/vor fi fost;*
  - **formele modului imperativ afirmativ** sunt *fii/fiți*, respectiv **negativ** *nu fi/nu fiți;*
  - **formele de conjunctiv prezent** sunt *(eu) să fiu, (tu) să fii, (el/ea) să fie, (noi) să fim, (voi) să fiți, (ei/ele) să fie*, iar pentru **timpul perfect**, forma „să fi fost" la toate persoanele;
  - **formele de condițional-optativ** prezent sunt *aș/ai/ar/am/ați/ar fi*, iar cele pentru **timpul perfect** *aș/ai/ar/am/ați/ar fi fost;*
  - **formele verbale nepersonale:** *a fi* (infinitiv prezent), *a fi fost* (infinitiv perfect), *fiind/nefiind/nemaifiind* (gerunziu), *fost* (participiu).

EXERSĂM!

41. Subliniază forma corectă.

a) Actele *trebuiesc / trebuie* verificate înainte de plecare.
b) Tu *te râzi / râzi* de toţi colegii tăi.
c) Un băiat şi o fată *erau / era* să se piardă prin pădure.
d) *Se merită / Merită* să cumperi fructele şi legumele angro.
e) Eu *eram / era* să cad într-o groapă.
f) Ei *trebuia / trebuiau* să-i care în spate pe ceilalţi răniţi.
g) Nu *risc / mă risc* să iau un împrumut pe care nu-l pot restitui.
h) Tu *urma / urmai* să pleci la Viena.
i) Ei *a trebuit / au trebuit* să returneze cărţile la bibliotecă.
j) Nu *se rentează / rentează* să cultivi porumb în zona noastră.
k) *Uscă-ţi / Usucă-ţi* părul mai repede!
l) Tu *erai / era* să cazi în capcană.
m) Vecinii noştri *divorţează / se divorţează*.
n) Tu *ai trebuit / a trebuit* să alergi până la serviciu.
o) *Mă conversez / Conversez* rar cu bunicii mei.

42. Completează spaţiile libere cu verbele neregulate la modurile şi timpurile indicate între paranteze.

a) .... (*a lua*, imperativ, formă afirmativă, singular) ghiozdanul din bancă şi .... (*a veni*, imperativ, formă afirmativă, singular) acasă!
b) Mi-ar plăcea .... (*a fi*, conjunctiv, timpul prezent, persoana a II-a, singular) punctual.
c) .... (*a fi*, gerunziu, formă negativă) ocupată, am mers în vizită la prietenii noştri.
d) Ele .... (*a trebui*, indicativ, timpul imperfect) să cureţe zilnic sala de clasă.
e) .... (*a duce*, imperativ, formă afirmativă, singular) câinele la veterinar!
f) .... (*a fi*, condiţional-optativ, timpul prezent, persoana a II-a, singular) mândru de mine dacă aş reuşi să progresez?
g) Bunica .... (*a usca*, indicativ, timpul prezent) rufele afară.
h) Când eram tânăr, ... (*a da*, indicativ, timpul imperfect, persoana I, singular) mulţi bani pe nimicuri.
i) .... (*a reface*, imperativ, formă afirmativă, singular) calculele şi concentrează-te asupra problemei!
j) Mihăiţă, verişorul meu, nu vrea .... (*a bea*, conjunctiv, timpul prezent) lapte de vacă.

43. Scrie enunţuri în care verbele „a ajunge", „a cădea" şi „a uita" să fie utilizate, pe rând, cu o formă reflexivă, respectiv cu o formă nereflexivă. Menţionează în paranteză sensul acestora în context.

....
....
....
....
....
....
....

44. **Alcătuiește un enunț imperativ, în care verbul „a usca" să fie la numărul singular, și un enunț asertiv, în care verbul „a lua" să fie la modul indicativ, timpul prezent, persoana I, numărul singular.**

....

....

....

....

REȚINEM!

VERBELE DERIVATE

▶ **Atenție** la scrierea corectă a verbelor derivate cu prefixele **„des-"**/**„dez-"**, respectiv **„răs-"**/**„răz-"**!

▶ Se scrie **„s"** și se pronunță **[s]**:

- în prefixele **„des-"** și **„răs-"** înaintea consoanelor ***[k]*** și ***[č]*** (scrise „c", respectiv „c + e, i"), **f**, **h**, **p**, **t**, **ț** în verbe precum: *a descifra, a desfereca, a deshăma, a despotcovi, a destăinui, a răsciti, a răscoace, a răscula, a răscumpăra, a răsfăța, a răsfrânge, a răsfierbe, a răsfira, a răsfoi, a răstălmăci, a răsturna.*
  Observație! Prefixele **„des-"** și **„răs-"** pierd consoana finală când verbul derivat începe cu **„s"**: *a desăra, a răsuci, a răsufla.*
- în prefixele **„des-"** și **„răs-"** și înaintea consoanei **„z"** în verbe precum: *a deszăpezi, a deszăvorî, a răszice.*

▶ Se scrie **„z"** și se pronunță **[z]**:

- în prefixul **„dez-"** înaintea consoanelor **b**, **d**, **g**, ***[g']*** (scrisă „gh + e, i"), **v**, **m**, **n**, **l**, **r** și înaintea vocalelor în verbe precum: *a dezbobina, a dezdoi, a dezgoli, dezgropa, a dezgusta, a dezinhiba, a dezlănțui, a dezlipi, a dezminți, a dezmoșteni, a deznădăjdui, a dezobișnui, a dezrădăcina, a dezrăsuci, a dezvăța, a dezveli, a dezvinovăți;*
- în prefixul **„răz-"** în verbe precum: *a răzbate, a se răzgândi, a răzjudeca.*

▶ Se scriu cu litera **„î"**, nu cu **„â"**, verbele derivate cu prefixe de la cuvinte care încep cu **„î-"**: *a preîncălzi, a preîntâmpina, a reîmprospăta, a reînnoi, a reîncălzi, a reînființa, a subîmpărți, a subînțelege.*

▶ Se scriu cu doi **„n"** verbele derivate cu prefixul **„în-"**: *a înnădi, a înnămoli, a înnebuni, a înnegri, a se înnegura, a înnobila, a înnoda, a înnoi, a înnopta, a se înnora, a înnoroi.*

Observație! Verbele „a îneca" și „a înota" se scriu cu un singur **„n"**, fiindcă verbul nu e derivat, așadar **„în-"** nu este prefix în aceste cazuri. De asemenea, se scriu tot cu un singur **„n"** și verbele „a înăbuși", „a înăclăi", „a înădiși", în care, conform DOOM[3], nu se mai recunoaște faptul că au fost formate cu prefixul **„în-"** de la niște cuvinte actualmente ieșite din uz.

▶ Se scriu cu **„m"** și nu cu **„n"**, verbele derivate cu prefix, conform regulii (înainte de **„p"** și **„b"** se scrie **„m"**, și nu **„n"**): *a îmbăia, a îmbălsăma, a îmbărbăta, a îmbătrâni, a îmbelșuga, a îmblăni, a îmblânzi, a îmboboci, a îmbogăți, a îmbrățișa, a îmbrobodi, a îmbujora, a îmbulzi, a îmbuna, a îmbunătăți, a împacheta, a împăia, a împăienjeni, a împământeni, a împături, a împânzi, a împerechea, a împietri, a împleti, a împodobi, a împrăștia, a împrejmui, a împrieteni, a se împrimăvăra, a împușca, a împuternici, a împuți, a împuțina.*

VERBELE COMPUSE

▶ În limba română sunt puține verbe formate prin compunere și, conform DOOM[3], se scriu toate într-un singur cuvânt: *a binecuvânta, a binedispune, a binemerita, a binevoi, a se sinucide, a mulțumi.*

▶ **Știai că?**

- Verbul „a mulțumi" este compus din formula de urare „(la) mulți ani!".
- Există și verbe compuse „glumețe" precum „a furlua", „a furgăsi".
- În *Gramatica limbii române pentru gimnaziu* este semnalat faptul că în limba română actuală multe verbe compuse se creează cu ajutorul prefixoidului „**auto-**": *a se autolinişti, a se autofinanța* etc. Alte verbe obținute cu același prefixoid sunt: *a se autoadapta, a se autoadministra, a se autoafirma, a se autoanaliza, a se autoaprecia, a se autocaracteriza, a se autoconserva, a se autodenunța, a se autodemasca, a se autodepăși, a se autodistruge, a se autoeduca, a se autofinanța, a se autoflagela, a se autoironiza, a se automutila, a se autoobserva, a se autopersifla, a se autoregla, a se autosugestiona.*

EXERSĂM!

45. **Alege varianta corectă.**

A. Toate verbele sunt corect scrise în seria:
a) a deslipi, a deshăma;
b) a destăinui, a dezsăra;
c) a dezgusta, a desgoli;
d) a dezvăța, a deszăpezi.

B. Seria în care toate verbele sunt scrise corect este:
a) a desveli, a îmbrățișa;
b) a dezmoșteni, a înneca;
c) a înăbuși, a înota;
d) a înnoroi, a înbogăți.

C. Seria în care niciun verb nu este scris corect este:
a) a îmbuna, a înnebuni;
b) a înegri, a subânțelege;
c) a înnoi, a preîntâmpina;
d) a răscoace, a răzbate.

D. Seria în care verbele completează corect enunțul „Oamenii aceia (1) ... (2) ... vestimentația." este:
a) (1) s-au desvățat, (2) să-și înnoiască;
b) (1) s-au dezvățat, (2) să-și înoiască;
c) (1) s-au desvățat, (2) să-și înoiască;
d) (1) s-au dezvățat, (2) să-și înnoiască.

E. Seria în care verbele completează corect enunțul „Dacă ar fi (1) ... bine, nu s-ar fi (2) ..." este:
a) (1) înotat, (2) înnecat;
b) (1) înnotat, (2) înecat;
c) (1) înotat, (2) înecat;
d) (1) înnotat, (2) înnecat.

E corect ca în DEX!

„Luna aceasta ***a demarat*** cu numeroase probleme."
În acest context, cuvântul „a demara" este utilizat cu sensul de „a începe".

ÎN DEX:
DEMARÁ, *demarez,* vb. I. **1.** Intranz. (Despre autovehicule, motoare etc.) A se pune în mișcare, a porni. **2.** Tranz. A dezlega odgoanele unei corăbii (în vederea plecării). **3.** Intranz. Fig. A-și lua avânt, a porni în viteză. – Din fr. ***démarrer***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

46. Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele din textul următor, preluat dintr-un mesaj al unui tânăr pasionat de înot.

Deși afară *s-a înnorat / s-a înorat* şi părea că *se înoptează / se înnoptează*, nu *m-am răsgândit / m-am răzgândit* şi am plecat la piscină pentru *a mă îmbăia / a mă înbăia*. Apa *m-a bine-dispus / m-a binedispus* şi *am înnotat / am înotat* îndelung. *Mi-am autoreglat / Mi-am auto-reglat* respirația şi *m-am deslănțuit / m-am dezlănțuit*. Portarul *a bine-voit /a binevoit* să mă lase câteva minute peste program. Luna *își răsfrângea / își răzfrângea* argintul şi *mă binecuvânta / mă bine-cuvânta* cu lumina ei.

47. Alcătuieşte un enunț imperativ, în care verbul „a mulțumi" să fie la numărul plural și un enunț interogativ, în care verbul „a reînnoi" să fie la modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a II-a, numărul singular.

....

....

....

....

EXERSĂM VERBUL!
EXERCIȚII FINALE

1. Alcătuieşte enunțuri cu verbul „a reveni" la modurile şi timpurile indicate.

a) modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect, persoana I, numărul plural

....

b) modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a II-a, numărul singular

....

c) modul imperativ, formă afirmativă, numărul singular

....

d) modul condițional-optativ, timpul prezent, persoana I, numărul plural

....

e) modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana I, numărul singular

....

f) modul indicativ, timpul viitor standard, persoana a II-a, numărul singular

....

g) modul conjunctiv, timpul perfect, persoana a II-a, numărul singular

....

h) modul condițional-optativ, timpul perfect, persoana a II-a, numărul singular

....

i) modul conjunctiv, timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular

....

j) modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, numărul plural

....

2. Rescrie enunțurile de mai jos, corectându-le.

- Nu vroia să ieie loc și nu ași fi vrut să o pleznesc.

....

- El va devenii cel mai bun inginer și mi-ar displace să nu-i creem cele mai bune condiții.

....

- Eu aș știi să rezolv toate problemele dacă a-i repeta cu mine.

....

- Făceți-vă toate temele, copii!

....

- Puneți creioanele jos, Mihai!

....

- Nu fă dezordine în cameră!

....

- Trebuie să aibe grijă de noi pentru a fii sănătoși și voioși.

....

- Aș fii știut mai bine dacă învățam pentru lucrarea la matematică.

....

- Mă sfii să-i spun adevărul.

....

- Nu fii neascultător!

....

- El înnoată de la trei ani și an de an și-a înoit stilul.

....

- Să fi harnic pentru ați atinge obiectivele!

....

- El venii la noi cu trenul, iar eu veni cu autobuzul.

....

- Ea va devenii prima și va știi să-și rezolve toate problemele singură.

....

- Cred că mă pomenește cineva, deoarece am început să sughit.

....

- Mi-ar pare rău să nu vi la noi.

....

- Să ști că nu-mi place să fi ca acei chiulangii.

....

- Adă apa și nu fă gălăgie!

....

- Când mă apropiu de casă, se înorează.

....

- El contemplează spectacolul naturii.

....

- Copii, scrie-ţi lecţiile în caiet, iar tu, Mihai, scrieţi numele pe tablă!

- Eu întârziu în fiecare zi la serviciu.

- Matei v-a devenii un electrician bun care v-a ştii să rezolve toate defecţiunile.

- Dacă aş ştii să creiez poezii, mi-ar place să-ţi dedic una.

- Revin-o la noi în echipă să bătem recordul împreună!

- Nu putem ştii adevărul dacă nu încercăm să dezluşim lucrurile.

- Eu citi primele trei pagini, iar Ana le citii pe următoarele două.

- Fi harnic, nu fii indolent!

- Zii lecţia, băiete, nu mai zi prostii!

- Aşi face sport dacă a-i venii cu mine.

- Să fi fericită, iubito!

- Să fii învăţat verbul, nu a-şi fi avut probleme la lucrare.

- Filmul va apare anul acesta pe micile ecrane.

- Monica vroia să aibe toate colecţiile de timbre organizate.

- Deşi sunt foarte mari şanse să nu câştig, mă risc.

- Băteţi-i măr pe adversari, altfel nu ve-ţi primii premiile.

- Adă copilul în casă, nu-l ţine în ploaie!

- Mă sfii de situaţia creeată şi mi-ar pare rău să nu o remediăm.

- Am împăturat toate hainele şi le-am aşezat în dulap.

- Băiatul se uscă pe picioare din cauza dorului de părinţi.

- Ţi-am spus să fi cuminte!

....

- A dorit să-i deie un cadou colegului său de bancă.

....

- Nu i-a cerut nimeni să creze opere de artă.

....

- Vreau ca tu să şti cine este vinovatul.

....

- Eu mă gândi să i-au o ciocolată caldă.

....

- Dacă nu va fi atent, va cade şi se v-a lovi.

....

- Var place dacă a-ţi merge la mare cu prietenii voştri?

....

- Ar fii venit dacă iar fi dat adresa corectă.

....

- Eu a-şi veni la voi dacă m-aţi primii.

....

- Nu-ţi fă probleme, copilo, revin-o la noi!

....

- Mă apropiu de casă cu paşi repezi, fiindcă mi-e frică să nu întârziu.

....

- Mihnea, nu fii distrat, aşa nu vei reuşii să termini treaba!

....

- Ţi-ar place ca părinţii tăi să aibe mai multă răbdare cu voi?

....

- Nu şti să ne previ când întârzi?

....

- Scoteţi-i din sală pe scandalagiii aceia!

....

- Eu veni cu trenul, iar el venii pe jos şi vroia să se odihnească.

....

- Eu mă piepten zilnic.

....

- Noi copserăm trei pâini.

....

- Eu cosei toţi nasturii de la cămaşă.

....

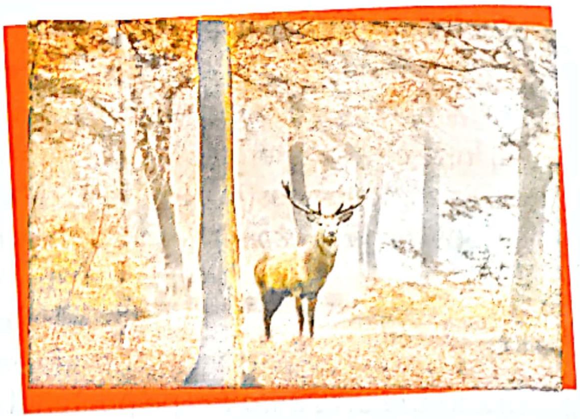
- Afară tună şi trăzneşte.

....

3. Subliniază forma corectă.

a) *Să te strădui / Să te străduiești* mai mult *să afli / să aflii* adevărul!
b) Maria *cotrobăiește / cotrobăie* prin toată casa.
c) Între cei doi tineri *se înfiripă / se înfiripează* o poveste de dragoste.
d) Speranțele noastre de *al găsi / a-l găsi se năruiesc / se năruie*.
e) *Subliniind / Subliniând* cu roșu cuvintele-cheie, vei reține mai ușor informațiile importante.
f) Noi nu vrem *să vă creem / să vă creăm* greutăți.
g) Maria *declanșază / declanșează* o avalanșă de întrebări.
h) Ei *se îngrașe / se îngrașă* pe zi ce trece.
i) *Zări-tu-l-ai / Zăritu-l-ai* pe prietenul meu în mulțimea din fața școlii?
j) Când culegem zmeură *ne zgâriem / ne zgâriăm* pe tot corpul.
k) Voi *veniseți / veniserăți* târziu în seara aceea.
l) *Să nu fii / Să nu fi* arogant!
m) *Ce-s / Ce-i* cu jucăriile acestea împrăștiate prin toată camera?
n) *Trimite-ți-vă / Trimiteți-vă* copiii la *înnot / înot*.
o) Cartea *ia / i-a* adus aminte de tine.
p) Noi *apreciăm / apreciem* efortul depus în acești ani.
q) Nu *du / duce* rufele la curățătorie!
r) *Indentifică / Identifică* corect greșelile!
s) Tu *areți / arăți* pe zi ce trece tot mai bine.
ș) Ție *ții / ți-i* foame?
t) E dureros *să nu fii crezut / să nu fi crezut* de prietenii tăi.
ț) Meteorologul nu putea *prevede / prevedea* furtuna din ziua ce a urmat.
u) Dacă *vi-i / vii* sete, beți apă din izvor!
v) Părinții lui *ne-au înștințat / ne-au înștiințat* despre succesul lui Mircea.
w) El vrea *să ne dăruie / să ne dăruiască* toată averea sa.
x) Mihai nu poate *fii / fi* exmatriculat.
y) *Ia-ți / I-ați* banii și *dute / du-te*!
z) *Duceți-vă / Duce-ți-vă* la ore, nu *neglijeați / neglijați* școala!
a') Bătrânul *îngenunchiază / îngenunchează* în fața domnitorului.
b') Eu *continuu / continui* să citesc cărțile scriitorilor contemporani.
c') Azi *se constituie / se constitue* echipa de volei a școlii.
d') Noi nu *observasem / observaserăm* lipsa voastră de la eveniment.
e') Ai avut grijă *să umplii / să umpli* găleata cu apă proaspătă de izvor.
f') Andrei nu ne *creează / creiază / crează* probleme niciodată.
g') A început *să ploaie / să plouă* mai tare.
h') Copilul *n-ar tace / n-ar tăcea* o clipă!
i') Oare el *va ști / v-a ști / va știi* vreodată adevărul?
j') *I-ar place / I-ar plăcea* și ei *să-i scri / să-i scrii* mai des.
k') *Fii / Fi* demn, nu *fi / fii* laș!
l') Fiecare dintre cei prezenți *vor primi / va primi* câte o diplomă.

4. **Pornind de la imaginea alăturată, scrie un text, de 90-110 cuvinte, în care să relatezi o întâmplare trăită de tine sau de altcineva. În textul tău vei folosi două verbe la timpul perfect compus, două verbe la timpul imperfect, un verb la modul imperativ și unul la condițional-optativ, pe care le vei sublinia.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

5. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante informații pe care le-ai învățat?
2. Ce informații ți-ai clarificat? Care au rămas neclare?
3. De ce nu vei mai greși niciodată scrierea verbelor?
4. Ce greșeală ai auzit frecvent în cercul tău de prieteni?

Pronumele este partea de vorbire flexibilă care substituie (înlocuiește) un substantiv sau evocă (se referă la) participanții dintr-un act de comunicare.

CONTEXT

Citește următorul (con)text.

Mihai se trezește și citește mottoul zilei din calendarul său.

Care consideri că este rolul pronumelor din mottoul zilei?

Ce s-ar modifica dacă am schimba cuvântul „ne" cu „le"?

La ce sau la cine fac referire cuvintele „lor" și „ceilalți"?

Cum ar fi mesajul dacă ar fi fost scris „sar", fără a despărți pronumele de verb?

Cât de important este pronumele în comunicare?

REȚINEM!

PRONUMELE PERSONAL

▶ Pronumele personale „eu", „ea", „el", „ei", „ele" se pronunță cu „i" inițial [ieu], [ia], [iel], [iei], [iele].

▶ **Atenție** la scrierea cliticelor pronominale când se leagă prin cratimă de alte cuvinte! Ele pot sta în fața cuvintelor-suport (***ne**-a încântat, **i**-a înfrumusețat*), după acestea (*zâmbetu-**i**, am zărit-**o**, întâlnindu-**l***) sau pot ocupa o poziție mediană (*văzutu-**l**-ai, mânca-**l**-ar*).

▶ Pronumele personal „însul" (*însa, înșii, însele*) apare precedat de una dintre prepozițiile „întru", „dintru", „printru" (*într-însul, dintr-însa, printr-însele* etc.).

▶ **Atenție** la distincția între pronumele personale „mie", „ție" și structurile „mi-e", „ți-e" formate din cliticele pronominale personale și verbul „a fi" (de exemplu: ***Ție ți-e** dor de noi?*)!

▶ **Atenție** la scrierea construcțiilor formate din verbe la timpul perfect compus sau la modul condițional-optativ și două clitice pronominale: ***i**-ai pregătit-**o**, **i**-ați pregătit-**o**, **v**-a pregătit-**o**, **v**-ați pregătit-**o*** etc.!

▶ Pronumele cu forme neaccentuate așezate după formele verbale nepersonale de gerunziu sau după verbele la modul imperativ se scriu cu cratimă mereu: *privindu-**te**, privindu-**mi-i**, privește-**mă***.

▶ Cliticul pronominal **„ți"** urmează doar după un verb la imperativ de persoana a II-a singular, nu și după verbele la imperativ cu formă de plural; nu confunda cliticul pronominal **„ți"** cu desinența de persoana a II-a plural, specifică verbelor la imperativ: *Strânge-**ți** jucăriile din cameră, Ionele! / **Strângeți** masa, copii!*

▶ Cliticele pronominale se rostesc împreună cu interjecţiile predicative „na", „iată", „iacă", „uite", însă se scriu mereu cu cratimă: ***Na-vă** banii înapoi!*, ***Iată-l** pe Gigel!*, ***Uite-i** pe copii!*.

▶ Asocierea unui pronume personal care exprimă posesia cu un adjectiv pronominal posesiv este pleonastică: ***Mi**-au sosit prietenii **mei**.*; tot pleonastică este şi asocierea unui pronume personal cu adjectivul propriu-zis „propriu": ***L**-a trădat **propriul** lui coleg.*

PRONUMELE PERSONAL DE POLITEŢE

▶ Se scriu cu majusculă (literă mare) toate componentele locuţiunilor pronominale de politeţe: *Alteţa Sa, Excelenţa Sa, Majestatea Sa, Eminenţa Sa, Sfinţia Sa, Domnia Sa.*

▶ În DOOM[3] se face distincţia între locuţiunea pronominală „Domnia Sa", care se scrie cu majuscule, folosită atunci când este adresată unui domnitor sau unui boier, şi pronumele de politeţe compus „domnia-sa", scris cu litere mici, sinonim cu „dumnealui". Tot cu litere mici şi cu cratimă se scriu şi celelalte pronume din aceeaşi serie (*domnia-voastră, domnia-ta, domnia-ei* etc.) care au devenit pronume de politeţe.

▶ Pronumele de politeţe „matale", folosit în limbajul popular şi familiar, este utilizat, incorect, cu marca pleonastică „lui": *gospodăria **lu(i) matale**.*

▶ Întrucât pronumele de politeţe se folosesc pentru a exprima respectul, este importantă corelarea tuturor mărcilor de politeţe; nu este recomandată asocierea pronumelui de politeţe cu un verb la singular (*Dumneavoastră mergi neînsoţit?*) sau cu o formulă colocvială de salut (*Bună! Vă mulţumesc dumneavoastră pentru ajutorul oferit.*).

PRONUMELE REFLEXIV

▶ Folosirea cliticelor **„ni"** şi **„vi"** este incorectă în contexte reflexive: *ni-am adus aminte* (**corect:** ***ne**-am adus aminte*), *vi-o amintiţi* (**corect:** ***v**-o amintiţi*); cliticele **„ni"** şi **„vi"** se folosesc în contexte de tipul: ***ni-l** amintim, **vi-l** dăruim.*

▶ Asocierea pronumelui reflexiv cu valoare posesivă cu un adjectiv pronominal posesiv este pleonastică: ***Şi**-a renovat casa **sa**.*; fac excepţie unele structuri fixate în limbă, de tipul: ***Îşi** vede de viaţa **sa**., **Îşi** vede de treaba **sa**.*

▶ **Atenţie** la scrierea cliticelor pronominale (personale şi reflexive) când sunt înlănţuite: *aducându-**şi-i**, aducându-**şi-l**, aducându-**şi-o**, uite-**ţi-o*** etc.

▶ Pronumele reflexiv **„îşi"** se scrie legat, nu e corectă grafia „î-şi".

Omofonele „a-şi" / „aş" pun probleme de scriere, întrucât după ambele urmează un verb la infinitiv: ***A-şi face** temele zilnic e o povară pentru ea. / Eu **aş face** temele, dar nu am caietul de matematică la mine.*

EXERSĂM!

1. Completează spaţiile libere cu formele neaccentuate potrivite ale pronumelor personale.

a) Pe profesoare ....-am apreciat pentru corectitudine.
b) Copiii .... strigă pe Victor să meargă afară.
c) Mihai .... oferă colegei lui o floare.
d) Paul .... salută pe profesoara lui.
e) Cartea aceea, ...-o împrumuţi mie?
f) Andrei ....-a dat tatălui său carnetul de note.
g) Fetelor, mama ....-a lăudat pe voi!
h) Maşina ....-o cere vouă?
i) Tata ....-a invitat pe directorul muzeului la noi.
j) Diriginta .... va înmâna mie diploma.

2. Alcătuiește propoziții dezvoltate negative în care să folosești corect cliticele pronominale reflexive *-și, își, s-*.

....

....

....

3. Subliniază varianta corectă.

a) Această carte *vi-o* / *v-o* dedic.
b) *M-ai* / *Mai* / *Ma-i* plimbat prin tot orașul.
c) *Î-ți* / *Îți* pare rău pentru greșelile comise?
d) *N-ați* / *Na-ți* jucăriile înapoi!
e) *Îmi* / *Î-mi* iubesc copiii; *privindu-mi-i* / *privindu-mi* realizez cât de mult au crescut.
f) Tema pentru azi *v-ați* / *va-ți* *pregătit-o* / *pregătito*?
g) Părinții mei au o grădină pe care *li-o* / *le-o* îngrijește vecinul meu.
h) Andrei, *pune-ți* / *puneți* telefonul în rucsac, iar tu, Ana, *puneți-l* / *pune-ți-l* în geantă!
i) Datoria lui este de *aş* / *a-şi* duce zilnic copiii la şcoală.
j) Cerceii *ţi-i* / *ţii* / *ţi* dă ţie?
k) *Ţie* / *Ţi-e ţie* / *ţi-e* foame sau sete?
l) *V-a* / *Va* dus *la* / *l-a* cules de fragi cu *ei* / *iei*?
m) Pisica *dumneaei* / *dumneaiei* este bolnavă.
n) Am avut plăcerea de *ai* / *a-i* preda şi fetei tale.
o) Nu *mi-i* / *mi* / *mii* ruşine să muncesc!
p) *Ia-ţi* / *I-aţi* lucrurile de pe masa mea!
q) *Ruga-ţi-i* / *Rugaţi-i* pe vecinii voştri să vă ajute!
r) Pentru *a-ţi* / *aţi* îndeplini toate atribuţiile trebuie să munceşti mult.
s) *Sar* / *S-ar* strădui *mai* / *m-ai* mult dacă *i-ai* / *ia-i* încuraja.
ş) Dacă vreţi mere, *culegeţi-vi-le* / *culege-ţi-vi-le* singuri!

4. Rescrie enunţurile următoare, corectându-le.

a) Î-ţi las cartea, dar mâine adumi-o.

....

b) Mi drag de cei care muncesc.

....

c) Ş-a depus banii săi la bancă.

....

d) Alteţa sa nea onorat cu prezenţa dumneaiei.

....

e) Eu la-şi apăra pe Gigel, chiar dacă sa dovedit l-aş.

....

f) Dacă ţii frig, sigur te v-a încălzi o cană cu ceai.

....

g) Eu ţiam văzut câinele tău când la dus mama ta la veterinar.

....

h) Când nu vi bine, lua-ţi un medicament şi vă v-a trece durerea.

....

i) La cules de pe drumuri şi acum vrea săi i-a averea.

....

j) Pentru ai crede trebuie să nu m-ai mintă.

....

k) Înainte de aşi da seama de greşeală, a fugit de la locul accidentului.

....

l) Bine a-ţi venit l-a teatru, nu ve-ţi regreta alegerea făcută!

....

m) Ştiu că mai bate dacă n-aşi fi sora ta.

....

n) Î-mi caut pixul meu, dar nul găsesc.

....

o) Nu e greu al convinge şi pe el să participe l-a întrecere.

....

p) Trebui săi ducă şi pe copiii să-i într-o excursie.

....

q) Rochia cerută va trimiso mama iei.

....

r) Mingea primită cadou vi-o dau vouă.

....

s) Propriii lor părinţi l-e fac greutăţi.

....

ş) Copii, scoate-ţi-vă caietele pe masă!

....

t) El nu î-şi cere scuze niciodată.

....

ţ) Nu ma supărat, ma dezamăgit, dar î-l voi ierta.

....

u) Opri-ţi-vă din când în când pentru ai vedea pe cei din jurul vostru!

....

v) Andrei mi-a luat umbrela mea şi ma lăsat în ploaie.

....

w) Nu ştiai că neam vândut maşina noastră?

....

x) Copii-i sunt mari şi no mai caută.

....

y) Lăsa-ţi grijile şi lua-ţi o pauză pentru ai răsfăţa pe fiii voştri!

....

z) Am multă încredere întrînsul, ştiu că nu ne v-a dezamăgi.

....

5. Imaginează-ți că ai vizitat recent castelul din imaginea alăturată, prilej cu care ai avut onoarea să întâlnești câțiva membri ai familiei regale. Scrie un text dialogat, de 7-10 replici, în care să utilizezi două locuțiuni pronominale de politețe (formule de reverență), două pronume personale și două pronume reflexive.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL POSESIV

▶ În structura pronumelui posesiv intră articolul posesiv* („al", „a", „ai", „ale", „alor"), care își modifică forma în funcție de genul și numărul substantivului ce denumește obiectul posedat, și o formă specifică a posesivului („meu", „tău", „său", „nostru", „vostru"), care înlocuiește posesorul și își schimbă forma după persoana și numărul posesorului. Articolele posesive se scriu întotdeauna legat: „ai mei", **NU** „a-i mei"*.

▶ Formele de masculin plural ale pronumelui/adjectivului pronominal posesiv de persoana I și a II-a se scriu mereu cu un **„-i"**, nu cu doi **„-i"**: „noștri" / „ai noștri", „voștri" / „ai voștri"; sunt greșite formele „voștrii" / „noștrii".

▶ În limbajul popular și în vorbirea familiară, se folosesc construcțiile formate dintr-un substantiv nearticulat care denumește un grad de rudenie și un adjectiv pronominal posesiv: *soră-**ta**, frate-**meu**, taică-**său**, noră-**mea***. Aceste forme se scriu cu cratimă (nu sunt corecte formele „măsa", „tacsu"), iar cele de genitiv-dativ se scriu cu doi **„-i"**: *soră-**tii**, noră-**mii**, mă-**sii**, vară-**mii*** (nu sunt corecte formele „mă-si", „noră-mi", „vară-mi").

▶ Sunt pleonastice structurile alcătuite dintr-un adjectiv pronominal posesiv și un substantiv sau un pronume în genitiv: *mă-**sa lui**, tac-**su** băiatu**lui***. Pleonastice sunt și construcțiile în care apare atât un adjectiv pronominal posesiv, cât și un clitic pronominal în dativ posesiv: ***Mi**-am dus câinii **mei** la adăpost.*

▶ Adjectivul pronominal posesiv se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină; când substantivul feminin la dativ sau genitiv este nearticulat, adjectivul pronominal posesiv primește articolul posesiv **„a"**, iar când substantivul este la plural, adjectivul posesiv primește

---

* Adresându-ne în primul rând elevilor, considerăm oportună această abordare tradițională. În gramaticile academice se consideră că „al", „a", „ai", „ale" sunt pronume semiindependente, iar „meu", „tău", „său", „nostru", „vostru" adjective pronominale posesive. Se renunță astfel la categoria pronumelui posesiv, păstrându-se doar categoria adjectivului pronominal posesiv.

articolul **„ale"**: *I-am telefonat unei nepoate* ***a mele****.*, **NU** *I-am telefonat unei nepoate* ***ale mele***, **dar** *Le-am telefonat unor nepoate* ***ale mele****.*; **NU** este corectă nici construcția: *I-am dat unei colege* ***a mea***. Sunt admise, în schimb, ambele construcţii, atât cea de plural, cât şi cea de singular, considerându-se că prepoziția **„de"** şi-a pierdut sensul partitiv (având sensul „de felul"): *o prietenă* ***de-ale mele*** */ o prietenă* ***de-a mea***.

▶ Adjectivul pronominal posesiv **„sale"** se referă la un singur posesor: *Mircea şi surorile* ***sale*** *(lui) au recitat minunat.*; **NU** este corectă exprimarea: *Eminescu şi Arghezi, în operele sale, s-au inspirat din folclorul românesc.* Pentru a te referi la mai mulți posesori, vei folosi pronumele personal **„lor"**: *Scriitorii au citit din romanele* ***lor***.

PRONUMELE ŞI ADJECTIVUL PRONOMINAL DEMONSTRATIV

▶ Atât pronumele demonstrativ de apropiere, cât și cel de depărtare au câte o formă care se foloseşte în limba literară standard („acesta", „acela"), respectiv una care se foloseşte în limba populară și în limba literară vorbită („ăsta", „ăla").

▶ Formele fără **„-a"** ale pronumelor demonstrative „ăsta" și „ăla" sunt folosite foarte rar, apar, în special, în cuvinte compuse: *astă-seară, astă-vară*.

▶ Demonstrativele de depărtare „aceea" și „aceia" se confundă adesea, fiindcă sunt omofone; „aceea" este o formă de feminin singular, iar „aceia" este o formă de masculin plural; sunt greșite grafiile „femeia aceia" (**corect:** „femeia aceea"), respectiv „oamenii aceea" (**corect:** „oamenii aceia").

▶ „Aceeași" este o formă de feminin singular, iar „aceiași" o formă de masculin plural. Este corectă forma „aceeași femeie", **NU** „aceiași femeie", respectiv „aceiași băieți", **NU** „aceeași băieți". În schimb, forma de feminin la genitiv și dativ este „aceleia", **NU** „aceleea", respectiv „aceleiași", **NU** „aceleeași".

▶ Pronumele demonstrativ de identitate este compus din pronumele demonstrativ de depărtare și de particula invariabilă „și": *acela + și, aceia + și, aceea + și, acelea + și, aceluia + și, acelora + și, aceleia + și, acelora + și.*

▶ Deși apar atât în exprimarea scrisă, cât și în limba vorbită, sunt incorecte formele: *celălant, cealantă, ceilanți, celelante*; formele corecte sunt: *celălalt, cealaltă, ceilalți, celelalte.*

▶ Ca orice adjectiv, și adjectivul pronominal demonstrativ se acordă în gen, număr și caz cu substantivul regent: *Copilului* ***aceluia*** *nu-i plac fructele., Fetiței* ***aceleia*** *nu-i plac legumele., Băiatului* ***acestuia*** *îi plac pastele., Fetelor* ***ăstora*** *le place sportul.* Nu sunt corecte formulările *copilului acela / fetiței aceea / băiatului acesta / fetelor astea.*

▶ Demonstrativele „cel", „cea", „cei", „cele" se scriu legat: ***Cei*** *din casă sunt copiii vecinei.*

EXERSĂM!

6. Alege varianta corectă.

A. Forma corectă a adjectivului pronominal demonstrativ care completează enunțul „Cântăreței ... i-am cerut un autograf." este:
a) aceea;
b) aceia;
c) aceleea;
d) aceleia.

B. Seria în care adjectivele pronominale completează corect enunțul „Acestei case (1) ... i-am renovat acoperișul împreună cu prietenii (2) ... ." este:
a) (1) ale mele, (2) noștri;
b) (1) a mele, (2) noștrii;
c) (1) a mele, (2) noștri;
d) (1) a mea, (2) noștri.

C. Construcţia care completează corect enunţul „Pretenţiile ... sunt exagerate." este:
a) noră-mi;
b) noră-mii;
c) norămi;
d) norămii.

D. Seria în care adjectivele pronominale completează corect enunţul „La sfârşitul anului (1) ... ne vom reîntâlni cu acei colegi (2) ... ." este:
a) (1) acesta, (2) ai voştri;
b) (1) acestuia, (2) ai voştri;
c) (1) acestuia, (2) ai voştrii;
d) (1) acesta, (2) a-i voştri.

E. Forma corectă a adjectivului pronominal demonstrativ care completează enunţul „I-am donat ... fundaţii averea familiei." este:
a) aceleiaşi;
b) aceleeaşi;
c) aceiaşi;
d) aceeaşi.

F. Seria în care adjectivele pronominale completează corect enunţul „Lucrările unor colege (1) ... au fost apreciate de profesorii (2) ... ." este:
a) a mele, aceia;
b) ale mele, aceea;
c) ale mele, aceia;
d) a mele, aceea.

G. Adjectivul pronominal demonstrativ este utilizat corect în enunţul:
a) Construcţia aceia este impozantă.
b) Fetelor ăstea nu le-am oferit bomboane.
c) La festival au participat aceiaşi artişti de anul trecut.
d) Aceea vecină este foarte amabilă.

H. Pronumele demonstrativ este utilizat corect în enunţul:
a) Ca în fiecare an, au lipsit aceeaşi de la reuniune.
b) Ce-i de acolo nu sunt invitaţii mei.
c) Din păcate, nu au putut veni şi ceilanţi.
d) Părinţii aceia sunt responsabili.

I. Enunţul care nu conţine nicio construcţie pleonastică este:
a) Mi-am dus maşina mea la reparat.
b) O ignoră propriii săi angajaţi.
c) O mătuşă de-a mea este actriţă.
d) Tac-su băiatului este angajatul nostru.

J. Seria în care adjectivele pronominale completează corect enunţul „Copiii (1) ... i-au oferit un adăpost omului (2) ... ." este:
a) voştri, acela;
b) voştrii, acela;
c) voştrii, aceluia;
d) voştri, aceluia.

7. Subliniază forma corectă.

a) Premiantul este *acelaş* / *acelaşi* de anul trecut.
b) I-am înmânat fetei *aceleea* / *aceleia* premiul.
c) Am făcut două exerciţii, *celelalte* / *pe celelalte* le rezolv mâine.
d) I-am dat *aceleiaşi* / *aceleeaşi* fete trofeul.
e) Femeia *aceia* / *aceea* a venit la noi.
f) Băieţii *aceia* / *aceea* sunt vecinii noştri.
g) *Aceiaşi* / *Aceeaşi* femeie a luat premiul.
h) *Aceeaşi* / *Aceiaşi* sportivi au câştigat şi competiţia aceasta.
i) Lucrarea elevului *acesta* / *acestuia* este fără greşeală.
j) *Asta* / *Pe asta* o ştiu de mult.
k) Băiatului *aceluia* / *acela* nu-i place sportul.
l) *Celălant* / *Celălalt* câine era mai afectuos.
m) *Cei* / *Ce-i* care au sosit sunt bunicii mei.
n) *Astă vară* / *Astă-vară* am fost la mare.
o) *A-i* / *Ai* mei sunt oameni cumsecade.
p) Colegii *noştri* / *noştrii* sunt pasionaţi de sport.
q) Cărţile sunt *a* / *ale* mele.
r) Câinii sunt *a* / *ai voştri* / *voştrii*?
s) Alecsandri şi Eminescu au promovat în creaţiile *sale* / *lor* tradiţiile româneşti.
ş) I-am dăruit unei profesoare *ale* / *a* mele un tablou pictat de mine.
t) Acestor maşini *ale* / *a* tale le lipsesc roţile.
ţ) Pisicile sunt *a* / *ale* tale?

8. **Rescrie enunțurile de mai jos, punând adjectivele pronominale/pronumele la plural.**

a) Copilul vostru este un geniu.

....

b) Băiatul acela este student.

....

c) Patronul nostru este înțelegător.

....

d) Jocul este al tău?

....

e) Celuilalt nu i-am dat înghețată.

....

f) Draga mea prietenă, ce mai faci?

....

9. **Transformă enunțurile de mai jos, punând adjectivele pronominale demonstrative/pronumele demonstrative la singular.**

a) Femeilor acelora le plac pisicile.

....

b) Clădirile acelea sunt somptuoase.

....

c) Aceleași studente au fost premiate.

....

d) Le-am dăruit acelorași fete crini albi.

....

e) Tinerilor acestora le-am oferit mâncare.

....

f) Nu le-am dat atenție celorlalte colege.

....

10. **Completează spațiile libere cu pronumele sau adjectivele pronominale demonstrative potrivite în context.**

a) Ne-a displăcut intervenția .... (pronume demonstrativ de depărtare, feminin, singular)
b) Hoții au spart casa .... (adjectiv pronominal demonstrativ de identitate)
c) Domnișoara .... este nepoata mea. (adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare)
d) Miruna a rămas .... copil modest. (adjectiv pronominal demonstrativ de identitate)
e) Părerile .... contează mult pentru mine. (pronume demonstrativ de diferențiere, masculin, plural).

11. **Pornind de la imaginea alăturată, scrie un text descriptiv, de 50-70 de cuvinte, în care să-ți prezinți animalul favorit. În redactarea răspunsului tău, vei utiliza două pronume demonstrative și două adjective pronominale posesive, pe care le vei sublinia.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

PRONUMELE ŞI ADJECTIVUL PRONOMINAL RELATIV

▶ Pronumele relativ are dublu rol în frază:

- în calitate de conector introduce o propoziție subordonată;
- are funcție sintactică în propoziția pe care o introduce (există și situații când acesta îndeplinește funcția sintactică într-o altă propoziție decât cea pe care o introduce).

▶ Clasa pronumelor relative cuprinde un număr restrâns de termeni: „care", „cine", „ce", „câți", „ceea ce" (**pronume relativ compus**), „ce fel de" (**locuțiune adjectivală**).

▶ Pronumele relativ „cine" are formă doar pentru singular, la nominativ-acuzativ are forma „cine", iar la genitiv-dativ are forma „cui".

▶ Pronumele relativ și adjectivul pronominal „care" are la nominativ-acuzativ aceeași formă atât la singular, cât și la plural, însă la genitiv-dativ prezintă distincții de gen la singular: „cărui(a)" / „cărei(a)", iar la plural, are aceeași formă: „căror/a".

▶ Pronumele „ce" și pronumele relativ compus „ceea ce" sunt invariabile (nu-și schimbă forma).

▶ Pronumele relativ „câți" are forme de singular („cât" / „câtă") și plural („câți" / „câte" la nominativ-acuzativ, respectiv „câtor(a)" / „a câți" / „a câte" la genitiv-dativ). Particula **„-a"** face distincția la genitiv-dativ între folosirea **pronominală** (*Nu știu **căruia** să-i dau premiul.*) și cea **adjectivală** (*Nu știu **cărui** elev să-i dau premiul.*).

▶ Când pronumele relativ „care" îndeplinește funcția sintactică de complement direct este însoțit obligatoriu de prepoziția „pe": *Cartea / **pe care** ți-am recomandat-o / este captivantă.* și **NU** *Cartea / **care** ți-am recomandat-o / este captivantă.* De asemenea, este obligatorie reluarea printr-un clitic pronominal personal: *Cartea / **pe care** ți-am recomandat-**o** / este captivantă.*

Observație! Nu este permisă folosirea prepoziției „pe" atunci când complementul direct este un substantiv care denumește inanimate, iar „care" este adjectiv pronominal: *Știu **care** poezie am s-o învăț mâine.* și **NU** *Știu **pe care** poezie am s-o învăț mâine.*

▶ Când îndeplinește funcția de complement indirect, pronumele relativ „care" este dublat de un clitic pronominal: *Aceea este fata **căreia i-**ai dat ondulatorul.*

Atenție la acordul pronumelui relativ „care" la genitiv, atunci când acesta este precedat de articolul „al", „a", „ai", „ale". Acordul se face „în cruce", pronumele relativ acordându-se cu substantivul din propoziția regentă, iar articolul cu substantivul din propoziția subordonată: ***Copiii a căror mamă** a plecat la serviciu sunt nepoții mei.* Pronumele relativ „care" preia genul și numărul substantivului care îl precedă („**copiii**"), iar articolul „al" „a", „ai", „ale" preia genul și numărul substantivului „mamă". Conform regulii, relativul trebuie să aibă forma „căror" (de masculin plural, ca substantivul **„copiii"**), iar articolul forma „a" (de feminin singular, ca substantivul „**mamă**").

▶ În limbajul popular pronumele „care" este folosit, adesea, invariabil, fiind reluat printr-un pronume personal ce ocupă funcția pronumelui relativ: *Tânărul **care** ai discutat **cu el** e băiatul meu.* în loc de *Tânărul **cu care** ai discutat e băiatul meu.*

▶ Nu sunt corecte construcțiile: *Tu ești o persoană care **te îngrijești** de toate. / Eu sunt un soț care **cred** în puterea familiei de a se susține.* Acordul se face, în mod greșit, cu subiectul din regentă și nu cu adevăratul antecedent, substantivul cu funcție de nume predicativ. În aceste construcții, subiectul din subordonată impune forma unică de persoana a III-a singular: *Tu ești o persoană care **se îngrijește** de toate. / Eu sunt un soț care **crede** în puterea familiei de a se susține.*

▶ Norma literară nu acceptă construcțiile populare cu pronumele relativ popular „de": *Fata de-am zărit-o aseară la căminul cultural e frumoasă.*

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL INTEROGATIV

▶ Pronumele interogative apar în enunțuri interogative și sunt omonime cu pronumele relative: „care", „cine", „ce", „cât".

▶ Pronumele interogativ „cine" are pentru genitiv-dativ forma „cui"; nu sunt corecte formele „a lu(i) cine".

▶ Când pronumele interogativ „care" îndeplinește funcția sintactică de complement direct este însoțit obligatoriu de prepoziția „pe": ***Pe care** l-ai zărit?*.

▶ Pronumele interogativ „cine" impune verbului acordul la singular (*Cine dintre ei **a lipsit**?*, **NU** *Cine dintre ei **au lipsit**?*) și este reluat printr-un clitic pronominal cu formă de singular, nu de plural (*Cui **i**-ai spus vestea?*, **NU** *Cui **le**-ai spus vestea?*).

▶ Pronumele interogativ „cine" apare doar în contexte de singular masculin: *Cine a fost **certat**?*, **NU** *Cine a fost **certată**?* sau *Cine au fost **certați**?*.

▶ În enunțurile interogative de tipul ***Ce-i** cu discuțiile acestea?* pronumele interogativ este subiectul, și nu substantivul „discuțiile", așadar verbul „a fi" trebuie folosit cu forma de singular, și nu cea de plural; este greșită construcția ***Ce-s** cu discuțiile acestea?* în care verbul „a fi" este utilizat incorect ca verb personal și este acordat, în mod eronat, cu un fals subiect.

Atenție la acordul adjectivului pronominal interogativ „care" în cazul genitiv și al articolului genitival: ***A cărui** copil este mingea aceasta?* și nu ***Ai cărui** copil este mingea aceasta? **Ale cărui** copil sunt mingile acestea?* și nu ***Ai cărui** copil sunt mingile acestea?*. Adjectivul pronominal interogativ se acordă în gen și număr cu substantivul pe care îl determină: „cărui" (masculin, singular) → „copil" (masculin, singular). Articolul genitival se acordă cu substantivul care arată obiectul posedat, substantiv care îndeplinește funcția de subiect: „a" (feminin, singular) → „mingea" (feminin, singular); „ale" (feminin, plural) → „mingile" (feminin, plural).

EXERSĂM!

12. Subliniază forma corectă.

a) Fata *a cărui / al cărei* tată a dispărut este Maria, prietena mea.
b) Cine *are / au* de câștigat din afacerea aceasta?
c) *A lu' cine / A cui* este bicicleta?
d) Prietenul cu mașina *căreia / căruia* mă plimb este un sportiv talentat.
e) Ești o femeie care *te respecți / se respectă*.
f) Concurenții *pe care / care am premiat / i-am premiat*, mi-au mulțumit.
g) *Care / Pe care* ai făcut-o tu?
h) Cui *le-ai zis / i-ai zis* despre noi?
i) Vecinul *care / pe care* l-ai văzut este medic.
j) *Al / A* cărui elev este această carte?
k) Cine dintre cei prezenți *vor lua / va lua* cuvântul?
l) *Cea ce / Ceea ce* mi-a spus m-a bucurat.
m) Omul *căreia / căruia* i-ai vorbit este tatăl meu.
n) Inginerul *al cărei / a cărui* mamă ne-a îngrijit este unchiul meu.
o) *Care / Pe care* carte mi-o împrumuți?
p) Tu ai fost profesorul care *ai sesizat / a sesizat* primul acest lucru.
q) Colegul în fața *căreia / căruia* stau este foarte amabil.
r) Lecția *care / pe care* am învățat-o ieri a fost interesantă.

s) *Ce-l / Cel* interesează pe el *cei / ce-i* dau eu Mariei?

ș) *Ce-s / Ce-i* cu jucăriile acestea?

t) Eu nu sunt omul care *să cred / să creadă* în minciunile tale.

ț) Nu știu *care / pe care* exercițiu să-l rezolv.

13. Completează spațiile libere cu formele corecte ale pronumelui relativ în genitiv.

a) Scaunul .... spătar s-a rupt era din lemn de cireș.
b) Floarea .... petale s-au ofilit e un trandafir japonez.
c) Apartamentul .... ferestre dau spre stradă a fost renovat de curând.
d) Cărțile .... autori au fost premiați au devenit bestsellere.
e) L-am cunoscut pe pictorul .... tablouri le-am admirat.
f) Pictura .... ramă este aurie îmi place.
g) Iată băieții .... surori sunt soliste.
h) Citesc o poezie .... autor e celebru.
i) Am intrat într-o casă .... pereți erau din sticlă.
j) Am multă încredere în acești copii .... perseverență este de admirat.

14. Alcătuiește un enunț interogativ în care pronumele interogativ „cine" să fie în cazul dativ și un enunț asertiv în care pronumele relativ „care" să fie în cazul acuzativ.

....

....

15. Enunțurile următoare reprezintă mesajul unui părinte către fiul său. Rescrie-le, corectându-le.

Nu mi-ai ascultat sfatul care ți l-am dat. Tu ești un tânăr care crezi în forțele proprii, dar ar fi bine să ții cont și de cea ce î-ți spun oamenii ai cărei experiență de viață este mai bogată. Expediția a căror trasee sunt dificile va fi greu de parcurs fără un ghid căreia să-i ceri ajutorul. Cine vor fi de vină dacă ții se va întâmpla ceva?

....

....

....

....

....

....

....

....

16. Imaginează-ți că ești redactor la revista școlii și ai avut privilegiul de a-l intervieva pe scriitorul tău preferat. Scrie un text, de 7-10 replici, care să conțină 3-4 întrebări și răspunsurile aferente, utilizând două pronume interogative și două pronume relative, pe care le vei sublinia.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

REȚINEM!

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEHOTĂRÂT

▶ Pronumele nehotărât înlocuiește un substantiv fără să dea indicații precise asupra obiectului sau a persoanei denumite de acesta: ***Oricine*** *poate veni la petrecere.*

▶ Pronumele nehotărâte sunt:

- **simple:** *tot, unul, altul, mult, puțin, anume, alde, atare, atât, cutare, niște;*
- **compuse** dintr-un pronumele relativ și unul din formanții „fie-" (*fiecare, fiecine*), „ori-" (*oricare, oricine, oricât*), „și-" (*orișicine, orișice, orișicare*), „oare-" (*oarece*), „-va" (*careva, cineva, ceva, câtva*) sau din pronumele nehotărât „unul" și formantul „vre-" (*vreunul*), respectiv din adjectivul pronominal nehotărât „alt", un pronume nehotărât sau relativ și particula „-va" (*altcineva, altceva*).

▶ Adjectivul pronominal nehotărât **„vreo"** se scrie legat întotdeauna, nu este corectă grafia „vre-o".

▶ Există și locuțiuni pronominale nehotărâte (*Se poate întâmpla* ***cine știe ce***.) care nu trebuie confundate cu grupările libere (***Cine știe ce*** *lecție trebuie citită?*).

▶ Atunci când îndeplinește funcția sintactică de subiect, pronumele nehotărât „fiecare" impune verbului acordul la singular: *Fiecare dintre ei va semna petiția.*, **NU** *Fiecare dintre ei vor semna petiția.*; același comportament îl are și pronumele nehotărât „cutare": *Cutare a plecat.*, **NU** *Cutare au plecat.*

▶ Pronumele nehotărât apozițional se izolează de restul enunțului prin virgule: *Eu,* ***unul,*** *nu cred în dreptatea făcută cu pumnul.*

▶ Gruparea pronominală **„unul"** + **prepoziție** + **„celălalt"** se folosește exclusiv când participanții la acțiune sunt doi: *Andrei și Mihai sunt prieteni. Ei se susțin* ***unul pe celălalt***.; când sunt mai mulți participanți la acțiune, este recomandată gruparea **„unul"** + **prepoziție** + **„altul"**: *Andrei, Mihai și Paul sunt prieteni. Ei se susțin* ***unul pe altul***.; așadar, nu e corectă formularea *Andrei, Mihai și Paul sunt prieteni. Ei se susțin unul pe celălalt.*

▶ Este greșită formularea: *Aceasta este* ***una*** *dintre avantajele practicării sportului.* (**corect:** *Acesta este unul dintre avantajele practicării sportului.*); pronumele aflate în relație cu substantive de genul neutru se acordă conform următoarei reguli: dacă pronumele este la singular, se acordă la masculin, iar dacă pronumele este la plural, se acordă la feminin.

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEGATIV

▶ Pronumele negativ evocă în discurs o entitate prezentată ca inexistentă, fiind folosit doar în enunțuri negative.

▶ Pronumele negative sunt:

- **simple:** *nimeni, nimic;*
- **compuse:** *niciunul* (compus din adverbul „nici" și pronumele nehotărât „unul").

▶ Pronumele negativ „nimeni" apare numai în contexte de masculin singular: ***Nimeni** nu a fost **cercetat***. și **NU *Nimeni*** *nu au fost **cercetați***.

▶ Pronumele negativ „nimeni" are două forme de caz: nominativ-acuzativ (*N-a plecat **nimeni** la mare.*) și genitiv-dativ (*N-am dat **nimănui** bomboane.*).

▶ În limbajul popular se folosesc și formele „nimenea" și „nime", dar ele nu sunt acceptate de limba literară; tot în registrul popular, dativul pronumelui „nimeni" se construiește cu prepoziția „la" + forma de nominativ-acuzativ a pronumelui: *N-am cerut **la nimeni** nimic.*

▶ Pronumele negativ „nimic" se folosește numai în contexte de masculin singular și este invariabil morfologic; în limbajul popular se folosesc și formele „nimica", respectiv „nemica".

▶ Spre deosebire de celelalte pronume negative, pronumele „niciunul" are forme diferite în funcție de gen (*niciunul → niciuna, niciunii → niciunele*), de număr (*niciunul → niciunii, niciuna → niciunele*) și de caz (nominativ-acuzativ: *niciunul, niciuna, niciunii, niciunele*; genitiv-dativ: *niciunuia, niciuneia, niciunora*).

▶ Formele pronumelui și ale adjectivului pronominal negativ „niciun(ul)" se scriu legat: ***Niciunul** nu și-a făcut tema.* / ***Niciun** copil nu și-a făcut tema.*

Observație! Atunci când segmentele componente au alte valori morfologice, se scriu în două cuvinte:

- **conjuncția „nici" + pronume nehotărât/adjectiv pronominal nehotărât**: *Nu-i place **nici unul**, **nici altul**.*
- **conjuncția „nici" + numeral**: *Nu dorea să cumpere **nici o** floare, **nici două**.*
- **conjuncția „nici" + articol nehotărât**: *Andrei nu e un neputincios, **nici un** elev eminent.*

▶ Pronumele negativ „nimeni", când îndeplinește funcția de subiect, impune formă de singular verbului cu funcție de predicat; nu este corectă formularea: ***Nimeni** dintre cei prezenți **nu au râs***. (**corect**: ***Nimeni** dintre cei prezenți **nu a râs***.); dacă pronumele negative „nimeni" și „nimic" sunt coordonate, impun tot formă de singular, și nu de plural, verbului cu funcție de predicat: ***Nimeni și nimic** nu mă poate opri din învățat.*

ADJECTIVUL PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

▶ Adjectivul pronominal de întărire are rolul de a preciza (de a întări) numele obiectului determinat, însoțind un pronume (*Ea **însăși** a semnat cererea.*) sau un substantiv (*Directoarea **însăși** a semnat cererea.*).

▶ Adjectivele pronominale de întărire sunt compuse din pronumele personale „însu-", „însă-", „înși-", „înse-", care marchează, prin desinențe, genul, numărul și cazul, și cliticele pronominale „-mi", „-ți", „-ne", „-vă", „-și", „-le", care marchează persoana.

▶ Adjectivul pronominal de întărire se acordă în gen, număr și caz cu regentul său: ***Autoarei înseși** i-am cerut un autograf.* / ***Lui însuși** i-am cerut permisiunea.*

Observație! În vorbirea neîngrijită există tendința de a folosi formele „însuși" / „însăși" pentru toate persoanele și numerele: ***Tu însuși** ai semnat contractul.* (**corect**: ***Tu însuți** / **însăți** ai semnat contractul*).

▶ Vorbitorii actuali tind să înlocuiască adjectivele pronominale de întărire cu adverbul „chiar": ***El însuși** a venit la petrecere.* → ***Chiar el** a venit la petrecere.*

Observație! Adjectivele pronominale de întărire nu pot fi substituite cu adverbul „chiar" când intră în structura expresiilor reflexive: *Mereu a avut încredere în **el însuși**.*

Formele adjectivului pronominal de întărire:

▶ **Masculin nominativ-acuzativ și genitiv-dativ**

	Singular	Plural
persoana I	eu/mie **însumi**	noi/nouă **înșine**
persoana a II-a	tu/ție **însuți**	voi/vouă **înșivă**
persoana a III-a	el/lui **însuși**	ei/lor **înșiși**

▶ **Feminin nominativ-acuzativ**

	Singular	Plural
persoana I	eu **însămi**	noi **însene**
persoana a II-a	tu **însăți**	voi **înseva**
persoana a III-a	ea **însăși**	ele **însele/înseși**

▶ **Feminin genitiv-dativ**

	Singular	Plural
persoana I	mie **însemi**	nouă **însene**
persoana a II-a	ție **inseți**	vouă **înseva**
persoana a III-a	ei **înseși**	lor **înseși**

EXERSĂM!

17. Stabilește cine comunică în următorul dialog: două fete, doi băieți sau o fată și un băiat? Justifică-ți răspunsul.

— Ștef, e foarte gustoasă mâncarea ta! Ai preparat-o tu însuți?

— Da, Cris! Dar rețeta e simplă și nu durează mult să faci această mâncare. Ai putea să o gătești și tu însăți!

....

....

18. Completează spațiile libere cu adjectivele pronominale de întărire potrivite.

a) Ea .... m-a încurajat să continui proiectul.

b) Andrei se bizuie doar pe el ....

c) Andreea, dicționarul îți trebuie ție ....?

d) Angajații au discutat cu .... directorul instituției.

e) Băieții .... au semnat contractul cu echipa câștigătoare.

f) Ele .... participă la acțiunile de voluntariat.

g) Ionele, ți-am dat ție .... caietul!

h) Doamnelor, fiți voi .... susținătoarele noastre!

i) Ei .... i se părea că a greșit la test.

j) Dragul meu, pe tine .... să fii nervos!

k) .... prezența ei este o onoare pentru noi.

l) Mihai a fost premiat de .... președintele țării.

m) I-am explicat Mariei .... unde nu a procedat corect.

n) Fetelor, nouă .... ne-am făcut o favoare.

o) Maria se acuză pe ea .... de cearta iscată.

19. Subliniază varianta corectă.

a) Fiecare dintre ei *au gustat / a gustat* câte o prăjitură.
b) Ne-am trădat *însăşi prin reacţia / prin însăşi reacţia* noastră nepotrivită.
c) *Nici unul / Niciunul* n-a lipsit de la şedinţă.
d) *Însăşi / Însuşi* bunul meu amic a votat contra mea.
e) Nu-mi trebuie *nimica / nimic* din acest magazin.
f) Unii dintre voi *veţi fi / vor fi* premiaţi.
g) Tu *însuţi / însăţi* ai mărturisit că eşti o fată răsfăţată.
h) Nimeni şi nimic *nu mă poate / nu mă pot* convinge să renunţ.
i) Ai văzut *vreo / vre-o* fată la şcoală?
j) Niciunul dintre voi *nu aţi vrut / nu a vrut* clătite cu dulceaţa.
k) Nu i-i drag *nici unul / niciunul*, nici altul.
l) *Însăşi / Înşişi* părinţii copiilor au semnat petiţia pentru salvarea animalelor.
m) Ana, Maria şi Andreea sunt prietene şi se susţin una *pe cealaltă / pe alta*.
n) *Nimeni / Nimenea* nu a fost de acord cu propunerea ta.
o) N-am cerut *la nimeni / nimănui* ajutorul.
p) Tudor nu e un curajos, *nici un / niciun* fricos fără pereche.
q) *Aceasta este una / Acesta este unul* dintre avantajele practicării acestei meserii.
r) *Oricare / Pe oricare* o poţi duce la şcoală.
s) Pe mine *însumi / însămi* m-au făcut să mă îndoiesc de decizia luată.
ş) Maria, ţie *însăţi / înseţi* ţi-au cerut împrumutul, nu-i aşa?

20. Alcătuieşte un enunţ asertiv în care pronumele negativ „niciunul" să fie în cazul genitiv şi un enunţ interogativ în care pronumele nehotărât „fiecare" să fie în cazul nominativ.

....
....

21. Imaginează-ţi că ai fost invitat la o lansare de carte. Scrie, în 50-70 de cuvinte, un mesaj de mulţumire adresat organizatorilor, în care vei folosi un pronume nehotărât, un adjectiv pronominal negativ şi un adjectiv pronominal de întărire.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

EXERSĂM PRONUMELE!
EXERCIȚII FINALE

1. Rescrie enunțurile următoare, corectându-le.

a) A-i noştrii le poartă a lor tăi aceeaş admirație.

....

....

b) Fata aceia ia văzut pe băieții aceea l-a vecini ceilanți.

....

c) Ea v-a veni la voi mâine.

....

d) Sa spălat pe mâini, apoi sa şters cu prosopul.

....

....

e) Bunica s-a ia spus multe povești.

....

f) Ea va certat.

....

g) Am întâlnito la magazin.

....

h) Î-mi plac cărțile, iar ție î-ți plac jocurile.

....

i) George sa umplut de praf şi lau certat părinți săi.

....

....

j) Mie frică săți spun adevărul.

....

k) Î-ți dai seama că am mâncat toate ciocolățile?

....

....

l) Sau dus acasă s-au la bunici iei?

....

m) Tu puneți cartea pe masă!

....

n) Î-mi plac copii cuminți.

....

o) Mai văzut l-a film ieri?

....

p) Văzut-u-lai pe David în parc?

....

q) Va scris în fiecare zi.

....

r) Ți-e ție sete?

....

s) Fii noştrii sunt copii aceia care i-ai văzut în curtea aceia.

....

....

ş) Fetei însăşi i-am oferit acel tablou al cărei ramă este frumoasă.

....

....

t) Acelaş elev la lovit pe Luca.

....

ţ) Fata aceia este fica noastră.

....

u) Aceeaşi vecini au făcut scandal şi Cosmin însăşi i-a reclamat.

....

....

v) Ea însuşi a semnat contractul.

....

w) Biletul care ni l-ai arătat era fals şi noi l-am dat băiatului acela.

....

....

x) Fata a căror părinți au dispărut e vecina alor noştrii.

....

....

y) Cine dintre ei au greşit?

....

z) Fiecare au ales ceva pentru a duce acasă.

....

a') Maşinile ale cărei culoare este deschisă se observă mai uşor în trafic.

....

....

b') Părinții noştrii îi preferă pe copii aceea care sunt modeşti.

....

c') Băiatului acela i-a semnat cererea directorul însăşi.

....

....

d') Ele înşişi au mers în excursie.

....

e') Am citit romanul care l-am cumpărat ieri de la librărie.

....

....

f') Am un vecin a căror fete sunt profesoare.

....

g') Elenei însuşi nui place să ţină discursul.

....

h') A noastre surori sunt prietene.

....

i') Mânca-ia-r mama de copiii destepţi!

....

j') N-aţi geanta înapoi, nu-mi mai trebuie!

....

k') Aceştia sunt fii soră-mi!

....

l') Pentru al determina să înveţe, ia-şi da orice!

....

2. Alege varianta corectă.

A. (1) ...-o amintiţi pe eleva (2) ... eminentă?
a) (1) V, (2) aceia;
b) (1) Vi, (2) aceea;
c) (1) Vi, (2) aceia;
d) (1) V, (2) aceea.

B. Nu (1) ... cunoscut pe adversarii (2) ... .
a) (1) i-am, (2) voştrii;
b) (1) ia-m, (2) voştri;
c) (1) i-am, (2) voştri;
d) (1) ia-m, (2) voştri.

C. Pentru (1) ... da seama unde a greşit, trebuie să ţină cont de sfatul (2) ... .
a) (1) a-şi, (2) aceleea;
b) (1) aşi, (2) acelea;
c) (1) aş, (2) aceleia;
d) (1) a-şi, (2) aceleia.

D. (1) ... directoarea te-a felicitat pentru rezultatele (2) ... le-ai avut la competiţii.
a) (1) Însăşi, (2) care;
b) (1) Însuşi, (2) care;
c) (1) Însăşi, (2) pe care;
d) (1) Însuşi, (2) pe care.

E. (1) ... lucrurile şi pleacă la cine te (2) ... primi.
a) (1) Ia-ţi, (2) vor;
b) (1) Ia-ţi, (2) va;
c) (1) I-aţi, (2) va;
d) (1) Ia-ţi, (2) v-a.

F. N-ai făcut (1) ... toată ziua şi ai (2) ... atitudine dispreţuitoare.
a) (1) nimic, (2) aceeaşi;
b) (1) nimic, (2) aceiaşi;
c) (1) nimica, (2) aceiaşi;
d) (1) nimica, (2) aceaşi.

G. Pantofii (1) ... sunt (2) ... ?
a) (1) aceea, (2) ai voştri;
b) (1) aceia, (2) ai voştrii;
c) (1) aceea, (2) ai voştrii;
d) (1) aceia, (2) ai voştri.

H. Cărţile de pe banca elevului (1) ... sunt (2) ... ?
a) (1) aceluia, (2) ale tale;
b) (1) acela, (2) ale tale;
c) (1) aceluia, (2) a tale;
d) (1) acela, (2) a tale.

I. Fiecare dintre fetele voastre (1) ... avea şansa de (2) ... etala toaletele.
a) (1) vor, (2) a-şi;
b) (1) va, (2) aş;
c) (1) vor, (2) aş;
d) (1) va, (2) a-şi.

J. Doamna (1) ... copii (2) ... mustrat e profesoara ta de franceză.
a) (1) a cărei, (2) i-ai;
b) (1) ai cărei, (2) i-ai;
c) (1) a căror, (2) ia-i;
d) (1) ai cărei, (2) ia-i.

K. Ce- (1) ... cu vorbele acestea, nu (2) ... ruşine?
a) (1) s, (2) ţi-i;
b) (1) i, (2) ţi;
c) (1) s, (2) ţii;
d) (1) i, (2) ţi-i.

L. (1) ... place geanta (2) ... ai primit-o de la colegii tăi?
a) (1) Îţi, (2) care;
b) (1) Î-ţi, (2) pe care;
c) (1) Î-ţi, (2) care;
d) (1) Îţi, (2) pe care.

M. (1) ... n-a făcut exercițiul (2) ... rezolvare era dificilă.
a) (1) Nici unul, (2) a cărui;
b) (1) Niciunul, (2) a cărui;
c) (1) Nici unul, (2) a cărei;
d) (1) Niciunul, (2) al cărei.

N. Nu știu ce (1) ... făcut să-i dea unei prietene (2) ... toate cărțile din bibliotecă.
a) (1) la, (2) a mele;
b) (1) l-a, (2) a mele;
c) (1) l-a, (2) ale mele;
d) (1) la, (2) a mea.

O. (1) ... (2) ... spus a fost interesant.
a) (1) Cea ce, (2) v-a;
b) (1) Ceea ce, (2) v-a;
c) (1) Ceea ce, (2) va;
d) (1) Cea ce, (2) va.

P. (1) ... avea (2) ... cerință la lucrare.
a) (1) Veți, (2) aceiași;
b) (1) Ve-ți, (2) aceeași;
c) (1) Veți, (2) aceeași;
d) (1) Ve-ți, (2) aceiași.

Q. Andrei, (1) ... numele pe lucrare, iar restul (2) ... evaluările!
a) (1) scrie-ți, (2) aduceți;
b) (1) scrieți, (2) aduce-ți;
c) (1) scrieți, (2) aduceți;
d) (1) scrie-ți, (2) aduce-ți.

R. Mama (1) ... sacrificat pentru (2) ... face totul pe plac.
a) (1) s-a, (2) ai;
b) (1) s-a, (2) a-i;
c) (1) sa, (2) ai;
d) (1) sa, (2) a-i.

S. Nimeni dintre cei prezenți (1) ... ripostat și asta (2) ... convine.
a) (1) n-au, (2) îmi;
b) (1) n-a, (2) î-mi;
c) (1) n-au, (2) î-mi;
d) (1) n-a, (2) îmi.

Ș. Nu (1) ... invitat la ziua ta, dar nu (2) ... supărat pe tine.
a) (1) mai, (2) m-am;
b) (1) m-ai, (2) m-am;
c) (1) mai, (2) mam;
d) (1) m-ai, (2) mam.

3. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....
....
....
....
....
....
....
....
....

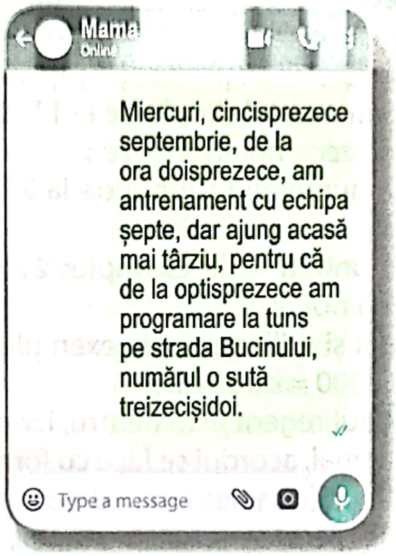
REFLECTĂM!

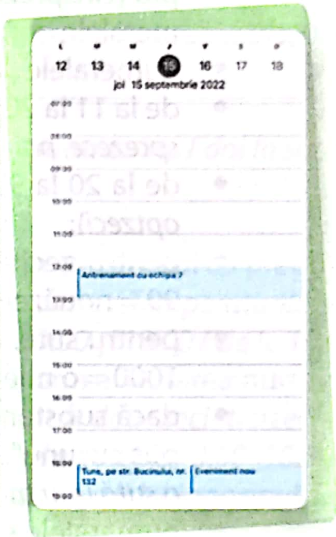
1. Care sunt cele mai importante lucruri pe care le-ai învățat?
2. Ce noțiuni ți-ai clarificat și ce aspecte ți-au rămas neclare?
3. Ce greșeli obișnuiai să faci, iar acum ești convins că nu le vei repeta?
4. Ce erori de utilizare a pronumelui/adjectivului pronominal ai sesizat în cercul tău de prieteni?

Numeralul este partea de vorbire flexibilă care exprimă un număr sau ordinea obiectelor într-o serie numerică.

CONTEXT

Mihai se uită în calendarul său din telefon și îi transmite mamei mesajul alăturat.

În ce mod a transpus Mihai datele din calendarul său?

Care numerale sunt utilizate incorect? De ce crezi că le-a folosit în acest mod?

De câte ori folosești numeralul în comunicarea ta de zi cu zi? Te gândești adesea cum se scrie un cuvânt? Dacă într-un singur cuvânt sau în cuvinte separate?

REȚINEM!

- Numeralele pot fi:
  - **simple**;
  - **compuse.**
- **Numeralele compuse** se scriu:
  - într-un cuvânt:
    - **numeralele cardinale**: seriile cu prepoziția „spre" (*unsprezece, șaisprezece*) și unele serii formate prin subordonare (*douăzeci, cincizeci*);
    - **numeralele ordinale:** *dintâi*, seriile *al unsprezecelea, al douăzecilea*.
  - în cuvinte separate:
    - **numeralele cardinale:** seriile *douăzeci și unu, o sută, două sute, o mie, un milion, o sută unu;*
    - **numeralele ordinale** corespunzătoare celor cardinale din seriile date: *al o sutălea, al două sutelea, al o mielea, al un milionulea, al douăzeci miilea.*
- **Numerale cardinale**
  - numeralul cardinal „unu" se scrie fără **„-l"** la final (de exemplu: *Doi au venit,* **unu** *a plecat.*); se scrie cu **„-l"** pronumele nehotărât (de exemplu: **Unul** *a venit,* **altul** *a plecat.*);
  - numeralul are forma „unul" în îmbinări de cuvinte precum: *unul și unul, de unul singur, toți până la unul;*

- numeralele „unu” și „doi” și compusele acestora variază în gen: *o sută unu lei / o sută una lire, douăzeci și doi de băieți / douăzeci și două de fete;*
- numeralele „doi” și compusele cu „doi” se acordă în gen cu substantivul pe care îl însoțesc (*doi câini / două pisici, doisprezece băieți / douăsprezece fete, secolul al doisprezecelea / clasa a douăsprezecea*); există situații în care acestea nu se acordă în gen cu substantivul pe care îl însoțesc: *Zece plus doi fac doisprezece.*, **NU** „douăsprezece”, *A luat nota 2. (doi), Stă în camera 12. (doisprezece), Găsiți exercițiul la pagina 122. (o sută douăzeci și doi);*
- sunt corecte formele: „paisprezece”, „șaisprezece”, „șaizeci”, pronunțările în tempo rapid [činsprezece] și [činzeci] pentru numeralele compuse cu „cinci”, precum și în numeralele ordinale corespunzătoare;
- numeralele „17” și „18” se pronunță „șaptesprezece”, „optsprezece”;
- de la 11 la 20: numeralul simplu de la 1 la 9 + prepoziția „spre” + numeralul „zece” (*unsprezece, paisprezece, nouăsprezece*);
- de la 20 la 99: numeralul simplu de la 2 la 9 + substantivul „zeci” (*douăzeci, șaizeci, optzeci*);
- pentru zeci și unități – de exemplu: 21 = douăzeci și unu, 34 = treizeci și patru, 99 = nouăzeci și nouă;
- pentru sute, mii și milioane – de exemplu: 100 = o sută, 220 = două sute douăzeci, 1000 = o mie, 2000 = două mii;
- dacă substantivul regent este neutru, iar numeralul cu valoare adjectivală este compus cu „unu” la final, acordul se face cu forma de masculin (*douăzeci și unu de tablouri, o sută unu tablouri*);
- numeralele sub „zece” se scriu, în general, în cuvinte (de exemplu: *Alfabetul limbii române are **31** de litere, dintre care **nouă** sunt litere-vocale.*);
- după numeralele egale sau mai mari de „douăzeci”, substantivele la care se referă trebuie precedate de prepoziția „de”: *șaptezeci de noi cazuri, o mie patruzeci și opt de candidați;*
- în construcțiile de tipul „acele / aceste / câteva milioane / câteva zeci de kilometri”, acordul adjectivului pronominal se face cu substantivul „zeci”, nu cu determinantul acestuia;
- cuvintele „zeci”, „sută” → „sute”, „mie” → „mii” sunt substantive, pentru că exprimă „o mulțime”, și nu un număr.

▶ **Numerale ordinale**

- variază după gen: *primul / prima, a patra elevă / al patrulea elev;*
- formele compuse se obțin:
  - la masculin: „al” + numeral cardinal + „-lea” (*al doilea, al treilea, al cincilea, al optulea, al douăzeci și unulea*);
  - la feminin: „a” + numeral cardinal + „-a” (*a doua, a treia, a cincea, a opta, a douăzeci și una*).
- pentru indicarea primei zile a fiecărei luni trebuie folosit numeralul ordinal și nu cel cardinal: *Întâi Decembrie, Întâi Mai,* **NU** *Unu Decembrie, Unu Mai;*
- normele actuale acceptă la femininul nearticulat al numeralului ordinal „întâi” postpus substantivului și forma „întâia”: *clasa întâi / întâia.*

▶ **Exprimarea datei**

- pentru indicarea lunii se folosește numeralul ordinal, iar pentru an, numeralul cardinal;

- pentru indicarea zilei se pot folosi ambele tipuri de numerale, astfel:
  - numeralul ordinal masculin pentru prima zi a lunii: *01.03 → întâi a treia / întâi martie (nu unu a treia)*;
  - numeralul cardinal pentru toate celelalte zile ale lunii: *07.03 → șapte a treia;*
  - pentru zilele de 21 și 31 ale lunilor se folosește forma de masculin a numeralului: *21 aprilie → douăzeci și unu aprilie, 31 iulie → treizeci și unu iulie;*
  - pentru zilele de 2, 12, 22 ale lunilor se pot folosi fie formele de masculin, fie cele de feminin: *02 mai → doi / două mai, 12 mai → doisprezece / douăsprezece mai, 22 mai → douăzeci și doi / douăzeci și două mai.*

▶ **Exprimarea orei**

- în formulele de exprimare a orei, numeralele cardinale se scriu cu cifre arabe: 01:00 → ora unu; 02:00 → ora două; 12:00 → ora douăsprezece.

▶ **Exprimarea procentelor**

- „sută" și „procent(e)" fiind echivalente, nu trebuie folosite împreună: *2% / doi la sută / două procente,* **NU** *două procente la sută.*

▶ **Exprimarea aproximației**

- aproximația, în interiorul unor limite numerice, se redă fie prin construcții cu prepoziții (de exemplu: *S-au prezentat* ***între*** *douăzeci* ***și*** *treizeci de persoane. / Temperaturile minime se vor situa* ***între*** *2* ***și*** *4 grade. / Magazinul e deschis* ***între*** *10:00* ***și*** *18:00 /* ***de la*** *10:00* ***la*** *18:00. / Plec la mare* ***de la*** *1* ***(până) la*** *31 iulie.*), fie, în scris, prin alăturarea numerelor, despărțite prin linie de pauză (de exemplu: *S-au prezentat douăzeci–treizeci de persoane. / Temperaturile minime vor fi de 2–4 grade., Magazinul e deschis 10:00–18:00. / Concediu 1–31 iulie*), dar nu prin combinarea celor două procedee (**NU**: *Magazinul deschis între 10–18*).

Atenție!

- valoarea de genitiv se exprimă cu ajutorul prepoziției **„a"**: *votul* ***a*** *doi senatori;*
- valoarea de dativ se exprimă cu prepoziția **„la"**: *A dat note* ***la*** *doi elevi.*;
- când sunt redate cu cifre romane sau arabe, numeralele ordinale trebuie precedate de particula **„al"** / **„a"** și urmate de **„-lea"** / **„-a"**: ***al*** *X****-lea***, ***a*** *10****-a***;
- „sută", „mie", „milion", „miliard" sunt substantive care intră în componența unor numerale compuse: *o sută, două mii, trei milioane, două miliarde;*
- numeralele ordinale scrise cu cifre și litere nu se despart la capăt de rând în locul în care apare cratima;
- cifrele romane: V (5), X (10), XL (40), L (50), LX (60), XC (90), C (100), CD (400), D (500), DC (600), CM (900), M (1000).

EXERSĂM!

1. Scrie cu litere numeralele cardinale corespunzătoare cifrelor date.

a) 12 – ....
b) 14 – ....
c) 16 – ....
d) 17 – ....
e) 18 – ....
f) 20 – ....
g) 60 – ....
h) 81 – ....
i) 102 – ....
j) 445 – ....

k) 978 – ....
....

l) 1109 – ....
....

m) 1783 – ....
....

n) 1986 – ....
....

o) 20.041 – ....
....

p) 34.257 – ....
....

2. Scrie cu litere următoarele numerale, respectând acordul cu substantivul regent.

a) Mâine va fi 12 decembrie.
....

b) Prietenia noastră durează de 12 ani.
....

c) Te rog să vii astăzi la ora 12!
....

d) Deschideți cartea la pagina 12.
....

e) Ai venit cu 12 minute întârziere.
....

f) Un an are 12 luni.
....

g) Ne întâlnim în centrul orașului la ora 12.
....

h) Doamna Anghel locuiește la numărul 12.
....

3. Subliniază variantele corecte.

a) unsprezece / unisprezece / unșpe
b) patrusprezece / paisprezece / paișpe
c) cincisprezece / cinsprezece / cinsprăzece
d) șaisprezece / șasesprezece / șaișpe
e) șaptisprezece / șaptesprezece / șeptesprezece
f) optsprezece / optâsprezece / optisprezece
g) optșpe / optușpe / optsprezece
h) douăzeci / două zeci / doizeci
i) cincizeci / cinzeci / cincizăci
j) saizeci / șaizeci / șasezeci

4. Subliniază variantele corecte.

a) întâi septembrie / unu septembrie
b) ora doisprezece / ora douăsprezece
c) clasa a douăsprezecea / clasa a doisprezecea
d) douăzeci de mii / douăzeci mii
e) ora zece / orele zece
f) doisprezece mai / douăsprezece mai
g) douăzeci și una mai / douăzeci și unu mai

5. Scrie în litere numeralele ordinale corespunzătoare cifrelor date.

a) clasa a V-a
....

b) tabloul al 8-lea
....

c) băiatul al X-lea
....

d) elevul al 100-lea
....

e) spectacolul al 2000-lea
....

f) pagina a 2000-a
....

g) a 20.000-a coloană
....

h) el este al 1.000.000-lea număr
....

6. Subliniază variantele acceptate de normele în vigoare.

a) al treilea / al trei-lea
b) al cincilea / al cincelea
c) al optulea / al optălea / a optelea
d) al zecelea / al zecilea
e) a doisprezecea / a douăsprezecea
f) al douăzecilea / al douăzecelea

g) al o sutălea / al o sutelea
h) a o suta / a o sutea
i) al o mielea / al o miiea
j) a două mia / a două miia
k) al două sutelea / al două sutălea
l) al zece mielea / al zece miilea
m) al milionulea / al milionălea
n) secolul XXI / secolul al XXI-lea

7. Subliniază forma corectă a numeralelor ordinale din enunţurile de mai jos.

a) Când voi fi în clasa *a doisprezecea / a douăsprezecea*, voi învăța mai mult.
b) Am citit *a cincea / a cincia* parte din cartea ta preferată.
c) Culoarea *întâii / întâei / întâiei* case de pe stradă este bej.
d) Mihai a fost *al optelea / al optulea* sosit la îmbarcare.
e) Pe site s-a anunţat *al milionulea / al milionelea / al un milionulea* cumpărător.
f) Am cumpărat *al zecilea / al zecelea* model de pulover de la acest producător.
g) Bunica mea este născută pe *unu / întâi* iulie.

8. Rescrie enunțurile, corectându-le.

a) Nu ştiu dacă termini de rezolvat douăzeci şi unu de pagini de exerciții.

....

b) Vin 5 băieți, unul cu o geacă albă și trei cu geci roșii; celălalt e cu un palton.

....

c) Mama va avea concediu între 4-18 august și atunci vom merge în Grecia.

....

d) Să nu întârziem! Încep cursurile la ora doisprezece.

....

e) Eu am 2 frați mai mari.

....

f) Eu am acum 68 kilograme.

....

g) Patru și cu patru face opt.

....

h) Examenul de Bacalaureat se dă în clasa a doisprezecea.

....

i) Toți ne-am întâlnit la unu martie pentru a pune la cale proiectul de voluntariat.

....

j) Am mâncat 2 mere și 3 caise.

....

k) 27 oameni au călătorit cu autocarul spre Turcia.

....

l) Este ora zece și doisprezece minute.

....

m) Ioana este elevă în clasa a doisprezecea la acest liceu.

....

n) S-au adunat treizeci și doi de fete în parcul de lângă școală.

....

o) Al treizecelea elev nu mai are loc în clasa mea.

....

p) Au adus șaptisprezece cadouri înainte de a începe evenimentul.

....

q) Unu mai este zi liberă peste tot?

....

r) Mergem până la librărie pentru că este deschis între orele 8-15.

....

s) Au picat examenul un procent de 17% dintre elevi.

....

9. Ioana și Dan au început să discute în contradictoriu, referitor la utilizarea numeralului. Subliniază o variantă și susține-ți opțiunea, argumentând de ce este corectă cea pe care ai ales-o.

a) Ioana: patruzeci și unu de plecări *vs* Dan: patruzeci și una de plecări

....

b) Ioana: în cele șaizeci și unu de secții de vot *vs* Dan: în cele șaizeci și una de secții de vot

....

c) Ioana: treizeci și unu de firme *vs* Dan: treizeci și una de firme

....

d) Ioana: între doisprezece și douăzeci de grade *vs* Dan: între douăsprezece și douăzeci de grade

....

e) Ioana: 297 miliarde dolari *vs* Dan: 297 miliarde de dolari

....

10. Construiește enunțuri cu următoarele construcții.

a) nici un – ....

niciun – ....

b) nici o – ....

nicio – ....

c) o dată – ....

odată – ....

d) tot o dată – ....

totodată – ....

e) amân doi – ....

amândoi – ....

f) nici o dată – ....

nicio dată – ....

niciodată – ....

11. **Realizează un text, de 50-80 de cuvinte, valorificând imaginea alăturată și utilizând patru numerale.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

12. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

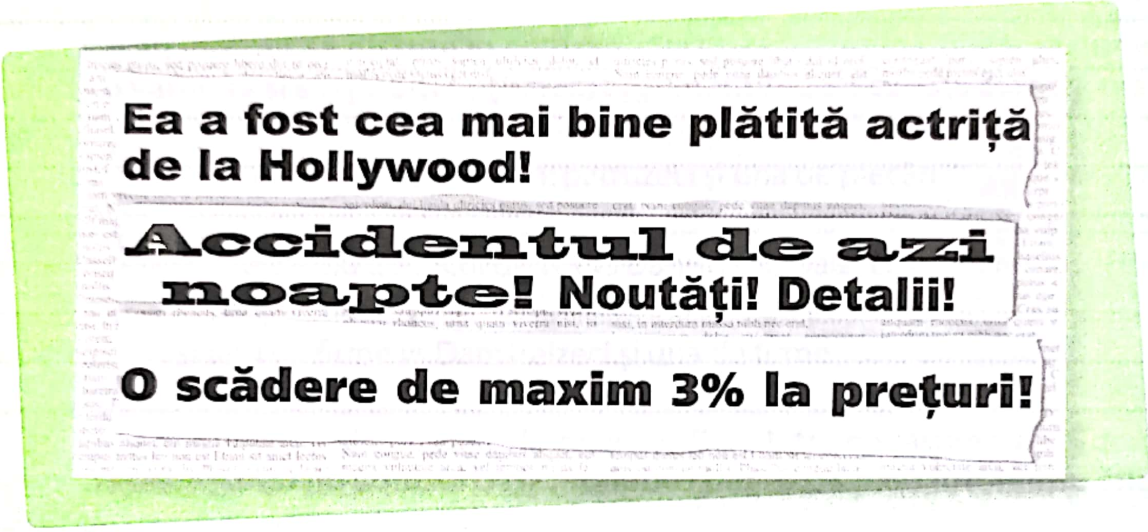
REFLECTĂM!

1. Ce informații ai vrea să spui cuiva despre ce ai învățat?
2. La ce vei fi atent când vei folosi numeralele în comunicare?
3. Ce reguli vei urma în scrierea numeralelor compuse?
4. La care numerale trebuie să fii mai atent în pronunțarea lor?

Adverbul este o parte de vorbire neflexibilă care arată o caracteristică a unei acțiuni, a unei stări sau a unei însușiri.

CONTEXT

Citește următoarele (con)texte.

Ea a fost cea mai bine plătită actriță de la Hollywood!

Accidentul de azi noapte! Noutăți! Detalii!

O scădere de maxim 3% la prețuri!

În fiecare titlu de presă, există o problemă în modul de utilizare a adverbelor. Corect ar fi fost: *Ea este* ***cel mai bine*** *plătită actriță de la Hollywood!*; *Accidentul de* ***azi-noapte****!*; *O scădere de* ***maximum*** *3% a prețurilor!*

Ai observat rapid greșelile în utilizarea adverbelor?
La ce trebuie să fii atent(ă) pentru a folosi corect adverbul în enunțuri?
Ce părere ai despre articolele din presă în care nu se utilizează corect limba română?

REȚINEM!

- Se scriu într-un cuvânt adverbele compuse formate din:
  - **prepoziție + adverb / adjectiv:** *deasupra, degeaba, deplin;*
  - **adjectiv + substantiv:** *bunăoară, deseori;*
  - **adverb + „fie" / „oare" / „ori" / „va"** antepus sau postpus adverbului: *fiecum, oricum, oricare, cândva, cumva, oarecum;*
  - **adjectiv pronominal + adverb:** *alaltăieri, altcumva, altundeva;*
  - **adverb + adverb** (contopirea a două adverbe): *nicicând, nicicum, niciodată;*
  - **adverb + conjuncție:** *așadar;*
  - **adverb + elementul final „-va":** *cândva, câtva, cumva, undeva;*
  - **adverb + elementul final „-și":** *câtuși, iarăși, totuși.*

▶ Se scriu cu cratimă adverbele compuse formate din:
- **adjectivul pronominal „astă" + substantiv:** *astă-vară, astă-seară, astă-noapte, astă-primăvară;*
- **adverb + adverb**, în structuri care exprimă aproximația, imprecizia: *azi-mâine, ieri-alaltăieri, mâine-poimâine;*
- **adverb + substantiv** (care precizează momentul zilei)*: azi-dimineață, azi-noapte;*
- **adverbele provenite prin conversiune din substantive compuse cu prepoziția „după":** *după-amiază, după-masă;*
- **adverbele repetate:** *încet-încet, bine-bine, repede-repejor.*

▶ Se scriu separat următoarele locuțiuni: *de obicei, de jur împrejur, la maximum, la o parte, în afara, între timp, în van, pe negândite* etc.

▶ Gruparea „ca și" se recomandă a fi înlocuită cu „drept", „în calitate de", „în postură de", „în situația", „precum".

▶ Adverbele „doar", „numai" se folosesc în enunțuri afirmative (de exemplu: *Am mâncat* ***doar*** *legume.*).

▶ Adverbul „decât" se folosește în enunțuri negative (de exemplu: *Nu am mâncat* ***decât*** *legume.*).

▶ Cuvintele „și", „cam", „mai" se utilizează între pronume, respectiv auxiliar și verb (de exemplu: *s-au* ***cam*** *certat*).

▶ Locuțiunile adverbiale nu cunosc categoria numărului; astfel, locuțiunea adverbială „altă dată" nu are plural.

▶ Când adverbul este la superlativ relativ și determină un adjectiv sau un adverb, formantul „cel" nu-și schimbă forma (de exemplu: ***cel mai bine*** *plătită*).

▶ Formele **„minim"** și **„maxim"** sunt adjective când se acordă cu substantivul, iar **„minimum"** și **„maximum"** sunt formele corecte ale adverbelor.

▶ Se utilizează corect: *aici, așijderea, barem, de-abia, de asemenea, dedesubt, momentan.*

▶ Semiadverbele (*cam, chiar, doar, mai, măcar, nici, prea, tot, și, vreo*) stau între elementele componente ale unei forme verbale compuse (de exemplu: *a* ***și*** *venit, ar* ***tot*** *veni, ar* ***cam*** *fi plecat*).

Atenție la faptul că adverbul este o parte de vorbire neflexibilă, deci nu își schimbă forma în vorbire. Din dorința de a nu comite un dezacord, uneori, adverbele sunt confundate cu adjectivele și sunt acordate cu părțile de vorbire din vecinătate, astfel corect este: *cât mai numeroși, total vinovați, ușor ridicoli, destul de buni, excesiv de scumpi, intenții ușor de realizat, mașini greu de pornit.* Tratarea greșită a adverbului drept adjectiv acordat la plural este deosebit de frecventă în cuvintele compuse cu adverbe ca „nou" (*nou-născut / nou-născuți / nou-născute*) și „rău" (*răufăcător / răufăcători*).

Atenție la scrierea locuțiunilor adverbiale: *de-a bușilea, de-a-ndăratelea, de-a lungul, de-a valma, într-adevăr, la un moment dat* etc.!

Atenție!

NU „a eșuat patetic",
ci „a eșuat lamentabil"!

CUM SE SCRIE ÎN MEDIUL DIGITAL?

Oferă respect interlocutorului și asigură-te că înțelege toate cuvintele de origine engleză sau prescurtările utilizate. Nu abuza de ele, în multe cazuri există echivalență în limba română!

De exemplu:

- By the way! = Apropo
- Of course! = Clar / Bineînțeles
- Maybe! = Poate
- Soon = Curând
- Anyway = Oricum
- Still = Totuși
- Rpd = Repede
- Adik = Adică

Se observă prezența modalizatorilor: *mega ușor, super tare, extra scump, hiper serios.*

Deseori se realizează prescurtări nenaturale (de exemplu: *rpd = repede*) sau se înlocuiește silaba „că" cu „k" (de exemplu: *adik = adică*).

EXERSĂM!

1. Subliniază variantele literare acceptate de normele în vigoare.

a) adesea / adeseori
b) adineauri / adineaori
c) aici / aicea / aci
d) astă-vară / astăvară
e) atât / atâta
f) atuncea / atunci
g) darămite / darmite
h) de-a fir a păr / de-a-fir-a-păr
i) desearǎ / diseară
j) iar / iară
k) ieri-seară / ieri seară
l) mâine dimineață / mâine-dimineață
m) oricât / orcât
n) oricum / orcum
o) abia / abea
p) întradevăr / într-adevăr
q) acum / acuma
r) alături / alăturea

2. Alege varianta corectă.

A. Profesorul ne-a criticat în termeni ... de severi.
a) destui;
b) destul;
c) destuli;
d) destule.

B. ... că așteptăm cu nerăbdare sărbătorile.
a) Bineînțeles;
b) Bine-înțeles;
c) Bine înțeles;
d) Bineânțeles.

C. ... plecăm în vacanță.
a) Mâine-dimineața;
b) Mâine dimineață;
c) Mîine dimineață;
d) Mâine dimineața.

D. Știi dacă magazinul este deschis ...?
a) nonstop;
b) non-stop;
c) non stop;
d) non.stop.

E. Am ... zece lei de cheltuială pentru azi.
a) decât;
b) doar;
c) decât și;
d) doar și.

F. Dimineața toate ferestrele sunt ... deschise.
a) largi;
b) large;
c) largă;
d) larg.

G. ... a început şcoala.
a) De-abia;
b) Deabia;
c) De abea;
d) De-a bea.

H. Ada a rezolvat ... mai repede testul.
a) cea;
b) cei;
c) cele;
d) cel.

I. Cred că suntem prea ... îmbrăcaţi.
a) groşi;
b) gros;
c) groase;
d) graşi.

J. Acţiunea piesei s-a petrecut ... .
a) de mult;
b) demult;
c) de-mult;
d) de demult.

3. Rescrie enunţurile, corectându-le.

a) Eu am decât 12 ani.

....

b) Mai a telefonat o dată?

....

c) De când a plecat, el nu mai a dat niciun semn de viaţă.

....

d) Ştim din familie că trebuie să ne comportăm cuvincios.

....

e) Ce se întâmplă înăuntru teatrului?

....

f) A intrat înăuntrul pentru a vedea de ce a atâta gălăgie.

....

g) Stomatologul m-a ajutat să am niște dinți strălucitori de albi.

....

4. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunţul este scris corect, şi „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunţul este scris greşit.

Enunţ	Corect	Incorect
a) De obicei, copilul doarme după-masa.		
b) Toate hainele sunt destule de parfumate.		
c) Nu vreau să merg cu ei pentru că sunt prost crescuţi.		
d) Am scris doar două exerciţii din toată tema.		
e) Mai te-ai dus la antrenament?		
f) Dănuţ prea n-ar citi această carte.		
g) El cam ar fi mers la o tură de alergat.		
h) El a scris minimum două pagini.		
i) Ne vedem în maximum două zile.		
j) Copilul plânge într-una.		

5. Alcătuieşte enunţuri cu adverbele de mai jos.

a) omeneşte

....

....

b) fireşte

....

....

c) făţiş

....

....

d) morţiş

....

....

e) deloc

....

....

f) devreme

....

....

g) dedesubt

....

....

h) oarecând

....

i) câteodată

....

j) numaidecât

....

k) deseori

....

E corect ca în DEX!

„Am fost într-o excursie de vis, ***gen***."

În acest context, cuvântul „gen" este utilizat cu sensul de „la urma urmei" / „în definitiv".

ÎN DEX:

GEN, *genuri*, s.n. **1.** Fel, soi, tip (pe care le reprezintă un obiect, o fiinţă, un fenomen etc.). ♦ Fel de a fi al cuiva. **2.** Diviziune obţinută prin clasificarea creaţiilor artistice după formă, stil, temă. ◊ *Pictură de gen* = pictură care înfăţişează aspecte ale vieţii cotidiene. ♦ Fiecare dintre diviziunile fundamentale în care se împart operele literare şi care cuprind creaţiile asemănătoare prin modul de a reprezenta realitatea. *Genul epic. Genul liric. Genul dramatic. Genul oratoric.* **3.** Categorie gramaticală bazată pe distincţia dintre fiinţe şi obiecte, precum şi dintre fiinţele de sex masculin şi cele de sex feminin. **4.** (Biol.) Categorie sistematică, subordonată familiei, care cuprinde una sau mai multe specii înrudite de plante sau de animale. **5.** (Log.) Clasă de obiecte care au note esenţiale comune şi cuprind cel puţin două specii. ◊ *Gen proxim* = gen (5) care este cel mai apropiat de noţiunea de definit. – Din lat. ***genus, -eris***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

6. Realizează propoziţii cu adverbele şi locuţiunile adverbiale de mai jos.

a) azi-noapte

....

b) ieri-dimineaţă

....

c) azi-mâine

....

d) harcea-parcea

....

e) după-amiază

....

f) după-masă

....

g) dintr-adins

....

h) într-adins

....

i) dintr-odată

....

j) încet-încet

....

7. Construiește enunțuri cu următoarele cuvinte/structuri.

a) când va

....

....

cândva

....

....

b) unde va

....

....

undeva

....

....

E corect ca în DEX!

„Totul a mers ***blană***!"
În acest context, cuvântul „blană" este utilizat cu sensul de „perfect".

ÎN DEX:
BLÁNĂ, (I 2, II) *blăni*, **(I 3)**, *blănuri*, s.f. **I. 1.** Părul sau lâna care acoperă pielea unor animale. **2.** Piele de animal cu păr cu tot, prelucrată. **3.** Haină îmblănită; haină confecționată din blană **(I 1)**. **II.** (Pop.) Scândură groasă. [Pl. și: **(I 2)** *blănuri*] – Din bg. ***blana***.

Se recomandă utilizarea corectă a sensurilor cuvintelor!

c) totodată

....

tot o dată

....

d) decât

....

de cât

....

e) nicidecum

....

nici de cum

....

f) deoparte

....

de o parte

....

8. Realizează câte un enunț cu fiecare din următoarele adverbe și locuțiuni adverbiale cu rol argumentativ, folosind semnele de punctuație corecte.

a) de altfel

....

b) dimpotrivă

....

c) totuși

....

d) în sfârșit

....

e) în schimb

....

9. **Realizează un text, de 50-80 de cuvinte, în care să povestești cum au ajuns ceie două tinere să se întâlnească. Textul se bazează pe imaginația ta și vei utiliza patru adverbe.**

10. **Ascultă următorul text, accesând codul QR, și scrie după dictare.**

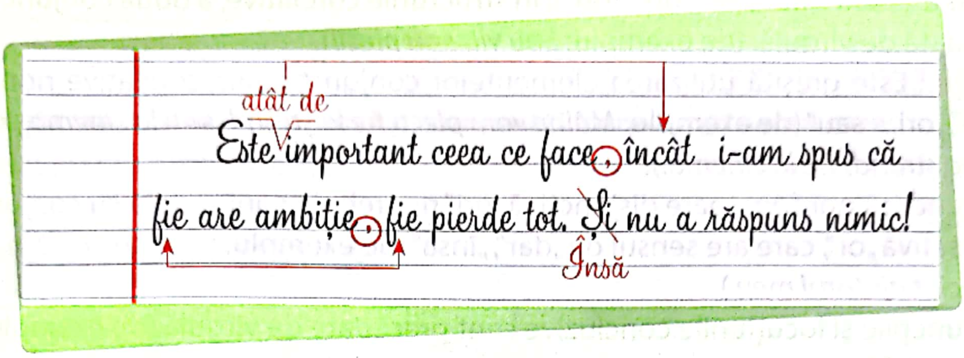
REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante trei lucruri pe care le-ai învățat?
2. Care sunt regulile pe care le-ai reținut pentru folosirea corectă a adverbelor?
3. La cei vei fi atent când vei folosi adverbele în comunicare?
4. Care adverbe îți pun probleme în utilizare? De ce?

Conjuncţiile stabilesc relaţii între diversele componente ale enunţului.

CONTEXT

Citeşte următorul (con)text.

Care conjuncţie nu a fost folosită cu sensul potrivit?
Ce semn de punctuaţie este important în utilizarea conjuncţiilor?
Ce reguli trebuie aplicate pentru a fi conştient de raportul dintre enunţuri?

REŢINEM!

▶ Se scriu într-un cuvânt conjuncţiile compuse la origine, dar sudate (unele devenite neanalizabile pentru vorbitori): „deoarece", „decât", „fiindcă", „încât" (de exemplu: *Îl durea atât de tare, **încât** nu putea vorbi.*), „întrucât" (cu sensul de „deoarece" → *A lipsit, **întrucât** era bolnav.*), „precum".

▶ **Conjuncţiile şi locuţiunile conjuncţionale coordonatoare copulative** leagă elemente de acelaşi fel: *şi, nici, cât şi, cum şi, precum şi, ca şi.*

▶ **Conjuncţiile şi locuţiunile conjuncţionale coordonatoare adversative** leagă elemente care se opun ca sens: *dar, iar, însă, ci, or, doar că, numai că.*

▶ **Conjuncţiile coordonatoare disjunctive** leagă elemente care se exclud reciproc: *ori, sau, fie*. Există şi situaţia alegerii neexclusive, enumerându-se ipoteze (de exemplu: *La fel de uşor se poate ajunge cu bicicleta **sau** pe jos.*)

▶ **Conjuncţiile şi locuţiunile coordonatoare concluzive** implică o concluzie: *deci, aşa că.*

▶ Locuţiunea conjuncţională copulativă „cât şi" se construieşte cu elementul corelativ „atât" (de exemplu: *La serbare au participat **atât** elevii, **cât şi** profesorii acestora.*).

▶ Înaintea conjuncţiilor adversative se utilizează virgula (de exemplu: *A învăţat**, dar** nu a ştiut.*).

▶ Conjuncţia coordonatoare copulativă „şi" nu este precedată, în general, de virgulă, cu excepţia repetării ei (de exemplu: *Au venit **şi** Gigel, **şi** Matei.*), a utilizării acesteia cu valoare adversa-

tivă (*A venit la noi Gigel, **și** nu Matei*) sau dacă înainte de conjuncția „și" apare o construcție izolată între virgule (*Dan, **colegul meu,** și Ana au venit ieri.*).

▶ Conjuncția „nici" și locuțiunile „precum și", „ca și" sunt precedate obligatoriu de virgulă (*Nu îi mai plac nici fructele, **nici** legumele.*).

▶ După corelativele „pe de o parte", „pe de altă parte", „în primul rând", „în al doilea rând" urmează virgulă.

▶ Conjuncțiile disjunctive „sau" și „ori" nu sunt precedate de virgulă atunci când apar o singură dată (de exemplu: *Vii **sau** pleci?*).

▶ Pentru a reda corect raportul disjunctiv cu ajutorul corelativelor este necesară dublarea conjuncției („sau ..., sau", „fie..., fie", „ori..., ori"); în structurile corelative, a doua conjuncție este întotdeauna precedată de virgulă: (de exemplu: *Sau vii, **sau** pleci!*).

Observație! Este greșită utilizarea elementelor conjuncționale corelative nonidentice precum „fie..., sau", „ori..., sau" (de exemplu: *Mâine vom pleca **fie** la ștrand, **sau** la cinema.*, **corect:** *Mâine vom pleca **fie** la ștrand, **fie** la cinema.*).

▶ Conjuncția coordonatoare disjunctivă „ori" nu trebuie confundată cu conjuncția coordonatoare adversativă „or", care are sensul de „dar", „însă" (de exemplu: *L-am susținut în multe situații; **or** el nu a apreciat ajutorul meu.*).

▶ Conjuncțiile și locuțiunile concluzive sunt precedate de virgulă (de exemplu: *A citit mult, **deci** e o femeie cultă.*).

Observație! Dacă apare în interiorul enunțului, conjuncția concluzivă „deci" nu se izolează între virgule (de exemplu: *A greșit, le va cere **deci** iertare tuturor.*).

▶ În DOOM³ se recomandă a nu se folosi în mod abuziv construcția „faptul că" pentru introducerea unor subordonate în care este suficientă conjuncția subordonatoare „că". (de exemplu: *Am înțeles ~~**faptul**~~ că vei veni.*).

▶ Nu se asociază conjuncțiile și conectorii adverbiali „dar însă", „așadar și prin urmare", „deci așadar".

▶ Nu este recomandată nici folosirea împreună a conjuncției „dar" cu „totuși": *Fetița a învățat, **dar totuși** nu a știut foarte bine lecția.* (**corect:** *Fetița a învățat, **dar** nu a știut foarte bine lecția.* sau *Fetița a învățat, **totuși** nu a știut foarte bine lecția.*).

▶ Conjuncția „că" nu apare în enunțuri în care verbul este la imperativ sau conjunctiv: *Îmi spune că să vin mâine.* (**corect:** *Îmi spune **să** vin mâine.*).

▶ Conjuncția „încât" nu se asociază cu verbe la modul imperativ.

▶ Conjuncția „căci" are sensul „deoarece" / „fiindcă", și nu „că". Nu este corect să spunem: *Putem afirma cu siguranță **căci** această localitate este tot mai prosperă.* (**corect:** *Putem afirma cu siguranță **că** această localitate este tot mai prosperă.*).

▶ Conjuncția nedisociată „ca să" se folosește când exprimă scopul, introducând circumstanțiale de scop (de exemplu: *Învăț **ca să** știu.*); este greșită utilizarea acesteia în propozițiile necircumstanțiale: *Îmi doresc **ca să** nu te mai văd niciodată.* (**corect:** *Îmi doresc **să** nu te mai văd niciodată.*).

Observație! Conjuncția discontinuă „ca ... să" introduce propoziții necircumstanțiale (de exemplu: *Îmi doresc **ca** Ion **să** nu fi venit la ziua ta.*).

EXERSĂM!

1. Alcătuieşte enunţuri care să conţină conjuncţiile de mai jos.

a) şi – ....

b) sau – ....

c) dar – ....

d) nici – ....

e) însă – ....

f) deci – ....

2. Construieşte fraze în care să foloseşti conjuncţii coordonatoarea care:

a) leagă idei care se opun ca sens

....

b) leagă idei care se exclud reciproc

....

c) implică o concluzie

....

3. Rescrie enunţurile următoare, corectându-le.

a) Bună ziua! Permiteţi-mi să mă prezint: deci eu sunt Ion Popescu şi reprezint firma X.

....

b) Mihai, cât şi Maria au fost prezenţi la curs.

....

c) La vară merg fie la ţară, sau, dacă am bani şi cu cine, la mare, la Vama Veche că n-am mai fost de câţiva ani.

....

....

d) Aflaţi despre mine căci sunt bine sănătoasă.

....

e) Aş vrea ca să te ajut, dar nu am cum.

....

f) Ai greşit, ori greşeala se plăteşte.

....

g) Ştiu şi unde a fost, şi ce a făcut.

....

h) N-am învăţat mai deloc, dar, însă, am luat examenul.

....

4. Subliniază varianta corectă.

a) Sunt profesionişti, sau amatori? / Sunt profesionişti sau amatori?

b) Dar avea probleme? / Dar, avea probleme?

EXERSĂM!

1. Alcătuieşte enunţuri care să conţină conjuncţiile de mai jos.

a) şi – ....

b) sau – ....

c) dar – ....

d) nici – ....

e) însă – ....

f) deci – ....

2. Construieşte fraze în care să foloseşti conjuncţii coordonatoarea care:

a) leagă idei care se opun ca sens

....

b) leagă idei care se exclud reciproc

....

c) implică o concluzie

....

3. Rescrie enunţurile următoare, corectându-le.

a) Bună ziua! Permiteţi-mi să mă prezint: deci eu sunt Ion Popescu şi reprezint firma X.

....

b) Mihai, cât şi Maria au fost prezenţi la curs.

....

c) La vară merg fie la ţară, sau, dacă am bani şi cu cine, la mare, la Vama Veche că n-am mai fost de câţiva ani.

....

....

d) Aflaţi despre mine căci sunt bine sănătoasă.

....

e) Aş vrea ca să te ajut, dar nu am cum.

....

f) Ai greşit, ori greşeala se plăteşte.

....

g) Ştiu şi unde a fost, şi ce a făcut.

....

h) N-am învăţat mai deloc, dar, însă, am luat examenul.

....

4. Subliniază varianta corectă.

a) Sunt profesionişti, sau amatori? / Sunt profesionişti sau amatori?

b) Dar avea probleme? / Dar, avea probleme?

c) Eu aş vrea ca să vă prezint proiectul meu. / Eu aş vrea să vă prezint proiectul meu.
d) Urmează ca să le dăm o veste colegilor. / Urmează să le dăm o veste colegilor.
e) Vorbim atât de temele copiilor, dar şi de lecturile de peste vară. / Vorbim atât de temele copiilor, cât şi de lecturile de peste vară.
f) Asociaţia se ocupă nu numai cu animale, dar pregăteşte şi alte surprize. / Asociaţia se ocupă nu numai de animale, ci şi de alte surprize.
g) Fie că vorbim de Mihai, sau de Cristina situaţia este aceeaşi. / Fie că vorbim de Mihai, fie de Cristina, situaţia este aceeaşi.
h) Ar fi imposibil ca să existe ceva. / Ar fi imposibil să existe ceva.
i) Nu va fi un drum uşor dar suntem gata să pornim! / Nu va fi un drum uşor, dar suntem gata să pornim!

5. Notează „X" în dreptul fiecărui enunţ pentru a stabili valoarea de adevăr a afirmaţiilor de mai jos.

Enunţ	Adevărat	Fals
a) Enunţul „Trebuie ca să reuşim." este corect.		
b) În enunţul „Scopul nostru este să luăm note mari.", conjuncţia „să" este utilizată corect.		
c) Enunţul „Nu e bine să ascundem adevărul." este corect.		
d) Conjuncţia „ca să" este utilizată corect în fraza: „Mă gândesc ca să nu mai plec."		
e) În fraza „I-am cerut ca să mergem la bunici.", conjuncţia „ca să" este utilizată incorect, pentru că nu sugerează scopul.		

6. Rescrie următoarele enunţuri, utilizând semnele de punctuaţie potrivite.

a) M-a invitat târziu; or la ora aceea nu mai ies.

....

b) Nu-mi convine indiferenţa lui deci nu-l voi invita la petrecere.

....

c) Nu vine Mihai ci Dana.

....

d) L-am văzut atât de interesat de curs încât am ştiut că va deveni pasiunea lui.

....

e) Îmi place literatura dar nu-mi place matematica.

....

f) Eu cumpăr cadoul iar tu vii cu tortul.

....

g) Poţi să-mi dai înapoi cartea fie azi fie mâine.

....

h) Am cumpărat atât haine groase cât şi haine subţiri.

....

i) Şi mama şi bunica mergeau la teatru.

....

j) Nici nu scrie nici nu citeşte frumos.

....

k) Poţi să cumperi sau legume sau carne dar nu veni cu toate.

....

l) Cumpără ori una ori alta.

....

7. **Realizează 2-3 enunţuri prin care să soliciţi informaţii despre un vernisaj, utilizând conjuncţia „ca să" şi locuţiunea conjuncţională „pentru că".**

....

....

....

....

....

8. **Scrie 2-3 enunţuri pentru a-ţi exprima dorinţa de a vedea un film, utilizând conjuncţiile „căci" şi „dacă".**

....

....

....

....

....

9. **Creează 2-3 enunţuri pentru a exprima dorinţa de a ajunge la un muzeu, utilizând locuţiunile conjuncţionale „chiar dacă", „pentru ca ... să".**

....

....

....

....

....

10. **Exprimă-ţi, în 2-3 enunţuri, acordul în privinţa participării la o ceremonie, utilizând locuţiunea conjuncţională „cu toate că" şi conjuncţia „deci".**

....

....

....

....

....

....

11. **Realizează 3-4 enunțuri care să conțină invitația adresată colegilor de clasă la petrecerea de ziua ta, utilizând conjuncțiile „fiindcă", „deși", „și".**

....

....

....

....

....

....

....

....

12. **Scrie 3-4 enunțuri pentru a invita părinții la un spectacol de teatru susținut de clasa ta, utilizând locuțiunile conjuncționale „precum și", „din cauză că".**

....

....

....

....

....

....

....

....

REFLECTĂM!

1. La ce vei fi atent când vei folosi conjuncțiile în comunicare?
2. În fața căror conjuncții se pune obligatoriu virgulă?
3. Care informații le consideri esențiale în utilizarea corectă a conjuncției?

Acordul este o formă de manifestare a relației sintactice dintre două (sau mai multe) cuvinte, prin care se impune o anumită formă unuia dintre cuvintele implicate în funcție de caracteristicile celuilalt cuvânt.

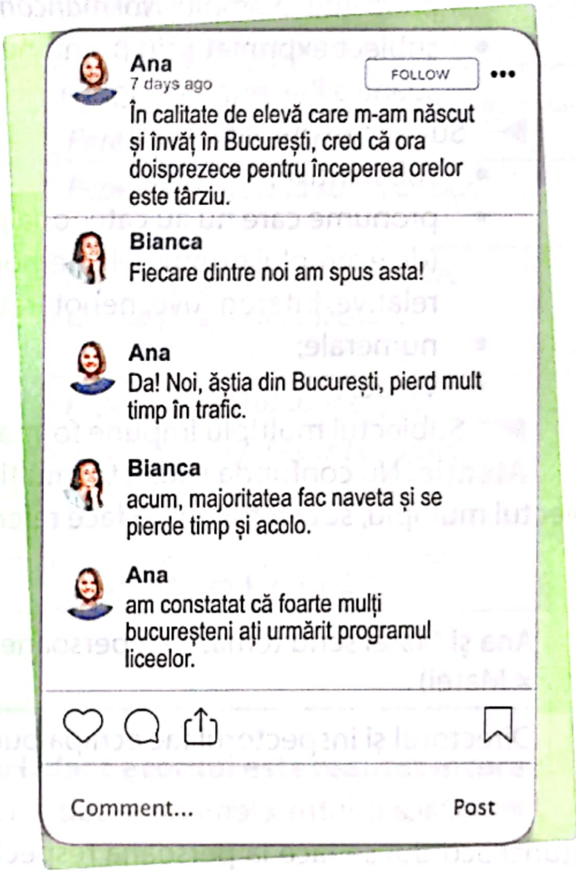
CONTEXT

Citește următorul (con)text care reprezintă comentariile de pe o pagină de Instagram, între Ana și Bianca.

Ce ai observat în comentariile celor două fete? Este corect realizat acordul între subiect și predicat? Dar între substantiv și atributul său?

De ce crezi că Ana a realizat greșit acordul? Cum ar fi trebuit să scrie ca să fie corect?

Ai întâlnit astfel de situații în postările pe care le citești? Dar în conversațiile pe care le auzi pe stradă sau în mass-media?

REȚINEM!

- În funcție de grupul sintactic, acordul se realizează în gen, număr, caz sau persoană.
- Adjectivul se acordă cu substantivul pe care îl determină în gen, număr și caz (*bancă mare, bănci mari, băncii mari* etc.)
- Articolul se acordă cu substantivul pe care îl articulează.
- Subiectul se acordă în număr, persoană și/sau gen cu predicatul.
- Numele predicativ se acordă cu subiectul.
- Forma pronumelui posesiv depinde de obiectul posedat, de număr și de persoană.

ACORDUL SUBIECTULUI CU PREDICATUL

▶ Subiectul se acordă în număr și persoană cu predicatul:

- subiect exprimat prin pronume la persoana I, număr singular = verb la persoana I, număr singular (de exemplu: *Eu cânt.*);
- subiect exprimat prin pronume la persoana I, număr plural = verb la persoana I, număr plural (de exemplu: *Noi mâncăm.*);
- subiect exprimat prin pronume la persoana a II-a, număr singular/plural = verb la persoana a II-a, număr singular/plural (de exemplu: *Tu cânți. / Voi mâncați.*)

▶ Subiect exprimat prin:

- substantive;
- pronume care nu au categoria persoanei (de exemplu: pronumele demonstrative, relative, interogative, nehotărâte, negative);
- numerale;
- verbe.

} = verb la persoana a III-a, în funcție de număr

▶ Subiectul multiplu impune forma de plural predicatului.

Atenție! Nu confunda subiectul multiplu cu subiectul dublu exprimat! Spre deosebire de subiectul multiplu, subiectul dublu face referire la același subiect, exprimat de două ori în enunț:

Subiect multiplu	Subiect dublu exprimat
Ana și Matei scriu tema. → 2 persoane (Ana ≠ Matei)	Va scrie ea, Ana, tema când va putea. → 1 persoană (ea = Ana)
Directorul și inspectorul fac echipă bună.	Directorul e și el om, mai obosește uneori.

▶ Dacă printre elementele subiectului multiplu se află un pronume la persoana I sau a II-a, atunci acordul se face la persoana respectivă: *Andrei, mama și eu plecăm la mare.* (= *noi plecăm*); *Ana, Dan și tu plecați la munte.* (= *voi plecați*).

▶ În cazul subiectului exprimat prin **substantiv colectiv**, acordul se face la singular (de exemplu: ***Majoritatea a plecat** în concediu.*, ***Familia Dan ne-a vizitat**.* etc.). În cazul în care substantivul colectiv are un determinant substantiv la plural, care oferă detalii despre substantivul colectiv, atunci se acceptă acordul la plural (de exemplu: ***Un grup de elevi au vizitat** castelul Peleș.*, ***O mulțime de oameni** curioși **s-au strâns** în dreptul evenimentului.*).

▶ În cazul substantivului „majoritatea" acordul se face atât la singular (*Majoritatea a plecat.*), cât și la plural (*Majoritatea au plecat.*).

▶ Subiectul exprimat prin pronumele de politețe „dumneavoastră" acceptă acordul la plural (de exemplu: ***Dumneavoastră v-a plăcut** concertul?*).

▶ Pronumele „cine", „fiecare", „nimeni" impun verbului acord la singular: ***Cine a câștigat** concursul?*, ***Fiecare** dintre noi **a avut** laptopul.* (este incorectă exprimarea: *Fiecare dintre noi au avut laptopul.*), ***Nimeni** nu **a întârziat**.*

▶ Dacă subiectul este „unul și altul" cu sens de reciprocitate, atunci predicatul este la plural (de exemplu: *S-au salutat unul pe altul.*).

▶ În cazul coordonării disjunctive (prin „sau", „ori") a termenilor subiectului multiplu, predicatul este la singular.

▶ În cazul subiectului multiplu:

Unul dintre subiecte desemnează	Acordul se face la	Exemplu
Nume de ființe		
feminin + masculin	masculin	*Zece fete și un băiat sunt plecați. (= ei)*
ființe + lucruri	genul ființei	*Opera și autorul au fost uitați.* *Laptopul și pisica sunt ușoare.*
Nume de lucruri		
neutru + feminin	feminin	*Perele și merele sunt coapte.*
masculin, singular + feminin/ neutru	feminin	*Pepenele și gutuia sunt coapte.*
masculin, plural + feminin	genul celui mai apropiat element de predicat	*Pepenii și gutuia sunt coapte.* *Gutuia și pepenii sunt copți.*
masculin, plural + neutru, singular	masculin	*Pepenii și mărul sunt copți.*
masculin, plural + neutru, plural	genul celui mai apropiat element de predicat	*Pepenii și merele sunt coapte.* *Merele și pepenii sunt copți.*

EXERSĂM!

1. Notează C, dacă acordul este realizat corect, sau I, dacă acordul este realizat incorect.

Enunț	C/I
a) Pleacă unul dintre voi și eu să luăm documentele.	
b) Mi se trece cu vederea toate faptele bune.	
c) Tu și Andrei veți pleca de îndată!	
d) Cursul pentru elevi și studenți au atras multe felicitări.	
e) Niciunul dintre ei nu vin singuri.	
f) Îmi ajung proiectele mele, nu mai am nevoie de altele.	
g) Ei s-au schimbat?	
h) Fiecare dintre noi avem un ideal.	
i) Era să cazi, dacă nu erai atent!	
j) Genunchiul, și nu mâna, mă doare.	
k) Majoritatea elevilor și-au făcut tema.	
l) Va veni el și rândul meu.	
m) Un tânăr și prietena lui s-a rătăcit pe munte.	
n) Grupul a plecat înaintea noastră.	
o) Începe o nouă serie a filmului meu preferat.	
p) Nici el, nici Maria nu și-au făcut check-inul.	

2. Scrie forma corectă a verbului dintre paranteze, astfel încât să realizezi corect acordul.

a) În magazin, (*a fi*, imperfect) .... trei cumpărători.
b) Niciun efort nu (*a fi*, indicativ prezent) .... prea mare pentru visul tău.
c) Mediile (*a încheia*, perfect compus, construcție pasivă) .... de ieri.
d) Fiecare dintre cei trei (*a purta*, imperfect) .... câte o lanternă.
e) O grămadă de furnici (*a se urca*, imperfect) .... pe trunchiul vișinului.
f) 3 și cu 5 (*a face*, indicativ prezent) .... 8.
g) Marea și lacul (*a reflecta*, imperfect) .... lumina soarelui.
h) Grupul (*a fi*, perfect compus) .... răsplătit.
i) O armată de tehnicieni (*a căuta*, imperfect) .... soluția problemei.
j) O serie de soluții (*a dezbate*, viitor, construcție pasivă) .... mâine.
k) Fiecare (*a face*, viitor) .... temele la calculator.

3. Subliniază varianta corectă.

a) Un rând de flori *erau / era* în fața clădirii.
b) Amândoi *au fost / a fost* în excursie.
c) *Mirosea / Miroseau* atât de frumos buchetul de crini!
d) Dintre toți oamenii înscriși, *a / au* venit doar unul.
e) Andrei și Ana *sunt / este* prieteni.
f) Termenul de predare a lucrărilor *a fost / au fost prelungit / prelungite.*
g) Andrei, Ana și eu *am plecat / au plecat* la mare.
h) În centrul cercului, *era / erau* trei puncte.
i) Când ajung acasă, te rog *să fii / să fie* curat în camera ta.
j) Tu și el *au fost / ați fost* la poștă.
k) În ceea ce *privesc / privește* notele, acestea sunt trecute în carnet.
l) *Se lăudau / Se lăuda* unul pe altul.
m) Nici Ana, nici Dan nu *au venit / a venit* la spectacol.
n) Tablourile și ramele au fost *cumpărați / cumpărate* ieri.
o) Banca și felinarele au fost *vopsiți / vopsite.*
p) Văile și munții sunt *împăduriți / împădurite.*
q) Cămașa și pantalonii au fost *călcați / călcate.*
r) Perele și gutuile sunt *proaspete / proaspeți.*
s) Erau foarte *gustoase / gustoși* pepenii și aperitivele.
ș) Fetele și fratele tău au fost *plecați / plecate* la mare.

4. Rescrie enunțurile următoare, preluate din mass-media, corectându-le.

a) „...în calitate de om care m-am născut în România [...] și muncesc la București..."

....

b) „...vă rog să le comentați ca om care veniți din opoziție..."

....

c) „...era unul dintre intelectualii români din Transilvania care a luptat pentru..."

....

d) „...vă văd o femeie care știți..."

....

e) „...dă ochii cu unu' dintre cei care era de față atunci..."

....

f) „...spun că angajatorul nu vor mai plăti sporuri..."

....

g) „...noi, ăștia din București, adică Românica, aleargă foarte..."

....

h) „...ne uităm și noi pe calendar și constatăm aceste coincidențe care, din păcate, nu cred că pe cineva din țara asta îl face să trăiască mai bine..."

....

....

i) „Nu s-a putut opri aceste procese..."

....

j) „...mi s-a făcut analize..."

....

k) „...dar studiile acolo le aduce o diplomă mult mai valoroasă..."

....

l) „...prețul biletelor de avion sunt în continuă creștere..."

....

m) „...fiecare dintre prietenii acestui cuplu și-au ales să fie de partea..."

....

REȚINEM!

ALTE FORME DE ACORD

▶ **Articolul demonstrativ**

- „cel", „cea", „cei", „cele" – se acordă cu substantivul determinat (*profesorului* ***celui*** *bun, colegei* ***celei*** *bune*);
- cu numele proprii, acordul în caz al articolului demonstrativ cu regentul nu este recomandabil (*domnia lui Alexandru cel Mare, caracterizarea lui Mircea cel Bătrân*).

▶ **Articolul genitival**

- „al", „ai", „a", „ale" – se acordă cu substantivul pe care îl determină în gen și număr, nu și în caz (*cărțile mele și* ***ale*** *tatei; nivelul grupului și* ***al*** *școlii*).

▶ **Articolul posesiv** (parte din pronumele posesiv)

- se acordă în gen și număr cu obiectul posedat (*coleg* ***al*** *meu* – masculin, *colegă* ***a*** *mea* – feminin, *copil* ***al*** *meu* – singular, *copii* ***ai*** *mei* – plural), **dar** nu indică și cazul.

▶ Adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină: *fată frumoasă, fete frumoase, fetei frumoase, băiat frumos, băieți frumoși, băiatului frumos, băieților frumoși.*

▶ În cazul în care adjectivul este plasat în fața substantivului (este antepus), atunci adjectivul preia articolul hotărât al substantivului:

- Norii$_{\text{(articol hotărât)}}$ cenușii = cenușiii$_{\text{(articol hotărât)}}$ nori

▶ Adjectivul pronominal demonstrativ se acordă în gen, număr și caz cu substantivul regent: *băiatului aceluia, fetei aceleia.*

▶ În cazul pronumelui relativ în cazul genitiv, se realizează un acord încrucișat: articolul genitival se acordă cu substantivul din subordonată, iar pronumele relativ în genitiv se acordă cu substantivul din regentă, după schema:

***Casa ale cărei ferestre** sunt deschise e a mea. (casa **ei** = cărei; ferestre **ale** casei)*

EXERSĂM!

5. Scrie formele cerute între paranteze pentru a realiza corect acordul cu substantivul pe care îl determină.

a) Am trecut pe lângă .... (*auriu*) codri.
b) Realizările .... (*uriaș*) .... (*articol genitival*) lumii i-au inspirat pe copii.
c) Florile .... (*târziu*) de toamnă mai bucură vederea.
d) .... (*vioriu*) saboți au rămas în ploaie.
e) Caut niște huse .... (*cafeniu*).
f) Nu mai vreau să văd .... (*argintiu*) cercei.
g) Frunze .... (*maroniu*) cădeau pe asfalt.
h) Băncile .... (*azuriu*) înveselesc orașul.
i) Îmi plac podoabele .... (*auriu*).
j) Are niște ochi pătrunzători, ... (*albastru*).
k) .... (*negru*) pantofi s-au stricat.
l) Trandafirii .... (*roșu*) sunt preferații tăi, nu .... (*articol posesiv*) mei.
m) Aceste fete deștepte .... (*articol posesiv*) tale sunt deosebite.
n) În spatele casei și .... (*articol genitival*) chioșcului e o fântână arteziană.
o) În fața .... (*veche*) fântâni stau doi câini.

6. Realizează acordul pronumelui relativ în cazul genitiv.

a) fereastra .... toc
b) mașina .... roți
c) mireasa .... buchet
d) țara .... oameni
e) pădurea .... copaci
f) pădurile .... copaci
g) cartea .... coperte
h) plantele .... floare
i) masa .... picioare
j) dealul .... vârf
k) munții .... apă
l) munții .... ape
m) furtunul .... capac
n) orașul .... primar
o) satele .... primar
p) județele .... prefecți
q) legea .... cuvinte
r) floarea .... frunze
s) paginile .... cuvinte
ș) colegii .... caiete
t) colegele .... note
ț) băieții .... tată

7. Alege varianta corectă.

A. Biletele și invitațiile au fost ...:
a) epuizat;
b) epuizată;
c) epuizați;
d) epuizate.

B. Eu și profesorul am fost ... din localitate.
a) plecat;
b) plecată;
c) plecați;
d) plecate.

C. Rochiile și pantalonii au fost ...:
a) spălat;
b) spălată;
c) spălați;
d) spălate.

D. Camerele ... sunt date spre închiriere.
a) amenajat;
b) amenajată;
c) amenajați;
d) amenajate.

E. Muzeul ... exponate sunt mutate va fi renovat.
a) a cărui;
b) ale cărui;
c) al căror;
d) ai căror.

F. Îi arăt fotografiile din excursie colegei ... pedepsite să stea acasă.
a) cea;
b) cei;
c) cele;
d) celei.

8. Completează următoarele enunțuri cu adjectivele pronominale de întărire potrivite.

a) Nouă (fem.) .... ne-a mărturisit.
b) Fetelor .... le-a fost greu.
c) Ție (fem.) .... ți-a fost milă.
d) Vouă (fem.) .... v-a părut bine de cunoștință.
e) Mie (masc.) .... mi-a venit ideea.

9. Completează enunțurile cu articolele genitivale și pronumele relative potrivite.

a) Cartea, ... copertă este albastră, se află pe masă.
b) Băiatul, ... mamă e în fața ta, este câștigătorul concursului.
c) Casele, ... locuitori sunt civilizați, sunt curate.
d) Mi-a dăruit bluza .... mâneci sunt brodate.
e) Sunt lăudați copiii .... caiete sunt îngrijite.
f) Mările, ... ape sunt foarte sărate, au caracatițe.
g) Elefantul, ... colți au fost rupți, nu mai poate trăi.
h) Floarea, ... petale sunt albastre, este rară.

10. Subliniază forma corectă.

a) Acord dansul băiatului *celui / cel* mai atent.
b) Conform legii recent *aprobate / aprobată* nu se va mai da examen.
c) Data excursiei *anunțată / anunțate* ieri s-a modificat.
d) Detaliile acțiunii *secretă / secrete* nu se cunosc încă.
e) Dintre toate florile *adusă / aduse* în seră, ai ales-o pe cea mai uscată.
f) I-am scris unei fete *cunoscută / cunoscute* despre posibilitatea unei colaborări.
g) Ideea de a reuni pictura și literatura *engleză / engleze* într-o expoziție este binevenită.
h) În locul coleg*ei cea / celei* noi va veni altcineva.
i) Marginile canapelei *colorată / colorate* sunt rupte.
j) Nu contează durata acestei pelicule *interesantă / interesante*.
k) Nu s-au înțeles asupra datei ce trebuia *alese / aleasă* pentru examen.
l) Nu voi uita niciodată frumusețea clipei *petrecută / petrecute* cu tine.
m) Omagiul cuvenit reginei *înscăunate / înscăunată* ieri poate fi adus toată săptămâna.
n) S-au bucurat mult la auzul acestei piese *cântată / cântate* în fundal.
o) Soneria ușii *albastră / albastre* este stridentă.
p) Și-a făcut cunoscută invenția recent *certificată / certificate*.
q) Vinovatul *este / ești* tu.

11. Rescrie enunțurile de mai jos, corectându-le.

a) Copiii sunt nespuși de sinceri.

....

b) Reclamele prezintă dinți strălucitori de albi.

....

c) Îmi place să cunosc tineri proaspeți căsătoriți.

....

d) La matematică, ne dau probleme grele de înțeles.

....

e) Cei mai bine înțeleși copii sunt cei care sunt iubiți de părinți.

....

f) Ochii și mâinile îi erau umflați.

....

g) Spectacolele cele mai bine cotate sunt foarte scumpe.

....

h) În ajunul zilei cea mare, copiii au mari emoții.

....

i) Volanele husei cea albastră sunt mai crețe decât la cea neagră.

....

j) Luna sau soarele au fost văzute la ora 19:00?

....

k) Doar lor li se trece cu vederea greșelile, nu tuturor.

....

l) Se vedea din cameră marea și pescărușii.

....

m) Marea și pescărușii au fost pictate de mari artiști.

....

n) Laptopul și televizorul au fost șterși de praf.

....

o) Nici Dan, nici frații lui nu a venit la serbare.

....

p) Niciunul dintre ei nu au plecat înainte de terminarea spectacolului.

....

q) La ce preț s-a vândut ciocolata și sucul?

....

r) La școală s-a adus un dozator la care se comercializa cafea și suc.

....

s) Turiștii a coborât din autocar.

....

ș) S-a auzit numai aplauze și laude la finalul spectacolului.

....

12. Explică modul în care s-a realizat acordul în fiecare dintre enunțurile de mai jos.

a) Dragi îmi sunt mama și tata.

....

....

b) Ploaia și vântul s-au oprit.

....

....

c) Construcțiile majestuoase cunoscute în întreaga lume și cărțile celebre au fost inventariate de un grup de voluntari.

....

....

d) Majoritatea adulților nu-și mai amintește opera lui Eminescu.

....

....

e) Fiecare dintre cei doi vrea să i se dea dreptate.

....

....

f) Nimeni dintre cei veniți nu a vorbit.

....

....

g) Mă dor burta și capul.

....

....

13. Notează verbele dintre paranteze la persoana și numărul potrivit pentru a realiza corect acordul.

„Iorgu .... (*a se emancipa*, mai-mult-ca-perfectul) de frate-său Costache și .... (*a locui*, imperfect) singur în casa unde .... (*a se face*, imperfect) probele, în dosul teatrului; .... (*a avea*, imperfect) un salonaș și o odaie de culcare. În casa aceea .... (*a se aduna*, imperfect) regulat un cerc de ștrengari veseli tot unu și unu, fel de fel de tipuri. Din cercul acela .... (*a face*, perfect compus) parte în tinerețea lor o mulțime de oameni, cari mai târziu .... (*a juca*, perfect compus) un rol însemnat în țară: .... (*a fi*, indicativ prezent) destul .... (*a cita*, conjunctiv prezent) pe cel mai mare democrat al istoriei noastre – C.A. Rosetti. În această amestecătură de viitori oameni iluștri și de nulități, de oameni de spirit și de nerozi, pe cari-i .... (*a aduna*, imperfect) și-i .... (*a ține*, imperfect) la un loc numai dragostea de păcăleli, de râs și de veselie, ... (*a se afla*, imperfect) și un oarecare Matache Pițirigă – cântăreț în dreapta la biserica Slobozia, corist la operă și actor la teatrul român."

(I.L. Caragiale, *Din carnetul unui vechiu sufleor*)

14. **Redactează o cronică de spectacol imaginar, de 40-70 de cuvinte, adecvată imaginii de mai jos, explicând trei tipuri diferite de acord pe care le-ai utilizat.**

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

REFLECTĂM!

1. Care sunt cele mai importante lucruri pe care le-ai învățat?
2. Ce noțiuni ți-ai clarificat și ce aspecte ți-au rămas neclare?
3. Ce greșeli obișnuiai să faci, iar acum ești convins că nu le vei repeta?
4. Ce erori de realizare a acordului ai sesizat în cercul tău de prieteni?

1. Subliniază varianta corectă.

a) furtune / furtuni
b) bănuie / bănuieşte
c) biscuite / biscuit
d) blesteamă / blestemă
e) hoteluri / hotele
f) gheaţă / ghiaţă
g) bleumarin / bleumaren
h) funerariile / funeraliile
i) căciule / căciuli
j) butucuri / butuci
k) pancarde / pancarte
l) patinuar / patinoar
m) plastelină / plastilină
n) proprietar / propietar

2. Rescrie următoarele enunţuri, corectându-le.

a) I-am dat mătuşei cea harnică o floare.

....

b) Aceea sunt nişte soţi teribili de devotaţi familiei.

....

c) Nimeni dintre cei prezenţi n-au semnat.

....

d) Elevul nu a vorbit cu nici o profesoară, era timorat şi intimidat.

....

e) Imediat ce sosi, citi ce a apărut pe siteul de internet.

....

f) De ce nu-mi scri când vi cu frumoşi tăi câinii în parc, că aş veni să ţii văd.

....

3. Alege enunţurile scrise corect.

A. a) De l-i l-ar arăta!
b) De li lar arăta!
c) De li l-ar arăta!

B. a) Fi curajos, nu fii laş!
b) Fii curajos, nu fii laş!
c) Fii curajos, nu fi laş!

C. a) Dărui-ţi-mi-o mie!
b) Dăru-i-ţi-mi-o mie!
c) Dăruiţi-mi-o mie!

D. a) Du-su-te-ai şi tu?
b) Dusu-te-ai şi tu?
c) Dusute-ai şi tu?

4. Realizează câte două enunţuri pentru a pune în evidenţă omonimia cuvintelor de mai jos.

a) car

....

....

b) sol

....

....

5. **Realizează propoziţii care să conţină paronimele de mai jos.**

a) a emite – ....

a omite – ....

b) a evalua – ....

a evolua – ....

6. **Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.**

A. Indică seria care conţine formele accentuate corect:

a) Moráriu, Oláriu, Rotáriu;
b) Moraríu, Olaríu, Rotaríu;
c) Moraríu, Oláriu, Rotaríu;
d) Moráriu, Olaríu, Rotaríu.

B. Seria care conţine numai forme verbale literare este:

a) (el) minte, (el) să învârtă, (el) să ţăcăne;
b) (el) minţeşte, (el) să învârtească, (el) să ţăcăne;
c) (el) minte, (el) să învârte, (el) să ţăcănеze;
d) (el) minţeşte, (el) să învârte, (el) să ţăcăneze.

C. Identifică seria în care nu există numai construcţii pleonastice:

a) aprecieri pozitive, arbori seculari, a savura cu plăcere;
b) a convieţui laolaltă, procent de şaizeci la sută, mijloace mass-media;
c) parapetul balustradei, palmares de succes, scadenţă de plată;
d) hit de mare succes, afront jignitor, memoriu scris.

7. **Alege varianta corectă.**

a) Să spunem *unu-două / una-două* interesante despre fiecare.
b) Ce rol *are / au* baloanele acelea?
c) *Doisprezece / Douăsprezece* mii cinci sute de dolari costa noua maşină.
d) Scoase toate documentele cu ajutorul unui laptop şi *a / al* unei imprimante.

8. **Completează enunţurile de mai jos cu semnele de punctuaţie şi de ortografie potrivite.**

„Întro zi mama ma dus de mână la şcoala de fete şi ma înscris în clasa întâi În ascuns am spus o rugăciune Eram tulburată speriată ca în anul unei călătorii cu trenul"

(Cella Serghi, *Pânza de păianjen*)

....

....

....

9. **Notează „X" în căsuţa pentru Corect, dacă enunţul este scris corect, şi „X" în căsuţa pentru Incorect, dacă enunţul este scris greşit.**

Enunţ	Corect	Incorect
a) Nu-i agreez pe chiulangii aceia.		
b) Vecinii noştrii sunt nişte scandalagii notorii.		
c) Monştrii aceia au îngenuncheat lumea.		
d) La învestirea preşedintelui au participat mulţi miniştri.		
e) La reuniune au participat atât fotbaliştii, cât şi arbitrii.		
f) Ion are nişte socri acri.		

10. **Completează enunțurile cu forma corectă a articolului genitival și a pronumelui relativ.**

a) Elevii .... părinți au venit la ședință sunt muzicieni la operă.
b) Nu îi cunosc pe locuitorii .... case sunt pe malul celălalt.
c) Prietenii .... câini au fugit sunt foarte supărați.
d) Nu am discutat despre operele .... final este ambiguu.

11. **Construiește enunțuri cu următoarele cuvinte.**

a) benzi – ....
bande – ....
b) aș – ....
a-și – ....

12. **Rescrie secvența „vârfurile albe și înzăpezite ale munților", modificând numărul substantivelor.**

....

13. **Completează spațiile punctate cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze.**

a) În .... (adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare) zi, le-am arătat prietenilor niște pași .... (*simplu*) de rezolvare a exercițiilor și sunt sigur că fiecare dintre ei .... (*a ști*, viitor) la examen.

b) I-am explicat poezia și .... (*soră*) mele, ... (*care*) cunoștințe de literatură nu sunt vaste.

14. **Unul dintre colegii tăi a scris textul de mai jos. Rescrie-l, corectându-l.**

Find neatent, a realizat câte va greșeli ortografie și punctoație.

....

15. **Realizează un enunț în care să-ți exprimi acordul cu privire la achiziția unei cărți, folosind un adjectiv pronominal de întărire, în cazul dativ.**

....

16. **Scrie un enunț în care să descrii culorile unui tablou, utilizând două adjective formate prin compunere.**

....

17. **Explică diferența de sens dintre enunțurile de mai jos.**

Eu am venit datorită prietenului meu. *vs* Eu am venit din cauza prietenului meu.

....
....

18. **Rescrie enunțurile de mai jos, corectându-le.**

a) V-om fii alături de tine dar nu înseamnează că îți vom rezolva problemele tale.

....

b) Vreau decât să ascult cursul a cărui subiect este interesant așadar mă așez în prima bancă.

....

II.

1. Subliniază varianta corectă.

a) manechiură / manichiură
b) ciocolată / ciocolăţi
c) pacturi / pacte
d) bezmetic / besmetic
e) sandviş / sendviş
f) mânuşi / mănuşi
g) veghiază / veghează
h) geană / giană
i) a îmbâcsi / a îmbâxi
j) buzoian / buzoean
k) igienă / higienă
l) al doilea Război Mondial / Al Doilea Război Mondial
m) inopinat / inopinant
n) mostră / monstră

2. Rescrie următoarele enunţuri, corectându-le.

a) Echipa Dinamo au câştigat meciul cu echipa Steaua.

....

b) La test am avut multe probleme grele de înţeles.

....

c) Cântăreţei aceea i-am cerut un autograf.

....

d) Dumnealui este inginerul al cărei sarcină nu era îndeplinită.

....

e) Pantofii ăştia iai de aici şi dăi-i cui vrei numai să nu-i mai văd.

....

f) Altădată fi mai atent cu chiulangii ăştia pentru că şti că nu te agrează.

....

3. Alege enunţurile scrise corect.

A. a) Revi-no-ţi!
b) Revino-ţi!
c) Revi-noţi!

B. a) Eu privi-i neîncrezător.
b) Eu privii neîncrezător.
c) Eu privi neâncrezător.

C. a) Eu mă sfii-i a-i spune adevărul.
b) Eu mă sfiii a-i spune adevărul.
c) Eu mă sfii ai spune adevărul.

D. a) Înţelesu-m-ai sau nu?
b) Înţelesum-ai sau nu?
c) Înţelesu-ma-i sau nu?

4. Construieşte câte două enunţuri pentru a pune în evidenţă omonimia cuvintelor de mai jos.

a) lin

....

....

b) milă

....

....

5. Realizează propoziții cu omografele de mai jos.

a) mobilă – ……………………………………………………………………

mobilă – ……………………………………………………………………

b) auzi – ……………………………………………………………………

auzi – ……………………………………………………………………

6. Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.

A. Sunt admise formele de plural din seria:

a) ceremoniale, niveluri, aziluri;

b) tuneluri, coperți, chibrite;

c) nivele, tunele, coperte;

d) ceremonialuri, căpșuni, după-amieze.

B. Litera „x" se pronunță [gz] doar în seria:

a) exercițiu, executa, examina, exact, exemplar;

b) excavator, exorcism, pixuri, extraterestru, exemplifica;

c) a fixa, experiență, expansiv, exact, exigent;

d) inexact, auxiliar, extrem, lux, noxe.

C. Sunt despărțite corect în silabe toate cuvintele din seria:

a) ex-te-ri-oa-re; re-cep-ţio-nea-ză, sen-zo-ri-a-le;

b) ex-te-rioa-re; re-cep-ţio-nea-ză, sen-zo-ria-le;

c) ex-te-ri-oa-re; re-cep-ţi-o-nea-ză, sen-zo-ri-a-le;

d) ex-te-rioa-re; re-cep-ţi-o-nea-ză, sen-zo-ri-a-le.

7. Subliniază varianta corectă.

a) A făcut *aluzie / iluzie* la greșeala comisă.

b) Mi-a vorbit pe un ton *familial / familiar.*

c) *Oralul / Orarul* a fost bine întocmit de către profesori.

d) Cabana este o locuință *temporară / temporală.*

e) Războaiele produc *erori / orori* de nedescris.

8. Un elev a postat următorul mesaj pe internet. Rescrie-l, corectându-l.

Nu zi-i formula care va apare: fi adevărat și corect cu fiecare în parte!

……………………………………………………………………………………

9. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.

Enunț	Corect	Incorect
a) Bara oblică este un semn ortografic, iar cuvintele despărțite prin ea nu trebuie separate (de exemplu: km/h).		
b) Se utilizează cratima când „săru-mâna" intră în expresia a „umbla cu săru-mâna" (adică „a cerși"), dar se scrie cu apostrof când este formulă de salut „Săru' mâna!".		
c) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „Baba Cloanța", „Muma Pădurii", „Făt-Frumos", „Harap-Alb".		
d) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „Cluj Napoca", „Târgu-Neamț", „Bistrița Năsăud", „Miercurea-Ciuc".		
e) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „Bruxelles-ul", „CV-uri", „pH-ul", „ex-ministru".		

10. **Construiește enunțuri în care să apară câte trei sensuri diferite ale fiecăruia dintre cuvintele polisemantice de mai jos.**

a) ceas

....

....

....

b) foaie

....

....

....

c) figură

....

....

....

11. **Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.**

a) A spus că va veni doar *odată / o dată* la noi.

b) Îl știu *de mult / demult* timp.

c) *Dintr-odată / Dintr-o dată* s-a auzit un zgomot infernal.

d) Am văzut *nu mai / numai* un film.

12. **Rescrie secvența „un membru va veni cu un album interesant”, modificând numărul substantivelor.**

....

13. **Completează spațiile punctate cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze.**

a) Eu .... (*a veni*, perfect simplu) cu .... (*ou*, plural, articulat hotărât), iar el, cu .... (*miel*, plural, articulat hotărât).

b) Ne .... (*a aduna*, mai-mult-ca-perfectul) câțiva prieteni pe celălalt mal .... (articol genitival) râului.

14. **Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.**

a) Fiecare *au / are* câte un cadou.

b) Aceasta este cartea *care / pe care* o citesc acum.

c) Lectura consistentă și studiul permanent *îi împinge / îi împing* pe mulți să aibă altă concepție.

d) Va sta la noi *minim / minimum* un an.

15. **Realizează un enunț în care să inviți niște colegi la ziua ta de naștere utilizând un adjectiv pronominal de diferențiere, în cazul acuzativ.**

....

16. **Realizează un enunț în care să descrii un coleg, folosind două adjective invariabile.**

....

....

17. **Realizează un text, de 5-7 rânduri, în care să-ți exprimi părerea despre valorile din diverse culturi. Folosește în textul tău pluralul substantivelor: *chinez, englez, francez*.**

....

....

....

....

....

....

....

18. **Subliniează cuvintele scrise corect din lista de mai jos:**

aiceberg; busines; bluejeans; country; hobby; jocker; jojing; judo; mis; parching; puzzle; rugbi; service; show; splin; shake.

III.

1. **Subliniază varianta corectă.**

a) blochiază / blochează
b) plapumii / plăpumii
c) hotăram / hotăream
d) imbold / îmbold
e) coperte / coperți
f) ar pare / ar părea
g) trăznet / trăsnet
h) premisă / premiză
i) geantă / giantă
j) umezeală / umezială
k) humor / umor
l) întârziu / întârzii
m) hipopotan / hipopotam
n) Evul Mediu / Evul mediu

2. **Rescrie următoarele enunțuri, corectându-le.**

a) Dragile mele, pe voi înșivă ar trebuii să vă supărați!

....

b) La examen au participat mulți candidați slabi pregătiți.

....

c) Familiia sportivului au organizat multe acțiuni caritabile.

....

d) I-am dăruit elevului cel nou o carte.

....

e) Cerul sa cam înorat și dacă nul v-ei vedea imediat cu barca pe lac nu fii neliniștit, căi din cauza vremei.

....

....

f) După cum li obiceiul poartă ochelari cenuși cu rame auri.

....

3. Alege enunțurile scrise corect.

A. a) De l-i l-ar spune!
b) De li lar spune!
c) De li l-ar spune!

B. a) Am înștiințat-o eu.
b) Am înștiințato eu.
c) Am înștințat-o eu.

C. a) Tare ii frig!
b) Tare ie frig!
c) Tare i-i frig!

D. a) Umplut-u-s-au multe.
b) Umplutu-sau multe.
c) Umplutu-s-au multe.

4. Alcătuiește câte două enunțuri pentru a scoate în evidență omonimia cuvintelor de mai jos.

a) mediu

....

....

b) pas

....

....

5. Realizează propoziții care să conțină paronimele de mai jos.

a) atitudine – ....

altitudine – ....

b) literal – ....

literar – ....

6. Alege litera corespunzătoare răspunsului corect.

A. Sunt despărțite corect în silabe cuvintele din seria:
a) a-te-li-er, a-nu-al, co-pi-i-lor;
b) a-te-lier, a-nu-al, co-pii-lor;
c) a-te-li-er, a-nu-al, co-pi-ilor;
d) a-te-lier, a-nual, co-pi-i-lor.

B. Cuvintele „foarte", „liceu", „deosebiți", „împărțeau", conțin în ordine:
a) diftong, diftong, diftong, triftong;
b) diftong, hiat, hiat, diftong;
c) diftong, hiat, hiat, triftong;
d) diftong, diftong, hiat, triftong.

C. Seria care conține numai combinații corecte cu paronime este:
a) copil iminent, pericol eminent, reuniune familială, imagine familiară;
b) copil iminent, pericol eminent, reuniune familiară, figură familială;
c) copil eminent, pericol iminent, reuniune familială, imagine familiară;
d) copil eminent, pericol iminent, reuniune familiară, figură familială.

7. Rescrie afirmația de mai jos, corectând-o.

Vă mulțumim pentru servici, acum ne retragem la hotelele noastre. Ne-ar place să ne revedem!

....

....

8. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.

Enunț	Corect	Incorect
a) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „(a) cappella", „motto", „tutti-frutti", „confetti".		
b) Nu sunt scrise corect toate cuvintele: „a răsuci", „a răsufla", „a înăbuși", „a înăduși".		
c) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „a înnoda", „a înnoi", „a înnopta", „a înnora".		
d) Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: „Boliac", „Roseti", „Negruzzi", „Bruxelles".		
e) Nu sunt scrise corect toate cuvintele: „a rexamina", „supraglomerat", „a coopta", „wikend".		

9. Transformă verbul din structurile următoare la gerunziu și realizează modificările necesare, conform exemplului de mai jos.

Exemplu: le-a crezut = crezându-le

a) ne-a dat – .... c) i-a așteptat – ....
b) v-ați înțeles – .... d) m-a ajutat – ....

10. Construiește enunțuri cu următoarele cuvinte.

a) vise – ....
visuri – ....
b) capi – ....
capete – ....

11. Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) Mătușa Irina s-a dus la oraș *să-i ieie / să-i ia* un cadou *nurorii / norei* sale.
b) Nimeni nu *bănuie / bănuiește* că eu am spart vaza *mătușii / mătușei*.
c) *Uită-te / Uite-te* în portbagajul mașinii mele și vei găsi trusa de *prim-ajutor / prim ajutor* pe care mi-am cumpărat-o azi.
d) Vecinii mei de bloc aveau o tarabă de fructe în mijlocul *pieții / pieței*.

12. Rescrie secvența „Ea însăși a venit mai devreme", modificând numărul pronumelui.

....

13. Completează spațiile punctate cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze.

a) Deși lumea nu se .... (*a anima*, indicativ prezent), ... (*a se uita*, imperativ, singular), eu .... (*a continua*, indicativ prezent) să fac o atmosferă plăcută!

b) Nu le-am spus nimic copiilor .... (adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere) despre .... (*album*, plural), pentru că este prea târziu să le mai schimbăm.

14. **Realizează un enunţ în care să-ţi exprimi intenţia de a cumpăra un telefon, utilizând două cuvinte împrumutate din limba engleză.**

....

....

15. **Construieşte un enunţ în care să-ţi descrii camera, utilizând două adjective care nu pot avea grad de comparaţie.**

....

....

16. **Scrie câte un enunţ cu forma de genitiv-dativ a cuvintelor „bunăstare", „igienă" şi „orhidee".**

....

....

....

17. **Realizează enunțuri cu forma de plural a cuvintelor „eseu" și „sindrom".**

....

....

18. **Explică diferența de informație care este transmisă în enunțurile de mai jos.**

Colegul lui, Florin, i-a spus multe. *vs* Colegul lui Florin i-a spus multe.

....

....

IV.

1. **Subliniază varianta corectă.**

a) telecomande / telecomenzi
b) furculiţii / furculiţei
c) bancnotă / bacnotă
d) ciolofan / celofan
e) teroarei / terorii
f) boschete / boscheţi
g) încetinează / încetineşte
h) să coase / să coasă
i) comfort / confort
j) ţărancei / ţărăncii
k) salar / salariu
l) ştiinţă / ştinţă
m) gălbenuşuri / gălbenuşe
n) nu zi! / nu zice!

2. **Rescrie următoarele enunţuri, corectându-le.**

a) Proiectul copilului cel mai ingenios a fost premiat.

....

b) Femeia aceia a venit la noi.

....

c) Cartea care ţi-am recomandat-o este captivantă.

....

d) Cui le-ai spus vestea?

....

e) Văzutui-aţi cum-va pe simpaticii lui cuscrii?

....

f) Dacă te mai superi pentru un fleac neînsemnat, nu-ţi voi mai fii ghid călăuzitor.

....

....

3. **Alege enunţurile scrise corect.**

A. a) Anunţă-mă măcar odată!
b) Anunţămă măcar o dată!
c) Anunţă-mă măcar o dată!

B. a) Înţelesu-m-ai sau nu?
b) Înţelesu-ma-i sau nu?
c) Înţelesu-mai sau nu?

C. a) Veziţi de-ale tale!
b) Vezi-ţi d-ale tale!
c) Vezi-ţi de-ale tale!

D. a) Nu te agrează deloc.
b) Nu te agreează de loc.
c) Nu te agreează deloc.

4. **Realizează câte o propoziţie cu omografele de mai jos.**

a) ochi – ....
ochi – ....
b) voia – ....
voia – ....

5. **Realizează patru propoziţii care să conţină sensuri diferite ale cuvântului „viu".**

....

....

....

....

6. **Menţionează cele două forme de plural ale cuvintelor de mai jos şi sensurile aferente.**

a) frezor
....
....

c) creier
....
....

b) dulap
....
....

d) corp
....
....

7. **Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.**

a) Era o altă cărămidă în zidul probelor sau *a / al* suspiciunilor.
b) Zidul de piatră *a / al* clădirii s-a surpat.
c) Îmi plac aceşti pantofi *a / ai* fetei tale.
d) Grijile tatei şi *a / ale* mamei sunt mari.
e) Florile parfumate *ale / al* liliacului s-au ofilit.

8. Notează „X" în căsuța pentru Corect, dacă enunțul este scris corect, și „X" în căsuța pentru Incorect, dacă enunțul este scris greșit.

Enunț	Corect	Incorect
a) Iubit-o, vin-o în casă!		
b) Fiii noștri ne creează probleme în fiecare zi.		
c) Zii lecția, Gigele, nu fii obraznic!		
d) Ia-ți văzut pe noii noștri vecini?		

9. Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) El nu a fost *bine înțeles / bineînțeles*.

b) *Decât / De cât* timp aștepți?

c) Nu știe *deloc / de loc*!

d) *Din afară, / Dinafară,* totul pare în ordine.

10. Alege forma corectă de plural.

a) Nu uita să iei o cutie de *chibrituri / chibrite*, ca să putem aprinde focul în șemineu.

b) La etajul trei s-a mutat de curând o familie de *chineji / chinezi*.

c) A cumpărat niște *ciocolăți / ciocolate*, pentru a le da *copiilor / copiiilor* care vin în vizită.

11. Completează enunțurile cu semnele de punctuație și de ortografie potrivite.

„După cum știm pasiunea lui era să spună povești Tocmai în acest punct se petrecuse în el transformarea resimțită foarte clar chiar de el Mai înainte istoriile sale se dovedeau uneori oarecum mediocre pur și simplu nui trecea prin minte ceva potrivit repetase unele lucruri și se mai inspirase din vreun film vizionat sau dintro povestire citită întrun ziar Sar putea spune că poveștile sale mergeau pe jos dar de când o cunoștea pe Momo le crescuseră dintrodată aripi"

(Michael Ende, *Momo*)

....

....

....

....

....

....

....

12. Transcrie corect enunțurile, eliminând erorile de orice natură.

a) Milă mii de tine, dar de mine m-i se rupe inima.

....

b) Ști bine că nu mii tot una dacă vi sau nu vi în aceași echipă cu mine.

....

c) Ce i dat omului în frunte i scris.

....

d) În magazinul central au fost aduse decât materiale de calitate.

....

13. **Construiește enunțuri cu următoarele ortograme.**

a) s-a – ....

b) l-a – ....

c) te-a – ....

d) ne-ar – ....

e) mi-i – ....

14. **Rescrie enunțul „Un sunet grav din instrumentul violonistului a bulversat spectatorul.", modificând numărul substantivelor.**

....

....

15. **Completează spațiile punctate cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze.**

a) El .... (*a bănui*, indicativ prezent) că tatăl său, ... (*a accepta*, gerunziu) noul post, ... (*a fi*, viitor) plecat mult timp de acasă.

b) Fata .... (*care*, genitiv) colegi .... (*a bănui*, imperfect) ce s-a întâmplat, se .... (*a așeza*, indicativ prezent) la discuții pentru a explica situația.

16. **Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.**

a) Tata i-a dăruit un lănțișor *sorei / surorii* mele.

b) Mama ne-a învelit cu două *plapume / plăpumi*.

c) Nu sunt de acord să facem *compromisuri / compromise*.

d) Sunetul *chitarelor / chitărilor* se aude departe.

17. **Realizează câte un enunț cu forma de genitiv a cuvintelor „mătase", „poiană" și „făină".**

....

....

....

18. **Construiește un enunț care să cuprindă un mesaj către doamna dirigintă în care să utilizezi un pronume de politețe abreviat și un substantiv în vocativ.**

....

....

19. **Scrie un enunț cu forma de feminin, plural a cuvintelor „ambiguu" și „omolog".**

....

....

20. **Formulează un enunț în care să prezinți o nouă colegă de clasă, utilizând o construcție formată dintr-o marcă a genitivului și un pronume relativ.**

....

....

V.

1. Subliniază varianta corectă.

a) caramea / caramelă
b) serviciu / servici
c) chibrite / chibrituri
d) girofare / girofaruri
e) ciocănitoarele / ciocănitorile
f) dintre / dintr-e
g) liceean / licean
h) liceuri / licee
i) eseuri / esee
j) ouălelor / ouălor
k) cuvincios / cuviincios
l) se piaptănă / se pieptănă
m) Războiul de independență / Războiul de Independență
n) obijnuință / obișnuință
o) albușe / albușuri

2. Rescrie următoarele enunțuri, corectându-le.

a) Lucrarea elevului acesta este fără greșeală.

....

b) La noi în bloc s-au mutat niște tineri proaspeți căsătoriți.

....

c) Cine dintre ei au sosit la cină?

....

d) Hotelul acesta îți oferă cele mai optime condiții.

....

e) Pentru a prepara prăjitura vei avea nevoie de: un kilogram făină, două sute grame zahăr și doi litri lapte.

....

....

f) A luptat mult contra ignoranței și lenei.

....

3. Alege enunțurile scrise corect.

A. a) Ieșile-ar vorbe faine!
b) Ieși-lear vorbe faine!
c) Ieși-le-ar vorbe faine!

B. a) Dărui-ți-mi-o mie!
b) Dăru-i-ți-mi-o mie!
c) Dăruiți-mi-o mie!

C. a) Fiica lui face o greșeală.
b) Fica lui face o greșală.
c) Fica lui face o greșeală.

D. a) Umplut-u-s-au mulți saci cu făină?
b) Umplutu-sau mulți saci cu făină?
c) Umplutu-s-au mulți saci cu făină?

4. Realizează patru propoziții care să conțină sensuri diferite ale cuvântului „crud".

....

....

....

....

....

5. Construiește enunțuri cu următoarele forme de plural ale aceluiași cuvânt.

a) zmei – ....
zmeie – ....
b) mobile – ....
mobiluri – ....

6. Alcătuiește două enunțuri în care cuvântul „inimă" să fie folosit cu sens propriu, respectiv cu sens figurat.

....

....

7. Alege forma corectă.

a) La fiecare ședință cu părinții trebuie întocmit un *proces-verbal / proces verbal.*
b) *Trebuie / Trebuiesc* reparate podurile peste *pâraiele / pâraurile* din satele noastre.
c) Cu două *monede / monezi* de 50 de bani își poate lua o cafea de la *tonomat /automat.*
d) Toată lumea *se conformează / se conformă* regulilor stabilite de bunicul lui.

8. Subliniază varianta corectă pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos.

a) Plouă *în cât / încât* se inundă totul.
b) *Încât / În cât* timp vei ajunge?
c) N-a reușit, *întru cât / întrucât* n-a învățat,
d) *Întruna / Într-una* din zile va veni.

9. Alege varianta corectă.

a) Castronul din plastic s-a topit din cauza din cauza căldurii *degajată / degajate.*
b) Mașina circula pe baza unei autorizații de circulație *expirată / expirate* din februarie.
c) NASA a făcut publice cele mai frumoase fotografii ale Terrei *văzută / văzute* din spațiu.
d) Avionul a revenit în aeroport din cauza unei păsări *intrată / intrate* la motor.

10. Scrie forma de gerunziu a verbelor de mai jos.

a) a fi – ....
b) a coace – ....
c) a întârzia – ....
d) a agrea – ....

11. Abreviază următoarele cuvinte.

a) și așa mai departe – ....
b) anul curent – ....
c) cel mai mic multiplu comun – ....
d) science-fiction – ....

12. Rescrie enunțurile, corectându-le.

a) Odată acept să-ntârzi, dar asta-mi crează senzația de lipsă de seriozitate.

....

b) Ducețivă cu toți la arbitrii pentru că nu vă va priii cea ce ve-ți auzii.

....

c) Programul de funcționalitate de la dvstră mia dat bătăi de cap datorită orarului de la școală.

....

d) Să fii fost în locul alor voştrii, maş fi supărat.

....

e) Dintr-odată s-a auzit glasul bunicăi.

....

f) Însăşi părinţii copiilor nu au fost de acord cu regulamentul.

....

g) Sportivii se aşează la linia de ştart, arbitrul asigurându-se că nu trişază nici unul.

....

13. Sunt explicate corect paronimele din seria:

a) agil = viclean, abil = îndemânatic;
b) insidios = perfid, invidios = gelos;
c) sutură = operaţie de lipire a două metale, sudură = cusătura unei răni;
d) libret = document care atestă realizarea stagiului militar, livret = textul unei opere muzicale.

14. Rescrie secvența „Copilul acela a adus un afiș colorat.", modificând numărul substantivelor.

....

15. Completează spaţiile punctate cu forma corectă a cuvintelor dintre paranteze.

a) Cristina .... (adjectiv pronominal de întărire) a reușit să participe la .... (adjectiv demonstrativ de identitate) acţiuni, care .... (*de-a lungul / dea lungul / de a lungul*) timpului .... (s-au / sau) dovedit .... (a fi / a fii) necesare dezvoltării .... (*ea*, atribut, genitiv).

b) Sportul îţi .... (*a crea*, indicativ prezent) o energie .... (*care*, acuzativ) o ai întreaga zi.

16. Realizează câte un enunţ cu forma de genitiv-dativ a cuvintelor „fărâmă", „moschee" și „lână".

....

....

....

17. Scrie un mesaj dedicat zilei de naştere a celui mai bun prieten al tău utilizând un substantiv propriu în cazul vocativ și o apoziţie.

....

....

....

....

....

18. Construieşte două enunţuri în care să folosești corect cuvintele „maxim" și „maximum".

....

....

19. Explică sensul următoarelor formule și clișee internaționale.

a) arca lui Noe – ....
b) mărul lui Adam – ....
c) turnul Babel – ....
d) a umbla de la Ana la Caiafa – ....
e) mană cerească – ....
f) a trece prin furcile caudine – ....
g) oul lui Columb – ....
h) Fata Morgana – ....
i) călcâiul lui Ahile – ....
j) cutia Pandorei – ....
k) firul Ariadnei – ....

20. Notează virgulele care lipsesc din textul de mai jos.

„Tutuiala e la modă. E semnul cordialității de gașcă al democrației victorioase al sociabilității «americane». De vreme ce *you* e și «tu» și «dumneavoastră» e musai să profităm și să ne tutuim. Dovedim astfel că suntem «branșați» actuali globalizați. Nu avem prejudecăți nu umblăm cu discriminări și cu fasoane. Ne tutuim. Suntem de-o teapă. Prieteni. Ne-am născut ieri. E perfect normal ca un reporter de televiziune să meargă cu microfonul pe stradă și să-i tutuiască pe trecătorii cu care vrea să stea de vorbă deși îi vede pentru prima oară. E normal ca profesorul universitar să-și tutuiască studenții. E normal ca un politician furios să-și ia adversarii «la per tu». E normal ca pe plajă la discotecă la emisiunile de divertisment toată lumea să tutuiască pe toată lumea. În aceste condiții a folosi brusc apelativul «dumneavoastră» devine injurios. «Dumneavoastră» se spune numai în bășcălie numai când vrei să-ți exprimi antipatia neîncrederea disprețul. «Normală» e doar tutuiala."

(Andrei Pleșu, *Tutuiala*, în „Jurnalul național", 19 februarie 2004)

Capitolul 1. Cum scriem și cum pronunțăm cuvintele?

Ex. 1: a) două vocale, două consoane; **b)** o vocală, două consoane; **c)** trei vocale, patru consoane; **d)** două vocale, patru consoane; **e)** trei vocale, trei consoane; **f)** trei vocale, o semivocală, patru consoane; **g)** patru vocale, patru consoane; **h)** două vocale, o semivocală, trei consoane.

Ex. 2: a) eterogen; **b)** umor; **c)** a îmbâcsi; **d)** carismă; **e)** rucsac; **f)** a smulge; **g)** a trăsni; **h)** a dezinfecta; **i)** a dezumaniza; **j)** a mixa; **k)** ambulanță; **l)** simbol; **m)** a descifra; **n)** josnic; **o)** răsplată; **p)** a azvârli; **q)** amfibrah; **r)** bezmetic; **s)** a umfla; **ș)** beznă; **t)** a dezgheța; **ț)** obraznic; **u)** a descentraliza; **v)** a descheia; **w)** smântână; **x)** dizgrație; **y)** a izgoni; **z)** a dezaproba; **a')** a deszăpezi; **b')** triumf; **c')** tranzacție; **d')** a îndrăzni; **e')** izlaz; **f')** casnic; **g')** compact; **h')** pleonasm; **i')** agheasmă; **j')** simfonie; **k')** fantasmă; **l')** zmeură; **m')** mireasmă; **n')** plasmă; **o')** simpatie; **p')** avanpremieră; **q')** limfă; **r')** pamflet; **s')** amfitrion; **ș')** confort; **t')** a descânta; **ț')** comunism; **u')** a deslusi; **v')** a trosni.

Ex. 3: a) [cs]; **b)** [gz]; **c)** [cs]; **d)** [cs]; **e)** [gz]; **f)** [gz]; **g)** [cs]; **h)** [gz]; **i)** [cs]; **j)** [gz]; **k)** [cs]; **l)** [gz]; **m)** [cs]; **n)** [cs]; **o)** [gz]; **p)** [cs]; **q)** [gz]; **r)** [cs]; **s)** [cs]; **ș)** [gz]; **t)** [cs]; **ț)** [gz]; **u)** [cs]; **v)** [cs]; **w)** [cs]; **x)** [gz]; **y)** [gz]; **z)** [gz]; **a')** [cs]; **b')** [cs]; **c')** [cs]; **d')** [cs]; **e')** [cs].

Ex. 4: a) Adevărat; **b)** Adevărat; **c)** Fals; **d)** Adevărat; **e)** Fals; **f)** Adevărat.

Ex. 5: a) accent; **b)** ființă; **c)** a înăbuși; **d)** jazz; **e)** acces; **f)** puzzle; **g)** occident; **h)** atuul; **i)** a înnopta; **j)** știință; **k)** a înnoda; **l)** aberațiile; **m)** reziduuri; **n)** vaccin; **o)** a înnădi; **p)** a înnebuni; **q)** motto; **r)** a înnegri; **s)** cuviință; **ș)** a înnora; **t)** mall; **ț)** obsesiile; **u)** a coopta; **v)** a înnobila; **w)** a reexamina; **x)** conștiință.

Ex. 6: A. a); **B.** a); **C.** a); **D.** c).

Ex. 7: a) 1 Mai; **b)** 2 Mai; **c)** 8 Martie; **d)** 15 August; **e)** 25 Decembrie; **f)** Vinerea Mare; **g)** Ziua Copilului; **h)** Unirea Principatelor.

Ex. 8: a) du-ceau; **b)** su-biect; **c)** de-o-cam-da-tă; **d)** ci-reși; **e)** pro-cla-ma; **f)** su-plu; **g)** dez-gro-pa; **h)** as-pru; **i)** în-ghi-te; **j)** im-pro-ba-bil; **k)** pro-pri-e-tar; **l)** sculp-tu-ră; **m)** ex-tra-or-di-nar; **n)** boj-deu-ca.

Ex. 9: a) cu-pru, excepție regula 2; **b)** punc-taj excepție regula 2; **c)** ast-fel, despărțire după structură; **d)** de-li-cios, regula 1; **e)** vi-o-i-ciu-ne, regula 1, regula 5; **f)** zgâ-ri-e-tu-ră, regula 1, regula 5; **g)** al-bas-tru, regula 2, regula 3; **h)** a-tlet, excepție regula 2; **i)** co-dru, excepție regula 2; **j)** mon-stru, regula 3; **k)** tran-scri-e, regula 3, regula 5; **l)** pust-nic, despărțire după structură.

Ex. 10: a) și-fo-ni-er; **b)** vârst-nic; **c)** fe-bru-a-ri-e; **d)** o-biect; **e)** fa-mi-li-a-ri-ta-te; **f)** băr-bi-er; **g)** pi-e-ton; **h)** ex-ploa-ta-re; **i)** să-pu-ni-e-ră; **j)** vi-o-i-ciu-ne; **k)** croa-zi-e-ră; **l)** a-vi-zi-e-rul; **m)** i-me-di-at; **n)** gran-di-os.

Ex. 11: A. a); **B.** a); **C.** d); **D.** d).

Ex. 12: a) poate; **b)** toate; **c)** soare; **d)** coală; **e)** toamnă; **f)** deodată.

Ex. 13: a) pu-teau; **b)** do-reau; **c)** fo-lo-seau; **d)** cro-iau; **e)** mâ-nu-iau; **f)** șo-ri-cioai-că; **g)** dă-ru-iai; **h)** mâ-nu-iai; **i)** miei; **j)** leoar-că; **k)** a-ri-pioa-ră; **l)** lă-cră-mioa-ră.

Ex. 14: a) zo-o-lo-gi-e; **b)** fi-in-ță; **c)** co-a-u-tor; **d)** me-lo-di-os; **e)** spe-ci-al; **f)** li-li-a-chiu **g)** du-et; **h)** Mi-o-ri-ța; **i)** a-gre-ez; **j)** bu-to-ni-e-ră; **k)** Lu-ci-an; **l)** ști-in-ță; **m)** E-u-ro-pa; **n)** co-le-gi-al.

Ex. 15: A. b); **B.** b).

Ex. 16: a) obiect; **b)** deodată; **c)** diaspora; **d)** mireasmă; **e)** cafeniu; **f)** auxiliar; **g)** înviorare; **h)** coaliție **i)** aurie **j)** geamgiu; **k)** garsonieră; **l)** fiecare; **m)** liceu; **n)** intui; **o)** aduceau.

Ex. 17: fiord; ședea; vuia; jelea; mei; adio; vouă; mi-e; aici.

Ex. 18: A. d); **B.** c); **C.** c).

Ex. 19: A. a); **B.** a); **C.** c); **D.** d).

Ex. 20: a) vocală; **b)** „i" final scurt; **c)** semivocală; **d)** semivocală; **e)** vocale; **f)** semivocală; **g)** „i" final scurt; **h)** literă ajutătoare; **i)** literă ajutătoare; **j)** vocală și literă ajutătoare.

Ex. 21: a) vocală; **b)** vocale; **c)** vocală; **d)** literă ajutătoare; **e)** vocale; **f)** literă ajutătoare.

Ex. 22: a) 5 litere, 6 sunete; **b)** 6 litere, 5 sunete; **c)** 4 litere, 4 sunete; **d)** 8 litere, 7 sunete; **e)** 6 litere, 4 sunete; **f)** 4 litere, 5 sunete; **g)** 10 litere, 9 sunete; **h)** 7 litere, 5 sunete; **i)** 5 litere, 4 sunete.

Ex. 24: a) adică; **b)** anost; **c)** antic; **d)** aripă; **e)** blestem; **f)** cabanos; **g)** condor; **h)** doctoriță; **i)** furie; **j)** ianuarie; **k)** miros; **l)** picnic; **m)** prematur; **n)** protector; **o)** reporter; **p)** simbol; **q)** splendid; **r)** stafie; **s)** taxi; **ș)** termin; **t)** tombolă; **ț)** trufaș; **u)** unic; **v)** vapori; **w)** vatman; **x)** zero.

Ex. 25: **a)** academie; **b)** ciment; **c)** despot; **d)** deunăzi; **e)** gingaș; **f)** intim; **g)** radar; **h)** leșin; **i)** onix; **j)** seif; **k)** butelie; **l)** editor (de carte); **m)** profesor; **n)** prevedere; **o)** epocă; **p)** dihor; **q)** dușman; **r)** ponei.
Ex. 26: **a)** prevedere; **b)** întrevedere; **c)** plăcere; **e)** revedere; **f)** tăcere; **g)** scumpete; **h)** african; **i)** românesc; **j)** dulăpior; **k)** mirositor; **l)** albăstrui.
Ex. 27: **a)** Morariu; **b)** Gheorghiu; **c)** Grigoriu; **d)** Vasiliu; **e)** Rotariu; **f)** Pușcariu.
Ex. 30: **a)** Adevărat; **b)** Adevărat; **c)** Fals; **d)** Fals; **e)** Fals; **f)** Fals; **g)** Adevărat; **h)** Adevărat; **i)** Adevărat; **j)** Fals.
Ex. 31: geam; circ; gheară; ceaslov; ciorap; ghimbir; chioară; chiuli; chiar; înghețată; răcit; să calce; ceață; exces; zăceam; atroce; făceau; ceainic.
Ex. 32: **a)** Bunicul și-a aruncat **ciubotele** pe dușumea.; **b)** **Gheata** surorii mele este așezată pe iarbă.; **c)** Îmi plac animalele **erbivore**.; **d)** Dacă nu se oprește, îi **blochez** numărul.; **e)** Nu va veni **neînsoțit**, pentru că nu l-am văzut **plecând** niciodată singur.; **f)** Doborând obstacolul, va fi de **neînvins**.; **g)** **Înfrângerea** echipei a dus la **dezastru**.
Ex. 33: **A.** d); **B.** c); **C.** d); **D.** c); **E.** c); **F.** a); **G.** c); **H.** a); **I.** c).

Capitolul 2. Cum utilizăm ortogramele?

Ex. 1: **a)** conjuncția subordonatoare „că"; **b)** verbul auxiliar „a avea" care ajută la formarea perfectului compus; **c)** pronumele relativ „ce"; **d)** prepoziția simplă „de"; **e)** pronumele personal „-i", formă clitică/neaccentuată; **f)** verbul „a zice" la modul imperativ; **g)** verbul auxiliar „a avea" care ajută la formarea perfectului compus.
Ex. 2: **A.** b); **B.** c); **C.** b); **D.** a); **E.** b); **F.** c); **G.** b); **H.** a); **I.** b); **J.** d); **K.** d); **L.** b).
Ex. 3: **a)** ții; **b)** v-ar; **c)** s-au; **d)** ne-am; **e)** iar; **f)** ai; **g)** lați; **h)** nai; **i)** voi.
Ex. 4: **a)** cel; **b)** cei; **c)** cea; **d)** ce-i; **e)** cei; **f)** ce-a.
Ex. 5: **a)** Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Incorect; **g)** Corect.
Ex. 6: **a)** Nu **s-a** dus la școală de **zile** bune, dar știu că tu **vii** cu o soluție, fiindcă a fost mereu silitor în ceilalți ani.; **b)** **Să-i** spui că **mi-e** dor să mai mergem la munte. Noi avem un **neam** mare și ceilalți veri **s-au** mai grupat **altfel** încât au reușit să ajungă. **V-ar** plăcea să reluăm tradiția?; **c)** Cel din față **n-a** vorbit cu noi, **că a** crezut că suntem aroganți. **S-ar** putea să avem și noi o atitudine nepotrivită. **Îmi** cer scuze!

Capitolul 3. Cum utilizăm semnele de punctuație și de ortografie?

Ex. 1: „Monica Andronescu: Să ne întoarcem în Iașul copilăriei tale.
Marius Manole: Copilăria... O, Doamne, ce de mult a fost! Iașii copilăriei mele... Am avut o copilărie foarte fericită, părinții mei m-au ferit de probleme, n-aveam habar că se întâmplau în jur răutăți, minciuni, lucruri rele. La mine era liniște.
Cum era cartierul în care locuiai?
Am stat în centru. Părinții mei s-au mutat în blocul Z1 când erau foarte tineri. Eu stăteam la etajul 5, apartamentul 33. Era un bloc nou construit și în fiecare apartament exista un copil, dacă nu chiar doi, dacă nu chiar trei... deci erau foarte mulți copii în tot cartierul, pentru că era tot cu blocuri noi, ca al nostru. Așa că după școală ne întâlneam cu toții și începeam să ne jucăm, de la ora 3, până spre seară când se auzea vocea mamei care mă chema acasă să mă uit la desene, să mănânc și să mă culc. De teme nu-mi aduc aminte. Cartierul era lângă Palatul Culturii din Iași. Era foarte frumos, foarte aerisit, o zonă verde foarte frumoasă. Acum nu mai e verde... s-a construit între timp foarte mult."
Ex. 4: **a)** La mulți ani, Maria!; **b)** Mihai a vorbit cu tine.; **c)** Of, ce greu a fost!; **d)** Au venit toți: copiii, nepoții și bunicii.; **e)** Cine vine azi?; **f)** Am văzut filmul după cartea „Cireșarii".; **g)** Învățând constant, vei obține rezultate bune.; **h)** Dragă Dana, mă bucur pentru tine!; **i)** Vai, dar ce se întâmplă?; **j)** Toți au fost cuminți; în plus, au răspuns prompt.; **k)** Am învățat, deși am spus că voi picta.; **l)** Ai făcut curățenie?; **m)** Ce mai faceți, prieteni?; **n)** Profesoara, doamna Stache, a ascultat toată clasa.; **o)** Uf, ce zi am avut!; **p)** Măi, vino aici!; **q)** Supărat, Dan a plecat devreme.; **r)** Cumpărăturile lui, azi, au fost costisitoare.; **s)** E zarvă peste tot, e agitație.; **ș)** Eu i-am spus, doar că nu a înțeles.; **t)** Am tot așteptat, în consecință am plecat.; **ț)** De aceea a întârziat la întâlnire, pentru că a discutat cu Dan.; **u)** Discutând cu Dan, a întârziat la întâlnire.; **v)** Astăzi, de ziua ta, pune-ți o dorință!; **w)** De bucurie, m-a îmbrățișat.; **x)** Câți ani ai, Maria?; **y)** Salut, Marius!; **z)** Dragilor, ce faceți acolo?; **a')** Dă-mi, te rog, o foaie!; **b')** Nu am înțeles exercițiul, i-a spus eleva.; **c')** Așadar, plecăm împreună de aici?; **d')** El a învățat mult, dar nu a reușit să se concentreze.
Ex. 5: **a)** virgula s-a folosit incorect între subiect și predicat; **b)** virgula s-a folosit incorect între subiect

și predicat; **c)** virgula s-a folosit incorect între subiect și predicat; **d)** virgula s-a folosit incorect între subiect multiplu și predicat; **e)** virgula s-a folosit incorect între subiect multiplu și predicat; **f)** virgula s-a folosit incorect înaintea atributului substantival în nominativ; **g)** virgula s-a folosit incorect înaintea atributului substantival în nominativ; **h)** virgula s-a folosit incorect între un toponim și atributul său substantival; **i)** virgula s-a folosit incorect între complementul direct și regentul său verbal; **j)** virgula s-a folosit incorect între propoziția completivă directă și regenta sa; **k)** virgula s-a folosit incorect înaintea pronumelui relativ „care", conector al propoziției atributive; **l)** virgula s-a folosit incorect între adverbul de opoziție „ba" și expresia „mai mult"; **m)** virgula s-a folosit incorect între adverbul „adică" și restul propoziției; **n)** virgula s-a folosit incorect în fața structurii „etc.".

Ex. 6: a) în structura „noi, românii,", virgula izolează apoziția simplă; în structura „sensibili, visători, mioritici", virgula marchează coordonarea termenilor numelui predicativ multiplu; **b)** virgula izolează apoziția; **c)** virgula izolează apoziția; **d)** virgula izolează apoziția; **e)** virgula izolează construcția incidentă de restul enunțului; **f)** virgula izolează construcția incidentă de restul enunțului; **g)** virgula izolează construcția incidentă de restul enunțului; **h)** virgula izolează construcția incidentă de restul enunțului; **i)** virgula izolează substantivul de restul enunțului; **j)** virgula izolează substantivul în vocativ de restul enunțului; **k)** virgula marchează coordonarea prin juxtapunere a unor părți de propoziție; **l)** virgula izolează construcția în vocativ de restul enunțului; **m)** conjucția adversativă „însă" este precedată de virgulă atunci când apare la începutul propoziției coordonate cu propoziția anterioară; **n)** virgula izolează atributul adjectival cu regent explicit; **o)** virgula coordonează atribute; **p)** virgula izolează propoziția atributivă relativă (aceste atributive nu pot fi dislocate și nu pot preceda regentul); **q)** virgula izolează propoziția atributivă relativă (aceste atributive nu pot fi dislocate și nu pot preceda regentul); **r)** virgula izolează propoziția atributivă relativă (aceste atributive nu pot fi dislocate și nu pot preceda regentul); **s)** virgula izolează propoziția atributivă relativă (aceste atributive nu pot fi dislocate și nu pot preceda regentul); **ș)** virgula izolează atributul verbal gerunzial; **t)** virgula marchează elipsa unui verb; **ț)** virgula izolează complementul prepozițional; **u)** virgula izolează complementul prepozițional de secvența care îl reia; **v)** virgula izolează circumstanțialul de loc; **w)** virgula izolează circumstanțialul de loc; **x)** virgula izolează circumstanțialul de timp și apoziția; **y)** virgula izolează circumstanțialul de timp; **z)** virgula izolează propoziția circumstanțială de timp; **a')** virgula izolează circumstanțialul de cauză; **b')** virgula izolează circumstanțialul de cauză; **c')** virgula izolează circumstanțialul de cauză; **d')** virgula izolează propoziția circumstanțială cauzală; **e')** virgula izolează propoziția circumstanțială de cauză; **f')** virgula izolează propoziția circumstanțială de cauză; **g')** virgula izolează propoziția circumstanțială de cauză; **h')** virgula izolează circumstanțialul de scop; **i')** virgula izolează propoziția circumstanțială de scop; **j')** virgula izolează propoziția circumstanțială condițională; **k')** virgula izolează propoziția circumstanțială concesivă; **l')** virgula se utilizează în fața locuțiunii conjuncționale coordonatoare copulative; **m')** virgula se utilizează în fața locuțiunii conjuncționale coordonatoare copulative; **n')** virgula se utilizează în fața lui „și" conjuncție cu valoare adversativă; **o')** virgula se utilizează în cazul folosirii conjucțiilor coordonatoare perechi; **p')** virgula se utilizează în fața conjuncției coordonatoare adversative „iar"; **q')** virgula se utilizează după conjuncția „or"; **r')** virgula se utilizează în fața conjuncției copulative corelative „cât și".

Ex. 8: a) Adevărat; **b)** Fals; **c)** Adevărat; **d)** Adevărat; **e)** Adevărat; **f)** Fals; **g)** Fals.

Ex. 10: a) CV-ul; **b)** logoul; **c)** show-ul; **d)** site-ul; **e)** serverul; **f)** clickul; **g)** bleu-ul; **h)** Bruxelles-ul; **i)** cardul; **j)** service-ul.

Ex. 11: a) acad.; **b)** adj.; **c)** al./alin.; **d)** ap.; **e)** art.; **f)** av.; **g)** bd.; **h)** bl.; **i)** cap.; **j)** cl.; **k)** d./dl; **l)** dest.; **m)** dv./dvs./-voastră; **n)** ed.; **o)** ex.; **p)** fem.; **q)** ian.; **r)** nov.; **s)** masc.; **ș)** nr.; **t)** r.; **ț)** dr.; **u)** C./Const.; **v)** A.S.; **w)** a.c.; **x)** î.H.; **y)** C.F.R.; **z)** cca; **a')** etc.; **b')** dna; **c')** dra; **d')** d-ta; **e')** vs.

Ex. 12: „— Nu știți ce-i trenul? întrebă râzând jupân Dămian.

— Știm, rosti moale comisul.

— Eu nu știu, rosti îndărătnic ciobanul. Cine știe ce ticăloșie nemțească a mai fi!

— Adevărată ticăloșie și drăcie... râse cu voie bună negustorul. Sunt un fel de căsuțe pe roate, și roatele acestor căsuțe se îmbucă pe șine de fier, le trage cu ușurință o mașină, care fluieră și pufnește de-a mirare; și umblă singură cu foc.

— Fără cai? întrebă moș Leonte.

— Fără.

— Asta n-oi mai crede-o eu! mormăi ciobanul. Iar moş Leonte îşi făcu cruce.

— De ce să nu credeţi? se amestecă împăciuitor comisul. Eu am mai auzit de asta şi trebuie să credem. De văzut însă n-am văzut.

— Ba, eu am văzut, cum vă spun, stărui cu veselie negustorul...

— Hm! mormăi ciobanul. Şi-ai umblat dumneata în căruţa aceea cu foc?

— Am umblat, de ce să se mire omul de asta, când am văzut şi alte lucruri şi mai de mirare.

— Ce lucruri mai de mirare?

— Apoi să vedeţi. Pe-acolo, prin ţara nemţească, târgurile-s toate alcătuite din case cu câte patru sau cinci rânduri."

Ex. 13: „Domnul: Domnu-i acasă?

Feciorul: Da; dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c-a plecat la ţară.

D.: Dumneata spune-i c-am venit eu.

F.: Nu pot, domnule.

D.: De ce?

F.: E încuiată odaia.

D.: Bate-i, să deschidă.

F.: Apoi, a luat cheia la dumnealui când a plecat.

D.: Care va să zică, a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Amice, eşti... idiot!

F.: Ba nu, domnule.

D.: Zici că nu-i acasă.

F.: Ba-i acasă, domnule.

D.: Apoi, nu ziseşi c-a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Atunci e acasă.

F.: Ba nu, da' n-a plecat la ţară, a ieşit aşa.

D.: Unde?

F.: În oraş.

D.: Unde!?

F.: În Bucureşti.

D.: Atunci să-i spui c-am venit eu.

F.: Cum vă cheamă pe dvs.?

D.: Ce-ţi pasă?

F.: Ca să-i spui.

D.: Ce să-i spui? De unde ştii ce să-i spui, dacă nu ţi-am spus ce să-i spui? Stăi, întâi să-ţi spui; nu te repezi... Să-i spui când s-o-ntoarce că l-a căutat...

F.: Cine?

D.: Eu.

F.: Numele dvs.?

D.: Destul atâta! Mă cunoaşte dumnealui... suntem prieteni...

F.: Bine, domnule.

D.: Ai înţeles?

F.: Am înţeles.

D.: A... Spune-i că să ne-ntâlnim negreşit.

F.: Unde?

D.: Ştie dumnealui... Da' să vie neapărat.

F.: Când?

D.: Când o putea.

F.: Prea bine.

D.: Ai înţeles?

F.: Am înţeles.

D.: A... şi dacă vede pe amicul nostru...

F.: Care amic?

D.: Ştie dumnealui... să-i spuie că nu s-a putut reuşi cu afacerea ştiută nimic, fiindcă am vorbit cu persoana... Nu uita!

F.: Se poate să uit?

D.: ...şi zice că acuma e prea târziu, dacă n-a venit la vreme; căci dacă venea măcar cu câteva zile înainte, altă vorba... poate că s-ar fi putut... Ţine minte!

F.: Ţiu, domnule..."

Capitolul 4. Cum scriem cuvintele compuse?

Ex. 1: **a)** an-lumină; **b)** câine-lup; **c)** termen-limită; **d)** elev-model; **e)** formular-tip; **f)** proces-verbal; **g)** redactor-şef; **h)** situaţie-limită; **i)** floarea-soarelui; **j)** pasărea-paradisului; **k)** viţă-de-vie; **l)** floare-de-colţ; **m)** cal-de-mare; **n)** cuvânt-cheie; **o)** cuvânt-înainte; **p)** director adjunct; **q)** contabil-şef; **r)** prim-ministru.

Ex. 2: **a)** DA; **b)** NU; **c)** DA; **d)** DA; **e)** NU; **f)** NU; **g)** NU; **h)** NU; **i)** DA; **j)** DA; **k)** NU; **l)** NU; **m)** NU.

Ex. 5: **a)** odată; **b)** punct-şi-virgulă; **c)** prim-balerină; **d)** o dată; **e)** astă-iarnă; **f)** cuvinte-cheie; **g)** bună-dimineaţă; **h)** cuvântul-înainte; **i)** nici o dată; **j)** odată; **k)** nici un; **l)** două-puncte; **m)** nici un; **n)** odată, bine înţeles; **o)** bine-cunoscut; **p)** întru totul; **q)** bineveniţi; **r)** mai-mult-ca-perfect.

Ex. 6: **a)** binevenit; **b)** bună-creştere; **c)** bună-credinţă; **d)** bună-dimineaţa; **e)** bunăstare; **f)** bună-cuviinţă; **g)** bună creştere; **h)** bună stare; **i)** bună dimineaţa.

Ex. 7: **a)** Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Incorect; **g)** Incorect; **h)** Incorect; **i)** Corect; **j)** Corect; **k)** Corect; **l)** Corect; **m)** Corect; **n)** Incorect.

Ex. 8: **a)** niciodată = în niciun moment, în nicio

împrejurare / nici o dată = nici măcar o dată; **b)** de altfel = de altminteri / alt fel = soi diferit; **c)** de loc = de origine (din) / deloc = nicidecum; **d)** de grabă = din cauza grabei / degrabă = repede, îndată; **e)** de vreme = despre vreme / devreme = de timpuriu, din timp.

Ex. 9: a) instructiv-educativă; **b)** literar-artistică; **c)** nou-născuții; **d)** nou-venitele; **e)** alb-gălbuie; **f)** galben-închis; **g)** galben-portocalie; **h)** alb-argintii; **i)** dulci-acrișoare.

Capitolul 5. Cum scriem cuvintele împrumutate?

Ex. 1: a) podium pentru parada modei; **b)** rezumat; **c)** totul inclus; **d)** întrecere sportivă de mare importanță între două echipe, pentru stabilirea clasamentului; **e)** rezervare; **f)** program de calculator folosit pentru navigarea pe internet; **g)** lucios; revistă cu poze; **h)** variantă a unui film a cărui versiune a obținut un mare succes sau al cărui subiect își recapătă actualitatea; **i)** a înlocui pe cineva în exercitarea anumitor drepturi sau obligații; **j)** care acordă sprijin (moral sau emoțional); **k)** (despre o funcție) integrabilă; **l)** local (sală) în care comercianții își expun noile produse.

Ex. 2: a)–7; **b)**–2; **c)**–3; **d)**–1; **e)**–6; **f)**–4; **g)**–5; **h)**–9; **i)**–12; **j)**–10; **k)**–20; **l)**–15; **m)**–19; **n)**–21; **o)**–18; **p)**–11; **q)**–23; **r)**–17; **s)**–22; **ș)**–16; **t)**–13; **ț)**–14; **u)**–8.

Ex. 3: A. a); **B.** c); **C.** b); **D.** b); **E.** a); **F.** d); **G.** c).

Ex. 4: a) all-inclusive; **b)** antibullying; **c)** backgrounduri; **d)** brainstormingul; **e)** downloadez; **f)** goalkeeper; **g)** homeworking; **h)** hotspoturi; **i)** malaysieni; **j)** online; **k)** rizotoul; **l)** self-service; **m)** snow-board; **n)** social media; **o)** sold-out; **p)** standbyul; **q)** workshopuri.

Ex. 6: a) [topsikret]; **b)** [săŭșălmidia]; **c)** [lokdaŭn]; **d)** [faloŭăr]; **e)** [braŭzăr]; **f)** [breĭnstorming]; **g)** [keșendkeri]; **h)** [manağment]; **i)** [ferpleĭ].

Ex. 7: a) workshopul; **b)** weekendul; **c)** webinarul; **d)** vloggerul; **e)** talk-show-ul; **f)** tie-breakul; **g)** shutdownul; **h)** somelierul; **i)** snow-boardul; **j)** rucsacul; **k)** puzzle-ul; **l)** pop-rockul; **m)** home delivery; **n)** fake-ul; **o)** buy-backul; **p)** bookingul; **q)** displayul; **r)** croasantul; **s)** breaking news; **ș)** backgroundul.

Ex. 8: a) PIB-uri; **b)** aftershave-uri; **c)** afterschooluri; **d)** selfie-uri; **e)** croasante; **f)** displayuri; **g)** babysittere; **h)** brainstorminguri; **i)** rizotouri; **j)** solouri; **k)** somelieri; **l)** feedbackuri; **m)** feelinguri; **n)** talk-show-uri; **o)** vatmani; **p)** bloggeri; **q)** webinare; **r)** website-uri.

Capitolul 6. Cum utilizăm omonimele și cuvintele polisemantice?

Sensul propriu și sensul figurat

Ex. 1: A: a)–1 sens propriu de bază; **b)**–2 sens propriu secundar; **B: a)**–3 sens propriu secundar; **b)**–2 sens propriu secundar; **c)**–4 sens propriu secundar; **d)**–1 sens propriu de bază.

Ex. 2: a) După ce a înfășurat sfoara, i-a făcut **nod**. (sens propriu de bază) / Pe trunchiul gros al copacului bătrân e un **nod** pe care mă sprijin să urc. (sens propriu secundar); **b)** Fetiței i-a căzut un **dinte**. (sens propriu de bază) / S-a îndoit un **dinte** al greblei. (sens propriu secundar); **c)** Cumpăr **cartea** despre care am auzit de curând. (sens propriu de bază) / La ieșirea din muzeu am scris câteva impresii în **cartea** pentru vizitatori. (sens propriu secundar) / La acest joc nu am **cartea** norocoasă. (sens propriu secundar); **d)** Nefiind atent, băiatul s-a împiedicat și **a căzut**. (sens propriu de bază) / **A căzut** și ultima frunză a mărului, în bătaia vântului de toamnă. / Malul de pământ **a căzut**, dar nimeni nu a fost rănit. (sens propriu secundar) / Sărbătoarea **cade** într-o sâmbătă. (sens propriu secundar)

Ex. 3: a) Apa râului **a înghețat**. (sens propriu de bază) / Deși mi-am luat mănuși, degetele mi-**au înghețat**. (sens propriu secundar) / **A înghețat** când a văzut câinele fioros în fața sa. (sens figurat); **b)** Cumpăr o **perdea** nouă pentru dormitor. (sens propriu de bază) / În această primăvară, s-a plantat o **perdea** de salcâmi pentru culturile sensibile la vânt puternic. (sens propriu secundar) / Dacă nu mă odihnesc suficient, **perdeaua** minții mă împiedică să deslușesc înțelesul vorbelor lui. (sens figurat); **c)** Pentru a nu se rătăci în pădure, a urmat **calea** bătătorită de căruțele din sat. (sens propriu de bază) / A mers **cale** de două ore. (sens propriu secundar) / **Calea** respiratorie este afectată de aerul rece. (sens propriu secundar) / Deși a primit o educație deosebită, cu noii prieteni a ales o **cale** greșită în viață. (sens figurat)

Ex. 4: a) sens propriu secundar; **b)** sens propriu de bază; **c)** sens propriu secundar; **d)** sens propriu secundar; **e)** sens propriu secundar; **f)** sens propriu de bază.

Cuvintele polisemantice

Ex. 7: a) Consult **ediția** critică a poeziilor eminesciene. / Concursul de robotică este la a opta **ediție**.; **b) Rădăcina** florii a fost afectată de secetă. / Identific **rădăcina** cuvântului și apoi stabilesc sufixul.; **c)** Bunicul **macină** grâul la moară. / Zidăria **se macină**, nefiind folosite materiale de bună calitate.; **d) S-a mascat** în Făt-Frumos la balul clasei. / **A mascat** cu abilitate greșelile făcute în derularea proiectului.; **e)** Un **fluture** galben s-a așezat pe floarea de la fereastră. / A câștigat proba de 100 de metri **fluture**.

Ex. 8: a) s-a oprit; **b)** am rămas / am zăbovit; **c)** e gata / e pe punctul de a / se pregătește; **d)** locuiesc; **e)** nu arată.

Ex. 9: a) a palpita / a zvâcni; **b)** a adia; **c)** a ciocăni; **d)** a se apropia de / a avea o nuanță de; **e)** a scutura; **f)** a învinge; **g)** a se duela / a se confrunta.

Ex. 10: a) Magazinul e foarte bine aprovizionat și **debitează** mărfuri din toate sortimentele. (sens propriu de bază); **b)** S-au montat panouri solare care **debitează** suficientă energie pentru întregul sat. (sens propriu secundar); **c) Debitează** numai minciuni, ceea ce îi afectează serios credibilitatea în grupul de prieteni. (sens figurat)

Ex. 13: a transporta; a îndura; a trasa; a răspândi; a presta (o muncă); a muri; a (se) deplasa.

Omonimele

Ex. 16: a) coș = (1) abces care se formează pe față sau pe corp; (2) obiect de diferite forme, făcut dintr-o împletitură de nuiele; **b)** coral = (1) de cor, pentru cor; (2) animal cu schelet calcaros roșu sau alb; **c)** tac = (1) baston special de lemn, cu care jucătorii izbesc bilele de biliard; (2) forma de persoana I singular a verbului „a tăcea"; **d)** copcă = (1) sistem format din două părți metalice; (2) gaură, spărtură făcută în gheața unui râu, a unei bălți; **e)** cod = (1) sistem de semne sau de semnale convenționale care servește la transmiterea unui mesaj; (2) pește din nordul Oceanului Atlantic; **f)** fin = (1) care este foarte mic, foarte delicat; (2) persoană considerată în raport cu nașii; **g)** volan = (1) piesă de formă circulară care servește la efectuarea unor comenzi; (2) fâșie de țesătură sau de dantelă încrețită sau plisată.

Ex. 17: a) coci / cocuri; **b)** rapoarte / raporturi; **c)** indecși / indexuri; **d)** calculi / calcule; **e)** râși / râsuri; **f)** colți / colțuri.

Ex. 18: Omonimele sunt lexicale parțiale; au forme de plural diferite.

Ex. 19: a) case = dulap sau lădiță de fier unde se țin banii, titlurile de valoare; **b)** (1) caruri / (2) cari = (1) piesă pe care se fixează hârtia la mașina de scris / (2) specie de insecte dăunătoare care trăiesc în lemn și se hrănesc cu acesta; **c)** ceri = arbore înrudit cu stejarul; **d)** coșari = persoană care curăță coșurile și sobele de funingine; **e)** friști = nuia, vergea; **f)** gheme = obiect sferic, rezultat prin depănarea unor fire; **g)** hanuri = local unde se pot adăposti drumeții peste noapte; **h)** mușchi = plante fără rădăcini, care cresc în locuri umede; **i)** bancuri = ridicătură de depuneri de nisip; **j)** pere = fructul părului; **k)** pompe = alai, suită, cortegiu plin de fast; **l)** taleri = monedă de argint; **m)** franci = triburi din grupul germanilor apuseni; **n)** zăloage = amanet, gaj, garanție.

Ex. 20: dressing = (1) încăpere pentru haine; (2) sos rece pentru salate

Cuvintele sunt omonime, pentru că au aceeași formă și sensuri diferite.

Ex. 21: a) Masa este din lemn de brad. / La **masa** de prânz avem pui cu legume. / Ne-am așezat cu toții la **masă**.; **b)** A pus gresie în **baie**. / Am folosit noul spumant pentru **baie**.

Ex. 22: a) Masa demonstranților scandează în piață.; **b)** Lucrătorii intră în **baie** pentru o nouă zi de muncă. (= mină din care se extrag minerale)

Ex. 23: a)

Capitolul 7. Cum utilizăm omofonele?

Ex. 1: a) oportun; **b)** niciodată; **c)** uneori; **d)** deloc; **e)** odinioară; **f)** la fel; **g)** deoarece; **h)** nesilit; **i)** brusc; **j)** mereu.

Ex. 2: A. b); **B.** c); **C.** d); **D.** b); **E.** a); **F.** a); **G.** a).

Ex. 3: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Corect; **g)** Corect; **h)** Corect; **i)** Corect; **j)** Incorect; **k)** Corect; **l)** Corect; **m)** Incorect; **n)** Corect; **o)** Corect; **p)** Incorect; **q)** Corect; **r)** Corect; **s)** Corect; **ș)** Corect; **t)** Incorect.

Ex. 4: a) bine-crescut, bine crescut; **b)** bine-cunoscut, bine cunoscut; **c)** bineînțeles, bine înțeles; **d)** binevenit, bine venit; **e)** bună-creștere, bună creștere, bună creștere; **f)** bunăstare, bună stare; **g)** bun-gust.

Ex. 5: a) Adevărat; **b)** Adevărat; **c)** Fals; **d)** Fals; **e)** Adevărat.

Ex. 6: a) Niciodată nu a copiat, deși **încontinuu** ne

spunea că altfel nu va lua notă de trecere.; **b)** Deşi era între prieteni, prefera să stea **deoparte**. L-am strigat şi a venit **numaidecât**.

Capitolul 8. Cum evităm confuziile paronimice?

Ex. 2: a) a gira; **b)** a (se) prevala; **c)** a îngloba; **d)** carbonier; **e)** monahul.
Ex. 3: a) glacială; **b)** sfară; **c)** echitaţie; **d)** conjunctură; **e)** a apropria; **f)** cofraj; **g)** orbital; **h)** dentară; **i)** coroborarea; **j)** livretul.
Ex. 4: a) arbitral; **b)** originar; **c)** temporar; **d)** auscultă; **e)** familial.
Ex.: 6. a) concesie; **b)** s-au enervat; **c)** solidar; **d)** jantă; **e)** atlaz.
Ex. 7: a) coliziune; **b)** fiabil; **c)** fisă; **d)** fragrant; **e)** a decanta; **f)** focal; **g)** mangal; **h)** a infecta.
Ex. 9: a) anuarul; **b)** a eludat; **c)** dependinţă; **d)** a contractat; **e)** literar; **f)** manejul; **g)** maestru.
Ex. 10: a)–4; **b)**–10; **c)**–14; **d)**–9; **e)**–2; **f)**–15; **g)**–16; **h)**–11; **i)**–12; **j)**–1.
Ex. 11: a) a revela; **b)** şasiu; **c)** deferenţă; **d)** companie; **e)** modistă; **f)** aluzie; **g)** lagună.
Ex. 12: a) Incorect; **b)** Incorect; **c)** Incorect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Corect; **g)** Corect; **h)** Corect; **i)** Incorect; **j)** Corect; **k)** Incorect; **l)** Incorect.
Ex. 13: adagio / adagiu; talaz / taluz; vers / viers; inveterat / învederat; contactează / contractează; concesie / concesiune; fascicul / fascicolă.
Unele dintre dubletele din listă sunt variante ale cuvântului-titlu (de exemplu: piuneză / pioneză, filosof / filozof etc.), iar altele sunt variante scrise şi pronunţate greşit (de exemplu: atmosferă / admosferă, familie / famelie etc.). Perechea „pânză (pentru ambarcaţiune, velă) / pânză (de păianjen)" desemnează, de fapt, un cuvânt polisemantic. Iar perechea „contractă / contractează" ilustrează o omonimie parţială, pentru că avem de-a face cu două verbe cu formă identică de infinitiv („a contracta"), dar care au forme diferite în conjugare.

Capitolul 9. Cum evităm pleonasmul?

Ex. 1: a) abuz ~~**exagerat**~~; **b)** panoramă ~~**de ansamblu**~~; **c)** exemplu ~~**pilduitor**~~; **d)** (a) aniversa ~~**... ani**~~; **e)** (a) prefera ~~**mai bine**~~; **f)** (a) grupa ~~**la un loc**~~; **g)** avalanşă ~~**de zăpadă**~~; **h)** protagonist ~~**principal**~~; **i)** hit ~~**de succes**~~; **j)** bancnotă ~~**de hârtie**~~; **k)** (a) schiţa ~~**sumar**~~; **l)** (a) însuşi ~~**pentru sine**~~; **m)** (a) exmatricula ~~**din şcoală**~~; **n)** sentiment ~~**sufletesc**~~; **o)** ~~**mai**~~ remarcabil; **p)** cobai ~~**de experienţă**~~; **q)** (a) survola ~~**peste**~~; **r)** nobleţe ~~**aristocratică**~~; **s)** (a) convieţui ~~**împreună**~~; **ş)** (a) unelti ~~**pe ascuns**~~; **t)** ~~**nume**~~ toponimic; **ţ)** deşert ~~**arid**~~; **u)** zbor ~~**aerian**~~; **v)** panaceu ~~**universal**~~; **w)** dună ~~**de nisip**~~; **x)** altercaţie ~~**verbală**~~; **y)** perspectivă ~~**viitoare**~~; **z)** (a) fructifica ~~**rodul**~~; **a')** anticipa ~~**dinainte**~~; **b')** procent de ... ~~**la sută**~~; **c')** hemoragie ~~**de sânge**~~; **d')** (a se) bifurca ~~**în două**~~; **e')** reclamă ~~**publicitară**~~; **f')** identic ~~**la fel**~~; **g')** caligrafie ~~**frumoasă**~~; **h')** ~~**scurtă**~~ alocuţiune; **i')** (a) îngheţa ~~**de frig**~~; **j')** ~~**cel mai**~~ optim; **k')** summit ~~**la vârf**~~; **l')** (a) monopoliza ~~**total**~~; **m')** (a se) contrazice ~~**reciproc**~~; **n')** (a) traversa ~~**dincolo**~~; **o')** (a) nota ~~**în scris**~~; **p')** (a) cronometra ~~**timpul**~~; **q')** vestigiu ~~**din trecut**~~; **r')** (a) orna ~~**cu podoabe**~~; **s')** direct ~~**nemijlocit**~~; **ş')** zilier ~~**cu ziua**~~.
Ex. 2: a) Armata **a contribuit** la înlăturarea efectelor calamităţilor. (aport = contribuţie adusă de cineva într-o acţiune comună); **b)** Vor mai cădea **averse**. (aversă = ploaie torenţială de scurtă durată); **c)** Purta coiful ca un **blazon**. (blazon = ansamblu de semne convenţionale care constituie emblema unei familii nobile); **d)** Am găsit soluţia **optimă**. (optimă = cea mai bună, cea mai potrivită); **e)** S-a desfăşurat o **ceremonie**. (ceremonie = ansamblu de reguli protocolare); **f)** Urmează să expună **concluzia**. (concluzie = încheierea unui şir de argumente); **g)** Părţile contractante **au convenit**. (a conveni = a cădea de acord cu cineva); **h)** Mi-am cumpărat un nou **costum**. (costum = ansamblu de piese vestimentare); **i)** Amintirea lui **va dăinui**. (a dăinui = a continua să existe); **j)** Delegatul are dreptul să primească **diurnă**. (diurnă = legat de zi, de timpul zilei); **k)** S-a verificat funcţionarea **extinctoarelor**. (extinctor = aparat care serveşte la stingerea incendiilor); **l)** Instituţia a primit **fonduri** pentru a procura calculatoare. (fond = valoare materială reprezentată prin bani sau prin alte bunuri); **m)** După atâta aşteptare, a venit **happy-endul**. (happy-end = final fericit); **n)** Pe **hartă** au apărut noi state. (mapamond = hartă care înfăţişează alăturat cele două emisfere); **o)** I s-a adus o **inculpare** de corupţie. (a inculpa = a acuza pe cineva); **p)** După **introducere** urmează conţinutul referatului. (preliminar = care serveşte ca introducere); **q)** Personajul principal este un **magnat**. (magnat = mare proprietar de capital industrial şi financiar); **r)** Datorită computerelor, **mass-media**

a luat avânt. (mass-media = desemnează ansamblul mijloacelor și al modalităților tehnice de informare).
Ex. 3: a) Mihai **a excelat** la matematică în anii de școală.; **b)** Tot ce a făcut fratele său a fost un **exemplu**.; **c)** La terminarea anilor de liceu a avut loc o **festivitate** care ne-a impresionat.; **d)** Nu trebuie să ne supărăm dintr-un **fleac**.; **e)** Din **folclor** știu cum trebuie să se întâmple.; **f)** Pentru zilele petrecute pe munte avem nevoie de un **ghid**, iar când vom porni ne **vom grupa**.; **g)** Se simte un **iz** și trebuie **să ne întoarcem**.; **h)** **Am înghețat**, iar **concluzia** a fost că nu mai pornim așa la drum, oricât ne-am dori **să colaborăm**.; **i)** **Chiar el** a auzit **calomniile**.; **j)** Pe terasă am băut o **citronadă**.; **k)** L-**am clătit** și m-**am coafat** rapid.; **l)** **Am conviețuit** cu **curaj**.; **m)** A fost **cutremur** acum două zile.; **n)** **Dar** cine va veni?; **o)** Eu **n-am decât** zece lei la mine.; **p)** **Deci** elevii nu vin.; **q)** E **democrație** de mult timp.; **r)** Sunt **lihnit** și simt o **mireasmă** de la bucătărie.; **s)** **Mass-media** are **originalitate**.; **ș)** **Prioritatea** clasei este ortografia.; **t)** Datorită **performanței**, **20%** dintre elevi au obținut note bune.; **ț)** **Perechea** de comici a apărut pe scenă, chiar dacă ea avea o **migrenă**.
Ex. 4: a) Incorect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Corect; **g)** Incorect; **h)** Corect; **i)** Incorect; **j)** Incorect; **k)** Incorect.
Ex. 5: a) Nu voi folosi structura „averse de ploaie", deoarece cuvântul „averse" înseamnă „ploi torențiale de scurtă durată".; **b)** Nu voi folosi structura „babă bătrână", deoarece cuvântul „babă" include deja sensul de „bătrână".; **c)** Nu voi folosi structura „un bestseller de succes", deoarece cuvântul „bestseller" înseamnă „lucrare de mare succes".; **d)** Nu voi folosi structura „briza ușoară a mării", deoarece cuvântul „briză" desemnează „un vânt ușor care suflă regulat la țărmul mării".; **e)** Nu voi folosi structura „calamitate de proporții", deoarece cuvântul „calamitate" desemnează o „nenorocire mare".; **f)** Nu voi folosi structura „caligrafie frumoasă", deoarece cuvântul „caligrafie" înseamnă „arta și deprinderea de a scrie frumos".; **g)** Nu voi folosi structura „a desființa complet", deoarece cuvântul „a desființa" înseamnă „a face ca ceva să nu mai existe".; **h)** Nu voi folosi structura „dună de nisip", deoarece cuvântul „dună" desemnează „formațiunile care se creează în regiunile nisipoase".; **i)** Nu voi folosi structura „trunchi de copac", deoarece cuvântul „trunchi" desemnează „partea cea mai groasă a unui copac".; **j)** Nu voi folosi structura „unanimitate deplină", deoarece cuvântul „unanimitate" conține deja sensul de „complet, deplin".; **k)** Nu voi folosi structura „imperios necesar", deoarece cuvântul „imperios" desemnează „ceva ce este neapărat necesar".
Ex. 6: a) „... drept care, ne rugăm pentru sănătatea sa..."; **b)** „... în privința provenienței banilor..." / „... asupra provenienței banilor..."; **c)** „... ce făceau înaintașii lor..."; **d)** „... cel puțin jumătate de zodiac este afectat..."; **e)** „... deocamdată, la revedere..." / „... pentru moment, la revedere..."; **f)** „... în rutina lor..."; **g)** „... când ați optat pentru o funcție publică..." / „... când ați ales o funcție publică..."; **h)** „... un atu față de colegii săi..."; **i)** „Există o reputație a acestui băiat?"; **j)** „... [licitații] pe site-uri..." / „... [licitații] pe internet..."; **k)** „... e musai să vă cumpărați..."; **l)** „... teoria a fost enunțată, să vedem dacă ea ar putea fi aplicată..."; **m)** „Visul... să se realizeze..." / „Visul... să fie realizabil..."; **n)** „Trebuie să aibă acest caracter, să facă asemenea lucruri murdare." / „Trebuie să aibă caracter, să fie în stare să facă asemenea lucruri murdare."; **o)** „... cele 33 de procente în plus la salarii..."; **p)** „... s-a ajuns la 27%..." / „... s-a ajuns la 27 de procente..."; **q)** „Noi ne revedem mâine-dimineață."; **r)** „Veți consuma în continuare?" / „Veți mai consuma?"; **s)** „... aceste particule rămân la altitudinea..."; **ș)** „Prioritatea proiectului rămâne..."; **t)** „... și mai este o categorie..."; **ț)** „Efectele catastrofei se resimt încă." / „Efectele catastrofei se resimt."; **u)** „... comemorării a 160 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu..."; **v)** „Ei, dar noi suntem foarte, foarte mici..."; **w)** „... ar trebui să rămână la fel ca până acum..."; **x)** „... drept care premierul a reacționat așa cum ai văzut și tu...".

Capitolul 10. Cum utilizăm substantivul?

Ex. 1: adaos; contraargument; îngâmfare; repaus; atmosferă; aisberg; răzgândire; cvartet; fanfară; alură; tul; ciupercă; alviță; cvorum; halva; simfonie; cappuccino; bancnotă; bestseller; computer; container; confort; piuneză / pioneză; binoclu; bulgăre; camping; design; cangrenă; capot; dividend; caramea; extinctor; chiuvetă; gogoșărie; carismă; disertație / dizertație; ketchup; kitsch; clarobscur; corijență / corigență; contraatac; etate; cizmă; amfiteatru; izlaz; zmeură; beznă; cofeină; triumf; infatuare; fanfară; amforă; nimfă; casiere; pamflet; delincvență; cearșaf / cearceaf; filozofie / filosofie; fermoar; trotuar; espresso; descifrare; kebap; dezgheț; funeralii;

cartilagiu; genunchi; disident / dizident; exercițiu; disperare; dizgrație; umflătură; dumerire / dumirire; eczemă; examen; exemplu; taxă; gleznă; axă; cazma; exigență; erou; erbivor; expediție; elicopter; heleșteu; simbol; havuz; heliocentrală; filigran; e-mail, email (material, obiect); escapadă; escală; espadrilă; păpușă; excavator; excursie; gheară; februarie; ianuarie; grep; grepfrut; noiembrie; foitaj; hieroglifă; firimitură; fluture; foarfeci; gheață; gheată; plajă; geacă; geantă; ghips; griș; greșeală; eschimos; incaș; gușă; ușă; broșă; tijă; ambulanță; improvizație; importanță; erbicid; îmbrăcăminte; emblemă; septembrie; fierăstrău; ierbar; genunchieră.

Ex. 2: a) urs (masculin) → urși (pl.) → urșii (pl. art. hot.); **b)** oglindă (feminin) → oglinzi (pl.) → oglinzile (pl. art. hot.); **c)** educatoare (feminin) → educatoare (pl.) → educatoarele (pl. art. hot.); **d)** element (neutru / masculin) → elemente / elemenți (pl.) → elementele /elemenții (pl. art. hot.); **e)** unchi (masculin) → unchi (pl.) → unchii (pl. art. hot.); **f)** tramvai (neutru) → tramvaie (pl.) → tramvaiele (pl. art. hot.); **g)** munte (masculin) → munți (pl.) → munții (pl. art. hot.); **h)** pijama (feminin) → pijamale (pl.) → pijamalele (pl. art. hot.); **i)** strugure (masculin) → struguri (pl.) → strugurii (pl. art. hot.); **j)** boală (feminin) → boli / boale (pl.) în expresia „a băga în boale" → bolile (pl. art. hot.); **k)** exercițiu (neutru) → exerciții (pl.) → exercițiile (pl. art. hot.); **l)** bunică (feminin) → bunici (pl.) → bunicile (pl. art. hot.); **m)** laborator (neutru) → laboratoare (pl.) → laboratoarele (pl. art. hot.); **n)** nasture (masculin) → nasturi (pl.) → nasturii (pl. art. hot.); **o)** evantai (neutru) → evantaie (pl.) → evantaiele (pl. art. hot.); **p)** prosop (neutru) → prosoape (pl.) → prosoapele (pl. art. hot.); **q)** calitate (feminin) → calități (pl.) → calitățile (pl. art. hot.); **r)** perete (masculin) → pereți (pl.) → pereții (pl. art. hot.).

Ex. 3: A. b); **B.** c); **C.** a); **D.** b); **E.** a); **F.** c); **G.** b); **H.** b); **I.** b); **J.** b); **K.** b); **L.** c); **M.** c); **N.** b); **O.** b); **P.** b); **Q.** b); **R.** b); **S.** b).

Ex. 4: a) aisberg; **b)** stres; **c)** cizmar; **d)** culoar; **e)** magazioner / magaziner; **f)** piure; **g)** seceră; **h)** seringă; **i)** vinietă; **j)** țurțur.

Ex. 5: a) căpșuni / căpșune; **b)** coperți / coperte; **c)** ciocolate; **d)** bare; **e)** găluști; **f)** parbrize; **g)** viscole; **h)** suvenire / suveniruri; **i)** algoritmi; **j)** uzine.

Ex. 6: a) calm, stăpânire de sine; **b)** politețe; **c)** prosperitate; **d)** decență; **e)** necinste, ipocrizie; **f)** răutate, dușmănie; **g)** delincvent, infractor; **h)** lovitură (de pedeapsă în fotbal); **i)** problă (atletică); **j)** voal (din fire groase).

Ex. 7: a) bună creștere = adjectiv + substantiv → Fiind orientată spre lumină și udată la timp, floarea are parte de o **bună creștere**.; **b)** bună stare = adjectiv + substantiv → Deși este foarte veche, cartea este în **bună stare**.; **c)** bun simț = adjectiv + substantiv → Ioana are un **bun simț** estetic , dovadă fiind alegerea culorilor pentru camera ei.; **d)** unsprezece metri = numeral cardinal cu valoare adjectivală + substantiv → Holul măsoară **unsprezece metri**.

Ex. 8: a) familiei (sg.) → familiilor (pl.); **b)** fotografiei (sg.) → fotografiilor (pl.); **c)** călătoriei (sg.) → călătoriilor (pl.); **d)** agenției (sg.) → agențiilor (pl.); **e)** deciziei (sg.) → deciziilor (pl.); **f)** hârtiei (sg) → hârtiilor (pl.); **g)** rochiei (sg.) → rochiilor (pl.); **h)** pălăriei (sg.) → pălăriilor (pl.); **i)** meseriei (sg.) → meseriilor (pl.); **j)** explicației (sg.) → explicațiilor (pl.).

Ex. 9: a) elevului; **b)** participanților; **c)** colegilor; **d)** dirigintei; **e)** prietenilor; **f)** lui Mihai; **g)** Ioanei.

Ex. 10: A. a) Marca **mașinii** este Dacia.; **b)** Paltonul **femeii** este gros.; **c)** Culoarea **genții** este albă.; **d)** Numărul **sălii** este 15.; **e)** Laboratorii **școlii** este nou.; **f)** Clădirea **bibliotecii** are trei etaje.; **g)** Harta **țării** este pe perete.; **h)** Coperta **cărții** este ruptă.; **i)** Numele **străzii** este *Nicolae Iorga*.; **j)** Plicul **scrisorii** este alb.; **k)** Rochia **surorii** mele este nouă.; **l)** Culoarea **ghetei** este maro.; **m)** Dulapul **băii** este mic.; **n)** Numărul **paginii** este 120.; **o)** Nepoții **bunicii** sunt profesori.; **p)** Culoarea **cămășii** este deschisă.; **B. a)** Cărțile **fiilor** mei sunt în dulap.; **b)** Jucăriile **copiilor** sunt noi.; **c)** Rudele **familiilor** Popescu și Ionescu sunt numeroase.; **d)** Cerințele **exercițiilor** sunt grele.; **e)** Buretele **fotoliilor** este subțire.; **f)** În timpul **concediilor** mergem la mare.; **g)** În perioada **studiilor** am învățat mult.; **h)** Hârtia **fotografiilor** este de cea mai bună calitate.; **i)** Programul **farmaciilor** este nonstop.; **j)** Fotografiile **legitimațiilor** sunt reușite.; **k)** Nisipul **plajelor** este fin.; **l)** În timpul **săptămânilor** ce vor urma vom discuta mai multe despre acest subiect.; **m)** Aromele **înghețatelor** sunt de căpșune și zmeură.

Ex. 11: a) Îi ofer **Mariei** o carte.; **b)** Lucrarea **lui Ion** este interesantă.; **c)** Colega **lui Mircea** învață bine.; **d)** Exercițiul **lui Dan** este corect rezolvat.; **e)** Camera **Rodicăi** se află la etajul al doilea.; **f)** Îi cumpăr **lui Carmen** o rochie cu imprimeu floral.; **g)** Mama **lui Irinel** e vânzătoare.

Ex. 12: A. a) În spatele **hotelului** este o parcare.; **b)** Învățăm mult în timpul **anului** școlar.; **c)** Păsările zboară deasupra **pomilor**.; **d)** În jurul **parcului** este

un gard înalt.; **e)** În mijlocul **orașului** este o statuie.; **f)** Masa este în mijlocul **camerei**.; **g)** Oprește mașina în dreptul **magazinului**!; **h)** Le-am trimis **colegilor** un mesaj.; **i)** Sunt proteste împotriva **discriminărilor**.; **B. a)** Parcurile **Timișoarei** sunt renumite.; **b)** Admirăm muzeele **Parisului**.; **c)** Vizităm muzeele **Londrei** și ale **Veneției**.; **d)** Capitala **României** este București, iar capitala **Bulgariei** este Sofia.; **e)** Care este capitala **Poloniei**?; **f)** Îi ofer **Irinei** flori de ziua ei.; **g)** Îi expediez **Anei** un pachet.; **h)** Îi cumpăr **lui Andrei** un joc nou.; **i)** Îi cer **lui Mircea** un dicționar.

Ex. 13: a) Îi aduc **surorii tale** flori.; **b)** Îi scriu **mamei mele** un mesaj.; **c)** Îi spun **fratelui tău** cât este ceasul.; **d)** Îi povestesc **prietenei mele** filmul.; **e)** Îi telefonez **unei colege** astăzi.; **f)** Îi mulțumesc **unui vecin** pentru ajutor.; **g)** Îi cer **unei prietene** o carte.; **h)** Îi cer **unei persoane** în vârstă un sfat.; **i)** Îi răspund **unui copil** la întrebări.; **j)** I-a făcut **unei fete** rochie pentru petrecere.

Ex. 14: a) geamgiii; **b)** pâinii; **c)** fiii; **d)** miniștri; **e)** lui Carmen; **f)** comunității; **g)** kilometrii.

Ex. 15: a) **Copiii** aceia sunt **fiii** vecinei mele.; **b)** N-au nici **salariu**, nici **serviciu**.; **c)** Ei sunt arbitri, dar citesc **poezii**.; **d)** Valurile **mării** sunt înspumate.; **e)** **Copiii femeii** sunt politicoși.; **f)** Îmi plac **fotografiile** și **ciocolatele**.; **g)** **Parcagiii** aceia sunt **socrii** lui.; **h)** Coaja **ouălor** este tare.; **i)** L-am ajutat **drept / în calitate de** coleg de clasă.; **j)** **Delincventul** a fost prins în flagrant.

Ex. 16: a) bunicii, membrii; **b)** geamgiii; **c)** vulpii; **d)** ouălor; **e)** lui Jeni, Anei; **f)** miniștri; **g)** pâinii; **h)** prietenii; **i)** surorii, monede; **j)** chibrituri; **k)** poeziilor; **l)** copii; **m)** stelelor; **n)** chiulangiii, elevii; **o)** pisicii; **p)** lui Mary, Andreei; **q)** arbitri; **r)** plăcintei; **s)** fiul, fiicele; **ș)** poezii; **t)** ciocolate.

Ex. 17: a) Cumpăr două **mese** din lemn de brad. / S-au adunate **mase** de toate vârstele, nu doar tineri, în piețele orașelor, în așteptarea Anului Nou.; **b)** Lipseau câteva **elemente** pentru ca motorul să fie funcțional. / Câțiva **elemenți** ai caloriferului nu se încălzeau.; **c)** **Raporturile** dintre membrii echipei sunt strânse. / A redactat **rapoartele** activităților de anul trecut.; **d)** **Visele** îi agită somnul. / **Visurile** sale s-au împlinit: a devenit medic și își continuă munca de cercetare.; **e)** Vizităm câteva **cămine** de bătrâni și oferim cadouri. / Toamna, coșurile **căminurilor** sunt curățate.; **f)** Schimbăm pământul din **ghivecele** cu flori. / Vara, mănânc des **ghiveciuri** cu diverse legume.; **g)** În discursul său sunt mulți **termeni** greu de înțeles de plublicul larg. / Trebuie să respectăm **termenele** desfășurării proiectelor.; **h)** **Mobilurile** acțiunilor sale sunt greu de înțeles. / Ne vom închide **mobilele** în timpul decolării.; **i)** **Accesele** sale de tuse îl împiedică să se odihnească bine. / **Accesurile** în instituții se fac pe baza legitimațiilor.; **j)** Maria folosește câteva **benzi** de hârtie colorată pentru a împacheta cadoul / Filmul este despre confruntarea a două **bande**.

Ex. 18 : a) codru → codri (pl. neart.) → codrii (pl. art. hot.); **b)** socru → socri (pl. neart.) → socrii (pl. art. hot.); **c)** vizitiu → vizitii (pl. neart.) → vizitiii (pl. art. hot.); **d)** tristețe → tristeți (pl. nehot.) → tristețile (pl. art. hot.); **e)** solfegiu → solfegii (pl. neart.) → solfegiile (pl. art. hot.); **f)** fiu → fii (pl. neart.) → fiii (pl. art. hot.); **g)** erou → eroi (pl. neart.) → eroii (pl. art. hot.); **h)** câmpie → câmpii (pl. neart.) → câmpiile (pl. art. hot.); **i)** serviciu → servicii (pl. neart.) → serviciile (pl. art. hot.); **j)** studiu → studii (pl. neart.) → studiile (pl. art. hot.); **k)** stea → stele (pl. neart.) → stelele (pl. art. hot.); **l)** basma → basmale (pl. neart.) → basmalele (pl. art. hot.); **m)** minge → mingi (pl. neart.) → mingile (pl. art. hot.); **n)** pom → pomi (pl. neart.) → pomii (pl. art. hot.).

Ex. 19: a) chiuvetă; **b)** itinerar; **c)** sanda; **d)** foarfecă; **e)** identitate; **f)** ștras; **g)** tenismen; **h)** premisă; **i)** pulover.

Ex. 20: a) atovehicul; **b)** biscuit; **c)** funeraliile; **d)** gheară; **e)** greșeală; **f)** maistru; **g)** maiou; **h)** pancartă; **i)** patinoar; **j)** proprietar; **k)** repercusiuni; **l)** serviciu; **m)** trăsnet; **n)** trotuar.

Ex. 21: a) acoperișuri; **b)** afișe; **c)** albume; **d)** albușuri; **e)** almanahuri; **f)** aleile; **g)** alimentare; **h)** alineate; **i)** aragaze; **j)** atlase; **k)** balustrade; **l)** bareme; **m)** chibrituri; **n)** monede; **o)** înghețate; **p)** ciocolate; **q)** colonei; **r)** drajeuri.

Ex. 22: a) accesoriile; **b)** acvariile; **c)** chiulangiii; **d)** socrii; **e)** artificiile; **f)** beneficiile; **g)** salariile; **h)** studiile; **i)** codrii; **j)** scenariile; **k)** domiciliile; **l)** memoriile.

Ex. 23: a) Niște **fotolii** s-au murdărit.; **b)** **Problemele comentariilor** erau legate de **cuvintele** folosite.; **c)** **Zilele** au fost minunate, pentru că au fost **prietenii** mei cu mine.; **d)** El a făcut multe **sacrificii** pentru această reușită.

Ex. 24: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Corect; **e)** Incorect; **f)** Incorect; **g)** Corect; **h)** Incorect.

Ex. 25: A. d); **B.** b); **C.** a); **D.** a); **E.** a); **F.** b); **G.** c); **H.** b); **I.** d); **J.** a); **K.** a); **L.** b); **M.** b); **N.** d).

Ex. 26: a) **În ceea ce privește** examenele, vom

analiza condițiile care au dus la rezultatele slabe.; **b)** În **anticameră** așteptau mulți pentru audiență.; **c)** **Poeziile** au fost publicate la aceeași editură.; **d)** **Propriii** copii l-au învățat să utilizeze noile **gadgeturi**.; **e)** **Cuscrii** s-au întâlnit pentru a discuta detaliile evenimentului.; **f)** **Vizitiii** mână caii pe străduțele cetății.; **g)** **Fumuriii** ochelari mă împiedică să văd bine textul de pe **displayul** montat prea sus.; **h)** Datorită prietenilor și **părinților** am reușit să-mi înving emoțiile.; **i)** Din pricina vântului și **a ceții** nu am putut ajunge la cabană.

Ex. 27: **a)** clopoțeii aurii; **b)** lalelele roșii; **c)** rochiile aurii; **d)** arbitrii sobri; **e)** vrăbiile zglobii; **f)** membrii serioși ai echipei.

Ex. 28: **a)** auriii clopoței; **b)** roșiile lalele; **c)** auriile rochii; **d)** sobrii arbitri; **e)** zglobiile vrăbii; **f)** serioșii membri ai echipei.

Ex. 29: **a)** „... **fast-foodul**..."; **b)** „... plan întreg, **prim-plan**..."; **c)** „... **copilotul**..."; **d)** „... explozia unei **mașini-capcană**..."; **e)** „... pe numele de **Făt-Frumos**..."; **f)** „Vă pup, **dragile** mele!"; **g)** „... căldura culorilor materialului textil și **a / ale** metalului..."; **h)** „... concentrațiile peste medie **ale** compușilor..."; **i)** „**Aceasta / Această** seară este una dintre serile în care te simți bucuros..."; **j)** „... **referitor la** informațiile apărute în presă în acest caz..."; **k)** „... **la împlinirea / la sărbătorirea** celor 14 ani..."; **l)** „... o întâlnire **a primului-ministru / a prim-ministrului**..."; **m)** „... rolul important al armatei și **al soldaților** români..."; **n)** „... în bazinul Mării **Mediterane**..."; **o)** „... consilier **pentru sisteme informatice / în domeniul sistemelor informatice**..."; **p)** „... o **replică** a mașinii lui Paul Walker..."

Capitolul 11. Cum utilizăm articolul?

Articolul nehotărât. Articolul hotărât

Ex. 1: mărgea; cântec; minciună; impresie; caz; lună; metode.

Ex. 2: **a)** obraz; **b)** bătrân; **c)** stil; **d)** pasăre; **e)** televizor; **f)** ochi; **g)** peron; **h)** gimnastă.

Ex. 3: **a)** mierii; **b)** străzii; **c)** coloneii; **d)** drajeurile; **e)** festivalurilor; **f)** ingredientelor; **g)** mingii; **h)** bunicii; **i)** bătrâneții; **j)** aleea; **k)** cenușii; **l)** corabiei; **m)** grădinii; **n)** medicinei; **o)** ouălor; **p)** pieței; **q)** zgurii; **r)** vulpii.

Ex. 4: „Și batem palma. Sunt sigură că le va plăcea cartea. Am eu o metodă care nu dă greș: când le voi citi cele scrise, îi voi îndopa cu ciocolată. Astfel îndulciți, vor fi mai puțin critici. Desigur că nu se vor abține să nu scrie în text peste mine, dar cu asta ne-am obișnuit deja, nu-i așa?

Detectivii Aerieni au dreptate, am o datorie față de ei, datorie care se va șterge odată cu apariția acestei cărți. Mă întreb cum va fi să ne vedem fiecare de viață după ce toate învoielile și datoriile noastre se vor fi pus la punct. Fără să-i aud, îi privesc o vreme cum turuie unii peste alții, cum gesticulează, cum râd împreună. Cât pot să râdă copiii ăștia!"

Ex. 5: **a)** Am adus coșul de cumpărături de la **magazinul** de alături.; **b)** **Copiii** mei sunt atenți la detalii.; **c)** Nu știu de unde vom scoate o mașină, dar **șeful** se va supăra tare de întârzierea asta **a** noastră.

Articolul genitival/Marca genitivului

Ex. 6: **a)** al; **b)** ale; **c)** a; **d)** al; **e)** ale; **f)** a; **g)** ale; **h)** al; **i)** ale; **j)** al; **k)** al; **l)** al.

Ex. 7: **a)** al; **b)** ale; **c)** ale; **d)** ale; **e)** a; **f)** a; **g)** ale; **h)** al; **i)** al; **j)** ale; **k)** ale.

Ex. 8: **a)** Promovarea lui și **a** colegului a fost o surpriză. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „promovarea"); **b)** Directorul se întâlnește mâine cu reprezentanți **ai** consiliilor școlare. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „reprezentanți"); **c)** Mediile peste așteptări **ale** elevului ne-au surprins pe toți. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „mediile"); **d)** Este un drept al tău, **al** colegei și **al** celorlalți care au luptat pentru el. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „un drept"); **e)** Ambasadorul Islandei, **a** cărui vizită tocmai s-a încheiat, este un bun orator. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „vizită"); **f)** Am pierdut cheile, din cauza buzunarului rupt **al** hainei. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „buzunarului").

Articolul demonstrativ

Ex. 9: **a)** cea; **b)** cele; **c)** cel; **d)** cele; **e)** cel, cei; **f)** cel; **g)** cele, cel; **h)** cel; **i)** celei; **j)** celei.

Ex. 11: **a)** cei; **b)** cei, ai; **c)** celei, celui; **d)** celui; **e)** celui; **f)** cele.

Ex. 12: **A.** a); **B.** c); **C.** a); **D.** d).

Ex. 13: **a)** Incorect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Corect; **e)** Incorect; **f)** Corect; **g)** Corect; **h)** Incorect; **i)** Incorect; **j)** Corect.

Ex. 14: **a)** Nu i-am mai spus **mamei** cât am luat la test. (forma corectă a substantivului „mamă" este cea cu articol enclitic); **b)** Sunt împotriva **amândurora**.

(forma corectă de genitiv-dativ a cuvântului „amândoi" este „amândurora"); **c)** Acele răsuciri **ale** capului sunt periculoase pentru coloană. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „răsuciri"); **d)** Despre cele două anotimpuri **ale** climei tropicale s-a tot scris. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „anotimpuri"); **e)** Nu i-am mai spus nimic **colegei** mele. (substantivul „colegă" trebuie să fie în cazul dativ); **f)** Celebra dansatoare **a** Statelor Unite ale Americii s-a întors din cantonament. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „dansatoare"); **g)** La festival, vor participa și soliști **ai** celor mai importante trupe ale momentului. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „punct", din expresia punctul de vedere"); **h)** Ne-a povestit despre succesul lui, al mamei și **al** tatălui său. (articolul genitival trebuie reluat înaintea fiecărui termen dintr-o enumerație); **i)** Nu știu dacă punctul lui de vedere este diferit de **al** lui Andrei. (articolul genitival se acordă în gen și număr cu substantivul „punct", din expresia „punctul de vedere"); **j)** Cu ocazia zilei de naștere, **a** absolvirii și **a** câștigării premiului celui mare dăm o petrecere. (articolul genitival trebuie reluat înaintea fiecărui termen dintr-o enumerație, articolul demonstrativ „celui" se acordă cu substantivul „premiului").

Capitolul 12. Cum utilizăm prepoziția?

Ex. 1: a) pe / pe lângă; **b)** pe; **c)** pe / sub; **d)** pentru; **e)** pe; **f)** de; **g)** din; **h)** din; **i)** de pe; **j)** din; **k)** din / de lângă; **l)** de; **m)** de; **n)** de; **o)** de; **p)** de; **q)** despre; **r)** de; **s)** de; **ș)** la; **t)** la; **ț)** la / pentru; **u)** la; **v)** în; **w)** în / după; **x)** în / din; **y)** în; **z)** în; **a')** la / de la / după; **b')** după; **c')** pentru; **d')** după.

Ex. 2: a) la acest aspect; **b)** pe care; **c)** datorită; **d)** din cauza; **e)** de; **f)** la; **g)** pentru; **h)** datorită muncii și perseverenței; **i)** în jurul casei și al mașinii sale.

Ex. 3: a) Incorect; **b)** Corect; **c)** Incorect; **d)** Corect; **e)** Corect; **f)** Corect; **g)** Incorect; **h)** Incorect; **i)** Corect; **j)** Incorect; **k)** Incorect; **l)** Incorect; **m)** Incorect; **n)** Incorect; **o)** Incorect; **p)** Incorect; **q)** Incorect.

Ex. 4: a) drept răsplată / ca răsplată; **b)** de pe diplomă / a diplomei; **c)** colegă de-ale mele / colegă de-a mea; **d)** șef de bancă; **e)** un coleg de-al meu / un coleg de-ai mei; **f)** un kilogram de pere; **g)** un pahar cu apă; **h)** unul dintre ei.

Ex. 10: a) ... au avut **drept** cauze diferite boli...; **b)** ... e imposibil de doborât **ca** om...; **c)** ... îi dai sfaturi așa, **în calitate de** tată...; **d)** ... s-a vorbit despre poluare **drept** cauză a schimbărilor climatice...; **e)** ... să suplimenteze învățatul **ca** timp ...; **f)** ... suntem pe locul doi în lume **ca** interes...; **g)** ... lucra **ca** inginer...; **h)** ... banii pe care i-a câștigat **ca** fotbalist...; **i)** ... vrea să ne demonstreze cât de talentat este **în postura de** cântăreț...; **j)** ... lucrează **în calitate de** colaborator la teatru...; **k)** ... lucrezi **în calitate de** consultant la un centru medical... .

Ex. 11: a) ... pentru zona aceasta **din** Europa...; **b)** ... se știe că am venit **în** Moldova...; **c)** ... se potrivește cel mai bine **cu** profilul de avocat / **profilului** de avocat...; **d)** ... până atunci, ne ghidăm **după** asta...; **e)** ... din punct**ul** de vedere al mediului...; **f)** din punct**ul** de vedere al medicului dermatolog...; **g)** din punct**ul** de vedere al asigurării...; **h)** ... din punct**ul** de vedere al fenomenelor...; **i)** ... de la 84 **de** lei la 450 de lei...; **j)** ... Andrei are 289 **de** voturi...; **k)** ... se vor cumpăra 1,5 milioane **de** doze de vaccin...; **l)** ... 28 **de** refugiați...; **m)** ... prețurile variază între 300 **de** lei și 2000 de euro... .

Ex. 12: a) ... **pe** care, de-a lungul anilor, le-am avut...; **b)** ... toate cunoștințele **pe** care le-am acumulat...; **c)** ... care sunt afecțiunile **pe** care le putem preveni...; **d)** ... la o mare schimbare **pe** care ar aduce-o...; **e)** ... le știai pe toate astea **pe** care le-am zis până acum...; **f)** ... ziarul **pe** care voiam eu...; **g)** ... cea **pe** care ai zis-o mai devreme...; **h)** ... obiectele **pe** care nu le descoperim cu ușurință...; **i)** ... mai e și chestiunea aceasta, **pe** care trebuie s-o luăm în calcul...; **j)** ... problemele acestea **pe** care le faci tu...; **k)** ... reacția **pe** care o ai față de cel care vine la spectacol...; **l)** ... mai ales voi, **pe** care vă poartă cântecul popular prin tradiție...; **m)** ... niște drepturi **pe** care vi le-a luat actuala conducere...; **n)** ... acesta este programul **pe** care trebuie să-l avem... .

Ex. 13: a) Corect; **b)** Corect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Incorect; **f)** Corect; **g)** Incorect.

Capitolul 13. Cum utilizăm adjectivul?

Ex. 1: a) a-bo-ri-gen; **b)** a-brupt; **c)** ac-tu-al; **d)** an-al-fa-bet; **e)** an-o-nim; **f)** an-or-ga-nic; **g)** a-u-toh-ton; **h)** ca-ra-ghios; **i)** e-fi-ci-ent; **j)** o-fi-ci-al; **k)** om-ni-sci-ent.

Ex. 2: a) afonă; **b)** atee; **c)** burlescă; **d)** cetățenească; **e)** grotescă; **f)** livrescă; **g)** patrioată; **h)** pitorească;

i) poetică; **j)** minionă; **k)** analoagă; **l)** poliglotă.

Ex. 3: a) concluziv; **b)** ad-hoc; **c)** bunicică; **d)** coroziv; **e)** sangvin / sanguin; **f)** israelian; **g)** filozofic / filosofic; **h)** analoagă; **i)** omoloagă; **j)** mediteraneean; **k)** dârze; **l)** dârji; **m)** electrocasnice; **n)** fizico-chimic; **o)** mofluzi; **p)** obezi; **q)** bruști; **r)** eficace; **s)** caracteristice / caracteristici; **ș)** novice / novici; **t)** grizonant; **ț)** inopinat; **u)** extravertit; **v)** introvertit; **w)** accesoriu; **x)** bleumarin; **y)** continuu; **z)** majestuos; **a')** maro; **b')** obligatoriu; **c')** pătrat; **d')** reiat; **e')** tumultuos; **f')** provizoriu; **g')** meritoriu; **h')** definitoriu.

Ex. 4: a) deștept → deșteaptă → deștepte → deștepți; **b)** corect → corectă → corecte → corecți; **c)** prezentabil → prezentabilă → prezentabile → prezentabili; **d)** sobru → sobră → sobre → sobri; **e)** muncit → muncită → muncite → munciți; **f)** bine-crescut → bine-crescută → bine-crescute → bine-crescuți; **g)** răufăcător → răufăcătoare → răufăcătoare → răufăcători.

Ex. 5: a) Profesorul i-a dat elevului **nou** nota 10.; **b)** Lucrarea elevei **noi** este interesantă.; **c)** Clădirea cantinei **studențești** este **înaltă**.; **d)** Mâneca pijamalei **roșii** e scurtă.; **e)** Am cumpărat câteva cămăși **albe**.; **f)** Mihai i-a cumpărat soției o ie **românească**.; **g)** Lecțiile acestea sunt **obligatorii**.; **h)** Nu înțeleg sensul cuvintelor **tehnice**.; **i)** Străzile acestea sunt **drepte**.; **j)** Ochii lui Mircea sunt **albaștri**.; **k)** Muncitoarele acelea sunt **harnice**.

Ex. 6: A. d); **B.** d); **C.** b); **D.** b); **E.** a); **F.** c); **G.** c); **H.** d).

Ex. 8: „Sclipirile **neîntrerupte** și **orbitoare** de lumină **frântă** ale fulgerelor spintecau, pe linii **fantastice** și nemărginit de **lungi**, întunecimile **fioroase** ale nopții **înalte**. Și, între cele patru hotare ale nesfârșitului, întinderile **oarbe** tremurau cu răstimpuri **scurte** de întuneric și lumină **albăstrie** sub licăririle **fugătoare** și **iuți** ale focului ceresc."

Ex. 9: a) pepit; **b)** perspicace; **c)** marile; **d)** marii; **e)** dragii; **f)** dragilor; **g)** ultimei; **h)** ultimele; **i)** veșnicele; **j)** scrise; **k)** tenaci; **l)** maramureșeancă; **m)** contradictorii; **n)** propriii ochi; **o)** inferioare, acestora; **p)** superior; **q)** principală; **r)** complet; **s)** arteziene; **ș)** plumburiii; **t)** bleumarin; **ț)** propuse; **u)** feeric; **v)** mediteraneean.

Ex. 10: a) cenușiii; **b)** veselii; **c)** roșiii; **d)** fumuriii; **e)** integri; **f)** timpuriile; **g)** obligatorii; **h)** stranii; **i)** portocalii; **j)** liliachii.

Ex. 12: a) Globurile argintii sunt foarte frumoase.; **b)** Nu am cumpărat **sacourile** cărămizii, din cauza **prețurilor**.; **c)** Dragi **colege**, o să-mi lipsiți!; **d) Bluzele** sunt suficient de largi.; **e) Itemii** complecși ai **testelor** au fost rezolvați doar de silitorii **copii**.; **f)** Au fost niște **timpuri** vitrege.; **g)** La **olimpiade** am fost impresionat de **fetele** perspicace.

Ex. 13: a) Îi dau surorii **dragi** un cadou frumos.; **b)** Culorile fustei **largi** sunt aprinse.; **c)** I-am promis susținere colegei **harnice**.; **d)** Fetei **aprige** i-am oferit tot sprijinul meu.; **e)** Bucuria surorii mele **vitrege** este această vacanță pe care o petrecem împreună.; **f)** Efortul muncii **desfășurate** a fost foarte mare.; **g)** Aprecierea muncii lui modeste, dar **conștiincioase** l-a bucurat.; **h)** Dificultatea programei **aprobate** de minister este ridicată.; **i)** I-am dat fetei celei **harnice** o carte.; **j)** Faptele băieților **celor** neastâmpărați au fost pedepsite.; **k)** Culoarea caietului **celui** mare este roz.; **l)** Le-am spus fetelor **celor** curioase că nu știu nimic despre Dan.; **m)** Rezultatele elevilor **celor** mai buni au fost conform așteptărilor.; **n)** I-am răspuns fetei **celei** mai **curioase** din clasă.; **o)** Rezolvarea problemei **celei** mai **dificile** a fost meritul său.

Ex. 14: a) binemeritat; **b)** nou-nouțe; **c)** galben-închis; **d)** bine-crescut; **e)** alb-argintii.

Ex. 17: a) albaiulian; **b)** băimărean; **c)** năsăudean; **d)** blăjean; **e)** caransebeșean; **f)** câmpulungean; **g)** argeșean; **h)** focșănean; **i)** giurgiuvean; **j)** hușean; **k)** mangaliot; **l)** pășcănean; **m)** predelean; **n)** râmnicean; **o)** vâlcean; **p)** romașcan; **q)** târgumureșean; **r)** turnean.

Ex. 19: a) berlinez; **b)** bordelez; **c)** budapestan; **d)** cairot; **e)** genovez; **f)** florentin; **g)** madrilen; **h)** milanez; **i)** moscovit; **j)** newyorkez; **k)** sofiot; **l)** tokiot.

Ex. 20: Adjective care au grad de comparație: puternic; palid; aspru; visător; scund; vechi. **Adjective care nu au grad de comparație:** superior; inferior; optim; anterior; imaginar; suprem; maxim; minim; superb; enorm; complet; uni; viu; veșnic; definitiv; acvatic; clujean.

Ex. 21: a) splendidă; **b)** acustică perfectă; **c)** răspuns optim; **d)** sunt inferioare acestora; **e)** stadiu superior; **f)** lucru fundamental.

Ex. 24: a) Te-ai comportat cu el **admirabil**.; **b)** Am știut că ești mai bun decât colegul tău.; **c)** Parcă e **rotund** cum l-ai făcut cum e acum.; **d)** Mamă, am avut o experiență **uluitoare**!; **e)** Ești **trăsnet** ca al nostru coleg!; **f)** I-a ieșit în cale un **urs uriaș**.; **g)** Acest hotel oferă condiții **optime** de cazare.; **h)** Am cunoscut colegul **perfect**.; **i)** Maradona este **cel mai cunoscut** fotbalist din lume.; **j)** La acest festival au participat cântăreți **faimoși**.; **k)** Actrița

renumită nu a primit premiul.; **l)** Așteaptă un e-mail **fundamental** pentru cariera lui.; **m)** Fiind o cântăreață **renumită**, a fost asaltată de admiratori.

Capitolul 14. Cum utilizăm verbul?

Formele verbale nepersonale

Ex. 1: a) Incorect; **b)** Corect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Incorect; **f)** Corect; **g)** Corect; **h)** Incorect; **i)** Incorect; **j)** Incorect.

Ex. 2: A. c); **B.** a); **C.** d); **D.** d); **E.** c).

Ex. 3: a) rămâne; **b)** neștiind; **c)** a ști; **d)** a te complăcea; **e)** apropiindu-se; **f)** a fi; **g)** a-ți displăcea; **h)** încăpea; **i)** tăind; **j)** închiriind, supraviețui; **k)** a-ți prii; **l)** a-i crea; **m)** luate; **n)** nemaștiind; **o)** evidențiindu-i; **p)** apreciindu-l; **q)** a zăcea.

Ex. 4: N-are sens să te prefaci a te **sfii**, te-am văzut **copiind**. Dacă te-aș reclama, dirigintele ți-ar putea **scădea** nota la purtare și ai putea **decădea** în ochii celor din jur. **Știind** că nu vei repeta greșeala, voi fi mai înțelegător de data aceasta. **Beneficiind** de clemența mea, cred că te vei îndrepta.

Ex. 5: a) E ușor **să scrii** versuri, // Când nimic nu ai **să spui**, // Înșirând cuvinte goale // Ce din coadă au să sune.; **b) Să te simți** superior înseamnă **să întinzi** mâna de ajutor celor ce pot **să se ridice** până la tine.

Ex. 6: L-am văzut **fotografiind** toate florile din grădină.; Ai cumpărat dispozitivul **de vegheat** păsările de noapte?

Ex. 7: A se efectua toate temele pentru acasă!, **De repetat** toate lecțiile înainte de oră!

Modul indicativ. Timpul prezent

Ex. 8: A. c); **B.** d); **C.** d); **D.** d); **E.** a); **F.** b); **G.** b); **H.** d); **I.** a); **J.** b).

Ex. 9: a) absolvă; **b)** bănuiește; **c)** contemplă; **d)** bântuie; **e)** agreează; **f)** încetinește; **g)** închipuie; **h)** apropii; **i)** angajează; **j)** convoacă; **k)** apropii; **l)** închiriem; **m)** anticipează; **n)** recreăm; **o)** trișează; **p)** omagiem; **q)** zăcem; **r)** se usucă; **s)** zgârii; **ș)** nu vor.

Ex. 10: a) acordează, acordă; **b)** ordonează, ordonă; **c)** reflectă, reflectează; **d)** degajă, degajează; **e)** îndoaie, îndoiește.

Ex. 11: Simt nevoia să mă **destăinui**, fiindcă ești unicul coleg care mă **apreciază** cu adevărat. **Știi** că mă **străduiesc** mult, dar nu reușesc să ajung la timp la școală. Eu **întârzii** fără intenție (dimineața îi pregătesc pe frățiorii mei). Noroc că tu **intri** înaintea mea în clasă și îmi **ții** „spatele". Nu **agreez** această situație și regret că îți **creez** probleme. Cred că între noi se **înfiripă** o prietenie care va deveni trainică.

Ex. 12: Eu nu **mă sperii** ușor, însă Cristi **sughiță** când tu **devii** amenințător. El fuge și **se cocoață** pe dulap. Când evenimentele **se precipită**, **se furișează** în brațele părinților.

Ex. 13: Eu **nu crăp** lemnele.; Tu **știi** toate lecțiile.

Modul indicativ. Timpurile trecutului

Ex. 14: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Incorect; **d)** Corect; **e)** Incorect; **f)** Incorect; **g)** Corect; **h)** Incorect; **i)** Incorect; **j)** Corect.

Ex. 15: a) voia; **b)** pășea; **c)** veni; **d)** i-ai; **e)** mă sfiii; **f)** bandajam; **g)** am împăturit; **h)** întâmpinatu-l-ai; **i)** ne cunoscuserăm; **j)** îmi prii; **k)** deslușeam; **l)** făcuși; **m)** citii; **n)** dusu-s-a; **o)** sfârșeam.

Ex. 16: a) În cele din urmă, tata **ajunse** la sfârșitul paginii și **făcu** o mică mâzgălitură sub un cuvânt aflat pe ultimul rând. Apoi, își **ridică** privirea și îmi **zâmbi**, încrețindu-și colțurile ochilor.; **b)** După ce îmi **terminai** temele, **coborâi** la parter ca să-mi fac un ceai. Ca de obicei, nu era prea multă mâncare în debara, însă **găsii** niște brânză și niște pâine, precum și o conservă de fasole. **Prăjii** pâinea și **încălzii** fasolea, după care **răsei** deasupra puțină brânză.

Ex. 17: a) „Micul prinț și-**a lovit** palmele una de alta. Vanitosul **a salutat** cu modestie și și-**a ridicat** pălăria. «Asta-i mai amuzant decât vizita la rege», și-**a spus** micul prinț în sinea lui. Și **a reînceput** să-și lovească palmele una de alta. Vanitosul **a reînceput** să salute ridicându-și pălăria. După cinci minute de exerciții, micul prinț s-**a săturat** de monotonia jocului:

— Și ca să cadă jos pălăria, ce trebuie să faci?

Dar vanitosul nu l-**a auzit**. Vanitoșii nu aud nimic altceva decât laudele."

b) „Micul prinț l-**a privit** și i-**a plăcut** lampagiul ăsta, care era atât de credincios ordinului. Și-**a amintit** de apusurile de soare pe care se ducea să le găsească el însuși, mutându-și scaunul. **A dorit** să-și ajute prietenul."

Ex. 18: Ne **fixaserăm** întâlnirea într-o marți. Nu **voiam** să par superficial, de aceea nu **neglijam** niciun detaliu. Mă **angajam** la o companie după care **tânjeam** de multă vreme. **Venii** cu câteva minute înainte și nu mă **sfiii** să mă prezint. O doamnă mă **pofti** în cabinetul managerului și acesta mă **primi** cu căldură. Tu îmi **spuseseși** că este o persoană glacială, dar eu am **simțit** altceva. Interviul a decurs minunat și **devenii** cel mai tânăr angajat.

Ex. 19: Nu am citit.; Hoţii şterseseră toate urmele.

Modul indicativ. Timpurile viitorului

Ex. 21 : A. d); **B.** d); **C.** a); **D.** c); **E.** d).

Ex. 22: a) va pustii; **b)** vei şti; **c)** va veni; **d)** veţi fi, vom fi ajuns; **e)** va apărea; **f)** spune-ţi-voi; **g)** vor dispărea; **h)** va agrea; **i)** va bate, vom merge; **j)** vor plăcea; **k)** va scădea; **l)** se vor succeda.

Ex. 23: Adrian nu **va zăcea** toată ziua fără să mişte un deget, nu se **va complăcea** aşa. Băiatul meu **va munci** şi **va deveni** un arhitect cunoscut. **Va crea** multe clădiri care ne **vor** impresiona. Numele lui **va apărea** în toate ziarele şi nouă ne **va plăcea** să ne lăudăm cu el. Când dumneavoastră **veţi** fi pensionar, el **va fi** celebru.

Ex. 24: Îţi **vei dori** să revii la noi?; Mă **voi fi pregătit** pentru examen.

Modul imperativ

Ex. 26: a) Nu te **sfii** să spui ce **simţi**!; **b) Scoateţi**-le copiilor din cap ideile năstruşnice!; **c)** Frumoaso, **vino** aici şi **adu**-mi o cafea!; **d) Bateţi**-i la cap să vă lase în excursie!; **e)** Nu **zice** minciuni, George, că vei **fi** pedepsit!; **f)** Nu **fi** insolent, **respectă-ţi** profesorii!; **g) Fiţi** harnici şi **faceţi**-vă temele!; **h)** Nu-ţi **face** griji, te voi **sprijini** mereu!; **i)** Copii, **puneţi** creioanele pe bancă, iar tu, **scrie-ţi** numele pe lucrare!; **j) Zi** adevărul, nu **deveni** lipsit de onestitate!

Ex. 27: a) Nu-ţi face ordine în cameră!; **b)** Nu veni în casă!; **c)** Nu fi cumpătat ca întotdeauna!; **d)** Nu zice veştile tuturor!; **e)** Nu duce câinele la veterinar!; **f)** Nu lua cuvântul la şedinţa cu părinţii!; **g)** Nu desface cadoul primit de la bunici!; **h)** Nu-ţi reface exerciţiile!; **i)** Nu reduce viteza în curbele periculoase!; **j)** Nu te preface că înveţi!; **k)** Nu sta cu noi la masă!; **l)** Nu relua discuţia!

Ex. 28: a) refă; **b)** fii; **c)** zi; **d)** nu duce; **e)** începeţi; **f)** nu zice; **g)** nu ne daţi; **h)** trece-ţi; **i)** nu fi; **j)** revino; **k)** nu face; **l)** nu veni; **m)** nu te preface; **n)** ia; **o)** închipuie-ţi.

Ex. 29: Nu fi leneş!; **Fii** harnic!

Ex. 30: Nu vorbiţi cu gura plină!; Respectaţi-i pe cei care vă servesc!; Nu ţineţi coatele pe masă!; Nu sorbiţi supa!; Nu vorbiţi la telefon în timpul mesei!

Modul conjunctiv

Ex. 31: a) Incorect; **b)** Corect; **c)** Incorect; **d)** Incorect; **e)** Corect; **f)** Incorect; **g)** Corect; **h)** Incorect; **i)** Incorect; **j)** Corect.

Ex. 32: a) să-şi coasă; **b)** să devii; **c)** să batem; **d)** să-i dea; **e)** să fii fericit; **f)** să fi citit; **g)** să ştii; **h)** să nu fii; **i)** să stea, să se usuce; **j)** să aibă; **k)** să pieptene; **l)** să mă zgârii; **m)** să nu sufli; **n)** să nu fii sprijinit; **o)** să vină.

Ex. 33: a) „– Totuşi, e adevărat că cititorul trebuie **a şti** [...] să vorbească limba cărţii. **Să vorbească** limba cărţii, **să se abandoneze** în voia melodiei ei, **să se lase dus** de curent, în loc **a-şi risipi** forţele vâslind contra mareei. [...] Cartea, prin faptul că este scrisă, a făcut deja un pas mare către noi: e un dar. Acum ne revine nouă **a mulţumi** pentru amabilitatea şi **a face** un pas către carte."

b) „— Nu trebuie **a-ţi plăcea** totul, ştii? **Să fii disponibil** înseamnă şi **să fii vigilent**. Capul tău nu-i o ladă de gunoi în care arunci cărţi. Dacă o prăjitură chiar nu-ţi place, o mănânci totuşi? Gândeşte-te bine, ce faci?

— Nu o mănânc. [...]

— Pentru **a-ţi forma** gustul, pentru **a căpăta** încredere în gustul tău trebuie mai întâi **a ţi-l educa**."

Ex. 34: Mi-ar plăcea ca Ana **să aibă** inspiraţie şi **să creeze** un roman palpitant. Cred că şi tu vrei **să susţii** talentele şi **să scrii** despre ele. **Să nu fii** neglijent şi **să nu întârzii** la lansarea cărţii ei. Aştept **să umpli** paginile ziarelor cu elogii la adresa ei.

Ex. 35: Să nu întârzii la spectacol!; Dorinţa ei este **să fii** prezent la petrecerea pe care o organizează.

Modul condiţional-optiv

Ex. 36: A. d); **B.** a); **C.** c); **D.** b); **E.** a).

Ex. 37: a) ar apărea, aş fi; **b)** mi-ar displăcea; **c)** ai şti; **d)** aş tăcea, aş fi; **e)** ar încăpea, nu ar veni.

Ex. 38: a) Ei **au** multe cărţi în bibliotecă.; Ei **au citit** multe romane franţuzeşti.; **b)** Eu **ar** terenul cu un tractor modern.; Ei **ar merge** la mare.; **c)** Tu **ai** curaj să spui adevărul.; Tu **ai rezolvat** toate problemele.; Tu **ai merge** la înot? **d) Aţi amenajat** toată casa.; **Aţi veni** cu noi în excursie?

Ex. 39: Aş aprecia dacă **aţi avea** mai multă înţelegere faţă de **fiica** mea. Ei i-ar **plăcea** ca la orele dumneavoastră să zâmbiţi mai mult şi **să-i** încurajaţi. Aşa ar **veni** cu drag la şcoală şi nu **s-ar simţi** exclusă.

Verbele reflexive. Verbele nereflexive. Verbele impersonale. Verbele neregulate

Ex. 41: a) trebuie; **b)** tu râzi; **c)** erau; **d)** merită; **e)** era; **f)** trebuiau; **g)** nu risc; **h)** urma; **i)** au trebuit; **j)** nu rentează; **k)** usucă-ţi; **l)** era; **m)** divorţează; **n)** a trebuit; **o)** conversez.

Ex. 42: a) ia; **b)** să fii; **c)** fiind; **d)** trebuiau; **e)** du; **f)** ai fi; **g)** usucă; **h)** dădeam; **i)** refă; **j)** să bea.

Ex. 43: El **a ajuns** repede acasă. (= a sosit); Când el **s-a ajuns**, a început să arunce cu banii în dreapta şi-n stânga. (= a parvenit); Mihai **a căzut** din cireş şi s-a lovit. (= a picat); **Nu se cade** să vorbeşti aşa cu părinţii tăi. (= nu se cuvine); Mihaela **se uită** prea mult la filme. (= priveşte); Ana **a uitat** să facă un exerciţiu. (= a omis)

Ex. 44: Usucă-ţi părul! / **Nu usca** rufele în casă!; Eu **iau** micul-dejun în oraş.

Verbele derivate. Verbele compuse

Ex. 45: A. d); **B.** c); **C.** b); **D.** d); **E.** c).

Ex. 46: Deşi afară **s-a înnorat** şi părea că **se innoptează**, nu **m-am răzgândit** şi am plecat la piscină pentru **a mă îmbăia**. Apa **m-a binedispus** şi **am înotat** îndelung. **Mi-am autoreglat** respiraţia şi **m-am dezlănţuit**. Portarul **a binevoit** să mă lase câteva minute peste program. Luna **îşi răsfrângea** argintul şi **mă binecuvânta** cu lumina ei.

Ex. 47: Mulţumiţi-le părinţilor pentru toată susţinerea!; Ţi-**ai reînnoit** permisul de conducere?

Exersăm verbul! Exerciţii finale

Ex. 1: a) Abia **reveniserăm** din vacanţă când am auzit vestea.; **b)** Ţi-**ai revenit** din şoc?; **c) Revino** cu picioarele pe pământ!; **d) Am reveni** oricând în oraş.; **e) Revenii** la şcoală după o săptămână de convalescenţă.; **f) Vei reveni** asupra exerciţiilor?; **g)** Ţi-aş fi recomandat **să fi revenit** la control peste o lună.; **h)** Tu **ai fi revenit** dacă ţi-ar fi spus că era necesar?; **i) Să revii** asupra deciziei luate în pripă este un semn de maturitate.; **j)** Ei **reveneau** de fiecare dată cu plăcere în locurile natale.

Ex. 2: • Nu **voia** să **ia** loc şi nu **aş** fi vrut să o **plesnesc**.; • El va **deveni** cel mai bun inginer şi mi-ar **displăcea** să nu-i **creăm** cele mai bune condiţii.; • Eu aş **şti** toate problemele dacă **ai** repeta cu mine.; • **Faceţi**-vă toate temele, copii!; • **Pune-ţi** creioanele jos, Mihai!; • Nu **face** dezordine în cameră!; • Trebuie să **aibă** grijă de noi pentru a **fi** sănătoşi şi voioşi.; • Aş **fi** ştiut mai bine dacă învăţam pentru lucrarea la matematică.; • Mă **sfii** să-i spun adevărul.; • Nu **fi** neascultător!; • El **înoată** de la trei ani şi an de an şi-a **înnoit** stilul.; • Să **fii** harnic pentru **a-ţi** atinge obiectivele!; • El **veni** la noi cu trenul, iar eu **venii** cu autobuzul.; • Ea va **deveni** prima şi va **şti** să-şi rezolve toate problemele singură.; • Cred că mă pomeneşte cineva, deoarece am început să **sughiţ**.; • Mi-ar **părea** rău să nu **vii** la noi.; • Să **ştii** că nu-mi place să **fii** ca acei chiulangii.; • **Adu** apa şi nu **face** gălăgie!; • Când mă **apropiam** de casă, se **înnora**.; • El **contemplă** spectacolul naturii.; • Copii, **scrieţi** lecţiile în caiet, iar tu, Mihai, **scrie-ţi** numele pe tablă!; • Eu **întârzii** în fiecare zi la serviciu.; • Matei va **deveni** un electrician bun care va **şti** să rezolve toate defecţiunile.; • Dacă aş **şti** să **creez** poezii, mi-ar **plăcea** să-ţi dedic una.; • **Revino** la noi în echipă să **batem** recordul împreună!; • Nu putem **şti** adevărul dacă nu încercăm să **desluşim** lucrurile.; • Eu **citii** primele trei pagini, iar Ana le **citi** pe următoarele două.; • **Fii** harnic, nu **fi** indolent!; • **Zi** lecţia, băiete, nu mai **zice** prostii!; • **Aş** face sport dacă **ai veni** cu mine.; • Să **fii** fericită, iubito!; • Să **fi** învăţat verbul, nu **aş** fi avut probleme la lucrare.; • Filmul va **apărea** anul acesta pe micile ecrane.; • Monica **voia** să **aibă** toate colecţiile de timbre organizate.; • Deşi **nu sunt** foarte mari şanse să câştig, risc.; • **Bateţi**-i măr pe adversari, altfel nu **veţi primi** premiile.; • **Adu** copilul în casă, nu-l ţine în ploaie!; • Mă **sfiii** de situaţia **creată** şi mi-ar **părea** rău să nu o **remediem**.; • Am **împăturit** toate hainele şi le-am aşezat în dulap.; • Băiatul se **usucă** pe picioare din cauza dorului de părinţi.; • Ţi-am spus să **fii** cuminte!; • A dorit să-i **dea** un cadou colegului său de bancă.; • Nu i-a cerut nimeni să **creeze** opere de artă.; • Vreau ca tu să **ştii** cine este vinovatul.; • Eu mă **gândii** să iau o ciocolată caldă. • Dacă nu va **fi** atent, va **cădea** şi se **va** lovi.; • **V-ar plăcea** dacă **aţi** merge la mare cu prietenii voştri?; • Ar **fi** venit dacă **i-ar** fi dat adresa corectă.; • Eu **aş** veni la voi dacă m-aţi **primi**.; • Nu-ţi **face** probleme, copilo, **revino** la noi!; • Mă **apropii** de casă cu paşi repezi, fiindcă mi-e frică să nu **întârzii**.; • Mihnea, nu **fi** distrat, aşa nu vei **reuşi** să termini treaba!; • Ţi-ar **plăcea** ca părinţii tăi să **aibă** mai multă răbdare cu voi?; • Nu **ştii** să ne **previi** când **întârzii**?; • **Scoateţi**-i din sală pe scandalagiii aceia!; • Eu **venii** cu trenul, iar el **veni** pe jos şi **voia** să se odihnească.; • Eu mă **pieptăn** zilnic.; • Noi **coapseserăm** trei pâini.; • Eu **cusui** toţi nasturii de la cămaşă.; • Afară tună şi **trăsneşte**.

Ex. 3: a) să te străduieşti, să afli; **b)** cotrobăie; **c)** se înfiripă; **d)** de a-l găsi, se năruie; **e)** subliniind; **f)** să vă creăm; **g)** declanşează; **h)** se îngraşă; **i)** zăritu-l-ai; **j)** zgâriem; **k)** veniserăţi; **l)** să nu vii; **m)** ce-i; **n)** trimiteţi-vă, înot; **o)** i-a adus aminte; **p)** apreciem; **q)** nu duce; **r)** identifică; **s)** arăţi; **ş)** ţi-i; **t)** să nu fii crezut; **ţ)** prevedea; **u)** vi-i; **v)** ne-au înştiinţat; **w)** să ne dăruiască; **x)** fi; **y)** ia-ţi, du-te; **z)** duceţi-vă, nu neglijaţi;

a') îngenunchează; **b')** continui; **c')** se constituie; **d')** observaserăm; **e')** să umpli; **f')** nu ne creează; **g')** să plouă; **h')** n-ar tăcea; **i')** va ști; **j')** i-ar plăcea, să-i scrii; **k')** fii, nu fi; **l')** va primi.

Capitolul 15. Cum utilizăm pronumele?

Pronumele personal. Pronumele personal de politețe. Pronumele reflexiv

Ex. 1: **a)** le-; **b)** îl; **c)** îi; **d)** o; **e)** mi-; **f)** i-; **g)** v-; **h)** v-; **i)** l-; **j)** îmi.

Ex. 2: Andrei nu-**și** respectă promisiunile.; Andreea nu **își** amintește de noi.; Marius nu **s**-a dus la concert.

Ex. 3: **a)** v-o; **b)** m-ai; **c)** îți; **d)** na-ți; **e)** îmi, privindu-mi-i; **f)** v-ați, pregătit-o; **g)** le-o; **h)** pune-ți, puneți-l; **i)** a-și; **j)** ți-i; **k)** ție; **l)** v-a, la, ei; **m)** dumneaei; **n)** a-i; **o)** mi-i; **p)** ia-ți; **q)** rugați-i; **r)** ați; **s)** s-ar, mai, i-ai; **ș)** culegeți-vi-le.

Ex. 4: **a)** **Îți** las cartea, dar mâine **adu-mi-o**.; **b)** **Mi-i** drag de cei care muncesc.; **c)** **Și-a** depus banii la bancă.; **d)** Alteța **Sa** ne-a onorat cu prezența **domniei-Sale**.; **e)** Eu **l-aș** apăra pe Gigel, chiar dacă **s-a** dovedit **laș**.; **f)** Dacă **ți-i** frig, te va încălzi o cană cu ceai.; **g)** Eu **ți-am** văzut câinele când **l-a** dus mama ta la veterinar.; **h)** Când nu **vi-i** bine, **luați** un medicament și vă **va** trece durerea.; **i)** **L-a** cules de pe drumuri și acum vrea **să-i ia** averea.; **j)** Pentru **a-i** crede trebuie să nu **mai** mintă.; **k)** Înainte de **a-și** da seama de greșeală, a fugit de la locul accidentului.; **l)** Bine **ați** venit la teatru, nu **veți** regreta alegerea făcută!; **m)** Știu că **m-ai** bate dacă **n-aș** fi sora ta.; **n)** **Îmi** caut pixul, dar **nu-l** găsesc.; **o)** Nu e greu **a-l** convinge și pe el să participe **la** întrecere.; **p)** **Trebuie să-i** ducă și pe copiii **săi** într-o excursie.; **q)** Rochia cerută **v-a trimis-o** mama ei.; **r)** Mingea primită cadou **v-o** dau vouă.; **s)** Propriii părinți **le** fac greutăți.; **ș)** Copii, **scoateți-vă** caietele pe masă!; **t)** El nu **își** cere scuze niciodată.; **ț)** Nu **m-a** supărat, **m-a** dezamăgit, dar **îl** voi ierta.; **u)** **Opriți-vă** din când în când pentru **a-i** vedea pe cei din jurul vostru!; **v)** Andrei mi-a luat **umbrela** și **m-a** lăsat în ploaie.; **w)** Nu știai că **ne-am** vândut mașina?; **x)** **Copiii-i** sunt mari și **n-o** mai caută.; **y)** **Lăsați** grijile și **luați** o pauză pentru **a-i** răsfăța pe fiii voștri!; **z)** Am multă încredere **într-însul**, știu că nu ne **va** dezamăgi.

Pronumele și adjectivul pronominal posesiv. Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ

Ex. 6: **A.** d); **B.** c); **C.** b); **D.** b); **E.** a); **F.** c); **G.** c); **H.** d); **I.** c); **J.** d).

Ex. 7: **a)** același; **b)** aceleia; **c)** pe celelalte; **d)** aceleiași; **e)** aceea; **f)** aceia; **g)** aceeași; **h)** aceiași; **i)** acestuia; **j)** pe asta; **k)** aceluia; **l)** celălalt; **m)** cei; **n)** astă-vară; **o)** ai mei; **p)** noștri; **q)** ale mele; **r)** ai voștri; **s)** lor; **ș)** a mele; **t)** ale tale; **ț)** ale tale.

Ex. 8: **a)** Copiii **voștri** sunt niște genii.; **b)** Băieții **aceia** sunt studenți.; **c)** Patronii **noștri** sunt înțelegători.; **d)** Jocurile sunt **ale tale**?; **e)** **Celorlalți** nu le-am dat înghețată.; **f)** Dragile **mele** prietene, ce mai faceți?

Ex. 9: **a)** Femeii **aceleia** îi plac pisicile.; **b)** Clădirea **aceea** este somptuoasă.; **c)** **Aceeași** studentă a fost premiată.; **d)** I-am dăruit **aceleiași** fete crini albi.; **e)** Tânărului **acestuia** i-am oferit mâncare.; **f)** Nu i-am dat atenție **celeilalte** colege.

Ex. 10: **a)** aceleia; **b)** aceiași; **c)** aceea; **d)** același; **e)** celorlalți.

Pronumele și adjectivul pronominal relativ. Pronumele și adjectivul pronominal interogativ

Ex.12: **a)** al cărei; **b)** are; **c)** a cui; **d)** căruia; **e)** se respectă; **f)** pe care, i-am premiat; **g)** pe care; **h)** i-ai zis; **i)** pe care; **j)** a cărui; **k)** va lua; **l)** ceea ce; **m)** căruia; **n)** a cărui; **o)** care; **p)** a sesizat; **q)** căruia; **r)** pe care; **s)** ce-l; **ș)** să creadă; **t)** ce-i; **ț)** care.

Ex. 13: **a)** al cărui; **b)** ale cărei; **c)** ale cărui; **d)** ai căror; **e)** ale cărui; **f)** a cărei; **g)** ale căror; **h)** al cărei; **i)** ai cărei; **j)** a căror.

Ex. 14: **Cui** i-ai lăsat averea?; Nu știu **pe care** să-l pedepsesc.

Ex. 15: Nu mi-ai ascultat sfatul **pe care** ți l-am dat. Tu ești un tânăr care **crede** în forțele proprii, dar ar fi bine să ții cont și de ceea ce **îți** spun oamenii **a căror** experiență de viață este mai bogată. Expediția **ale cărei** trasee sunt dificile va fi greu de parcurs fără un ghid **căruia** să-i ceri ajutorul. Cine **va fi** de vină dacă **ți** se va întâmpla ceva?

Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât. Pronumele și adjectivul pronominal negativ. Adjectivul pronominal de întărire

Ex. 17: La dialog participă o fată (Cris) și un băiat (Ștef). Adjectivul pronominal de întărire are forme

diferite în funcție de gen (tu însuți = masculin; tu însăți = feminin).
Ex. 18: a) însăși; **b)** însuși; **c)** înseți; **d)** însuși; **e)** înșiși; **f)** însele / înseși; **g)** însuți; **h)** însevă; **i)** înseși; **j)** însuți; **k)** însăși; **l)** însuși; **m)** înseși; **n)** însene; **o)** însăși.
Ex. 19: a) a gustat; **b)** prin însăși reacția; **c)** niciunul; **d)** însuși; **e)** nimic; **f)** vor fi premiați; **g)** însăți; **h)** nu mă poate; **i)** vreo; **j)** nu a vrut; **k)** nici unul; **l)** înșiși; **m)** pe alta; **n)** nimeni; **o)** nimănui; **p)** nici un; **q)** acesta este unul; **r)** pe oricare; **s)** pe mine însumi; **ș)** înseți.
Ex. 20: Nu mă interesează părerea **niciunuia**.; **Fiecare** a primit câte o bomboană?

Exersăm pronumele! Exerciții finale

Ex. 1: a) **Ai noștri** le poartă **alor tăi aceeași** admirație.; **b)** Fata **aceea i-a** văzut pe băieții **aceia** la vecinii **ceilalți**.; **c)** Ea **va** veni la voi mâine.; **d)** **S-a** spălat pe mâini, apoi **s-a** șters cu prosopul.; **e)** Bunica **sa i-a** spus multe povești.; **f)** Ea **v-a** certat.; **g)** Am **întâlnit-o** la magazin.; **h)** **Îmi** plac cărțile, iar ție **îți** plac jocurile.; **i)** George **s-a** umplut de praf și **l-au** certat părinții săi.; **j)** **Mi-e** frică **să-ți** spun adevărul.; **k)** **Îți** dai seama că am mâncat toate **ciocolatele**?; **l)** **S-au** dus acasă **sau** la bunicii **ei**?; **m)** Tu, **pune-ți** cartea pe masă!; **n)** **Îmi** plac copiii cuminți.; **o)** **M-ai** văzut la film ieri?; **p)** **Văzutu-l-ai** pe David în parc?; **q)** **V-a** scris în fiecare zi.; **r)** **Ție ți-e** sete?; **s)** **Fiii noștri** sunt **copiii** aceia pe care i-ai văzut în curtea **aceea**.; **ș)** Fetei **înseși** i-am oferit acel tablou **a cărui** ramă este frumoasă.; **t)** **Același** elev **l-a** lovit pe Luca.; **ț)** Fata **aceea** este **fiica** noastră.; **u)** **Aceiași** vecini au făcut scandal și Cosmin **însuși** i-a reclamat.; **v)** Ea **însăși** a semnat contractul.; **w)** Biletul **pe care** ni l-ai arătat era fals și noi l-am dat băiatului **aceluia**.; **x)** Fata **ai cărei** părinți au dispărut e vecina alor noștri.; **y)** Cine dintre ei **a greșit**?; **z)** Fiecare **a ales** ceva pentru a duce acasă.; **a')** Mașinile **a căror** culoare este deschisă se observă mai ușor în trafic.; **b')** Părinții **noștri** îi preferă pe copiii **aceia** care sunt modești.; **c')** Băiatului **aceluia** i-a semnat cererea directorul **însuși**.; **d')** Ele **însele** au mers în excursie.; **e')** Am citit romanul **pe care** l-am cumpărat ieri de la librărie.; **f')** Am un vecin **ale cărui** fete sunt profesoare.; **g')** Elenei **înseși nu-i** place să țină discursul.; **h')** **Ale** noastre surori sunt prietene.; **i')** **Mânca-i-ar** mama de copii deștepți!; **j')** **Na-ți** geanta înapoi, nu-mi mai trebuie!; **k')** Aceștia sunt **fiii** soră-mii!; **l')** Pentru **a-l** determina să învețe, **i-aș** da orice!

Ex. 2: A. d); **B.** c); **C.** d); **D.** c); **E.** b); **F.** a); **G.** d); **H.** a); **I.** d); **J.** b); **K.** d); **L.** d); **M.** b); **N.** b); **O.** b); **P.** c); **Q.** a); **R.** b); **S.** d); **Ș.** b).

Capitolul 16. Cum utilizăm numeralul?

Ex. 1: a) doisprezece; **b)** paisprezece; **c)** șaisprezece; **d)** șaptesprezece; **e)** optsprezece; **f)** douăzeci; **g)** șaizeci; **h)** optzeci și unu; **i)** o sută doi; **j)** patru sute patruzeci și cinci; **k)** nouă sute șaptezeci și opt; **l)** o mie o sută nouă; **m)** o mie șapte sute optzeci și trei; **n)** o mie nouă sute optzeci și șase; **o)** douăzeci de mii patruzeci și unu; **p)** treizeci și patru de mii două sute cincizeci și șapte.
Ex. 2: a) douăsprezece decembrie; **b)** doisprezece ani; **c)** ora douăsprezece; **d)** pagina doisprezece; **e)** douăsprezece minute; **f)** douăsprezece luni; **g)** ora douăsprezece; **h)** numărul doisprezece.
Ex. 3: a) unsprezece; **b)** paisprezece; **c)** cincisprezece; **d)** șaisprezece; **e)** șaptesprezece; **f)** optsprezece; **g)** optsprezece; **h)** douăzeci; **i)** cincizeci; **j)** șaizeci.
Ex. 4: a) întâi septembrie; **b)** ora douăsprezece; **c)** clasa a douăsprezecea; **d)** douăzeci de mii; **e)** ora zece; **f)** doisprezece mai / douăsprezece mai; **g)** douăzeci și unu mai.
Ex. 5: a) clasa a cincea; **b)** tabloul al optulea; **c)** băiatul al zecelea; **d)** elevul al o sutălea; **e)** spectacolul al două miilea; **f)** pagina a două mia; **g)** a douăzeci de mia coloană; **h)** el este al milionulea.
Ex. 6: a) al treilea; **b)** al cincilea; **c)** al optulea; **d)** al zecelea; **e)** a douăsprezecea; **f)** al douăzecilea; **g)** al o sutălea; **h)** a o suta; **i)** al o mielea; **j)** a două mia; **k)** al două sutelea; **l)** al zece miilea; **m)** al milionulea; **n)** secolul al XXI-lea.
Ex. 7: a) douăsprezecea; **b)** a cincea; **c)** întâii; **d)** al optulea; **e)** al milionulea; **f)** al zecelea; **g)** întâi iulie.
Ex. 8: a) Nu știu dacă termini de rezolvat **douăzeci și una** de pagini de exerciții.; **b)** Vin **cinci** băieți, unul cu o geacă albă și trei cu geci roșii; celălalt e cu un palton.; **c)** Mama va avea concediu între 4 **și** 18 august și atunci mergem în Grecia.; **d)** Să nu întârziem! Încep cursurile la ora **douăsprezece**.; **e)** Eu am **doi** frați mai mari.; **f)** Eu am acum 68 **de** kilograme.; **g)** Patru și cu patru **fac** opt.; **h)** Examenul de Bacalaureat se dă în clasa a **douăsprezecea**.; **i)** Toți ne-am întâlnit la **întâi** martie pentru a pune la cale proiectul de voluntariat.; **j)** Am mâncat **două** mere și **trei** caise.; **k)** 27 **de** oameni au

călătorit cu autocarul spre Turcia.; **l)** Este ora zece și **douăsprezece** minute.; **m)** Ioana este elevă în clasa a **douăsprezecea** la acest liceu.; **n)** S-au adunat treizeci și **două** de fete în parcul de lângă școală.; **o)** Al **treizecilea** elev nu mai are loc în clasa mea.; **p)** Au adus **șaptesprezece** cadouri înainte de a începe evenimentul.; **q)** **Întâi** mai este zi liberă peste tot?; **r)** Mergem până la librărie pentru că este deschis între orele 8.00 **și** 15.00.; **s)** Au picat examenul **17%** dintre elevi.

Capitolul 17. Cum utilizăm adverbul?

Ex. 1: a) adesea / adeseori; **b)** adineauri / adineaori; **c)** aici / aci; **d)** astă-vară; **e)** atât / atâta; **f)** atuncea / atunci; **g)** darămite; **h)** de-a fir a păr; **i)** desearǎ / diseară; **j)** iar / iară; **k)** ieri-seară; **l)** mâine-dimineață; **m)** oricât; **n)** oricum; **o)** abia; **p)** într-adevăr; **q)** acum; **r)** alături.

Ex. 2: A. b); **B.** a); **C.** a); **D.** a); **E.** b); **F.** d); **G.** a); **H.** d); **I.** b); **J.** b).

Ex. 3: a) Eu am **doar** 12 ani.; **b)** **A mai telefonat** o dată?; **c)** De când a plecat, el **nu a mai dat** niciun semn de viață.; **d)** Știm din familie că trebuie să ne comportăm **cuviincios**.; **e)** Ce se întâmplă **înăuntrul** teatrului?; **f)** A mers **înăuntru** pentru a vedea de ce e atâta gălăgie.; **g)** Stomatologul m-a ajutat să am niște dinți **strălucitor** de albi.

Ex. 4: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Incorect; **d)** Corect; **e)** Incorect; **f)** Incorect; **g)** Incorect; **h)** Corect; **i)** Corect; **j)** Incorect.

Capitolul 18. Cum utilizăm conjuncția?

Ex. 3: a) Bună ziua! Permiteți-mi să mă prezint: **eu sunt** Ion Popescu și reprezint firma X.; **b)** **Atât** Mihai, cât și Maria au fost prezenți la curs.; **c)** La vară merg fie la țară, **fie**, dacă am bani și cu cine, la mare, la Vama Veche că n-am mai fost de câțiva ani.; **d)** Aflați despre mine **că** sunt bine sănătoasă.; **e)** Aș vrea **să** te ajut, dar nu am cum.; **f)** Ai greșit **și** greșeala se plătește.; **g)** Știu **atât** unde a fost, **cât** și ce a făcut.; **h)** N-am învățat mai deloc, **dar**, am luat examenul.

Ex. 4: a) Sunt profesioniști sau amatori?; **b)** Dar avea probleme?; **c)** Eu aș vrea să vă prezint proiectul meu.; **d)** Urmează să le dăm o veste colegilor.; **e)** Vorbim atât de temele copiilor, cât și de lecturile de peste vară.; **f)** Asociația se ocupă nu numai de animale, ci și de alte surprize.; **g)** Fie că vorbim de Mihai, fie de Cristina, situația este aceeași.; **h)** Ar fi imposibil să existe ceva.; **i)** Nu va fi un drum ușor, dar suntem gata să pornim!

Ex. 5: a) Fals; **b)** Adevărat; **c)** Adevărat; **d)** Fals; **e)** Adevărat.

Ex. 6: a) M-a invitat târziu; or**,** la ora aceea nu mai ies.; **b)** Nu-mi convine indiferența lui**,** deci nu-l voi invita la petrecere.; **c)** Nu vine Mihai**,** ci Dana.; **d)** L-am văzut atât de interesat de curs**,** încât am știut că va deveni pasiunea lui.; **e)** Îmi place literatura**,** dar nu-mi place matematica.; **f)** Eu cumpăr cadoul**,** iar tu vii cu tortul.; **g)** Poți să-mi dai înapoi cartea fie azi**,** fie mâine.; **h)** Am cumpărat atât haine groase**,** cât și haine subțiri.; **i)** Și mama**,** și bunica mergeau la teatru.; **j)** Nici nu scrie**,** nici nu citește frumos.; **k)** Poți să cumperi sau legume**,** sau carne**,** dar nu veni cu toate.; **l)** Cumpără ori una**,** ori alta.

Capitolul 19. Cum realizăm acordul?

Acordul subiectului cu predicatul

Ex. 1: a) Incorect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Incorect; **f)** Corect; **g)** Incorect; **h)** Corect; **i)** Corect; **j)** Corect; **k)** Corect; **l)** Corect; **m)** Incorect; **n)** Corect; **o)** Corect; **p)** Incorect.

Ex. 2: a) erau; **b)** este; **c)** au fost încheiate; **d)** purta; **e)** urca / urcau; **f)** fac; **g)** reflectau; **h)** a fost; **i)** căuta; **j)** va fi dezbătută; **k)** va face.

Ex. 3: a) era; **b)** au fost; **c)** mirosea; **d)** a; **e)** sunt; **f)** a fost prelungit; **g)** am plecat; **h)** erau; **i)** să fie; **j)** ați fost; **k)** privește; **l)** se lăudau; **m)** nu a venit; **n)** cumpărate; **o)** vopsite; **p)** împăduriți; **q)** călcați; **r)** proaspete; **s)** gustoși; **ș)** au fost plecați.

Ex. 4: a) „... în calitate de om care **s-a născut** în România [...] și **muncește** în București..."; **b)** „... vă rog să le comentați ca om care **vine** din opoziție..."; **c)** „... era unul dintre intelectualii români din Transilvania care **au luptat** pentru..."; **d)** „... vă văd o femeie care **știe**..."; **e)** „... dă ochii cu unu' dintre cei care **erau** de față atunci..."; **f)** „... spun că angajatorul nu **va** mai plăti sporuri..."; **g)** „... noi, ăștia din București, adică Romănica, **alergăm** foarte..."; **h)** „... ne uităm și noi pe calendar și constatăm aceste coincidențe care, din păcate, **nu cred că fac să trăiască mai bine pe cineva din țara asta**..."; **i)** „Nu **s-au** putut opri aceste procese..."; **j)** „... mi **s-au** făcut analize...";

k) „... dar studiile acolo le **aduc** o diplomă mult mai valoroasă..."; **l)** „... prețul biletelor de avion **este** în continuă creștere..."; **m)** „... fiecare dintre prietenii acestui cuplu **și-a ales** să fie de partea...".

Alte forme de acord

Ex. 5: a) auriii; **b)** uriașe, ale; **c)** târzii; **d)** viorii; **e)** cafenii; **f)** argintiii; **g)** maronii; **h)** azurii; **i)** aurii; **j)** albaștri; **k)** negrii; **l)** roșii; ai; **m)** ale; **n)** al; **o)** vechii.
Ex. 6: a) al cărei; **b)** ale cărei; **c)** al cărei; **d)** ai căror; **e)** ai cărei; **f)** ai căror; **g)** ale cărei; **h)** a căror; **i)** ale cărei; **j)** al cărui; **k)** ale căror; **l)** ale căror; **m)** al cărui; **n)** al cărui; **o)** al căror; **p)** ai căror; **q)** ale cărei; **r)** ale cărei; **s)** ale căror; **ș)** ale căror; **t)** ale căror; **ț)** al căror.
Ex. 7: A. d); **B.** c); **C.** c); **D.** d); **E.** b); **F.** d).
Ex. 8: a) însene; **b)** înseși; **c)** înseți; **d)** însevă; **e)** însumi.
Ex. 9: a) a cărei; **b)** a cărui; **c)** ai căror; **d)** ale cărei; **e)** ale căror; **f)** ale căror; **g)** ai cărui; **h)** ale cărei.
Ex. 10: a) celui; **b)** aprobate; **c)** anunțate; **d)** secrete; **e)** aduse; **f)** cunoscute; **g)** engleză; **h)** celei; **i)** colorate; **j)** interesante; **k)** alese; **l)** petrecute; **m)** înscăunate; **n)** cântate; **o)** albastre; **p)** certificată; **q)** ești.
Ex. 11: a) Copiii sunt **nespus** de sinceri.; **b)** Reclamele prezintă dinți **strălucitor** de albi.; **c)** Îmi place să cunosc tineri **proaspăt** căsătoriți.; **d)** La matematică, ne dau probleme **greu** de înțeles.; **e)** **Cel** mai bine înțeleși copii sunt cei care sunt iubiți de părinți.; **f)** Ochii și mâinile îi erau **umflate**.; **g)** Spectacolele **cel** mai bine cotate sunt foarte scumpe.; **h)** În ajunul zilei **celei** mari, copiii au mari emoții.; **i)** Volanele husei **celei** albastre sunt mai crețe decât la cea neagră.; **j)** Luna sau soarele **a fost văzut** la ora 19:00?; **k)** Doar lor li se **trec** cu vederea greșelile, nu tuturor.; **l)** Se **vedeau** din cameră marea și pescărușii.; **m)** Marea și pescărușii au fost **pictați** de mari artiști.; **n)** Laptopul și televizorul au fost **șterse** de praf.; **o)** Nici Dan, nici frații lui nu **au** venit la serbare.; **p)** Niciunul dintre ei nu **a plecat** înainte de terminarea spectacolului.; **q)** La ce preț **s-au vândut** ciocolata și sucul?; **r)** La școală s-a adus un dozator la care se **comercializau** cafea și suc.; **s)** Turiștii **au coborât** din autocar.; **ș)** **S-au auzit** numai aplauze și laude la finalul spectacolului.
Ex. 13: „Iorgu **se emancipase** de frate-său Costache și **locuia** singur în casa unde **se făceau** probele, în dosul teatrului; **avea** un salonaș și o odaie de culcare. În casa aceea **se aduna** regulat un cerc de ștrengari veseli tot unu și unu, fel de fel de tipuri. Din cercul acela **au făcut** parte în tinerețea lor o mulțime de oameni, cari mai târziu **au jucat** un rol însemnat în țară: **este** destul **să citez** pe cel mai mare democrat al istoriei noastre – C.A. Rosetti. În această amestecătură de viitori oameni iluștri și de nulități, de oameni de spirit și de nerozi, pe cari-i **aduna** și-i **ținea** la un loc numai dragostea de păcăleli, de râs și de veselie, **se afla** și un oarecare Matache Pițirigă – cântăreț în dreapta la biserica Slobozia, corist la operă și actor la teatrul român."

Exerciții recapitulative

I

Ex. 1: a) furtuni; **b)** bănuiește; **c)** biscuit; **d)** blestemă; **e)** hoteluri; **f)** gheață; **g)** bleumarin; **h)** funeraliile; **i)** căciuli; **j)** butuci; **k)** pancarte; **l)** patinoar; **m)** plastilină; **n)** proprietar.
Ex. 2: a) I-am dat mătușii **celei** harnice o floare.; **b)** Aceia sunt niște soți **teribil** de devotați familiei.; **c)** Nimeni dintre cei prezenți **n-a semnat**.; **d)** Elevul nu a vorbit cu **nicio** profesoară, era timorat și intimidat.; **e)** Imediat ce **sosii**, **citii** ce a apărut pe **site** / pe **internet**.; **f)** De ce nu-mi **scrii** când **vii** cu frumoșii tăi câini în parc**?** **Aș** veni să **ți-i** văd.
Ex. 3: A. c); **B.** c); **C.** c); **D.** b).
Ex. 4: a) M-a ajutat Mihai și nu a trebuit să mai **car** toate bagajele singură. Pe ulița bunicilor în fiecare dimineață trecea un **car** spre târg. **b)** Câmpia Română are un **sol** de tip cermoziom. / Elevul a notat cheia **Sol** la începutul portativului.
Ex. 5: a) Comerciantul mi-**a emis** factură pentru obiectul achiziționat. / Maria **a omis** să-i spună mamei despre ședința cu părinții.; **b)** **A evaluat** corect situația și a luat cea mai bună decizie. / Relația lor **a evoluat**.
Ex. 6: A. b); **B.** a); **C.** a).
Ex. 7: a) unu-două; **b)** au; **c)** doisprezece; **d)** al.
Ex. 8: Într-o zi**,** mama m**-**a dus de mână la școala de fete și m**-**a înscris în clasa întâi**.** În ascuns am spus o rugăciune**.** Eram tulburată**,** speriată ca în anul unei călătorii cu trenul**.**
Ex. 9: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Corect; **e)** Corect; **f)** Corect.
Ex. 10: a) ai căror; **b)** ale căror; **c)** ai căror; **d)** a căror.
Ex. 11: a) A lipit anunțul cu **benzi** adezive. / **Bandele** de hoți sunt din ce în ce mai violente.; **b)** **Aș** fi plecat la mare cu ei dacă m-ar fi invitat. / A făcut tot posibilul pentru **a-și** respecta promisiunea.

Ex. 12: ... vârful alb și înzăpezit al munților...
Ex. 13: a) În acea zi, le-am arătat prietenilor niște pași simpli de rezolvare a exercițiilor și sunt sigur că fiecare dintre ei va ști.; **b)** I-am explicat poezia și surorii mele, ale cărei cunoștințe de literatură nu sunt vaste.
Ex. 14: Fiind neatent, a realizat câteva greșeli de ortografie și de punctuație.
Ex. 17: Prepoziția „datorită"exprimă un efect favorabil, iar „din cauza" unul nefavorbail, fiind asimilat unui reproș.

II
Ex. 1: a) manichiură; **b)** ciocolate; **c)** pacte; **d)** bezmetic; **e)** sendviș; **f)** mănuși; **g)** veghează; **h)** geană; **i)** a îmbâcsi; **j)** buzoian; **k)** igienă; **l)** Al Doilea Război Mondial; **m)** inopinat; **n)** mostră.
Ex. 2: a) Echipa Dinamo a câștigat meciul cu echipa Steaua.; **b)** La test am avut multe probleme greu de înțeles.; **c)** Cântăreței aceleia i-am cerut un autograf.; **d)** Dumnealui este inginerul a cărui sarcină nu era îndeplinită.; **e)** Pantofii aceia ia-i de aici și dă-i-i cui vrei numai să nu-i mai văd.; **f)** Altă dată fii mai atent cu chiulangiii ăștia pentru că știi că nu te agreează.
Ex. 3: A. b); **B.** b); **C.** b); **D.** a).
Ex. 4: a) Apa de izvor curgea lin. / Unchiul meu a prins un lin.; **b)** Mai are de parcurs o milă până la destinație. / Mi-e milă de câinii vagabonzi.
Ex. 5: a) A achiziționat mobilă pentru bucătărie la un preț foarte bun. / Ea este foarte mobilă.; **b)** Tu auzi numai ce-ți convine. / Auzi zgomote toată noaptea.
Ex. 6: A. c); **B.** a); **C.** c).
Ex. 7: a) aluzie; **b)** familiar; **c)** orarul; **d)** temporară; **e)** erori.
Ex. 8: Nu zice formula care va apărea! Fii adevărat și corect cu fiecare în parte!
Ex. 9: a) Corect; **b)** Corect; **c)** Incorect; **d)** Incorect; **e)** Corect.
Ex. 10: a) De ziua mea am primit ceasul pe care mi-l doream. / Te-aștept de-un ceas. / S-a dat de ceasul morții pentru a explica situația creată.; **b)** A îndoit o foaie din carte. / Foaia de plăcintă s-a ars. / Auzind acestea, am întors foaia cu el.; **c)** A desenat o figură geometrică. / Are o figură armonioasă. / Nu i-a ieșit figura de balet pe care o repetase de atâtea ori.
Ex. 11: a) o dată; **b)** de mult; **c)** dintr-odată; **d)** numai.
Ex. 12: ... niște membri vor veni cu niște albume interesante...
Ex. 13: a) Eu venii cu ouăle, iar el, cu mieii.; **b)** Ne adunaserăm câțiva prieteni pe celălalt mal al râului.
Ex. 14: a) are; **b)** pe care; **c)** îi împing; **d)** minimum.
Ex. 15: Vă invit, dragi colegi, să petrecem împreună, la fel ca în ceilalți ani, cu ocazia zilei mele de naștere.
Ex. 16: Gigel est e un elev perspicace și cumsecade.
Ex. 17: Eu consider că valoarea definitorie a chinezilor este solidaritatea, fiindcă se susțin reciproc în toate activitățile. Englezii și francezii apreciază valoarea educației, valoarea fundamentală pentru orice ființă umană.
Ex. 18: bluejeans; country; hobby; judo; puzzle; rugbi; service; shake; show.

III
Ex. 1: a) blochează; **b)** plăpumii; **c)** hotăram; **d)** imbold; **e)** coperte / coperți; **f)** ar părea; **g)** trăsnet; **h)** premisă; **i)** geantă; **j)** umezeală; **k)** umor; **l)** întârzii; **m)** hipopotam; **n)** Evul Mediu.
Ex. 2: a) Dragile mele, pe voi înseva ar trebui să vă supărați!; **b)** La examen au participat mulți candidați slab pregătiți.; **c)** Familia sportivului a organizat multe acțiuni caritabile.; **d)** I-am dăruit elevului celui nou o carte.; **e)** Cerul s-a cam înnorat și dacă nu-l vei vedea imediat cu barca pe lac nu fi neliniștit, că-i din cauza vremii.; **f)** După cum li-i obiceiul, poartă ochelari cenușii cu rame aurii.
Ex. 3: A. c); **B.** a); **C.** c); **D.** c).
Ex. 4: a) Este un mediu de lucru plăcut. / El este un elev de nivel mediu.; **b)** Merge cu pas apăsat. / Mașinile s-au blocat în pas, pentru că a nins foarte mult.
Ex. 5: a) Are o atitudine corectă față de el. / Cabana se află la altitudine mare.; **b)** A tradus literal fragmentul, fără să țină cont de nuanțele limbii, / A învățat comentariul literar foarte repede.
Ex. 6: A. a); **B.** d); **C.** c).
Ex. 7: Vă mulțumim pentru servicii, acum ne retragem la hotelurile noastre. Ne-ar plăcea să ne revedem!
Ex. 8: a) Corect; **b)** Incorect; **c)** Corect; **d)** Incorect; **e)** Corect.
Ex. 9: a) dându-ne; **b)** înțelegându-vă; **c)** așteptându-i; **d)** ajutându-mă.
Ex. 10: a) În fiecare noapte are vise ciudate. / Avea o mulțime de visuri care s-au năruit într-o clipă.; **b)** Au fost prinși capii acelor bande de hoți. / De la

balcon, se vedea doar o mare de **capete**.
Ex. 11: a) să-i ia, nurorii; **b)** bănuiește, mătușii; **c)** uită-te, prim ajutor; **d)** pieței.
Ex. 12: Ele însele / înseși au venit mai devreme.
Ex. 13: a) Deși lumea nu se **animă**, **uită-te**, eu **continui** să fac o atmosferă plăcută!; **b)** Nu le-am spus nimic copiilor **acelora** despre **albume**, pentru că este prea târziu să le mai schimbăm.
Ex. 14: În **weekend** îmi voi cumpăra un telefon, dar voi consulta mai întâi **site-uri** de specialitate.
Ex. 15: Am ales un tapet **bleu** pentru camera mea, fiindcă îmi oferă o atmosferă **propice** studiului.
Ex. 16: El este responsabilul **bunăstării** familiei sale.; Să acorzi importanța cuvenită **igienei** este tot ce îți cer.; A schimbat ghiveciul **orhideei**.
Ex. 17: A pregătit **eseurile** pentru portofoliu. / Jucătorul a înscris mai multe **eseuri**.; Nu-i sunt necunoscute **sindroamele** acestei boli.
Ex. 18: În prima propoziție, substantivul „Florin" așezat între virgule este o apoziție și aduce o informație suplimentară despre „colegul lui". În a doua propoziție, substantivul „lui Florin" este în cazul genitiv, articulat hotărât și determină substantivul „colegul". În primul caz, pe coleg îl cheamă Florin, în al doilea caz, nu știm cum îl cheamă pe coleg, dar cunoaștem că este colegul unei persoane, iar pe acea persoană o cheamă Florin.

IV

Ex. 1: a) telecomenzi; **b)** furculiței; **c)** bancnotă; **d)** celofan; **e)** terorii; **f)** boschete; **g)** încetinește; **h)** să coasă; **i)** confort; **j)** țărăncii; **k)** salariu; **l)** știință; **m)** gălbenușuri; **n)** nu zice!
Ex. 2: a) Proiectul copilului **celui** mai ingenios a fost premiat.; **b)** Femeia **aceea** a venit la noi.; **c)** Cartea **pe** care ți-am recomandat-o este captivantă.; **d)** Cui **i-ai** spus vestea?; **e)** **Văzutu-i-ați cumva** pe simpaticii lui **cuscri**?; **f)** Dacă **te superi** pentru **un fleac**, nu-ți voi mai **fi ghid**.
Ex. 3: A. c); **B.** a); **C.** c); **D.** c).
Ex. 4: a) Maria are **ochi** verzi. / **Ochi** cea mai frumoasă rochie din magazin.; **b)** Cu **voia** mamei, a plecat în excursie. / **Voia** să plece la mare cu prietenii de 1 Mai.
Ex. 5: După un accident atât de grav, este recunoscător că este încă **viu**. / Ieri am asistat la un dialog **viu**, care m-a încântat. / Călușul este un obicei încă **viu** în satele din Oltenia. / Rochia are un imprimeu **viu**.
Ex. 6: a) frezor → frezori (= muncitori care lucrează la o mașină de frezat) → frezoare (= freze); **b)** dulap → dulapuri (= mobile de lemn prevăzute cu rafturi) → dulapi (= scânduri late și groase); **c)** creier → creieri (= partea cea mai importantă a sistemului nervos-central, organ al gândirii și conștiinței) → creiere (= element conducător, persoană); **d)** corp → corpi (= formațiune anatomică) → corpuri (= totalitatea persoanelor care, prin funcție sau prin profesie, formează o unitate).
Ex. 7: a) al; **b)** ai; **c)** ai; **d)** ale.
Ex. 8: a) Incorect; **b)** Corect; **c)** Incorect; **d)** Incorect.
Ex. 9: a) bine înțeles; **b)** de cât; **c)** deloc; **d)** din afară.
Ex. 10: a) chibrituri; **b)** chinezi; **c)** ciocolate, copiilor.
Ex. 11: După cum știm, pasiunea lui era să spună povești. Tocmai în acest punct se petrecuse în el transformarea resimțită foarte clar chiar de el. Mai înainte, istoriile sale se dovedeau, uneori, oarecum mediocre; pur și simplu nu-i trecea prin minte ceva potrivit; repetase unele lucruri și se mai inspirase din vreun film vizionat sau dintr-o povestire citită într-un ziar. S-ar putea spune că poveștile sale mergeau pe jos, dar, de când o cunoștea pe Momo, le crescuseră dintr-odată aripi.
Ex. 12: a) Milă **mi-i** de tine, dar de mine **mi** se rupe inima.; **b)** **Știi** bine că nu **mi-i totuna** dacă **vii** sau nu **vii** în **aceeași** echipă cu mine.; **c)** **Ce-i** e dat omului, în **frunte-i** e scris.; **d)** În magazinul central au fost aduse **doar** materiale de calitate calitate / nu au fost aduse decât materiale de calitate.
Ex. 13: a) **S-a** dus la film împreună cu prietenii lui.; **b)** **L-a** căutat peste tot fără niciun rezultat.; **c)** **Te-a** întrebat și pe tine dacă vii la petrecere?; **d)** **Ne-ar** fi povestit mai multe, dar trebuia să plece.
Ex. 14: **Niște sunete** grave din **instrumentele violoniștilor** mele au bulversat **spectatorii**.
Ex. 15: a) El **bănuiește** că tatăl său, **acceptând** noul post, **va fi** plecat mult timp de casă.; **b)** Fata **ai cărei** colegi **bănuiau** ce s-a întâmplat, se **așază** la discuții pentru a explica situația.
Ex. 16: a) surorii; **b)** plăpumi; **c)** compromisuri; **d)** chitarelor.
Ex. 17: A refăcut vechiul Drum al **Mătăsii** în călătoria sa. / Iarba **poienii** te îmbie să te așezi. / Am fost foarte atentă la calitatea **făinii** pentru cozonac.
Ex. 19: Explicațiile **ambigue** nu i-au fost de niciun folos. / Sunt două laturi **omoloage**.

V

Ex. 1: **a)** caramea; **b)** serviciu; **c)** chibrituri; **d)** girofaruri; **e)** ciocănitorile; **f)** dintre; **g)** licean; **h)** licee; **i)** eseuri; **j)** ouălor; **k)** cuviincios; **l)** se piaptănă; **m)** Războiul de Independență; **n)** obișnuință.

Ex. 2: **a)** Lucrarea elevului **acestuia** este fără greșeală.; **b)** La noi în bloc s-au mutat niște tineri **proaspăt** căsătoriți.; **c)** Cine dintre ei **a** sosit la cină?; **d)** Hotelul acesta îți oferă **condiții optime**.; **e)** Pentru a prepara prăjitura**,** vei avea nevoie de: un kilogram **de** făină, două sute **de** grame **de** zahăr și doi litri **de** lapte.; **f)** A luptat mult contra ignoranței și **a** lenei.

Ex. 3: **A.** c); **B.** c); **C.** a); **D.** c).

Ex. 4: Merele sunt în continuare **crude**. / La știri se vorbește despre atentatele **crude** din Africa. / Copilul este încă **crud**. / Nu mi-a plăcut carnea, fiindcă a fost mai mult **crudă** decât fiartă.

Ex. 5: **a)** **Zmeii** din povești sunt întotdeauna învinși. / Au înălțat **zmeie** de hârtie.; **b)** Am fost la un magazin de **mobile**. / **Mobilurile** acțiunilor sale sunt în continuare necunoscute.

Ex. 6: **Inima** este un organ vital. (sens propriu de bază) / I-a cerut iertare din toată **inima**. (sens figurat)

Ex. 7: **a)** proces-verbal; **b)** trebuie, pâraiele; **c)** monede, tonomat; **d)** se conformează.

Ex. 8: **a)** încât; **b)** în cât; **c)** întrucât; **d)** într-una.

Ex. 9: **a)** degajate; **b)** expirate; **c)** văzute; **d)** intrate.

Ex. 10: **a)** fiind; **b)** cocând; **c)** întârziind; **d)** agreând.

Ex. 11: **a)** ș.a.m.d.; **b)** a.c.; **c)** c.m.m.m.c.; **d)** s.f.

Ex. 12: **a)** **O dată accept** să-**ntârzii**, dar asta-mi **creează** senzația de lipsă de seriozitate.; **b)** **Duceți-vă** cu **toții** la arbitri, pentru că nu vă va **prii ceea** ce **veți auzi**.; **c)** Programul **dvs.** de **funcționare mi-a** dat bătăi de cap **din cauza** orarului de la școală.; **d)** Să **fi** fost în locul alor **voștri**, **m-aș** fi supărat.; **e)** **Înșiși** părinții copiilor nu au fost de acord cu regulamentul.; **f)** Sportivii **se așază** la linia de **start** arbitrul asigurându-se că nu **trișează niciunul**.

Ex. 13: b).

Ex. 14: **Copiii** aceia au adus **niște afișe** colorate.

Ex. 15: **a)** Cristina **însăși** a reușit să participe la **aceleași** acțiuni, care **de-a lungul** timpului **s-au** dovedit **a fi** necesare dezvoltării **ei**.; **b)** Sportul îți **creează** o energie **pe care** o ai toată ziua.

Ex. 16: A dat un bobârnac **fărâmei** de pâine de pe masă. / S-au întâlnit în fața **moscheii**. / Culoarea **lânii** este foarte frumoasă.

Ex. 18: Vei obține punctaj **maxim** la test dacă te vei pregăti. / În **maximum** trei minute ajung.

Ex. 19: **a)** arca lui Noe = îngrămădire de oameni și animale; **b)** mărul lui Adam = nodul gâtului care la bărbați este mai proeminent; **c)** turnul lui Babel = simbolul confuziei; **d)** a umbla de la Ana la Caiafa = a purta pe cineva pe drumuri, fără rost; **e)** mană cerească = surpriză plăcută, belșug obținut fără efort; **f)** a trece prin furcile caudine = a trece prin situații dificile, în care se acceptă, de nevoie, condiții grele, uneori chiar umilitoare, pentru a se soluționa o problemă; **g)** oul lui Columb = problemă pe care cineva o rezolvă într-o manieră foarte simplă, deși anterior părea foarte complicată, chiar fără soluție; **h)** Fata Morgana = miraj, iluzie trecătoare; **i)** călcâiul lui Ahile = indică punctul nevralgic al unei persoane; **j)** cutia Pandorei = o sursă de nenorociri mascată de aparențe atrăgătoare; **k)** firul Ariadnei = o soluție ingenioasă și neașteptată, pe care ți-o oferă cineva ca să te scoată dintr-un impas.

Ex. 20: „Tutuiala e la modă. E semnul cordialității de gașcă**,** al democrației victorioase**,** al sociabilității «americane». De vreme ce *you* e și «tu», și «dumneavoastră»**,** e musai să profităm și să ne tutuim. Dovedim astfel că suntem «branșați»**,** actuali**,** globalizați. Nu avem prejudecăți**,** nu umblăm cu discriminări și cu fasoane. Ne tutuim. Suntem de-o teapă. Prieteni. Ne-am născut ieri. E perfect normal ca un reporter de televiziune să meargă cu microfonul pe stradă și să-i tutuiască pe trecătorii cu care vrea să stea de vorbă**,** deși îi vede pentru prima oară. E normal ca profesorul universitar să-și tutuiască studenții. E normal ca un politician furios să-și ia adversarii «la per tu». E normal ca pe plajă**,** la discotecă**,** la emisiunile de divertisment**,** toată lumea să tutuiască pe toată lumea. În aceste condiții**,** a folosi brusc apelativul «dumneavoastră» devine injurios. «Dumneavoastră» se spune numai în bășcălie**,** numai când vrei să-ți exprimi antipatia**,** neîncrederea**,** disprețul. «Normală» e doar tutuiala."

1. ***Academia Română, *Gramatica limbii române*, vol. I, II (GALR), Editura Academiei Române, București, 2005.
2. *** *Ești cool și dacă vorbești corect*, Editura Universul Enciclopedic, București, 2010.
3. Angelescu, Gabriel, *Dicționar de pleonasme*, Editura Coresi, București, 1998.
4. Avram, Mioara, „Pleonasmul și tautologia (1)", în *Limba și literatura română*, nr. 3, București, (1996), p. 3-4.
5. Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997.
6. Bidu-Vrânceanu, Angela; Călărașu, Cristina; Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana; Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 2005.
7. Bulgăr, Gh., *Dicționar de omonime*, Editura Lucman, București, 2006.
8. Borțun, Dumitru, *Mareea neagră: limba română sub asediu*, Editura Tritonic, București, 2015.
9. Brăescu, Raluca, *Adjectivul în română. Sintaxă și semantică*, Editura Universității din București, București, 2012.
10. Chiorean, Luminița, „Prepoziția. Precizări preliminarii la demersul teoretic", în *Studia Universitatis Petru Maior. Philologia*, nr. 21, Editura Arhipelag XXI, 2016, p. 28-37.
11. Chiorean, Luminița, „Despre conectorii textuali. Cu referire la adverb", în *The Proceedings of the „European Integration – Between Tradition and Modernity" Congress*, vol. 5, Editura Universității „Petru Maior", Târgu Mureș, 2013, pp. 295-305.
12. Dragomirescu, Adina, Alexandru, Nicolae, *101 greșeli de lexic și de semantică*, Editura Humanitas, București, 2011.
13. Graur, Alexandru, *Dicționar al greșelilor de limbă*, ediție îngrijită de Liviu Groza, Editura Humanitas, București, 2017.
14. Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, Editura Humanitas Educațional, București, 2004.
15. Gruiță, G., *Gramatică normativă. 77 de întrebări. 77 de răspunsuri*, ediția a VIII-a, Editura Paralela 45, Pitești, 2021.
16. Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, ediția a III-a, Editura Humanitas, București, 2008.
17. Hristea, Theodor (coord.), Avram, Mioara, Brâncuș, Grigore, Bulgar, Gheorghe, *Sinteze de limba română*, Editura Albatros, București, 1984.
18. Neamțu, G.G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, ... Editura Paralela 45, Pitești,
19. Neamțu, G.G., *Studii și articole gramaticale*, Editura Napoca Nova, Cluj-Napoca, 2014.
20. Nedelcu, Isabela, *101 greșeli gramaticale*, Editura Humanitas, București, 2013.
21. Pană Dindelegan, Gabriela, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, Editura Humanitas, București, 2003.
22. Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2022.
23. Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), Brăescu, Raluca, Dragomirescu, Adina, Nedelcu, Isabela, Nicolae, Alexandru, Zafiu, Rodica, *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2022.
24. Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), Brăescu, Raluca, Dragomirescu, Adina, Nedelcu, Isabela, Nicolae, Alexandru, Nicula Paraschiv, Irina, Zafiu, Rodica, *Dicționar de interpretări gramaticale*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2020.
25. Pană Dindelegan, Gabriela (ed.), Maiden, Martin (ed. cons.), *O gramatică a limbii române altfel*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2021.
26. Radu, Anamaria, „Cyberlimb@j în spațiul lingvistic românesc", în Elena Platon (coord.), *Enciclopedia imaginariilor din România*, vol. II: *Patrimoniu și imaginar lingvistic*, Editura Polirom, Iași, 2020.
27. Rațiu, Bogdan, Șopterean, Claudia, *Însușirea limbii române ca limba a doua. Recuperare și consolidare*, Editura Eikon, București, 2021.
28. Rădulescu, Ilie-Ștefan, *Agramatisme în limbajul cotidian. Cum vorbim și scriem corect*, Editura Corint Educațional, București, 2015.
29. Rădulescu, Ilie-Ștefan, *Erori în folosirea semnelor de punctuație și de ortografie în limbajul cotidian. Exemple comentate și corectate*, Editura Corint Educațional, București, 2017.
30. Uritescu, D.N., *Greșeli de exprimare*, vol. I, Editura Steaua Procion, București, 1999.
31. Vintilă Rădulescu, Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic, morfologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al Rosetti", ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
32. Vintilă Rădulescu, Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic, morfologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al Rosetti", ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, 2021.
33. ***https://www.cna.ro/-Calitatea-limbii-romane-la-.

Cum este organizat ghidul?

Volumul conține 20 de capitole, acoperind sistematic și esențializat conceptele din gramatică.

Cum este structurat fiecare capitol?

- pornește de la exemple din realitatea imediată, de la experiențe de comunicare din viața de zi cu zi;
- sunt sintetizate principii, teorii, norme de utilizare a conceptului plecând de la DOOM³, gramaticile publicate recent, precum și confruntând mai multe dicționare și volumele de gramatică existente;
- sunt grupate serii de exerciții care acoperă cât mai multe posibilități de exersare a limbii;
- sunt inserate și secvențe de interes pentru cititor: informații inedite despre anumite noțiuni ale limbii, aspecte din comunicarea în mediul digital și greșeli frecvente de semantică sau exemple de calc lingvistic;
- cuprinde exerciții de producere de text cu aspectele vizate și exerciții de dictare;
- conține o secvență de autoreglare a învățării.

Cui se adresează acest ghid?

- elevilor de gimnaziu (clasele V-VIII) din clase cu predare în limba română;
- elevilor de gimnaziu (clasele V-VIII) din clase cu predare în limba maghiară sau în alte limbi ale minorităților naționale;
- elevilor de liceu din clase cu predare în limba română, în limba maghiară sau în alte limbi ale minorităților naționale;
- celor ce se pregătesc pentru admiterea la Facultatea de Drept, la Academia de Poliție, la Școala de Agenți de Poliție, la Școala de Agenți de Jandarmi etc.

Avem convingerea că acest ghid poate contribui semnificativ la modul în care învățăm să scriem și să vorbim în limba română în orice context. De asemenea, sperăm, pe de o parte, că va însoți în paralel studiul limbii de la școală, iar, pe de altă parte, că va putea fi o carte la care orice vorbitor al limbii române să se întoarcă pentru a avea o mai mare certitudine în exprimare datorită explicațiilor și aplicațiilor oferite.

?78-973-47-3785-7